

STRATEŠKA STUDIJA O UTJECAJU NA OKOLIŠ :
STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE JELSA
ZA RAZDOBLJE OD 2015. - 2020.

NARUČITELJ:
Općina Jelsa
Riva b.b.
21465 Jelsa

VITA PROJEKT d.o.o.
za projektiranje i savjetovanje u zaštiti okoliša
HR-10000 Zagreb, Ilica 191C

Tel: + 385 (0)1 3774 240
Fax: + 385 (0)1 3751 350
Mob: + 385 (0)98 398 582

email: info@vitaprojekt.hr
www.vitaprojekt.hr

Nositelj zahvata: Strateška studija o utjecaju na okoliš: Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. – 2020.

Naslov: Strateška Jelsa

Radni nalog/dokument: RN/2017/005

Ovlaštenik: VITA PROJEKT d.o.o. Zagreb

Voditelj izrade: Domagoj Vranješ, mag. ing. prosp. arch., univ. spec. oecoing.

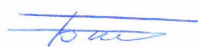
Stručni tim:

Petra Peleš,
mag. ing. agr., mag.
oecol.et prot. nat.

Bioraznolikost
Gospodarske značajke

Ivana Tomašević,
mag. ing. prosp. arch.

Prostorno-geografska obilježja
Krajobraz

Goran Lončar,
mag.oecol., mag geogr.

Klima i klimatske promjene
Zaštićena područja

Valerija Butorac,
mag. geogr.

Tlo, voda i zrak, Georaznolikost,
Stanovništvo, zdravlje ljudi i
kvaliteta života

Katarina Čović,
mag. ing. prosp. arch.

Krajobraz
Infrastruktura

Domagoj Vranješ,
mag. ing. prosp. arch.,
univ. spec. oecoing

Kulturno-povijesna baština

Datum izrade: Lipanj, 2017.

M.P.

SADRŽAJ

1	Uvod	4
1.1	Strateška procjena utjecaja na okoliš.....	4
1.1.1	Utvrđivanje sadržaja Strateške studije	5
2	Strategija razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine	6
2.1	Sadržaj i glavni ciljevi Strategije	6
2.2	Odnos Strategije s drugim planovima, programima i strategijama	10
3	Podaci o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije	15
3.1	Prostorno-geografska obilježja	15
3.1.1	Reljefna obilježja.....	15
3.2	Tlo, voda i zrak	16
3.2.1	Pedološke značajke	16
3.2.2	Geološke značajke.....	18
3.2.3	Površinske i podzemne vode	19
3.2.4	Zrak	32
3.3	Klima i klimatske promjene	32
3.3.1	Klimatske značajke.....	32
3.3.2	Djelovanje klimatskih promjena na okoliš i prirodu	34
3.4	Bioraznolikost i georaznolikost	35
3.4.1	Bioraznolikost	35
3.4.2	Georaznolikost	38
3.5	Zaštićena područja	43
3.6	Krajobraz	45
3.7	Kulturno-povijesna baština	47
3.8	Stanovništvo, zdravlje ljudi i kvaliteta života	54
3.8.1	Odgoj i školstvo	59
3.8.2	Zdravlje ljudi i socijalna skrb	59
3.9	Gospodarske značajke	59
3.9.1	Turizam i ugostiteljstvo	60
3.9.2	Lovstvo	61
3.9.3	Poljoprivreda	62
3.9.4	Ribarstvo	63
3.9.5	Šume i šumarstvo	63
3.9.6	Poduzetništvo	63
3.10	Infrastruktura	64
3.10.1	Promet.....	64
3.10.2	Telekomunikacije	67
3.10.3	Energetski sustavi	67
3.10.4	Vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje	67
3.10.5	Gospodarenje otpadom	68
4	Okolišne značajke područja na koje provedba Strategije može značajno utjecati	69
5	Postojeći okolišni problemi koji su važni za Strategiju	70

6	Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu	72
6.1	Obilježja područja ekološke mreže.....	72
6.2	Opis mogućih značajnih utjecaja provedbe Strategije na ekološku mrežu	77
6.3	Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije	83
6.4	Zaključak o utjecaju Strategije na ekološku mrežu	84
7	Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na Strategiju	85
8	Vjerojatno značajni utjecaji na okoliš.....	87
8.1	Tlo	87
8.2	Vode.....	87
8.3	Kvaliteta zraka.....	88
8.4	Klimatske promjene.....	88
8.5	Priroda.....	89
8.6	Zaštićena područja	90
8.7	Krajobraz	90
8.8	Kulturno-povijesna baština	91
8.9	Stanovništvo i zdravlje ljudi.....	91
8.10	Kumulativni utjecaji.....	92
8.11	Prekogranični utjecaj	92
9	Mjere zaštite okoliša i mjere praćenja	93
9.1	Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije za ekološku mrežu ...	95
10	Sažetak.....	96
10.1	Uvod.....	96
10.2	Sadržaj Strategije	97
10.3	Postojeći okolišni problemi.....	99
10.4	Glavna ocjena	100
10.4.1	Opis mogućih značajnih utjecaja provedbe Strategije na ekološku mrežu	101
10.4.2	Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije	103
10.4.3	Zaključak o utjecaju Strategije na ekološku mrežu	104
10.5	Vjerojatno značajni utjecaji na okoliš	105
10.5.1	Tlo	105
10.5.2	Vode.....	105
10.5.3	Kvaliteta zraka.....	106
10.5.4	Klimatske promjene.....	106
10.5.5	Priroda.....	107
10.5.6	Zaštićena područja	108
10.5.7	Krajobraz	108
10.5.8	Kulturno-povijesna baština	108
10.5.9	Stanovništvo i zdravlje ljudi.....	108
10.5.10	Prekogranični utjecaj	109
10.6	Mjere zaštite okoliša i mjere praćenja	109
11	Izvori podataka	113

12	Popis propisa	115
13	Prilozi	117
13.1	Prilog 1 – Vrste zabilježene tijekom istraživanja flore otoka Hvara (BIUS, 2014). 117	
13.2	Prilog 2 – Rješenje MZOIE-a	119
13.3	Prilog 3 – Odluka o sadržaju	123
13.4	Prilog 4 – Prikaz osnovnih strukturnih elemenata Općine Jelsa	127
13.5	Prilog 5 – Ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova	128

1 Uvod

1.1 Strateška procjena utjecaja na okoliš

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15) strateška procjena je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateškom procjenom stvara se osnova za promicanje održivog razvitka kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućava da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogao imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenju odluka.

Nositelj izrade Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine (u daljnjem tekstu: Strategija) je Jedinostveni upravni odjel Općine Jelsa (u daljnjem tekstu: Upravni odjel). Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša, Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 3/17) i Pravilnika o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08).

Za Strategiju je proveden postupak Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu te je Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša i energetike (u daljnjem tekstu: MZOIE) (KLASA: UP/I-612-07/17-71/29, URBROJ: 517-07-2-2-17-5) zaključeno da je za Strategiju obavezna provedba Glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Iz tog razloga Strateška studija utjecaja na okoliš Strategije (u daljnjem tekstu: Studija) uključuje poglavlje koje utvrđuje utjecaje na ekološku mrežu, sukladno posebnim propisima kojima se uređuje zaštita prirode. Rješenje MZOIE-a nalazi se u poglavlju 14. Prilozi (Prilog 2).

Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš sastoji se od 8 glavnih koraka koji su navedeni u tablici u nastavku (Tablica 1.1).

Tablica 1.1 Koraci u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš

1.	Analitički pregled	Odrediti je li strateška procjena obavezna prema odredbama Zakona o zaštiti okoliša
2.	Mišljenje tijela nadležnog za prirodu (MZOIE)	Provođenje prethodne ocjene prihvatljivosti Programa za ekološku mrežu
3.	Mišljenje tijela	Ishođenje mišljenja nadležnog tijela za zaštitu okoliša o strateškoj procjeni
4.	Određivanje sadržaja Studije	Definiranje opsega i razine detalja koji će se obraditi u procjeni
5.	Izrada Studije i ocjena njezine cjelovitosti i stručne utemeljenosti	Procjena vjerojatno značajnih utjecaja na okoliš kao rezultata provedbe Strategije
6.	Javna rasprava	Rasprava o nacrtu Strategije i Studiji
7.	Ocjena dobivenih primjedbi o Nacrtu Strategije i Studije	Razmatranje pristiglih komentara i primjedbi te ugrađivanje prihvaćenih dijelova u konačni tekst Studije
8.	Izvešće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš	Prikaz načina na koji su u konačni prijedlog Strategije integrirane sljedeće stavke: uvjeti zaštite okoliša utvrđeni strateškom procjenom, način praćenja stanja okoliša vezano za provedbu Strategije te način provjere provedbe mjera zaštite okoliša koje su postale sadržajem Strategije.

Studija je stručna podloga koja se prilaže uz Strategiju te obuhvaća sve potrebne podatke, obrazloženja i opise, kako u tekstualnom tako i u grafičkom obliku. Studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom Strategije uključujući razumne alternative koje uzimaju u obzir ciljeve i obuhvat Strategije. Namjera je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje ljudi budu ocijenjene za vrijeme pripreme Strategije, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak njezina donošenja.

Postupak provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš (u daljnjem tekstu: SPUO) pruža dionicima priliku sudjelovanja u postupku te se osigurava informiranje i sudjelovanje javnosti za vrijeme postupka donošenja odluka. Nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenje odluka.

Direktiva 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš (SEA direktiva) je na snazi od 2001. godine. U Republici Hrvatskoj zakonski okvir za izradu strateških studija usklađen sa SEA direktivom čini sljedeća legislativa:

- Zakon o zaštiti okoliša
- Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš
- Pravilnik o povjerenstvu za stratešku procjenu.

Navedeni propisi u skladu su s Konvencijom o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991), koja obvezuje države da obavještavaju i konzultiraju se u svim velikim projektima koji bi mogli imati utjecaj na okoliš preko državnih granica te s Protokolom o strateškoj procjeni okoliša (Kijev, 2003). Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica usvojena je Odlukom o proglašenju Zakona o potvrđivanju Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (NN 06/96), a Protokol o strateškoj procjeni okoliša usvojen je Odlukom o proglašenju Zakona o potvrđivanju Protokola o strateškoj procjeni okoliša uz Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (NN 07/09).

U slučaju postupka SPUO za Strategiju, za njezinu je provedbu, prema Zakonu o zaštiti okoliša, nadležan Jedinostveni upravni odjel Općine Jelsa. Upravni odjel proveo je postupak analitičkog pregleda te je 27. siječnja 2017. godine donio Odluku o započinjanju postupka strateške procjene Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine (KLASA: 300-02/14-01/1, URBROJ: 2128/02-17-13).

1.1.1 Utvrđivanje sadržaja Strateške studije

Na temelju članka 68. Zakona o zaštiti okoliša i članka 10. Uredbe, Upravni odjel donio je 10. travnja 2017. godine Odluku o sadržaju Strateške studije procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine (KLASA: 300-02/14-01/1, URBROJ: 2128/02-17-46) (Prilog 3). Upravni odjel proveo je postupak određivanja sadržaja Studije, sukladno članku 8. Uredbe, na način da je pribavio mišljenja tijela određenih posebnim propisima o sadržaju Studije i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Studiji, vezano na područje iz djelokruga toga tijela. Pristiglo je mišljenje sljedećeg tijela:

- Hrvatske šume, UŠP Split.

U svrhu informiranja javnosti, informacija o provedbi postupka određivanja sadržaja Studije objavljena je na internetskoj stranici Općine Jelsa (u daljnjem tekstu: Općina) 27. siječnja 2017. godine.

Sukladno navedenoj Odluci i odredbama Zakona o zaštiti okoliša, obrađene su okolišne teme na koje provedba Strategije može imati utjecaj:

- bioraznolikost i georaznolikost
- zaštićena područja i ekološka mreža
- krajobraz i kulturno-povijesna baština
- stanovništvo, zdravlje ljudi i kvaliteta života
- gospodarske značajke
- tlo, voda, zrak i klima
- infrastruktura (promet, energetika, vodovod i odvodnja, otpad)

2 Strategija razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine

Razlog za izradu i donošenje Strategije, nalazi se u ključnom razdoblju koje predstavlja izazov u kontekstu vlastitog razvoja, ali i razvoja cijele regije.

Usvajanjem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) i Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. – 2013. (svibanj 2010.) te Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/2010) pokrenut je sustavan proces strateškog planiranja razvoja na razini županija u Republici Hrvatskoj.

Istovremeno, modernizacijom sustava proračunskog planiranja sukladno Zakonu o proračunu (NN 87/08, 136/12 i 15/15) uvedeno je obvezatno strateško planiranje u proces pripreme proračuna na svim razinama vlasti u Republici Hrvatskoj. Ti procesi su u potpunosti usklađeni sa zahtjevima i potrebama Republike Hrvatske kao punopravnog člana Europske unije.

Na temelju svojih razvojnih mogućnosti i resursnih potencijala Općina Jelsa donosi svoj strateški plan, čijom implementacijom nastoji ostvariti svoje strateške ciljeve te se na konkurentan i održiv način pozicionirati u kontekstu strateških planova različitih nivoa njenog okruženja (strateški planovi na lokalnom, županijskom, nacionalnom i europskom nivou).

Pri tome, želi uz svoju vlastitu Strategiju koristiti i preporuke planova višeg nivoa, kao i sve raspoložive poticajne instrumente definirane u programima koji iz tih strategija proizlaze (posebno poticaje iz domene konkurentnosti turističkog gospodarstva, ruralnog razvoja, pomorstva i ribarstva, „zelenih“ industrijskih djelatnosti, itd.), kao i sve primjenjive aspekte raspoloživih operativnih programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020“, „Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020“, „Horizon-2020“, „COSME“, kao i drugih koji bi se mogli odnositi na Općinu Jelsa.

Općinska strategija zasnovana je na širokoj strateškoj analizi, koja je nastojala obuhvatiti sve najvažnije aspekte eksternog okruženja, kao i internu sposobnost iskorištavanja svih prilika koje joj to okruženje pruža. Već tom analizom identificiraju se i moguće strateške opcije na kojima će Općina Jelsa temeljiti svoj razvoj.

U fokusu Strategije nalazi se turizam u svim svojim aspektima. On je tradicionalno baziran na proizvodu sunca i mora te nautičkom turizmu, no u svojoj budućoj strategiji nudi i kvalitetniji ulazak u aspekte poslovnog turizma (korporativni skupovi, *team building*, itd.), kulturnog turizma (baziranog na baštini i posebnim događanjima), zdravstvenog turizma (na *wellness* principu), kao i druge turističke industrije (cikloturizma, ruralnog, gastro/eno, pustolovnog, sportskog i eko turizma).

Među ciljevima turističkog razvoja svakako odskoče produljenje turističke sezone i povećanje turističke potrošnje, a s tim je u uskoj vezi i unapređenje kapaciteta i kvalitete hotelskog smještaja, kao i uvođenje inovativnih modela financiranja turističkih kapaciteta.

Turizam je u uskoj vezi i s drugim strateškim razvojnim aspektima Općine Jelsa, prije svega poljoprivredom, ribarstvom, vinarstvom, zanatstvom, prehrambenom i drugim zelenim prerađivačkim industrijama, kojima omogućuje direktan plasman velikog dijela njihovih proizvoda za potrebe turizma.

Turizam prati i uslužni sektor (ugostiteljske, agencijske, maloprodajne, prometne i druge usluge u turizmu), kao i povezani sektor graditeljstva i usluga u graditeljstvu (građevinski, instalaterski i obrtnički radovi, promet nekretninama, održavanje objekata, itd.), te infrastrukturni sustavi koji moraju omogućiti nesmetano poslovanje prethodno spomenutih sektora (zdravstvena skrb, opskrba vodom i energentima, informacijsko komunikacijska infrastruktura, prometna povezanost, komunalna djelatnost, itd.).

Strategija mora također dati prijedloge rješenja loše demografske situacije Općine, a mora podupirati i sve aspekte razvoja civilnog društva koji su nužni za njenu realizaciju.

2.1 Sadržaj i glavni ciljevi Strategije

Strategija je sadržajno podijeljena u dvije knjige koje obuhvaćaju sljedeće cjeline:

- Strateška analiza

- Strateški plan

Strateška analiza za potrebe izrade strateškog plana Općine Jelsa sastoji se od eksterne analize, iz koje su ekstrapolirane najznačajnije prilike i prijetnje u okruženju koje bi mogle djelovati na definiranje strategije, te interne analize, iz koje su ekstrapolirane najvažnije snage i slabosti sustava.

Sve prilike i prijetnje, odnosno snage i slabosti, proizišle iz strateške analiza kumulirane su u jedinstvenu stratešku SWOT analizu gdje su odgovarajućom metodologijom izdvojene najvažnije među njima. Na tom temelju definirane su raspoložive strateške opcije za Općinu koje su zatim podvrgnute dodatnim analizama kako bi se odabrale finalne opcije koje su prikazane u Strateškom planu. Akcijski plan provedbe usvojene strategije bit će prikazan u Knjizi 3 Strategije razvoja Općine Jelsa.

Na temelju navedene analize generirane su slijedeće **strateške opcije** za Općinu:

- A01 – Poticanje aktivnosti udruga građana na dobrobit općine Jelsa (u skladu sa zakonskom regulativom na tom području)
- A02 – Promicanje hotelske izgradnje u skladu s **usvojenim prostornim planovima**, kako bi se dobili kvalitetni kapaciteti za produljenje sezone i povećanje potrošnje gostiju
- A03 – Daljnja **izgradnja nautičke infrastrukture i povećanje broja vezova** za nautički turizam, imajući u vidu njegove različite lokacije i pojavne oblike
- A04 – Ulaganje **općinskog zemljišta** u hotelske ili druge ekonomski isplative investicije **zajedno s privatnim** partnerima (općinski *Co-development*)
- A05 – Poticanje ulaganja u **obnovu ruralnih naselja** prema autohtonom modelu dalmatinskog naselja
- A06 – Nastavak **ulaganja u infrastrukturne općinske projekte** neophodne za implementaciju strategije (daljnja izgradnja, obnova i održavanje prometne infrastrukture, vodoopskrbe, odvodnje i kanalizacije, tretmana otpada, elektroenergetske, ICT i druge infrastrukture);
- A07 – Promicanje **hidroavionskog prometa** prema drugim otocima i drugim atraktivnim lokacijama (Jelsa kao sezonski *feeder* hidroavionskog prometa)
- A08 – Promicanje međutočnog i otočno-kopnenog **pomorskog prometa**
- A09 – Promicanje razvoja **zdravstvenog turizma** u svim njegovim prihvatljivim oblicima
- A10 – Promicanje razvoja **novih oblika turizma** u svim njihovim prihvatljivim oblicima
- A11 – Uvođenje **kombiniranih vjerskih tura** (s Međugorjem i drugim hodočasničkim mjestima)
- A12 – Poticanje uzgoja ljekovitog bilja, pripreme sirovine za farmaceutsku i kozmetičku industriju i pokretanje otočke **kozmetičke industrije**
- A13 – Poticanje **eko poljoprivrede**, te prerađivačke industrije vezane uz takvu poljoprivredu
- A14 – **Poticanje malog ribarstva** za potrebe turističke industrije općine i vlastite potrebe otočana
- A15 – Poticanje **vrhunskog vinarstva i proizvodnje žestica** s otočkim štihom
- A16 – Pokretanje zajedničkog projekta **rebrandinga** destinacije zajedno s ostalim hvarskim općinama
- A17 – Provođenje **kategorizacije restorana** i drugih ugostiteljskih objekata prema prethodno utvrđenim kriterijima u skladu s destinacijskom strategijom Općine i otoka Hvara
- A18 – Pristupanje **iseljenicima** i poticanje njihovog ulaganja u Općinu
- A19 – Ciljana **edukacija administrativnog općinskog kadra** (municipalna strategija, korištenje EU fondova, itd., a eventualno i konkretno zapošljavanje općinskog eksperta za korištenje EU fondova i pripremu investicijskih projekata)
- A20 – Izrada i provođenje **sigurnosne strategije** kojom bi se anticipirali svi rizici koji ugrožavaju osnovne snage na kojima leži jelšanski turizam i gospodarstvo.

Iz strateških opcija ekstrapolirani su **strateški projekti** općine i **strateške tekuće aktivnosti** općine Jelsa u periodu do 2020. godine. Strateški projekti grupirani su u slijedećih šest skupina:

- Projekti vezani uz turističku industriju

- Projekti vezani uz nautičku infrastrukturu
- Projekti vezani uz prometnu infrastrukturu
- Projekti vezani uz ostalu infrastrukturu
- Projekti vezani uz ostala investicijska ulaganja
- Projekti vezani uz marketinške i slične aktivnosti

Projekti vezani uz **turističku industriju** sa svojim vezama prema gore navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 2.1 Projekti vezani uz turističku industriju

Šifra	Strateški projekt
P01	Turistički kompleks Mala Poštica (30 % hotel, 70 % vile P + 1 + bazen)
P02	Renoviranje i repozicioniranje TN Adriatic u Vrboskoj
P03	Rekonstrukcija hotela Jadran (uređenje šetnice i privezišta ispod ceste, povezati s izgradnjom lukobrana Sv. Antonija ili kroz luku nautičkog turizma)
P04	Rješavanje i pokretanje projekta Zenčišća (bivše dječje odmaralište, gradnja turističkog kompleksa)
P05	Novi hotel na lokaciji Mina-Grebišće
P06	Novi hotel na lokaciji Soline
P07	Centar za aktivni odmor Vela Stiniva
P08	Tradicijski, obiteljski vođeni mini hoteli (Vrisnik, Pitve, Svirče, Zavala, Ivan Dolac, Poljica-Zastražišće Gdinj, Vrboska (hotel Madeira))
P09	Obnova ruralnih kuća za odmor na centralnoj hvarskoj visoravni
P10	Etno-eko selo Gromin Dolac
P11	Etno-eko selo Humac

Projekti vezani uz **nautičku infrastrukturu** sa svojim vezama prema navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 2.2 Projekti vezani uz nautičku infrastrukturu

Šifra	Strateški projekt
P12	Projekt razvoja otoka Šćedro
P13	Projekt razvoja otoka Zečevo
P14	Uređenje pristaništa i terminala za hidroavione
P15	Uređenje luke Jelsa (Produženje lukobrana Kanun, Uređenje plaže iza zgrade Veslačkog kluba, Šetnica do Bilih stina, Kompletno popločenje na prostoru zahvata, Sadnja novih palmi, Postavljanje nove LED rasvjete, Sanacija sadašnjeg katamaranskog pristaništa, Uređenje sanitarnog čvora u zgradi Depandanse)
P16	Vanjski lukobrani (Produženje lukobrana Iga, Gradnja novog lukobrana Sv. Antonij, izgradnja šetnice s privezištem ispod hotela Jadran ili kroz luku nautičkog turizma)
P17	Izgradnja luke u Zavali (nastavak projekta prema postojećoj idejnoj dokumentaciji)
P18	Određivanje i realizacija sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro

Projekti vezani uz **prometnu infrastrukturu** sa svojim vezama prema navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 2.3 Projekti vezani uz prometnu infrastrukturu

Šifra	Strateški projekt
P19	Dodatni radovi na obilaznici Jelse (Asfaltiranje stare državne ceste uz more od spoja u Jelsi kroz uvale Milna, Grebišća i Zenčišća do spoja u uvali Crikvica-vala i oprema te ceste javnom rasvjetom)

P20	Asfaltiranje stare ceste Svirče-Tunel Pitve-Zavala (Asfaltiranje stare ceste od Svirča preko Vrisnika i Pitava do tunela Pitve-Zavala, Proširenje ceste od Pitava do tunela)
P21	Rekonstrukcija tunela Pitve-Zavala (Uređenje odvodnje, Asfaltiranje, Poravnanje unutarnje mase, Bojenje bočne mase)
P22	Uređenje makadamskih puteva (nastavak od Gdinja do Vrboske i Jelse)
P23	Izgradnja nove ceste (Povezivanje Gdinjskih južnih vala do Gromin doca i Zavale)
P24	Popločenje trga Križonoše (popločenje ostatka trga i postavljanje spomenika)
P25	Uređenje trga Tome Gamulina (uz oblikovanje prizemlja zgrade knjižnice, ljetno kino i poveznica s parkom)
P26	Popločavanje cijele rive u Jelsi
P27	Nova riva u Vrboskoj (Popločavanje nove rive i arhitektonsko oblikovanje mosta i trga u Vrboskoj, gradnja novog glavnog mosta u Vrboskoj i uređenje pripadajućeg trga)
P28	Popločavanje trga u Pitvama i Vrisniku
P29	Uređenje šetnice u Zavali

Projekti vezani uz **ostalu infrastrukturu, investicijska ulaganja te marketinške i slične aktivnosti** sa svojim vezama prema navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 2.4 Projekti vezani uz ostalu infrastrukturu, investicijska ulaganja te marketinške i slične aktivnosti

Šifra	Strateški projekt
P30	Izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka (Novi cjevovod Jelsa-Poljica, koji opskrbljuje Prapatnu i Malu Stinivu, Šumski makadamski put do Male Stinive, Cjevovod Poljica-Gdinj-Bogomolje, Cjevovod do Grominog doca)
P31	Projekt odvodnje i kanalizacije (Dovršetak spajanja odvodnje prvog prstena u Jelsi i nastavak popločavanja kaleta)
P32	Projekt irigacije zemljišta
P33	Zatvaranje i sanacije deponije u Prapatnoj
P34	Izgradnja groblja i mrtvačnica (groblje u Vrboskoj i mrtvačnica u Zastrazišću, Svirču i Gdinju i Jelsi)
P35	Intergeneracijski kampus (Arhitektonski fakultet u Zagrebu projektira novi vrtić, starački dom sa 120 soba i srednju školu te idejno uređenje prometa zapadnog dijela Jelse)
P36	Dječji vrtić
P37	Starački dom
P38	Srednja škola
P39	Rekonstrukcija i izgradnja multifunkcionalne/svečane dvorane u zgradi općine Jelsa (300 mjesta - završiti sanaciju zidova i podova)
P40	Izgradnja vatrogasnog doma
P41	Novi sadržaji na sportskom kompleksu Pelinje (Asfaltiranje novog košarkaškog igrališta ispred ulaza u dvoranu, Otvaranje malog ugostiteljskog objekta u sklopu sportskog centra, Prekrivanje solarnim pločama, gradnja dvorane za balote, igralište umjetnom travom)
P42	Preuređenje i aktivacija Gradske kavane (u skladu s napucima konzervatora)
P43	Realizacija i gradnja tematskih staza na cijelom teritoriju Općine Jelsa

P44	Uređenje starih škola-zgrada na području općine i to: zgrada tkz. Mašinoprojekt, dvije javne zgrade (stare škole) u Gdinju, zgrada u Poljicima, Vrisniku i Svirčima
P45	Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja
P46	Širenje muzeja na dio posvećen procesiji „Za križen“
P47	Program vinskih manifestacija (ljetne i cjelogodišnje manifestacije u suradnji s Udrugom hvarskih vinara uz promociju i degustaciju)
P48	Marketinško profiliranje i rebranding Jelse (pod vodstvom TZ Jelsa)
P49	Izrada kataloga vizualnog identiteta

2.2 Odnos Strategije s drugim planovima, programima i strategijama

U ovom je poglavlju dan pregled strategija, planova i programa Republike Hrvatske, Splitsko-dalmatinske županije (u daljnjem tekstu: Županija) i Općine Jelsa koji su povezani s provedbom Strategije. Prikazani su osnovni ciljevi navedenih dokumenata koji su vezani za sadržaj Strategije te njihov međusobni odnos sa Strategijom.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine kao glavni cilj razvoja turizma postavila je povećanje njegove atraktivnosti i konkurentnosti, što bi trebalo rezultirati ulaskom u vodećih 20 turističkih destinacija u svijetu po kriteriju konkurentnosti. Strateški ciljevi turističkog razvoja su orijentirani k ostvarenju glavnog cilja i oni uključuju poboljšavanje strukture i kvalitete smještaja, novo zapošljavanje, investicije i povećanje turističke ponude.

Izgradnja novih i uređenje postojećih objekata usmjerena je ponajviše na hotelske kapacitete više i srednje kategorije, obogaćivanje doživljajne ponude u kampovima kao i na podizanje kvalitete smještaja u kućanstvima uključujući i njihovu transformaciju u male hotele, pansionere i difuzne hotele. Strateškim projektima P01 Turistički kompleks Mala Poštica, P02 Renoviranje i repozicioniranje TN Adriatic u Vrboskoj, P03 Rekonstrukcija hotela Jadran, P04 Rješavanje i pokretanje projekta Zenčišća, P05 Novi hotel na lokaciji Mina-Grebišće, P06 Novi hotel na lokaciji Soline i P07 Centar za aktivni odmor Vela Stiniva planirana je obnova postojećih i izgradnja novih smještajnih kapaciteta te povećanje kvalitete smještajne ponude u hotelima, uključujući pozicioniranje i *brendiranje* objekata (sadržajno obogaćivanje ponude, podizanje kategorija, uvođenje dodatnih standarda kvalitete usluge) što je u skladu s navedenom strategijom. Projektima P08 Tradicijski, obiteljski vođeni mini hoteli (Vrisnik, Pitve, Svirče, Zavala, Ivan Dolac, Poljica-Zastražišće Gdinj, Vrboska (hotel Madeira)) i P09 Obnova ruralnih kuća za odmor na centralnoj hvarskoj visoravni planirane su investicije koje se odnose na osuvremenjivanje postojeće tržišno zastarjele smještajne ponude što je jedan od ciljeva Strategije razvoja turizma.

Nova izgradnja podrazumijeva primjenu novih tehnologija i ekoloških standarda u zaštiti okoliša uzimajući u obzir dopustivo opterećenje prostora i vrijednost ambijentalnih značajki prostora.

Strateški projekti P10 Etno-eko selo Gromin Dolac i P11 Etno-eko selo Humac kojima se planira revitalizacija pretežito ili potpuno napuštenih ruralnih cjelina i sadržajno obogaćivanje ponude obiteljskih seoskih gospodarstava, ponajviše kroz uspostavu lokalnih/regionalnih atrakcija kao što su vinski podrumi, rekreacijski sadržaji, vidikovci, tematski parkovi i slično potiče se obnova napuštenih sela, stavljajući ih u funkciju turističke ponude što je jedna od prioritetnih aktivnosti razvoja proizvoda *Ruralni i planinski turizam* Strategije razvoja turizma.

Strateški projekti P12 Projekt razvoja otoka Šćedro, P13 Projekt razvoja otoka Zečevo, P15 Uređenje luke Jelsa, P16 Vanjski lukobrani, P17 Izgradnja luke u Zavali, P18 Određivanje i realizacija sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro te P14 Uređenje pristaništa i terminala za hidroavione u skladu su sa sljedećim ciljevima **Strategije razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske za razdoblje 2009. – 2019.:**

- Izgradnja novih luka nautičkog turizma u već devastiranim prostorima obale i otoka, odnosno izgradnja na mjestima gdje već postoji djelomično izgrađena infrastruktura, kroz revitalizaciju tih područja

- Opremanje svake luke komunalnom i drugom infrastrukturom i njihovo osposobljavanje za prikupljanje otpada i intervencija kod manjih zagađenja, postavljanje eko-tankova i prihvatnih uređaja za otpad s plovila.
- Povećanje prihvatnih kapaciteta sanacijom, rekonstrukcijom i revitalizacijom postojećih luka
- Opremanje i nadzor plovnih objekata i luka nautičkog turizma uređajima i opremom za zaštitu mora od onečišćenja
- Poticanje razvitka postojećih i izgradnja novih remontnih i servisnih centara
- Jačanje konkurentnosti svih subjekata nautičkog turizma

Nova izgradnja podrazumijeva primjenu novih tehnologija i ekoloških standarda u zaštiti okoliša.

Prema **Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.** pokrivenost vodoopskrbom javnosti na nacionalnoj razini je u prosjeku 80 %, što je ispod EU prosjeka koji iznosi 90 %. Jedna od mjera propisanih Programom ruralnog razvoja RH je uključuje ulaganja u građenje javnih sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda. Ulaganje u vodoopskrbu će osigurati pružanje pitke vode dobre kvalitete i povećanje stope priključenosti stanovništva na javni sustav opskrbe pitkom vodom. Ulaganja su usmjerena na povećanje učinkovitosti sustava javne vodoopskrbe i doprinose smanjenju gubitaka vode te otkrivanju i uklanjanju istjecanja. Ulaganja u odvodni sustav će povećati broj stanovnika u stopu priključenja na sustav javne odvodnje. Obzirom na prethodno navedeno, strateški projekti P30 Izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka i P31 Projekt odvodnje i kanalizacije podudaraju se s mjerama predviđenim u Programu ruralnog razvoja RH.

Strategija upravljanja vodama je dokument kojim se utvrđuju vizija, misija, ciljevi i zadaće državne politike u upravljanju vodama. Prema navedenom dokumentu temeljni cilj upravljanja vodama je postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima na teritoriju Republike Hrvatske te osiguravanje dovoljne količine kvalitetne pitke vode za javnu vodoopskrbu stanovništva, osiguravanje potrebne količine vode odgovarajuće kakvoće za gospodarske namjene, zaštita ljudi i materijalnih dobara od štetnoga djelovanja voda te postizanje i očuvanje dobrog stanja voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava. Postizanje navedenih ciljeva je u Strategiji predviđeno strateškim projektima P30 Izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka i P31 Projekt odvodnje i kanalizacije.

Ciljevi **Strategije gospodarenja otpadom Republike Hrvatske** su razvitak infrastrukture za cjeloviti sustav gospodarenja otpadom i smanjivanje rizika od otpada. Strateškim projektima P33 Zatvaranje i sanacije deponije u Prapatnoj te P45 Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja predviđa se sanacija odlagališta, poticanje aktivnosti boljeg iskorištavanja i prerade otpada što je u skladu s ciljevima Strategije gospodarenja otpadom.

Prema **Operativnom programu prometa 2007. – 2013.** jedni od ciljeva su sljedeći:

- Povećanje integracije i povezanosti cjelokupnog prometnog sustava – pomorskog prometa, pomorskih luka, željeznice, cestovne infrastrukture, prometa plovnih putova i riječnih luka u unutrašnjosti s ciljem postizanja sinergijskih učinaka na gospodarski razvoj i konkurentnost
- Ulaganja u prometnu infrastrukturu trebaju biti organizirana na način koji će omogućiti smanjenje spomenute neravnoteže između pojedinačnih oblika prometa
- Unaprjeđenje službe za putnike i poboljšanje sveopće sigurnosti.

Opći cilj **Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske** je postizanje učinkovitog i održivog prometnog sustava na teritoriju Republike Hrvatske. Kako bi se postigao taj cilj, sve intervencije koje definira Strategija sukladne su politikama, standardima i propisima Europske unije - osiguranje ekološke i socijalne održivosti, osiguranje sigurnosti i zaštite, osiguranje učinkovitosti, osiguranje financijske održivosti, unaprjeđenje dostupnosti i socijalne uključenosti, unaprjeđenje energetske učinkovitosti, unaprjeđenje razdiobe vidova prometa u korist javnog prijevoza, ekološki prihvatljivih i alternativnih vidova (pješači i bicikl), povećanje razine uslužnosti, osiguranje kvalitete usluge, osiguranje interoperabilnosti sustava. Strateški projekti Općine vezani uz prometnu infrastrukturu (P 19 – P 29) u skladu su sa Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske.

Strateški projekt P40 Izgradnja vatrogasnog doma koji je usuglašen sa **Nacionalnom strategijom zaštite od požara za razdoblje od 2013. do 2022.** godine prema kojoj

su glavni ciljevi razvoja sustava zaštite od požara i prioriteta kroz preventivno i operativno djelovanje smanjiti broj nastalih požara, smanjiti broj stradalih osoba, smanjiti materijalnu štetu nastalu uslijed posrednog i neposrednog djelovanja požara te unaprijediti sustav vatrogastva te redefinirati status vatrogasaca.

Prema **Nacionalnoj strategiji razvoja zdravstva 2012. - 2020.**, koja je krovni dokument koji utvrđuje kontekst, viziju, prioritete, ciljeve i ključne mjere u zdravstvu RH, je navedeno da su kritična stanja u opskrbi vodom za piće prisutna u ruralnim područjima gdje su naselja raspršena i na nepogodnom reljefu te na otocima. U ruralnim područjima ispitivanja zdravstvene ispravnosti vode za piće iz zdenaca pokazuju da je u oko trećine ispitanih uzoraka prisutno mikrobiološko onečišćenje. Stoga će strateški projekti P30 Izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka i P31 Projekt odvodnje i kanalizacije kojima su predviđene izgradnja i poboljšanje vodoopskrbne infrastrukture na području Općine doprinijeti rješavanju ovog problema olakšanim pristupom stanovništvu zdravstveno ispravne vode za piće. Preporuka Prioriteta 7. Nacionalne strategije razvoja zdravstva je da lokalna samouprava treba u vlastitoj sredini prepoznavati zdravstvene prioritete te osmišljavati i provoditi programe promicanja zdravlja, prevencije bolesti i razvoja specifičnih zdravstvenih kapaciteta u skladu s lokalnim potrebama i mogućnostima. Strateški projekti P35 – P45 odnose se na unapređenje cjelokupne društvene infrastrukture, razvoj pronatalitetne politike i zadržavanje lokalnog stanovništva. Ciljevi ovih projekata podudaraju se s općim ciljem prostornog razvoja navedenim u **Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske**. Kako bi se ostvario opći cilj potrebno je: osnažiti mjesta lokalnog značaja u područjima ugroženim depopulacijom, poticati prirodno obnavljanje stanovništva i stvarati preduvjete privlačnosti za mladu populaciju, očuvati identitet hrvatskog prostora.

Hrvatska prepoznaje obrazovanje i znanost kao razvojne prioritete koji jedini mogu donijeti dugoročnu društvenu stabilnost, ekonomski napredak i osiguranje kulturnog identiteta. Spomenuti strateški projekti doprinijet će ostvarenju ciljeva **Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije** koji su vezani za rani i predškolski te srednjoškolski odgoj, obrazovanje mladih i cjeloživotno učenje.

Glavna zadaća strateških projekata P46 Širenje muzeja na dio posvećen procesiji „Za križen“, P47 Program vinskih manifestacija (ljetne i cjelogodišnje manifestacije u suradnji s Udrugom hvarskih vinara uz promociju i degustaciju), P48 Marketinško profiliranje i *rebranding* Jelse (pod vodstvom TZ Jelsa) te P49 Izrada kataloga vizualnog identiteta je razvoj marketinških projekata uz stvaranje poticajnog poslovnog okruženja i povećanje konkurentnosti poduzetništva i obrtništva što u konačnici doprinosi ispunjenju glavnog cilja **Strategije razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013. - 2020.** koji je osigurati povećanje konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva tijekom razdoblja od 2013. do 2020. godine.

Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije ključni je planski dokument s ciljem dugoročnog društveno-gospodarskog razvoja Županije. Strateški ciljevi Razvojne strategije su Konkurentno gospodarstvo, Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša, Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života, Unaprjeđenje upravljanja razvojem i Jačanje prepoznatljivosti županije te su ciljevi Strategije u skladu s ciljevima navedene strategije.

Na temelju Nacionalnog programa razvitka otoka i Zakona o otocima (NN 34/99, 149/99, 32/02, 33/06) otoci su definirani kao hrvatsko prirodno bogatstvo, a nekretnine na otocima od osobitog su nacionalnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značaja, od interesa su za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Stoga se Zakonom uređuje upravljanje otočnim razvitkom na državnoj i županijskoj razini te na razini gradova, odnosno općina. Za otoke i otočne skupine koje čine jedinstvene prostorno-gospodarske cjeline Zakon propisuje donošenje **Programa održivog razvitka otoka** (PORO) koji popisuje i vrednuje ukupna prirodna i izgrađena bogatstva otoka, osobito neiskorišteno poljoprivredno zemljište i zgrade, određuje način njihova čuvanja i održivog korištenja te daje prijedloge ulaganja u otočno gospodarstvo. Programi održivog razvitka obvezni su razvojni dokumenti obalnootočnih županija, gradova i općina koji se temeljem Zakona posebno uvažavaju prilikom izrade prostornih planova zbog čega se moraju izrađivati prema zakonski propisanoj metodologiji.

Nacrt programa održivog razvitka otočne skupine Hvar, koji obuhvaća Hvar, Šćedro i Paklene otoke, donesen je 2005. godine. Prikupljanjem postojeće dokumentacije analizirana su četiri područja:

- a) prirodni i izgrađeni resursi
- b) otočna zajednica i društvene djelatnosti
- c) gospodarstvo
- d) institucije razvojnog upravljanja.

O izrađenoj SWOT analizi raspravljali su predstavnici lokalne zajednice kroz seminare, radionice i okrugle stolove. Poštujući pristup „odozdo prema gore” na susretima s predstavnicima lokalne zajednice raspravljalo se o ograničenjima razvoja, o strateškim ciljevima te o potrebnim mjerama i potencijalnim projektima za njihovo ostvarenje. Formulirani su strateški ciljevi, a na temelju ocjene njihove važnosti i integriranosti, tj. utjecaja na ostvarenje ostalih ciljeva, izračunati su rangovi i prioriteta. Ukupno je identificirano 27 razvojnih ciljeva, koji su relativno ravnomjerno raspoređeni u četiri promatrana područja:

- A. Ciljevi u području upravljanja prostorom i prirodnim resursima
- B. Ciljevi u području gospodarstva
- C. Ciljevi u području otočne zajednice i društvenih djelatnosti
- D. Ciljevi u području institucija razvojnog upravljanja

Iako je od izrade ovog Programa prošlo 10 godina, gotovo sva ograničenja i svi razvojni, strateški ciljevi i dalje su aktualni. Pogotovo su aktualne preporuke za provođenje projekata koje se odnose na snažan angažman svih čimbenika na otoku i uvođenje novih mehanizama vođenja i koordinacije. U tom smislu preporučeno je osnivanje Razvojnog vijeća otoka koje bi bilo sastavljeno od predstavnika svih lokalnih aktera i skupina tijesno povezanih s radom lokalne samouprave. Sastojalo bi se od 15 do 20 članova, biranih isključivo snagom svog stručnog i moralnog autoriteta, koji uživaju ugled u svojoj lokalnoj sredini. Ovo Vijeće bi raspravljalo i sugeriralo rješenja za ključne probleme od značaja za otok u cjelini, ali bi zapravo bilo samo savjetodavno i inicijativno tijelo koje se sastaje po potrebi, a najmanje dva puta godišnje. Agencija za lokalni razvoj bila bi ključno stručno tijelo koje bi razrađivalo i operacionaliziralo razvojne projekte koji dolaze iz jedinica lokalne samouprave unutar otoka, ali i onih iniciranih od ulagača izvan otoka. To bi bio operativni i logistički servis pri provođenju projekata od interesa za cijeli otok koji bi podigao na viši nivo tehničke, stručne i konceptualne sposobnosti lokalne zajednice. Za koordinaciju, monitoring i evaluaciju projekata predviđeno je još jedno tijelo – koordinacija načelnika otočkih gradova i općina.

Lokalna akcijska grupa (LAG) „Hvar” osnovana je 2011. godine s ciljem pripreme jedinica lokalne samouprave otoka Hvara na primjenu LEADER procedura za ruralni razvoj, ali i sveopćeg održivog ruralnog razvoja. Nedugo nakon osnivanja u sastav LAG-a pristupile su i jedinice lokalne samouprave otoka Visa pri čemu je LAG promijenio ime u LAG „Škoji”. Sukladno LEADER procedurama, 2012. godine je izrađena, a 2013. godine revidirana i usvojena **Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe „Škoji” 2012. – 2014.** Participativnim pristupom, poštujući princip „odozdo prema gore” nastao je moto „Škoji – otoci sunca” i dugoročna vizija „Mi smo gospodarski i društveno razvijeno područje zadovoljnih, obrazovanih stanovnika, u središnjoj Dalmaciji, mirisno i osunčano, s tisućljetnom tradicijom očuvane kulturno-povijesne baštine i mediteranskih krajolika.”

Analizom stanja LAG je definirao 6 razvojnih ciljeva:

1. Izgradnja identiteta LAG-a, kulture suradnje i međusektorsko povezivanje
2. Razvoj mreže zaštićene kulturno-povijesne i prirodne baštine i područja u mreži NATURA 2000
3. Razvoj konkurentne i tržišno orijentirane poljoprivrede i poduzetničkog sektora
4. Razvoj sveobuhvatnih i prepoznatljivih turističkih proizvoda koji uključuju postojeće kapacitete i sadržaje s razvojem novih i postojećih uključivanjem resursa

5. Pružiti pravovremene informacije i nova znanja i vještine koje omogućuju bržu prilagodbu stanovnicima LAG-a
6. Razvoj kvalitete života u zajednici i poboljšanje kvalitete usluga u ruralnim područjima uz održivo korištenje prirodnih resursa.

Opći cilj ove strategije razvoja je podržati održivi razvoj lokalne zajednice i inicijativa u LAG području poticanjem međusektorske suradnje i integriranog pristupa revitalizacije zajednice i jačanje ruralnog gospodarstva. Posebna pozornost posvećena je osnaživanju, rodnoj jednakosti, uključivanju žena, mladih te starije populacije kao i ravnopravnom sudjelovanju javnog, civilnog i privatnog sektora. Stoga su u strategiji uz svaki cilj navedene prioritetne mjere, ciljane skupine, očekivani rezultati i indikatori provedbe. Formirana je „Baza projektnih ideja“ tako da se za ostvarenje svakog cilja mogu procijeniti potrebna sredstva i identificirati europski fondovi kao mogući izvori financiranja. „Baza projektnih ideja“ predstavlja službeni registar projektnih ideja s područja LAG-a u koju se unose podaci o razvojnim projektima kojih su korisnici i/ili nositelji i/ili predlagatelji javno-pravne, privatne i civilne organizacije, posebno one za koje LAG daje pismo preporuke pri apliciranju projekata za sredstva iz europskih fondova.

3 Podaci o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije

Opis i analiza trenutnog stanja okoliša imaju za cilj uspostaviti polaznu osnovu koja osigurava navođenja za predviđanje i praćenje utjecaja na okoliš. Ovo poglavlje pregled je trenutnog stanja okoliša kao i socio-ekonomskog stanja te identificira trenutne pritiske. Sukladno Odluci o sadržaju (Prilog 3) i odredbama Zakona o zaštiti okoliša, provedena je analiza sljedećih okolišnih tema:

- prostorno-geografska i prirodna obilježja otoka i Općine Jelsa
- kulturno-povijesna obilježja
- demografske značajke, zdravlje ljudi i društvene djelatnosti
- gospodarstvene značajke
- infrastruktura.

3.1 Prostorno-geografska obilježja

Hvar je najduži jadranski otok sa 68 km. Izdužen je u pravcu istok – zapad. Najveća širina Hvara je 5 km. Površina otoka obuhvaća 299,66 km², a ukoliko se uračunaju otočić Šćedro (7,50 km) i 14 Paklenih otoka, čitavo područje ima površinu od 312 km². Po svojoj veličini drugi je srednjodalmatinski, a četvrti jadranski otok. Dužina obala samog otoka Hvara iznosi 254,2 km. Koeficijent razvedenosti iznosi 4,14 po čemu je iza Paga i Dugog otoka treći najrazvedeniji otok Jadrana (Slika 3.1).

Slika 3.1 Otok Hvar

Općina Jelsa smještena je na sjevernoj i južnoj obali središnjeg dijela otoka Hvara te spada u otočnu mikroregiju u sklopu Splitsko-dalmatinske županije. Prostornu cjelinu „Otok Hvar“ uz Općinu Jelsu još čine gradovi Hvar i Stari Grad te općina Sućuraj. Gradovi i općine ustrojeni su tako da objedinjuju naselja po osnovi lokalne samouprave i čine njihova upravno-administrativna, kulturno-povijesna i gospodarska središta.

Općina Jelsa prostire se na 121,2 km². Područje Općine kao i cijeli otok ima bogato razvedenu obalu s pripadajućim otočićima, mnoštvom uvala i otoka. Jelsu omeđuju dva najviša otočna vrha – na zapadu Sv. Nikola, a na istoku Hum.

3.1.1 Reljefna obilježja

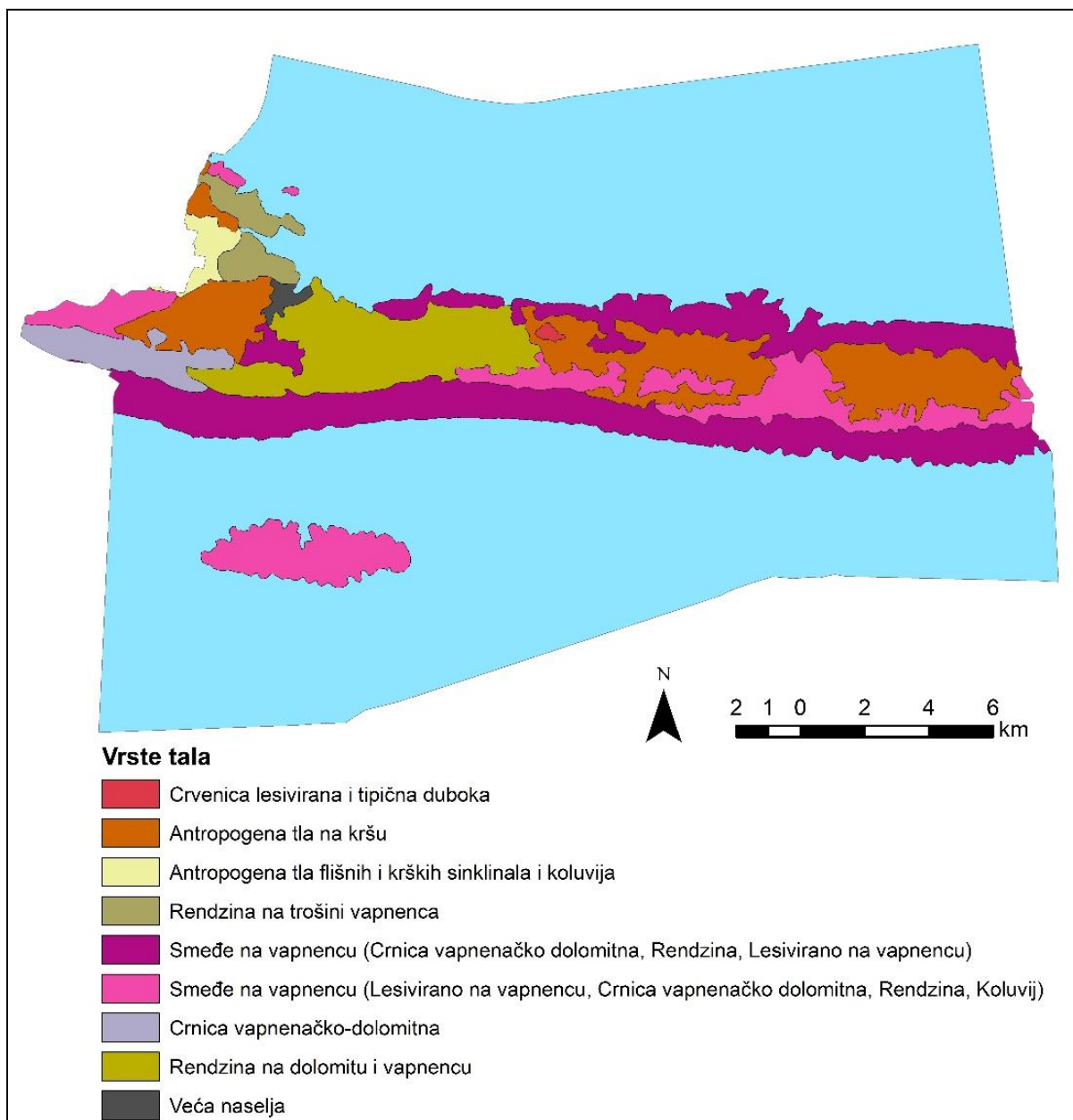
Reljefna obilježja otoka Hvara proizlaze iz pozicije otoka kao dijela jedinstvene tektonske jedinice srednjodalmatinskih otoka koji ulaze u okvire vanjskih Dinarida. Reljef samog otoka pretežno sadrži brdske osobine. Krševiti lanac brežuljaka strmo se spušta duž južne obale otoka, ispresijecan brojnim vododerinama. U reljefnoj strukturi jasno se izdvajaju tri dijela: hrbat, polje i pobrđe. Hrbat čini osnovu trupa otoka te je izdužen u pravcu istok – zapad u dužini od 68 km. Hvarsko polje čini središnji dio zapadne polovice otoka te je svojom zaravnjenošću ekološki najvrjednija reljefna jedinica s obzirom na mogućnosti i obilježja agrarnih površina te prohodnost terena. Pobrđe čini sjeverni dio zapadne polovice otoka te je relativno nisko vapnenačko pobrđe s malo reljefne energije. Na zapadnom dijelu otoka nalaze se najviše visine, pri čemu je najviši vrh na otoku Sv. Nikola (628 m). Najniži dio otoka (ispod 100 m visine) je njegovo sjeverno proširenje (od Starogradskog zaljeva do Jelse) gdje se samo na tri mala vrha tlo uzdiže iznad 100 m. Prema sjevernoj obali

otoka brežuljci su blažeg nagiba. Najviši nagibi padina su vidljivi na južnim obalama dajući na taj način posebnost obalnom prostoru s izraženim klifovima, ali i manjim plažama izuzetnih oblika. Specifičan tip reljefa predstavljaju obale, oblikovane abrazijskim procesima mlata valova i akumulacijskim aktivnostima mora. Sama građa i tektonika otoka uvjetovala je i postojanje ovakve obale. Po svom morfo-genetskom tipu obale se dijele na visoke i niske. Visoke obale obuhvaćaju klifove (nagib preko 55°) i klifaste obale (nagib 12 – 32° i preko 32°) te su najzastupljenije na južnom dijelu otoka. Niske obale su najrasprostranjenije i to niske stjenovite obale nastale pod jakim utjecajem abrazije i korozije na monoklinalne vapnenačke obale. Niske obale u klasičnim sedimentima (tzv. žala) su rjeđe. U sastavu plaža sudjeluju pijesak i valutice, a manje šljunkovite i pješčane plaže oblikovane su u brojnim uvalama i dragama.

3.2 Tlo, voda i zrak

3.2.1 Pedološke značajke

Prema *Namjenskoj pedološkoj karti Republike Hrvatske* (1997), na području Općine Jelsa nalazi se 9 kartiranih jedinica tala (Slika 3.2, Tablica 3.1). Na prostoru Općine prevladavaju izrazito kamenita tla koja su trajno nepovoljna za obradu. Tla povoljna za obradu su rasprostranjena na vrlo malim površinama, a to je tipična duboka i lesivirana crvenica koja se nalazi samo na jednom mjestu, iznad uvale Mala Stiniva u naselju Poljica. Na površini spomenute kartirane jedinice smješteno je naselje Poljica te poljoprivredne parcele stanovnika naselja Poljica. Najzastupljenija jedinica pogodnih tala (antropogena tla na kršu) već se dugo poljoprivredno iskorištava te je rasprostranjena najviše u unutrašnjosti (središnji dio otoka/Općine). Antropogena tla flišnih i krških sinklinala i koluvija marginalno je zastupljeno na rubu polja u kršu koje je dio Općine Jelsa (ostatak polja administrativno ne pripada Općini Jelsa).

Slika 3.2 Pedološke značajke Općine Jelsa

Tablica 3.1 Opće značajke kartiranih pedoloških jedinica na području Općine

broj	sastav i struktura		ograničenja	povoljnost
	dominantna	ostale jedinice tla		
15	Crvenica lesivirana i tipična duboka	Smeđe na vapnencu, Crnica vapnenačko dolomitna	- slaba osjetljivost na kemijska onečišćenja - manje od 50 % kamene faze	S-2 tla umjerene pogodnosti za obradu
30	Antropogena tla na kršu	Smeđa tla na vapnencu i dolomitu, Crvenice, Crnica vapnenačko dolomitna, Koluvij	- više od 50 % kamenog skeleta - dubina tla manja od 60 cm - umjerena osjetljivost na kemijska onečišćenja	S-3 tla marginalne pogodnosti za obradu

broj	sastav i struktura		ograničenja	povoljnost
	dominantna	ostale jedinice tla		
31	Antropogena tla flišnih i krških sinklinala i koluvija	Rendzina na flišu (laporu), Sirozem silikatno karbonatni, Močvarno glejno, Pseudoglej, Kolvij	- manje od 50 % kamenog skeleta - umjerena osjetljivost na kemijska onečišćenja	S-3 tla marginalne pogodnosti za obradu
49	Rendzina na trošini vapnenca	Crnica vapnenačko dolomitna, Rendzina, Lesivirano na vapnencu	- nagib veći od 15 % i/ili 30 % - manje od 50 % kamenog skeleta - slaba osjetljivost na kemijska onečišćenja	N-2 tla trajno nepogodna za obradu
56	Smeđe na vapnencu	Crnica vapnenačko dolomitna, Rendzina, Lesivirano na vapnencu, Crvenica, Rigolana tla krša, Eutrično smeđe, Sirozem na laporu	- više od 50 % kamene faze - nagib veći od 15 % i/ili 30 % - slaba osjetljivost na kemijska onečišćenja	N-2 tla trajno nepogodna za obradu
57	Smeđe na vapnencu	Crvenica tipična i lesivirana, Crnica vapnenačko dolomitna, Rendzina na trošini vapnenca, Lesivirano na vapnencu Kamenjar Rigolano	- više od 50 % kamene faze - nagib veći od 15 % i/ili 30 % - slaba osjetljivost na kemijska onečišćenja	N-2 tla trajno nepogodna za obradu
61	Crnica vapnenačko dolomitna	Smeđe tlo na vapnencu i dolomitu, Rendzina na trošini vapnenca, Lesivirano na vapnencu i dolomitu	- više od 50 % kamene faze - dubina tla manja od 30 cm - slaba osjetljivost na kemijska onečišćenja	N-2 tla trajno nepogodna za obradu
62	Rendzina na dolomitu	Smeđe tlo na vapnencu, Luvisol na vapnencu, Crnica vapnenačko dolomitna	- više od 50 % kamene faze - dubina tla manja od 30 cm - slaba osjetljivost na kemijska onečišćenja	N-2 tla trajno nepogodna za obradu
70	Veća naselja			

3.2.2 Geološke značajke

Prema paleogeografskoj i strukturnoj podjeli krškog područja Dinarida, Općina Jelsa nalazi se na strukturnom kompleksu Jadranske karbonatne platforme (Adriatik).

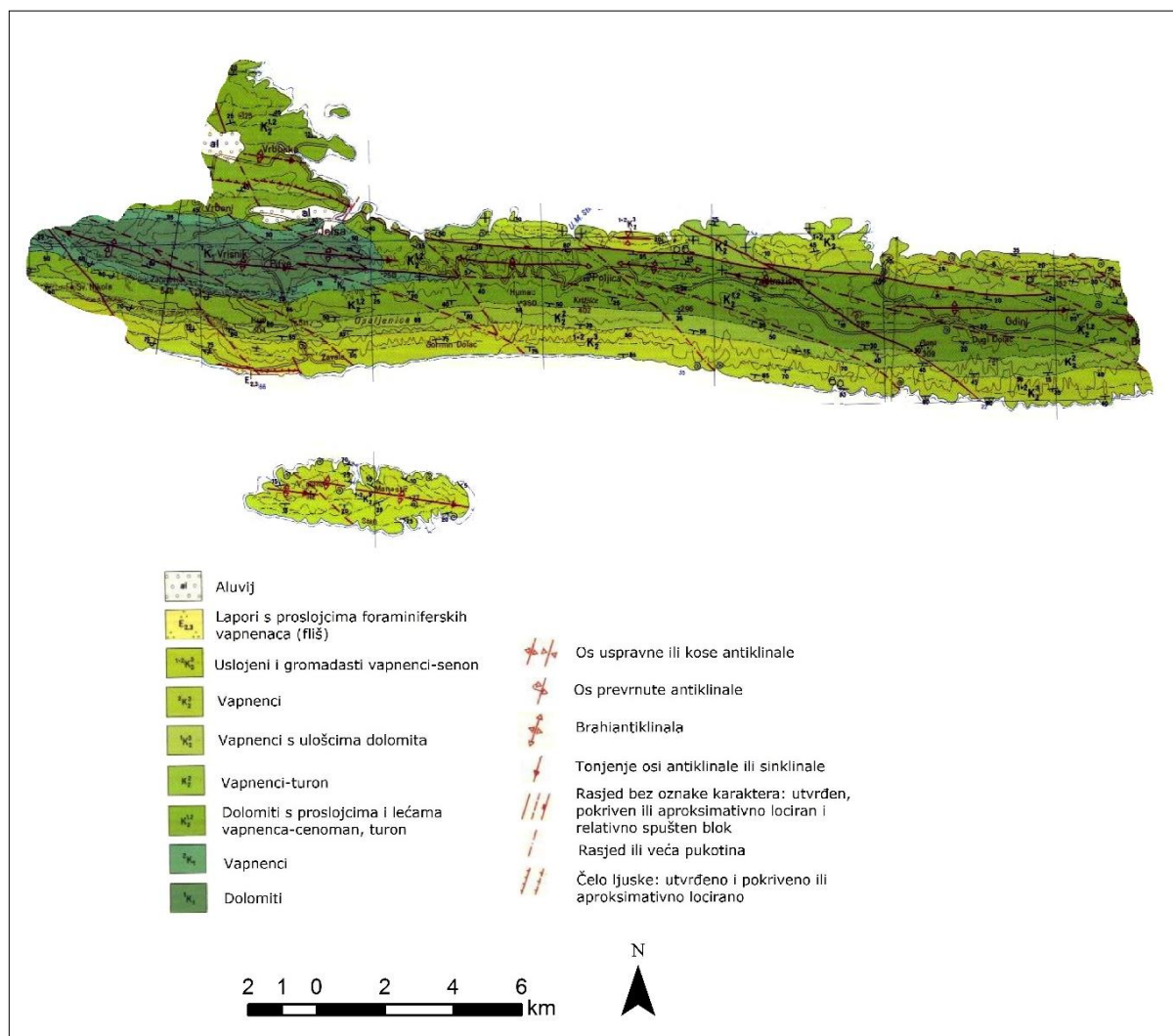
Prostor Općine dio je jedinstvene tektonske cjeline Srednjodalmatinski otoci unutar koje se izdvaja tektonska jedinica Hvar. Tektonska jedinica Hvar strukturno ima ljuskavu građu s glavnom antiklinalom Brusje – Sućuraj, nagnutu prema jugu i duž reversnog rasjeda natisnutu na kredno tercijarnu sinklinalu, koja je vezana na antiklinalu Pakleni otoci – Šćedro.

Najstarija kartirana jedinica na području Općine predstavlja donjokredne dolomite (¹K₁) te izgrađuje jezgru antiklinale s ostalim donjokrednim sedimentima. Ova je jedinica izgrađena od smeđesivih dobrouslojenih dolomita s rijetkim proslojcima i lećama kalcilutita. Donjokredni vapnenci (²K₁) obrubljuju i zatvaraju krila dolomitne donjokredne antiklinale. Na površini se donjokredni vapnenci ističu kao greben koji je u bazi sastavljen od jače erodiranog dolomita.

Najrasprostranjenije su gornjokredne naslage koje su kontinuirano taložene na donjoj kredi. Jezgru donjokredne antiklinale, koja se nalazi na zapadnom dijelu otoka Hvara, okružuje oko 600 m debeli kompleks dolomita s mjestimičnim proslojcima i lećama vapnenca ($K_{2^{1,2}}$). Navedene naslage izgrađuju sekundarnu antiklinalu Stari Grad – Vrboska i jezgru antiklinale istočno od Jelse. Krila otočne antiklinale okružuje oko 400 m debeli paket dobro uslojenih smeđesivih vapnenaca (K_{2^2}) koji leže u krovu dolomitne serije od kojih su izdvojeni markantnom litološkom granicom. Prijelaz je morfološki izražen kao greben iznad jače erodiranog dolomita. ($^{1,2,3}K_{2^3}$) naslage svijetlosmeđih od bijelih, gromadastih do dobro uslojenih biokalkarenita i biokalcilitita zauzimaju periferne dijelove krila antiklinale i rasprostiru se uz obalni pojas otoka te izgrađuju i otok Šćedro.

Na području Općine Jelsa naslage paleogena su najmanje zastupljene i ograničene na jedan lokalitet uz obalu, a izgrađene su od lapora ($E_{2,3}$).

Najrecentnije naslage na predmetnom području su kvartarne tvorevine koje se odnose na područje obradivih površina i na vezane siparične breče. Na području Općine predstavljene su naslagama aluvija kojima pripadaju akumulirani i nevezani rastrošeni materijali karbonatnih naslaga krede (Slika 3.3).

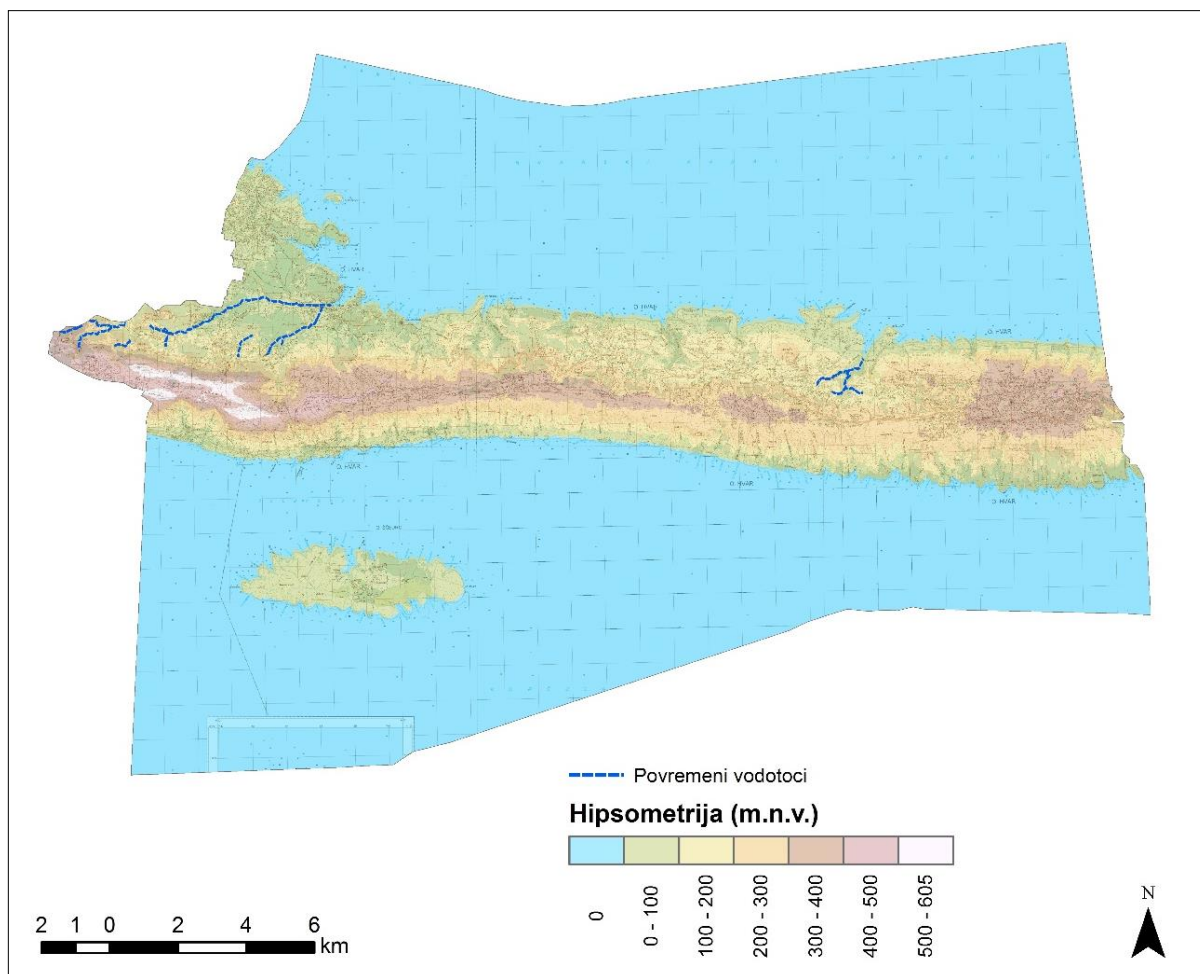

Slika 3.3 Geološke značajke Općine Jelsa (OGK 1:100.000)

3.2.3 Površinske i podzemne vode

Na prostoru Općine Jelsa prevladavaju karbonatne naslage na kojima je razvijen krški morfogenetski tip reljefa. Značajka krškog okoliša je podzemno otjecanje voda te nepostojanje površinske hidrografske mreže. Na spomenutom području ne postoji stalni površinski vodeni tok nego se javljaju povremeni površinski vodotoci i jaruge koji su

uvjetovani velikom količinom oborina i hidrogeološki manje vodopropusnom podlogom (Slika 3.4).

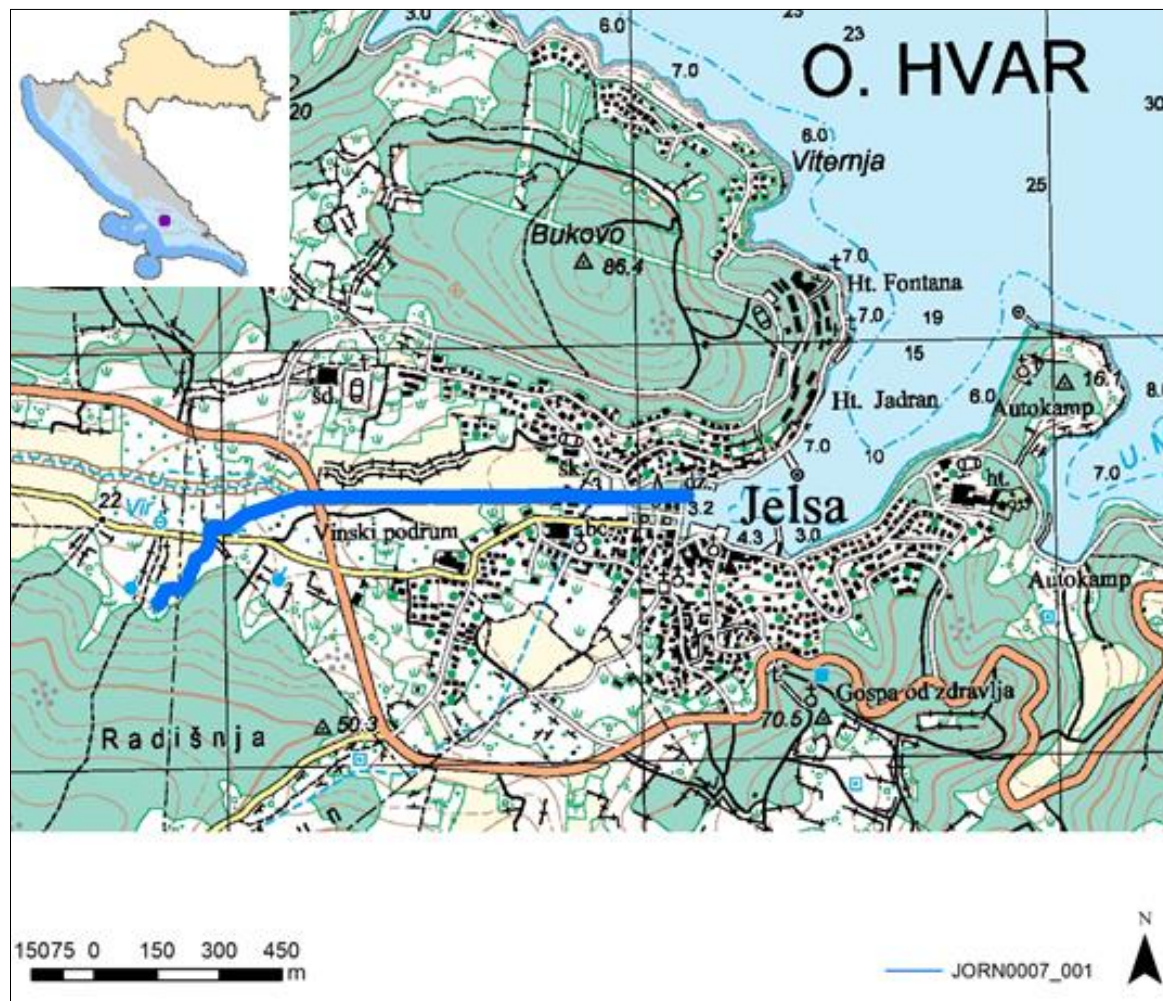
Slika 3.4 Površinske vode Općine Jelsa

Površinske vode

Elementi za određivanje stanja površinskih voda određeni su *Uredbom o standardu kakvoće voda (NN 73/13, NN 151/14, NN78/15, NN61/16)*. Stanje površinskih voda određuje se na temelju ekološkog i kemijskog stanja tijela ili skupine tijela površinskih voda.

Ekološko stanje površinskih voda ocjenjuje se u odnosu na biološke, hidromorfološke i osnovne fizikalno-kemijske i kemijske elemente koji prate biološke elemente. Kemijsko stanje površinskih voda ocjenjuje se u odnosu na pokazatelje kemijskog stanja koji su propisani Prilogom 5. *Uredbe o standardu kakvoće voda*. Na temelju rezultata ocjene elemenata kakvoće tijelo površinske vode razvrstava se u kategorije ekološkog stanja i u kategorije kemijskog stanja. Stanje tijela površinske vode određuje se na temelju ekološkog ili kemijskog stanja toga tijela, ovisno o tome koje je lošije.

Na prostoru Općine nalazi se površinsko vodno tijelo JORN0007_001 koje je sačinjeno od nizinske male povremene tekućice koje se nalazi u samom naselju Jelsa (Slika 3.5).

Slika 3.5 Vodno tijelo JORN0007_001

U tablicama ispod (Tablica 3.2, Tablica 3.3) prikazane su opće informacije i stanje površinskih voda na području Općine prema podacima Hrvatskih voda.

Tablica 3.2 Opći podaci vodnog tijela JORN0007_001

OPĆI PODACI VODNOG TIJELA JORN0007_001	
Šifra vodnog tijela	JORN0007_001
Naziv vodnog tijela	nema naziva
Kategorija vodnog tijela	Tekućica/River
Ekotip	Nizinske male povremene tekućice (16B)
Dužina vodnog tijela	0,93 km + 0,485 km
Izmjenjenost	Prirodno (natural)
Vodno područje	Jadransko
Podsliv	Otoci
Ekoregija	Dinaridska
Države	Nacionalno (HR)
Obaveza izvješćivanja	EU
Tijela podzemne vode	JOGN-13
Zaštićena područja	HR2001428*, HRCM_62011020, HROT_71005015 (* - dio vodnog tijela)
Mjerne postaje kakvoće	

Tablica 3.3 Stanje vodnog tijela JORN0007_001

STANJE VODNOG TIJELA JORN0007_001					
PARAMETAR	UREDBA NN 73/2013*	ANALIZA OPTEREĆENJA I UTJECAJA			
		STANJE	2021.	NAKON 2021.	POSTIZANJE CILJEVA OKOLIŠA
Stanje, konačno	umjereno	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Ekološko stanje	umjereno	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Kemijsko stanje	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje	postiže ciljeve
Ekološko stanje	umjereno	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Fizikalno kemijski pokazatelji	umjereno	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Specifične onečišćujuće tvari	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
Hidromorfološki elementi	dobro	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Biološki elementi kakvoće	nema ocjene	nema ocjene	nema ocjene	nema ocjene	nema procjene
Fizikalno kemijski pokazatelji	umjereno	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
BPK5	umjereno	umjereno	umjereno	umjereno	procjena nije pouzdana
Ukupni dušik	umjereno	umjereno	umjereno	umjereno	procjena nije pouzdana
Ukupni fosfor	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Specifične onečišćujuće tvari	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
arsen	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
bakar	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
cink	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
krom	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
fluoridi	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
adsorbilni organski halogeni (AOX)	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
poliklorirani bifenili (PCB)	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
Hidromorfološki elementi	dobro	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Hidrološki režim	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Kontinuitet toka	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Morfološki uvjeti	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	vrlo loše	ne postiže ciljeve
Indeks korištenja (ikv)	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	vrlo dobro	postiže ciljeve
Kemijsko stanje	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje	postiže ciljeve
Klorfenvinfos	dobro stanje	dobro stanje	nema ocjene	nema ocjene	nema procjene
Klorpirifos (klorpirifos-etil)	dobro stanje	dobro stanje	nema ocjene	nema ocjene	nema procjene
Diuron	dobro stanje	dobro stanje	nema ocjene	nema ocjene	nema procjene
Izoproturon	dobro stanje	dobro stanje	nema ocjene	nema ocjene	nema procjene

NAPOMENA:
 NEMA OCJENE: Biološki elementi kakvoće, Fitoplankton, Fitobentos, Makrofiti, Makrozoobentos, Ribe, pH, KPK-Mn, Amonij, Nitrati, Ortofosfati, Pentabromdifenileter, C10-13 Kloroalkani, Tributilkositrovi spojevi, Trifluralin
 DOBRO STANJE: Alaklor, Antracen, Atrazin, Benzen, Kadmij i njegovi spojevi, Tetraklorugljik, Ciklodienski pesticidi, DDT ukupni, para-para-DDT, 1,2-Dikloretan, Diklormetan, Di(2-etilheksil)ftalat (DEHP), Endosulfan, Fluoranten, Heksaklorbenzen, Heksaklorbutadien, Heksaklorcikloheksan, Olovo i njegovi spojevi, Živa i njezini spojevi, Naftalen, Nikal i njegovi spojevi, Nonilfenol, Oktilfenol, Pentaklorbenzen, Pentaklorfenol, Benzo(a)piren, Benzo(b)fluoranten; Benzo(k)fluoranten, Benzo(g,h,i)perilen; Ideno(1,2,3-cd)piren, Simazin, Tetrakloretilen, Trikloretilen, Triklorbenzeni (svi izomeri, Triklorometan
 *prema dostupnim podacima

Ekološko stanje vodnog tijela, hidromorfološki elementi i fizikalno-kemijski pokazatelji su ocjenjeni kao vrlo loši. Kemijsko stanje ocjenjeno je kao dobro stanje, a ocjene bioloških elemenata kakvoće nema. Ukupno stanje vodnog tijela je vrlo loše i ne postiže ciljeve okoliša.

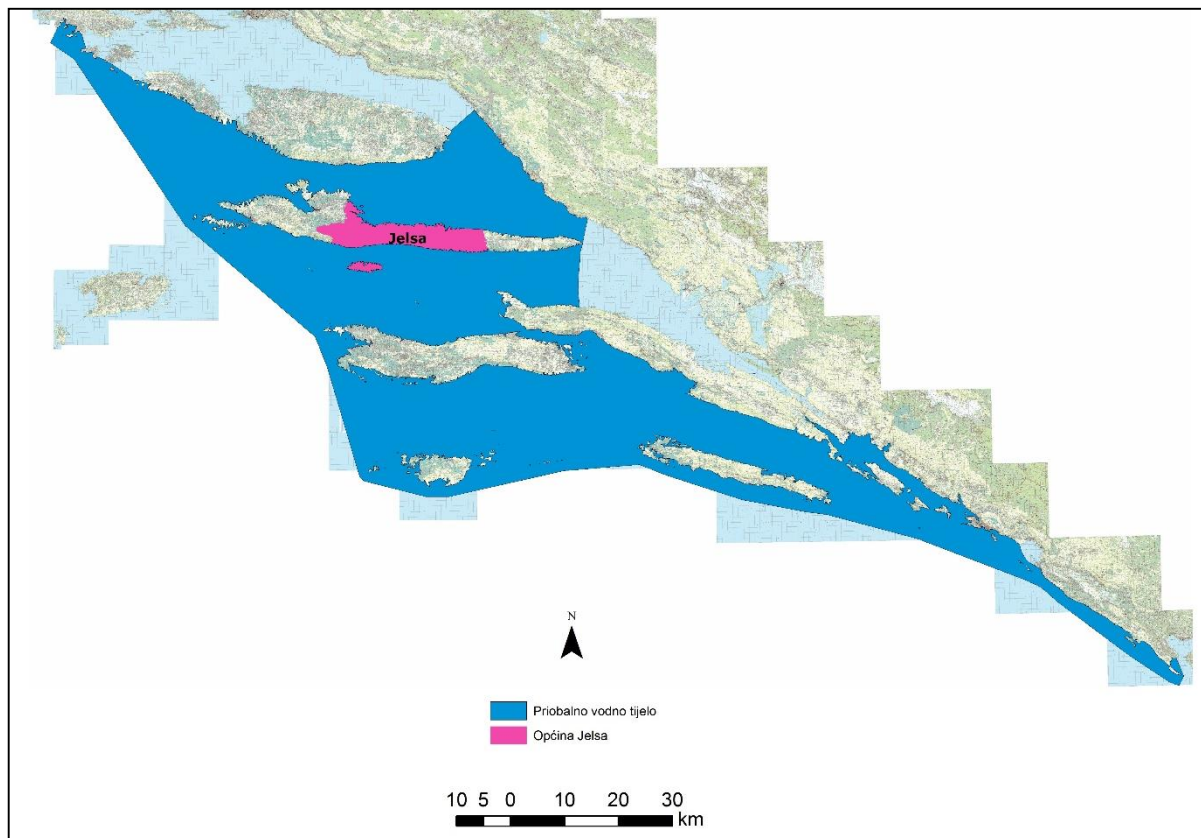
Priobalno vodno tijelo

Pojam priobalne vode označava površinske vode unutar crte udaljene jednu nautičku milju od crte od koje se mjeri širina teritorijalnih voda u smjeru pučine, a mogu se protezati do vanjske granice prijelaznih voda u smjeru kopna. Polazna crta od koje se mjeri širina teritorijalnih voda definirana je člankom 18. Pomorskog zakonika (NN 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13 i 26/15).

U Planu upravljanja vodnim područjima 2016. -2021. prezentirana je tipologija priobalnih voda koja je glavni kriterij kod određivanja vodnih tijela. Temeljem tipologije određeno je 26 vodnih tijela priobalnih voda. Uredbom su propisane normativne definicije kategorija ekološkog stanja priobalnih voda prema biološkim, osnovnim fizikalno-kemijskim i hidromorfološkim elementima. Također je dan popis tipova priobalnih voda prema kojem je priobalno vodno tijelo koje teritorijalno pripada Općini Jelsa 0423-MOP – euhalino priobalno more sitnozrnatog sedimenta (Slika 3.6). Stanje priobalnog vodnog tijela prikazano je u tablici ispod (Tablica 3.4). Područje koje zauzima priobalno vodno tijelo prostire se od Prevlake do Rta Ploče pa do Splitskog kanala, uključujući područja Mljetskog, Lastovskog, Korčulanskog, Hvarskog i Viškog kanala.

Tablica 3.4 Stanje priobalnog vodnog tijela 0423-MOP

Prozirnost	Otopljeni kisik u površinskom sloju	Otopljeni kisik u priodnom sloju	Ukupni anorganski dušik	Ortofosfati	Ukupni fosfor	Klorofil a	Fitoplankton	UKUPNO STANJE
dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	dobro stanje	DOBRO STANJE
Makroalge	Bentički beskralješnjaci (makrozoobentos)	Morske cvjetnice	Biološko stanje	Specifične onečišćujuće tvari	Hidromorfološko stanje	Ekološko stanje	Kemijsko stanje	UKUPNO STANJE
-	-	-	dobro stanje	vrlo dobro stanje	vrlo dobro stanje	dobro stanje	dobro stanje	DOBRO STANJE

Slika 3.6 Priobalno vodno tijelo 0423-MOP

Biološko, ekološko i kemijsko stanje priobalnog vodnog tijela u dobrom je stanju. Hidromorfološko stanje te specifične onečišćujuće stvari ocjenjene su vrlo dobro. Ukupno stanje priobalnog vodnog tijela je dobro.

Uredbom o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08) propisuju se standardi kakvoće mora za kupanje na morskoj plaži kojima se određuju granične vrijednosti mikrobioloških pokazatelja i druge značajke mora. Na temelju rezultata praćenja kakvoće mora za kupanje određuju se pojedinačna, godišnja i konačna ocjena. Konačna ocjena određuje se po završetku posljednje i tri prethodne sezone kupanja prema graničnim vrijednostima iz Uredbe o kakvoći mora za kupanje (Nacionalno izvješće o godišnjoj i konačnoj ocjeni kakvoće mora na plažama hrvatskog Jadrana u 2014. godini).

Na području Općine uspostavljene su dvije točke ispitivanja na kojima je more uzorkovano ukupno 20 puta za potrebe konačne ocjene kakvoće mora za kupanje u 2014. godini i obje se nalaze na području naselja Jelsa. Uzorkovanje mora te praćenje drugih značajki mora odvija se na lokacijama Uvala Mina i Hotel Fontana. Prema Nacionalnom izvješću o godišnjoj i konačnoj ocjeni kakvoće mora na plažama hrvatskog Jadrana u 2014. godini na obje lokacije konačna ocjena je izvrsna.

Prema bazi podataka o kakvoći mora za kupanje u RH Agencije za zaštitu okoliša (od rujna 2015. djeluje Hrvatska agencija za okoliš i prirodu koja je nastala spajanjem Agencije za zaštitu okoliša i Državnog zavoda za zaštitu prirode) konačna ocjena kakvoće mora za kupanje na području Općine dana je za tri lokacije: Uvala Mina i Hotel Fontana koje su obuhvaćene prethodnom spomenutim izvješćem za 2014. i kupalište Soline koje se nalazi na području naselja Vrboska (Slika 3.7). Na sve tri lokacije konačna ocjena kakvoće mora za kupanje je izvrsna. U tablicama u nastavku prikazani su osnovni podaci o mjernim postajama za mjerenje kakvoće mora na području Općine.

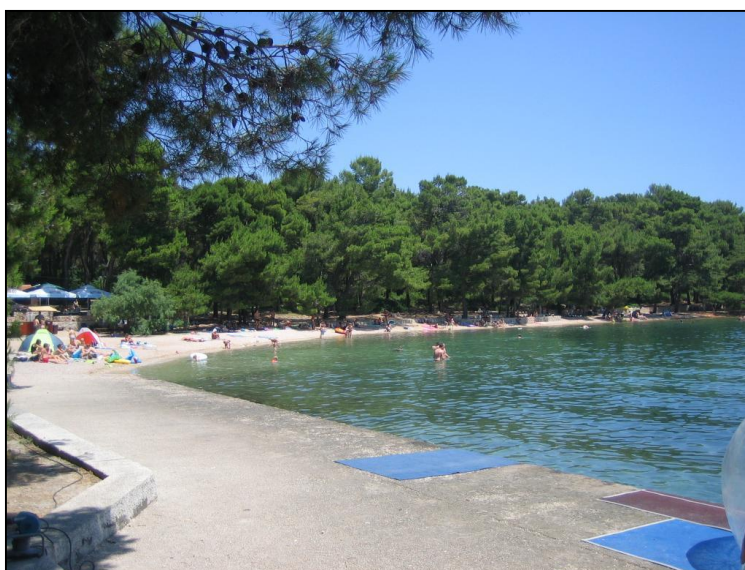
Slika 3.7 Mjerne postaje za mjerenje kakvoće mora za kupanje
(<http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoća>)

U tablicama u nastavku navedene su osnovne značajke triju mjernih postaja koje su obuhvaćene bazom podataka Agencije za zaštitu okoliša.

Tablica 3.5 Profil mjerne postaje za mjerenje kakvoće mora - kupalište Soline
(<http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoća>)

Naziv plaže: KUPALIŠTE SOLINE	
Lokacija: Jelsa/Vrboska; HVAR	
Koordinate uzorkovanja: 43.1793°, 16.6903°	
Vrsta plaže:	djelomično uređena
Pretežiti dio plaže tipa:	šljunčana
Ostali dio plaže tipa:	betonirana obala
Vegetacija:	samo drveće
Prosječna temperatura mora (za vrijeme sezone) [C°]	23.58
Slanost mora - min (za vrijeme sezone)	35
Slanost mora - max. (za vrijeme sezone)	38.1
Prevladavajući vjetar	sjeverni
Amplitude plime i oseke [cm]	25.1
Dužina plaže [m]	350
Širina plaže [m]	20
Oblik plaže	uvučena (uvala)
Nagib kopnenog dijela plaže	blago (do 15°)

Naziv plaže: KUPALIŠTE SOLINE	
Lokacija: Jelsa/Vrboska; HVAR	
Koordinate uzorkovanja: 43.1793°, 16.6903°	
Nagib morskog dijela plaže	blago (do 15°)
Dostupnost	asfaltirana cesta
Karakteristike okolnog područja	mjesna plaža
Parkiralište	da, uz naplatu
Zaštita s morske strane	psihološka barijera (plutače)
Tip (plava zastava, ekološka mreža)	nema
Privez brodice	dalje od plaže (više od 100m)
Gustoća kupača tijekom sezone kupanja:	visoka
Objekti	Morske barijere; restoran; caffe bar; tuš; sport na kopnu; aquagan; klupa; parkiralište; pomoćni objekt

Slika 3.8 Kupalište Soline (<http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoca>)

Tablica 3.6 Profil mjerne postaje za mjerenje kakvoće mora – Hotel Fontana
 (<http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoca>)

Naziv plaže: HOTEL FONTANA	
Lokacija: Jelsa; HVAR	
Koordinate uzorkovanja: 43.1666°, 16.6987°	
Vrsta plaže	uređena
Pretežiti dio plaže tipa	betonirana obala
Ostali dio plaže tipa	stjenovita
Vegetacija	samo drveće
Prosječna temperatura mora (za vrijeme sezone) [C°]	23,2
Slanost mora - min (za vrijeme sezone)	34,9
Slanost mora - max (za vrijeme sezone)	39,9
Prevladavajući vjetar	sjeverni
Amplitude plime i oseke [cm]	25
Dužina plaže [m]	420
Širina plaže [m]	15
Oblik plaže	valovita
Nagib kopnenog dijela plaže	umjereno (od 15 - 25 °)
Nagib morskog dijela plaže	bez nagiba (betonska obala ili slično)
Dostupnost	pješački put
Karakteristike okolnog područja	hotelska plaža
Parkiralište	da, bez naplate

Naziv plaže: HOTEL FONTANA	
Lokacija: Jelsa; HVAR	
Koordinate uzorkovanja: 43.1666°, 16.6987°	
Zaštita s morske strane	psihološka barijera (plutače)
Tip (plava zastava, ekološka mreža)	nema
Privez brodice	dalje od plaže (više od 100 m)
Gustoća kupača tijekom sezone kupanja	visoka
Objekti	morske barijere; restoran; caffe bar; tuš; sport na kopnu

Slika 3.9 Plaža Hotel Fontana (<http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoča>)

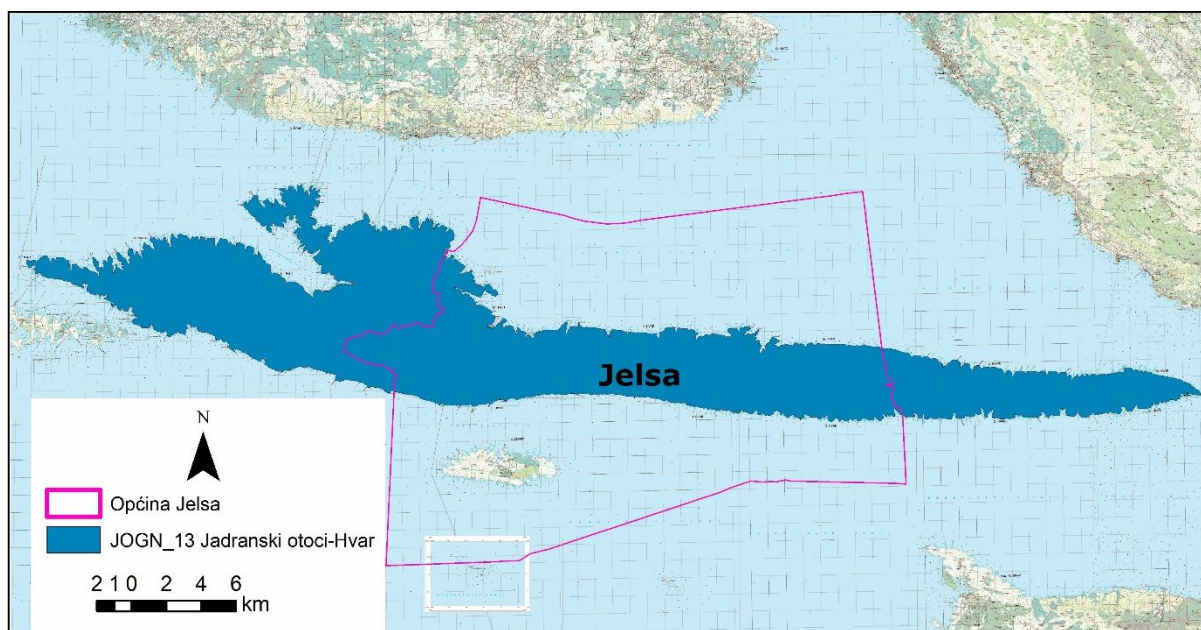
Slika 3.10 Plaža Uvala Mina (<http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoča>)

Podzemne vode

Prostor Općine Jelsa nalazi se unutar cjeline podzemnih voda Jadranski otoci. S obzirom na evoluciju prostora, otočne vodne cjeline povezane su s kopnenim. Transgresijom mora te se cjeline fizički odvajaju. Na otocima su stvorene lokalne cjeline podzemne vode s dubinom okršavanja do prošle morske razine. Otok Hvar je nešto bogatiji vodom od susjednog otoka Brača, ali su količine postale nedostatne uslijed razvoja i daljnjeg jačanja turizma te je otok spojen na kopnene vodne resurse (Cetina) preko otoka Brača.

Okvirna direktiva o vodama, te Zakon o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14) definiraju podzemne vode kao sve vode ispod površine tla u zoni zasićenja i u izravnom dodiru s površinom tla ili podzemnim slojem. Osnova za izdvajanje cjelina podzemnih voda, u skladu sa zahtjevima *Okvirne direktive o vodama* je analiza geološke građe terena, poroznost, geokemijski sastav, hidrogeološke karakteristike, geomorfološke pojave, smjerovi i brzine toka podzemnih voda, napajanje podzemnih voda, odnos s površinskim tokovima i položaj cjelina podzemnih voda unutar riječnih slivova.

Podzemne vode RH podijeljene su na dva vodna područja: podzemne vode vodnog područja rijeke Dunav i podzemne vode jadranskog vodnog područja. Podjela je izvršena na temelju dva postojeća tipa poroznosti vodonosnika. Područje Općine pripada jadranskom vodnom području. Prema karti prirodne ranjivosti vodonosnika jadranskog vodnog područja, područje Općine generalno se nalazi u kategoriji srednje prirodne ranjivosti. Općina Jelsa nalazi se na tijelu podzemnih voda JOGN_13-Jadranski otoci-Hvar (Slika 3.11).

Slika 3.11 Tijelo podzemnih voda JOGN_13-Jadranski otoci-Hvar

Osnovni podaci o TPV JOGN _13-Jadranski otoci-Hvar nalaze se u tablici u nastavku (Tablica 3.7).

Tablica 3.7 Opće značajke tijela podzemnih voda JOGN_13-Jadranski otoci-Hvar

Kod	Ime tijela	Poroznost	Površina (km ²)	Obnovljive zalihe (*106 m ³ /god)	Prirodna ranjivost	Državna pripadnost tijela
JOGN -13	JADRANSKI OTOCI	Pukotinsko-kavernozna	2493	122	srednja 37/6 %, visoka 11,3 %, vrlo visoka, 5,5 %	HR
	Hvar		396			

U Planu upravljanja vodnim područjima 2016. -2021. determinirana su polazišta za ocjenu stanja - to su količina i kakvoća podzemnih voda, a stanje može biti dobro ili loše. Dobro stanje temelji se na zadovoljavanju uvjeta iz Okvirne direktive o vodama i Direktive o zaštiti podzemnih voda (DPV). Stanje tijela podzemne vode JOGN_13-Jadranski otoci-Hvar prikazano je u tablici u nastavku.

Tablica 3.8 Stanje tijela podzemnih voda JOGN_13-Jadranski otoci-Hvar

Stanje	Procjena stanja
Kemijsko stanje	dobro
Količinsko stanje	dobro
Ukupno stanje	dobro

Stanje TPV Jadranski otoci-Hvar dobrog je kemijskog i količinskog stanja te s time i ukupnog stanja.

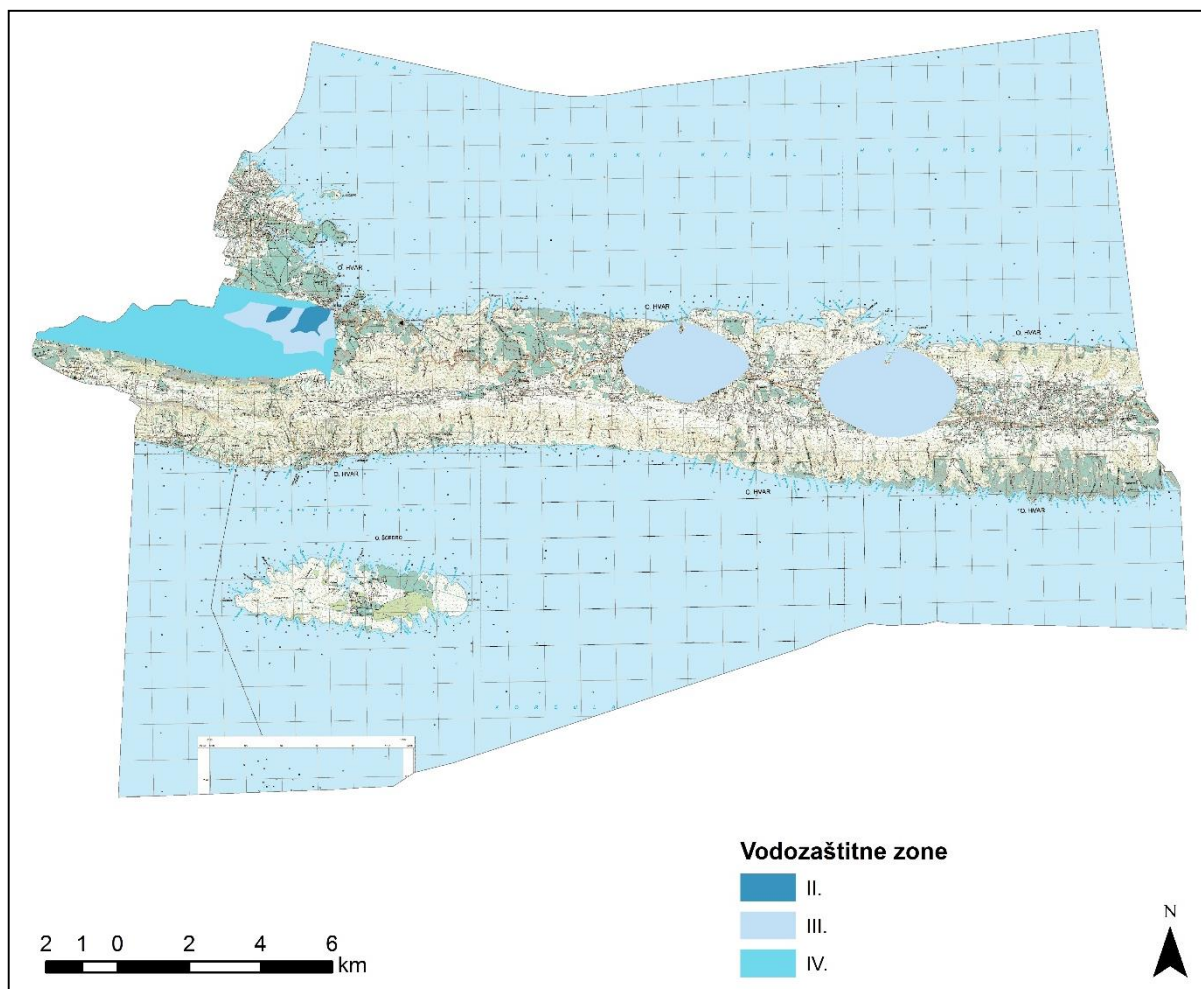
Zone sanitarne zaštite

Prema *Zakonu o vodama*, zona sanitarne zaštite je područje na kojem se nalazi izvorište ili drugo ležište vode koje se koristi ili je rezervirano za javnu vodoopskrbu, kao i područje na kojem se za iste potrebe zahvaća voda iz rijeka i sl. Pravilnikom o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 66/11, NN47/13) uređeni su detaljniji uvjeti za utvrđivanje zona sanitarne zaštite, mjere i ograničenja koja se u njima provode, rokovi donošenja odluka o zaštiti izvorišta i postupak donošenja tih odluka.

U zonama sanitarne zaštite izvorišta sa zahvaćanjem voda iz vodonosnika s pukotinskom i pukotinsko-kavernoznom poroznosti Pravilnikom su podijeljene u četiri zone. Na području Općine Jelsa utvrđene su tri zone:

- IV. zona – zona ograničenja
- III. zona – zona ograničenja i nadzora
- II. zona – zona strogog ograničenja i nadzora

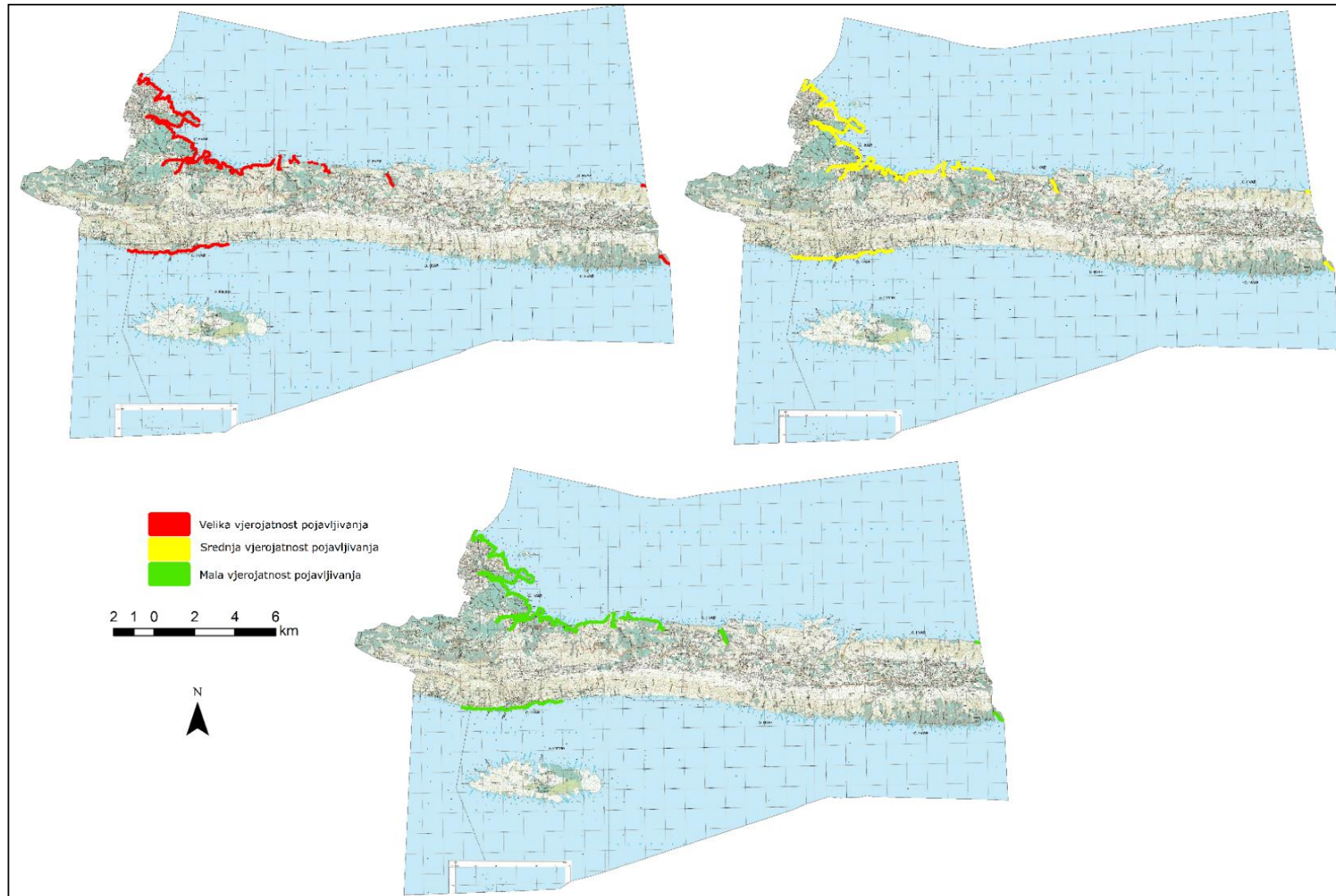
Unutar naselja Jelsa nalazi se izvorište (kaptažni sustav) Libora koje se koristi za vodoopskrbu otoka Hvara. U Općini Jelsa nalaze se još dva izvorišta vode koja se mogu koristiti za vodoopskrbu pitkom vodom i to kaptaža Novi Vir i kaptaža Stari Vir. Granice zona sanitarne zaštite ovih kaptaža utvrđene su posebnom Odlukom o uspostavi i održavanju zona sanitarne zaštite područja izvorišta pitke vode („Službeni glasnik Općine Jelsa“, 6/97). Prostorni raspored zona sanitarne zaštite prikazan je na slici u nastavku (Slika 3.12).

Slika 3.12 Zone sanitarne zaštite u Općini Jelsa

Rizik od poplava

Opasnost pojavljivanja poplavnih voda na području Općine Jelsa prikazana je na slici u nastavku (Slika 3.13). Područje u kojem postoji srednja i mala vjerojatnost nešto je veće od područja u kojem postoji velika vjerojatnost pojavljivanja poplava. Najveći dio područja koje je ugroženo od mogućnosti poplavljanja svih triju vrsta voda je obala. Ističu se dva velika pojasa ugroženosti, jedan u samom naselju Jelsa i Vrboska na SZ obali Općine. Na njega se nadovezuje i jedini veći površinski povremeni tok te njegova pritoka koja je također privremenog karaktera. Analogno spomenutom pojasu nalazi se drugi pojas velikih, srednjih i malih vjerojatnosti pojavljivanja poplavnih voda na SJ obali u naselju Zavala. Na području naselja Poljica i Zastrazišće na sjevernoj obali Općine Jelsa u uvali V. Stiniva također postoji velika, srednja i mala vjerojatnost pojavljivanja poplava.

Slika 3.13 Opasnost od poplavljanja na području Općine za: Veliku vjerojatnost pojavljivanja poplavnih voda, srednju vjerojatnost pojavljivanja poplavnih voda i malu vjerojatnost pojavljivanja poplavnih voda

3.2.4 Zrak

Kvaliteta zraka svojstvo je zraka kojim se iskazuje značajnost u njemu postojećih razina onečišćenosti. Sukladno Zakonu o zaštiti zraka (NN 130/11, NN 47/2014), te Pravilniku o praćenju kvalitete zraka (NN 3/13) stanje kvalitete zraka na području cijele Republike Hrvatske obrađuje se i publicira u Godišnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske koji se u tekućoj godini izrađuje za proteklu kalendarsku godinu.

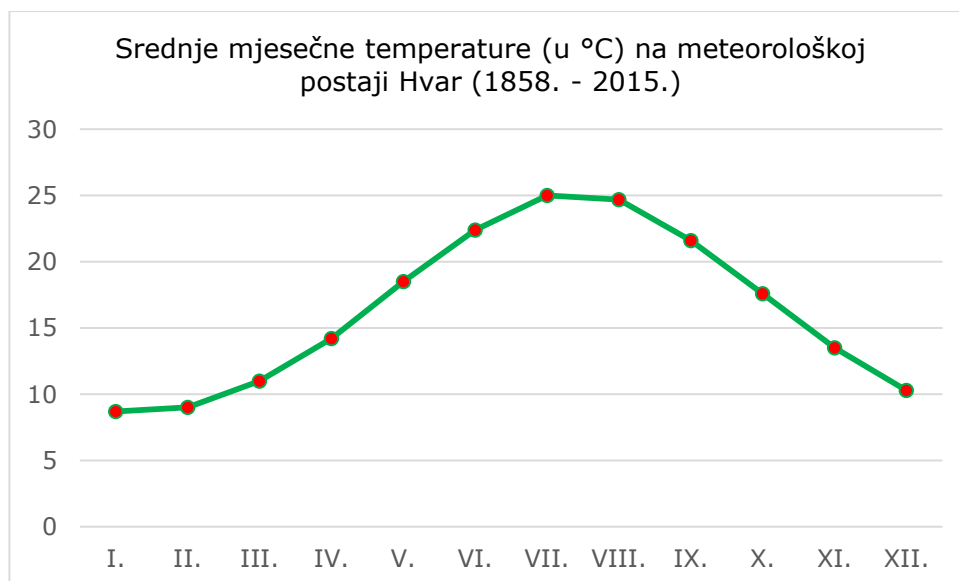
Prema Godišnjem izvješću o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2015. godinu područje Općine Jelsa nalazi se u zoni HR 5 - Dalmacija. U zoni Dalmacija maksimalne dnevne 8-satne koncentracije ozona prekoračile su ciljnu vrijednost na mjernom mjestu Hum (75 dana). Prema sumarnoj ocjeni onečišćenosti zona i aglomeracija, područje Općine Jelsa (dio aglomeracije HR 5) ocijenjeno je kao čisto za sve mjerene procijenjene parametre (SO₂, NO₂ i NO_x, PM₁₀ + PM_{2,5}, C₆H₆, Pb, CO, B(a)P + PAU, Ni, Cd, As, Hg) osim za O₃-Ozon.

3.3 Klima i klimatske promjene

3.3.1 Klimatske značajke

Na području Općine Jelsa najizraženiji lokalni modifikator klime je more. Osim utjecaja mora na predmetnom području drugi najbitniji modifikator je reljef te njegove značajke. Prema Köppenovoj klimatskoj regionalizaciji Hrvatske (Filipčić, 2001) Općina Jelsa nalazi se u klimatskom pojasu Csa klime - sredozemna klima sa suhim vrućim ljetom ili klima masline. Csa klima spada u sredozemne ili mediteranske klime koje imaju izrazitu sezonsku raspodjelu padalina. Csa klimu karakteriziraju vruća ljeta i blage zime s povremenim hladnim valovima. Zbog utjecaja subtropskih anticiklona ljeti je pretežito vedro zbog čega je insolacija jaka. Srednja temperatura najtoplijeg mjeseca viša je od 22 °C, a dnevni maksimumi su između 35 °C i 38 °C. Značajne su velike dnevne amplitude koje su uzrokovane vedrinom i s njom povezanim povećanim gubitkom terestričke radijacije noću. Dnevne amplitude najčešće su veće od 15 °C. Srednja temperatura najhladnijeg mjeseca varira između 4 °C i 13 °C. Godišnji hod padalina izrazito je sezonski te najveća količina padalina padne u hladnom dijelu godine. Glavno razdoblje aktivnosti ciklona i ciklogeneze su jesen i proljeće.

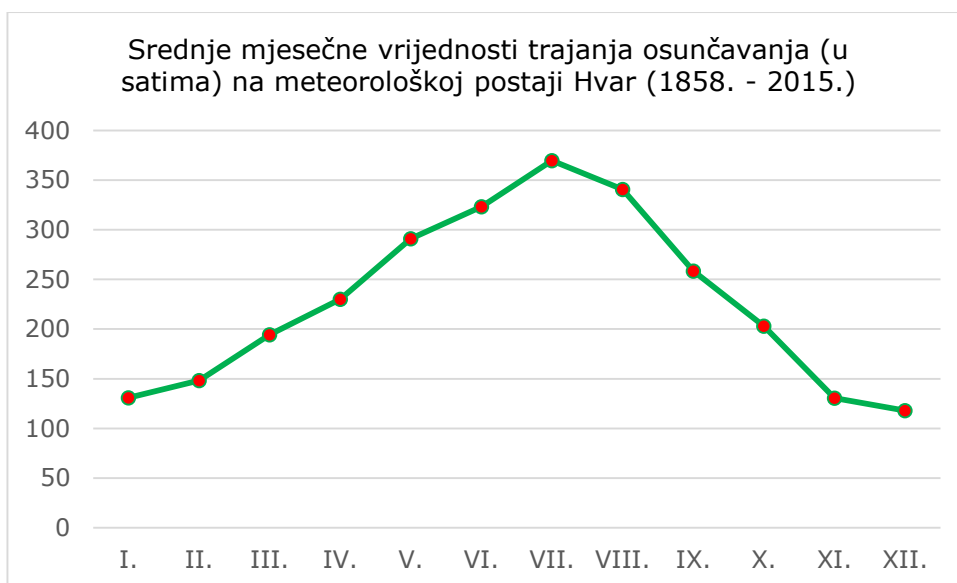
Glavna meteorološka postaja (automatska) nalazi se u Gradu Hvaru, a klimatološka postaja u naselju Jelsa. Na području Općine Jelsa nalaze se i dvije kišomjerne postaje – Zastrazišće i Gdinj. U Gradu Hvaru vrše se i mjerenja površinske temperature mora. Analizirane su srednje mjesečne temperature (u °C) s meteorološke postaje Hvar za razdoblje od 1858. do 2015. godine. Najtopliji mjesec je srpanj sa srednjom mjesečnom temperaturom 25 °C, a najhladniji je siječanj sa 8,7 °C (Slika 3.14).

Slika 3.14 Srednje mjesečne temperature (u °C) na meteorološkoj postaji Hvar (1858.-2015.),

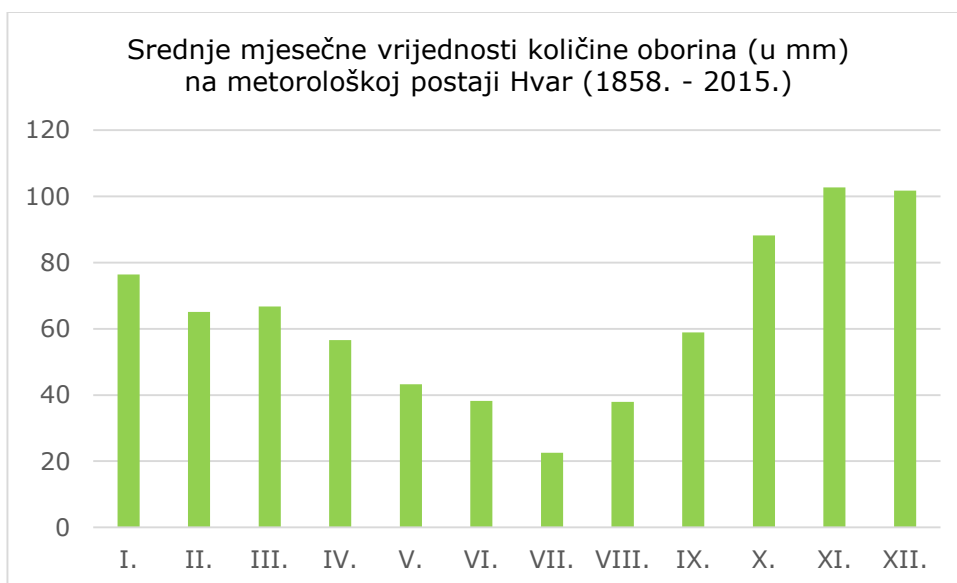
www.klima.hr

Srednje mjesečne vrijednosti trajanja osunčavanja (u satima) na meteorološkoj postaji Hvar (1858. – 2015.) prikazane su na slici u nastavku (Slika 3.15). Najviše sunčanih sati (369,70) bilježi mjesec srpanj dok najmanje (118,10) bilježi mjesec prosinac.

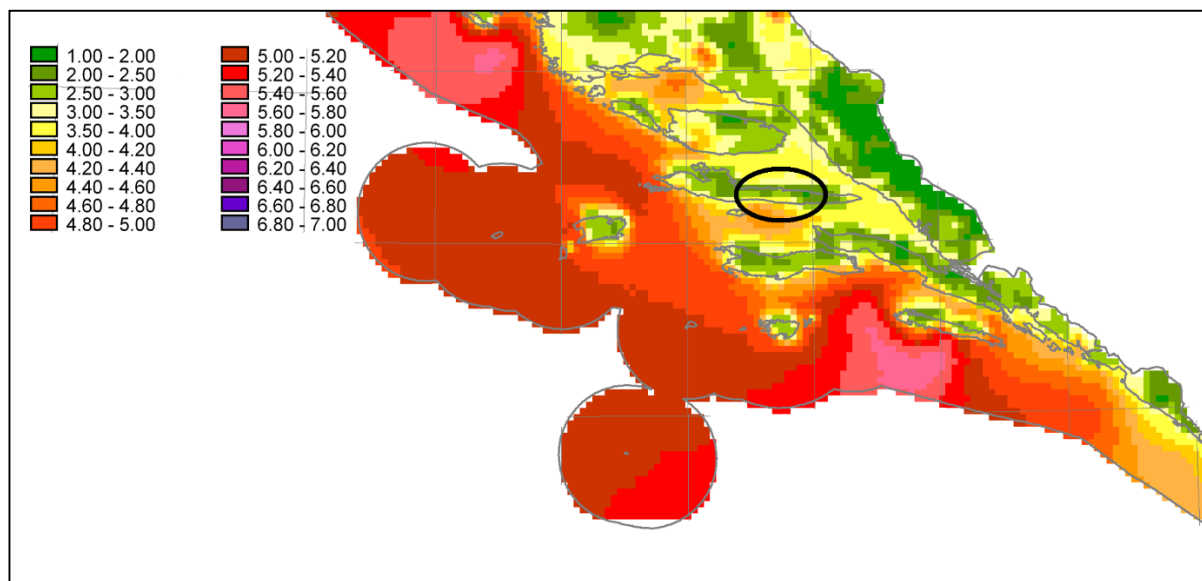
Slika 3.15 Srednje mjesečne vrijednosti trajanja osunčavanja (u satima) na meteorološkoj postaji Hvar (1858. – 2015.), www.klima.hr

Sezonalnost padalina vidljiva je na dijagramu godišnjeg hoda padalina koje su mjerene na meteorološkoj postaji Hvar u razdoblju od 1858. do 2015. godine (Slika 3.16). Najmanje padalina zabilježeno je u toplijem dijelu godine i to u mjesecu srpnju (22,6 mm), a najveća količina padalina zabilježena je u hladnijem dijelu godine, točnije u studenom (102,7 mm).

Slika 3.16 Srednje mjesečne vrijednosti količine oborina (u mm) na meteorološkoj postaji Hvar (1858. – 2015.), www.klima.hr

Srednja godišnja brzina vjetra na južnoj obali Općine i morskom dijelu teritorija doseže najveće vrijednosti (od 3 do 4,60 m/s). Vjetar je slabiji u unutrašnjosti i na sjevernoj obali (1 – 3 m/s) dok je na morskom dijelu sjevernog dijela teritorija vjetar jačine 3 – 4 m/s (Slika 3.17).

Slika 3.17 Srednja godišnja brzina vjetra (m/s) 10 metara iznad tla za razdoblje od 1992. do 2001. godine

Olujni vjetrovi najčešće se pojavljuju u hladnom dijelu godine, a razlog tomu su termičke razlike između relativno toplog mora i hladnog kopna. Najvažniji su vjetrovi bura, jugo, levant, tramuntana, lebić i ljeti maestral. Najučestaliji vjetrovi koji se javljaju na području Općine su iz pravca SI, I, JI, JZ i Z.

3.3.2 Djelovanje klimatskih promjena na okoliš i prirodu

Klimatske promjene na području Republike Hrvatske u razdoblju 1961. – 2010. analizirane su pomoću trendova godišnjih i sezonskih srednjih, srednjih minimalnih i srednjih maksimalnih temperatura zraka i indeksa temperaturnih ekstrema, zatim godišnjih i sezonskih količina oborine i oborinskih indeksa kao i sušnih i kišnih razdoblja.

Tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja (1961. – 2010.) trendovi srednje, srednje minimalne i srednje maksimalne temperature zraka pokazuju zatopljenje u cijeloj Hrvatskoj. Trendovi godišnje temperature zraka su pozitivni i značajni, a promjene su veće u kontinentalnom dijelu zemlje nego na obali i u dalmatinskoj unutrašnjosti. Najveći doprinos ukupnom pozitivnom trendu temperature zraka dali su ljetni trendovi, zatim podjednako trendovi za zimu i proljeće, dok su najmanje promjene imale jesenske temperature.

Uočeno zatopljenje očituje se i u svim indeksima temperaturnih ekstrema, pozitivnim trendovima toplih temperaturnih indeksa (topli dani i noći te trajanje toplih razdoblja) te negativnim trendovima hladnih temperaturnih indeksa (hladni dani i hladne noći te duljina hladnih razdoblja).

Tijekom proteklog 50-godišnjeg razdoblja, godišnje količine oborina pokazuju prevladavajuće neznačajne trendove, koji su pozitivni u istočnim ravničarskim krajevima i negativni u ostalim područjima Hrvatske. Najizraženije promjene sušnih razdoblja su u jesenskim mjesecima kada je u cijeloj Republici Hrvatskoj uočen statistički značajan negativan trend.

Prema regionalnom klimatskom modelu RegCM koji je izrađen u Državnom hidrometeorološkom zavodu (DHMZ) prema IPCC scenariju A2, klimatske promjene analizirane su za dva 30-godišnja razdoblja: 2011. – 2040. i 2040. – 2070.

U razdoblju od 2011. do 2040. promjena prizemne temperature zraka (u °C) na području Općine Jelsa iznosit će 0,2 – 0,4 °C zimi i 1 – 1,2 °C ljeti. Promjena količina oborina u razdoblju od 2011. do 2040. su ograničene na mala područja i sezonske, ali najveća promjena se očekuje na južnom dijelu Jadrana za vrijednosti jesenskih oborina. Na području Općine promjena količina oborina iznosit će od -0,3 do -0,5 mm oborina manje.

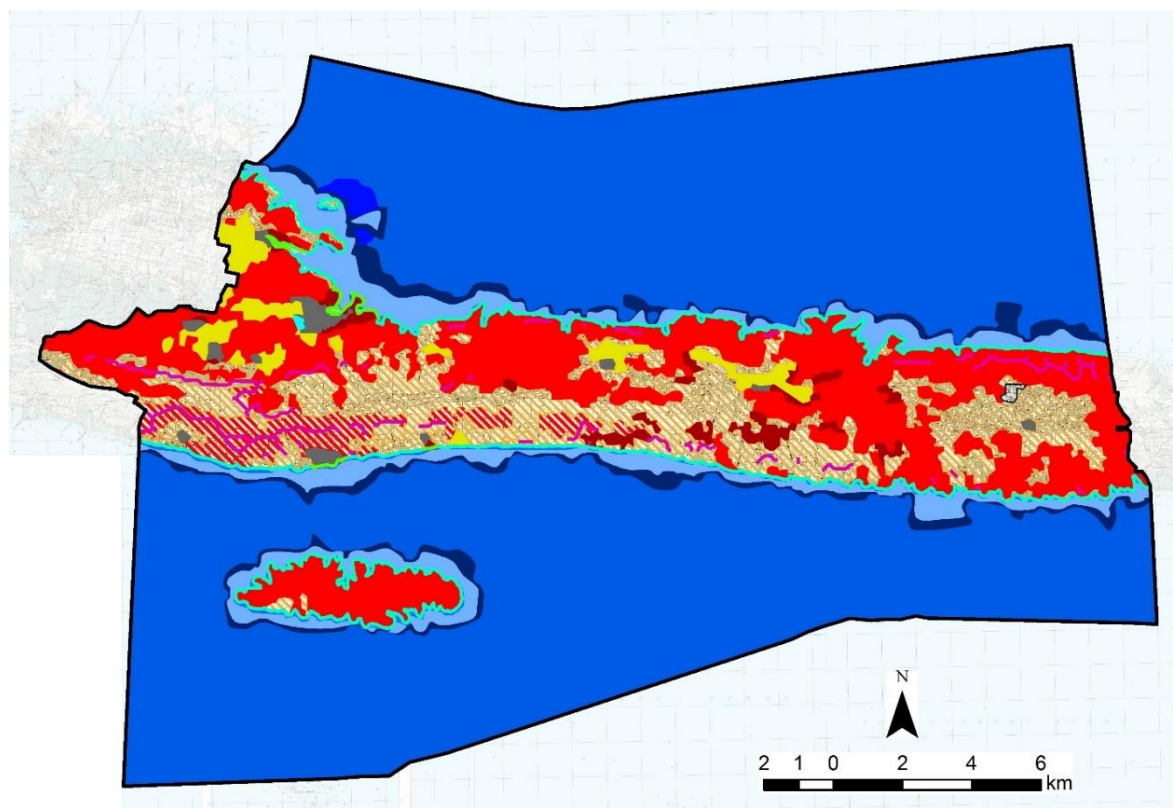
3.4 Bioraznolikost i georaznolikost

Mediteransko područje zbog svoje je zanimljivosti i raznolikosti čest cilj istraživanja u mnogim znanstvenim disciplinama. Republika Hrvatska prepoznala je važnost te regije te ju je postavila na popis prioriteta, kako u prirodoslovnim tako i u humanističkim istraživanjima. Iako dio Hrvatske koji pripada Mediteranu nema velik udjel u ukupnoj površini Mediteranske regije, njegova važnost time nije nimalo umanjena. Zbog svoje vrlo razvedene obale, koja obuhvaća preko tisuću otoka, otočića, hridi i grebena u Jadranskom moru, Hrvatska ima važno mjesto u Mediteranu. Bioraznolikost, koja je rezultat mnogih čimbenika kao što su reljef, klima te zbivanja u bližoj i daljoj geološkoj prošlosti, na ovom je prostoru iznimno velika.

3.4.1 Bioraznolikost

Zahvaljujući svom geografskom položaju te povoljnim klimatskim uvjetima otok Hvar iznimno je bogat bujnom suptropskom vegetacijom. Otok pripada mediteranskoj regiji koju prekriva više klimatogenih vegetacijskih zajednica. Uz mediteranske, termofilne, zimzelene i listopadne šume nalazimo i njihove tipične degradirane oblike makija, gariga i kamenjara. Središnji dio otoka je u dobroj mjeri preobražen ljudskim radom, gdje su terasirani strmi tereni, ranije krašeni vinogradima, maslinama i lavandom, a u novije vrijeme često zapušteni i obrasli alepskim borom podložnim čestim požarima.

Biljni pokrov otoka Hvara raščlanjuje u tri vegetacijska pojasa: 1) mediteransko-litoralni, 2) mediteransko-montani i 3) mediteransko-alpski (Trinajstić, 1977). **Mediteransko-litoralni pojas** zauzima područje od razine mora do 300 (350) metara nadmorske visine. Njega karakteriziraju šumske zajednice hrasta crnike (*Quercus ilex*) te šume alepskog (*Pinus halepensis*) i crnog dalmatinskog bora (*P. nigra* ssp. *dalmatica*). Ljudskom aktivnošću su ove šume u velikoj mjeri uništene te ih zamjenjuju makije, garizi i kamenjari. **Mediteransko-montani pojas** se razvija u području od 350 – 500 (600) metara nadmorske visine te je u sastavu ovog pojasa najznačajnija zajednica *Ostryo-Quercetum ilicis*. **Mediteransko-alpski pojas** razvija se na najvišim nadmorskim visinama, iznad 500 metara, zavisno od orografskih prilika. Najznačajnija zajednica ovog pojasa je *Salvio-Seslerietum juncifoliae* (Slika 3.18).

- B.1.4.2./B.2.2. Dalmatinske vapnenačke stijene / Ilirsko-jadranska, primorska točila
  - C.3.6./D.3.4. Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eu- i stenomediterana / Bušici
  - D.3.4. Bušici
  - D.3.4./I.5.2. Bušici / Maslinici
  - E.8.2. Stenomeditranske čiste vazdazelene šume i makija crnike
  - I.2.1.1 Mozaici kultiviranih površina
  - I.2.1./J.1.1./I.8.1. Mozaici kultiviranih površina / Aktivna seoska područja / Javne neproizvodne kultivirane zelene površine
  - I.5.1./I.5.2. Voćnjaci / Maslinici
  - I.5.2. Maslinici
  - I.5.3. Vinogradi
  - I.8.1. Javne neproizvodne kultivirane zelene površine
  - J.1.1. Aktivna seoska područja
  - J.1.1./J.1.3. Aktivna seoska područja / Urbanizirana seoska područja
  - G.3.2. Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja
  - G.3.5. Naselja posidonije
  - G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene
  - G.4.1. Cirkalitoralni muljevi
  - G.4.2. Cirkalitoralni pijesci
  - G.4.3. Cirkalitoralna čvrsta dna i stijene
  - F.4./G.2.4.1./G.2.4.2. Stjenovita morska obala/Biocenoza gornjih stijena mediolitorala/Biocenoza donjih stijena mediolitorala
  - F.4./F.5.1.2./G.2.4.1./G.2.4.2./G.2.5.2.
- Stjenovita morska obala/Zajednice morske obale na čvrstoj podlozi pod utjecajem čovjeka/
Biocenoza gornjih stijena mediolitorala/Biocenoza donjih stijena mediolitorala/Zajednice mediolitorala na čvrstoj podlozi pod utjecajem čovjeka

Slika 3.18 Tipovi staništa Općine Jelsa

Osim dalmatinskog bora postoji još niz endemskih vrsta kao što su ljubičasta jadranska zečina (*Centaurea adriatica*), zimzelena dalmatinska perunika (*Iris dalmatica*), devizeta (*Cyathoselinum globiferum*) (Vučetić i Klarić, 2005).

Fauna otoka Hvara izuzetno je bogata. Osebnost faune očituje se u tome što se miješaju mediteranski, pontskomediteranski i palearktički elementi faune. Južni klifovi važna su područja za gniježdenja velikog broja ptica. Podzemna fauna prilično je raznovrsna i bogata, zahvaljujući velikom broju špilja i jama. U hvarskom podmorju zabilježene su endemske vrste poput periske i glavate želve. Na žalost, treba naglasiti i pojavu stranih te invazivnih vrsta flore i faune, primjerice invazivnih tropskih algi *Caulerpa taxifolia* i *Caulerpa prolifera* i *Caulerpa racemosa*, koje predstavljaju novu, veliku i ozbiljnu prijetnju flori i fauni hvarskog arhipelaga i podmorja.

Velike površine otoka Hvara pokrivene su šumama koje po tipu pripadaju u Mediteransku regiju, a zastupljene su s dvije zone: (1) stenomediteranske šume alepskog bora i šume gluhačuše te (2) eumediteranske i hemimediteranske zimzelene šume crnike, mediteranske šume dalmatinskog crnobora i kulture alepskog bora. Nažalost, šume koje su pokrivala gotovo cijeli otok, mjestimice su iskrčene zbog zemljoradnje. Od ove vegetacijske zone na samom otoku Hvaru najveću površinu zauzima šuma alepskog bora i crnike (*Quercus ilicis* – *Pinetum halepensis*). Od drveća u izgradnji šuma crnike najvažnija uloga pripada hrastu crniki, česmini (*Quercus ilex*), a uz njega dolaze: u sloju grmlja rastu zelenika (*Phyllirea latifolia* i *P. media*), lemprika (*Viburnum tinus*), planika ili maginja (*Arbutus unedo*), mirta (*Myrtus communis*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), smrika (*Juniperus oxycedrus*), veliki vrijes (*Erica arborea*), tršlja (*Rhamnus alaternus*), lovor (*Laurus nobilis*), zimzelena ruža (*Rosa sempervirens*), bodljikava veprina (*Ruscus aculeatus*) i primorska kozja krv (*Lonicera implexa*). Mogu se sresti i kupina (*Rubus dalmaticus*), drača (*Paliurus spina-christi*), te penjačice i povijuše: šparoga (*Asparagus acutifolius*), tetivika (*Smilax aspera*), bršljan (*Hedera helix*), bljušt (*Tamus communis*) itd.

Na obalnim planinama, strmim visokim klisurastim otocima te na olujnim vjetrovima morskih rtova i planinskih vrhova, razvila se specifična vegetacija stijena koja pripada razredu *Asplenietea rupestris* s karakterističnim vrstama kao što su smeđa slezenica (*Asplenium trichomanes*), zlatnjak (*Ceterach officinarum*) te sočnolisni žednjak (*Sedum dasyphyllum*). Mnoge biljke ovog tipa vegetacije su endemične.

U tablicama u nastavku (Tablica 3.9, Tablica 3.10, Tablica 3.11 i Tablica 3.12) prikazane su zaštićene prirodne vrijednosti Općine. Tablice su preuzete iz Prostornog plana uređenja Općine Jelsa (Službeni glasnik Općine Jelsa, br. 5/08).

Tablica 3.9 Ugroženi sisavci Općine Jelsa

ime vrste	latinski naziv	reg. kategorija ugroženosti**	zaštita*
sivi puh	<i>Glis glis</i>	LC	
vrtni puh	<i>Eliomys quercinus</i>	NT	
europski zec	<i>Lepus europaeus</i>	NT	
dugokrilni pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>	EN	SZ
riđi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>	NT	SZ
veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	NT	SZ
mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	NT	SZ
dobri dupin	<i>Tursiops truncatus</i>	EN	SZ

* **SZ** - strogo zaštićene, **Z** - zaštićene

** **EN** - ugrožene, **NT** - nisko rizične, **LC** - najmanje zabrinjavajuće, **DD** - nedovoljno poznate

Tablica 3.10 Ugrožene ptice Općine Jelsa

ime vrste	latinski naziv	reg. kategorija ugroženosti**	populacija***	zaštita*
primorska trepetaljka	<i>Anthus campestris</i>	LC	gp	SZ
suri orao	<i>Aquila chrysaetos</i>	CR	gp	SZ
veliki zovoj	<i>Calonectris diomedea</i>	NT	gp	SZ
leganj	<i>Caprimulgus europaeus</i>	LC	gp	SZ
zmijar	<i>Circaetus gallicus</i>	VU	gp	SZ
sivi sokol	<i>Falco peregrinus</i>	VU	gp	SZ
crnogri plijenor	<i>Gavia arctica</i>	LC	gp	SZ

ime vrste	latinski naziv	reg. kategorija ugroženosti**	populacija***	zaštita*
crvenogrli plijenor	<i>Gavia stellata</i>			SZ
voljić maslinar	<i>Hippolais olivetorum</i>	DD	gp	SZ
ševa krunica	<i>Lullula arborea</i>	LC	gp	
morski vranac	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	LC	gp	SZ
dugokljuna čigra	<i>Sterna sandvicensis</i>	NT	zp	SZ

**EN - ugrožene, VU - osjetljive, NT - nisko rizične, DD - nedovoljno poznate, LC - najmanje zabrinjavajuće

***gp - gnijezdeća populacija, ngp - negnijezdeća populacija, zp - zimujuća populacija

*SZ - strogo zaštićene, Z - zaštićene

Tablica 3.11 Ugroženi gmazovi Općine Jelsa

ime vrste	latinski naziv	reg. kategorija ugroženosti**	zaštita*
glavata želva	<i>Caretta caretta</i>	VU	SZ
kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>	NT	SZ

**EN - ugrožene, NT - nisko rizične

*SZ - strogo zaštićene

Tablica 3.12 Ugrožena i rijetka staništa Općine Jelse

NSK kod	NSK staništa	površina (ha)
B. Neobrasle i slabo obrasle kopnene površine		
B.1.4.2./B.2.2.	Dalmatinske vapnenačke stijene/Ilirsko-jadranska, primorska točila	
C. Travnjaci, cretovi i visoke zeleni		
C.3.5.2.6.	Kamenjare kadulje i isprekidane šašike	
C.3.6./D.3.4.	Kamenjarski pašnjaci i suhi travnjaci eumediterana i stenomediterana	L047,90
D. Šikare		
D.3.4.	Bušici	4260,63
D.3.4./I.5.2.	Bušici/Maslinici	227,14
E. Šume		
E.8.2.	Stenomediterranske čiste vazdazelene šume i makija crnike	6878,77
I. Kultivirane nešumske površine i staništa s korovnom i ruderalnom vegetacijom		
I.1.1.1.1.	Zajednica smeđe slezenice i mesnatog klobučića	
I.2.1.	Mozaične kultivirane površine	356,69
I.2.1./J.1.1./I.8.1.	Mozaične kultivirane površine/Aktivna seoska područja/Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	121,80
I.5.1./I.5.2.	Voćnjaci/Maslinici	21,65
I.5.2.	Maslinici	338,51
I.5.3.	Vinogradi	410,93
I.8.1	Javne neproizvodne kultivirane zelene površine	3,42
J. Izgrađena i industrijska staništa		
J.1.1.	Aktivna seoska područja	117,68
J.1.1./J.1.3.	Aktivna seoska područja/Urbanizirana seoska područja	129,66

3.4.2 Georaznolikost

Priroda je prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) sveukupna bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost. Zaštita prirode provodi se očuvanjem bioraznolikosti, krajobrazne raznolikosti i georaznolikosti te zaštitom dijelova prirode.

Georaznolikost je sveukupna raznolikost krajolika, oblika i procesa na površini Zemlje i u njejoj unutrašnjosti (geotopa, geosfere) koji uključuje njihove značajke, odnose i sustave.

Čine je geološka, geomorfološka, pedološka raznolikost i hidrološka raznolikost uključujući mora i oceane te fizičke elemente i procese u njima (Gray, 2004; González-Trueba, 2007). Vrijednost koju neki prostor može nositi u vidu georaznolikosti dijeli se na:

- Intrinzičnu/unutrašnju vrijednost
- Kulturnu i estetsku vrijednost
- Ekonomsku vrijednost
- Znanstvenu i obrazovnu vrijednost.

Prema Gray (2004) prijetnje georaznolikosti generalno se dijele na antropogene te one koje su uzrokovane prirodnim procesima (klimatske promjene, porast morske razine).

Analiza georaznolikosti Općine Jelsa temelji se na jednostavnom kvantitativnom modelu georaznolikosti koji spaja prostorne veze georaznolikosti s elementima prostornih podataka.

Prostor Općine nalazi se na hipsometrijski nižem dijelu Hvarske antiklinale. Prevladavajući morfogenetski tip reljefa je krš. Na području Općine razvijeni su površinski i podzemni krški reljefni oblici. Sve sastavnice abiotičkog dijela prirode područja inventarizirane su u tablici u nastavku (Tablica 3.13).

Tablica 3.13 Inventar abiotičkih elemenata područja Općine Jelsa (Seranno i sur., 2009, Bognar, 1990)

Lokacija: Jelsa	Općina	Površina: 121,2 km²	Najveća visina: 605 m.n.v.
Elementi georaznolikosti:			
Litologija	vapnenci, dolomiti, breče, fliš, aluvij		
Geološke strukture	os uspravne antiklinale Brusje-Sučuraj, čelo ljuste, uzdužni rasjed Jelsa-Gdinj, antiklinala otoka Šćedro		
Morfostrukture	hrbat, padine hrpta, eskarpman, rasjedni odsjek		
Morfogenetski sustav	krški, fluviokrški, padinski, fluviudenudacijski, marinsko-limnički		
Geomorfološki oblici	Korozijski	uvale, ponikve, škrape, špilje, suhe doline	
	Akumulacijski	sipari, kolvijalni zastori, deluvijalni konusi, proluvijalne plavine, pediment, urušni blokovi	
	Derazijski	točila	
	Fluviudenudacijski	jaruge	
	Abrazijski	niske stjenovite obale, niske obale u klastitima, abrazijske potkapine, abrazijske pećine	
	Antropogeni	usjeci, suhozidi	
Prisutni procesi	urušavanje i osipanje, spiranje, jaruženje, derazija, fluvijalna erozija i akumulacija, deflacija i eolska akumulacija, abrazijska, antropogeni procesi		
Hidrografski elementi	povremeni vodotoci, izvori, lokve		
Tla	crvenica, antropogena tla na kršu, rendzina, smeđa tla na vapnencu, crnica vapnenačko-dolomitna		

Prema Zaštićenoj geobaštini Republike Hrvatske (DZZP, 2008) na području Općine Jelsa nalazi se jedan paleontološki spomenik prirode – Grapčeva pećina (Slika 3.19). Grapčeva špilja jedan je od 5 paleontoloških spomenika prirode u Hrvatskoj. Zaštićena je 1964. godine, a njome

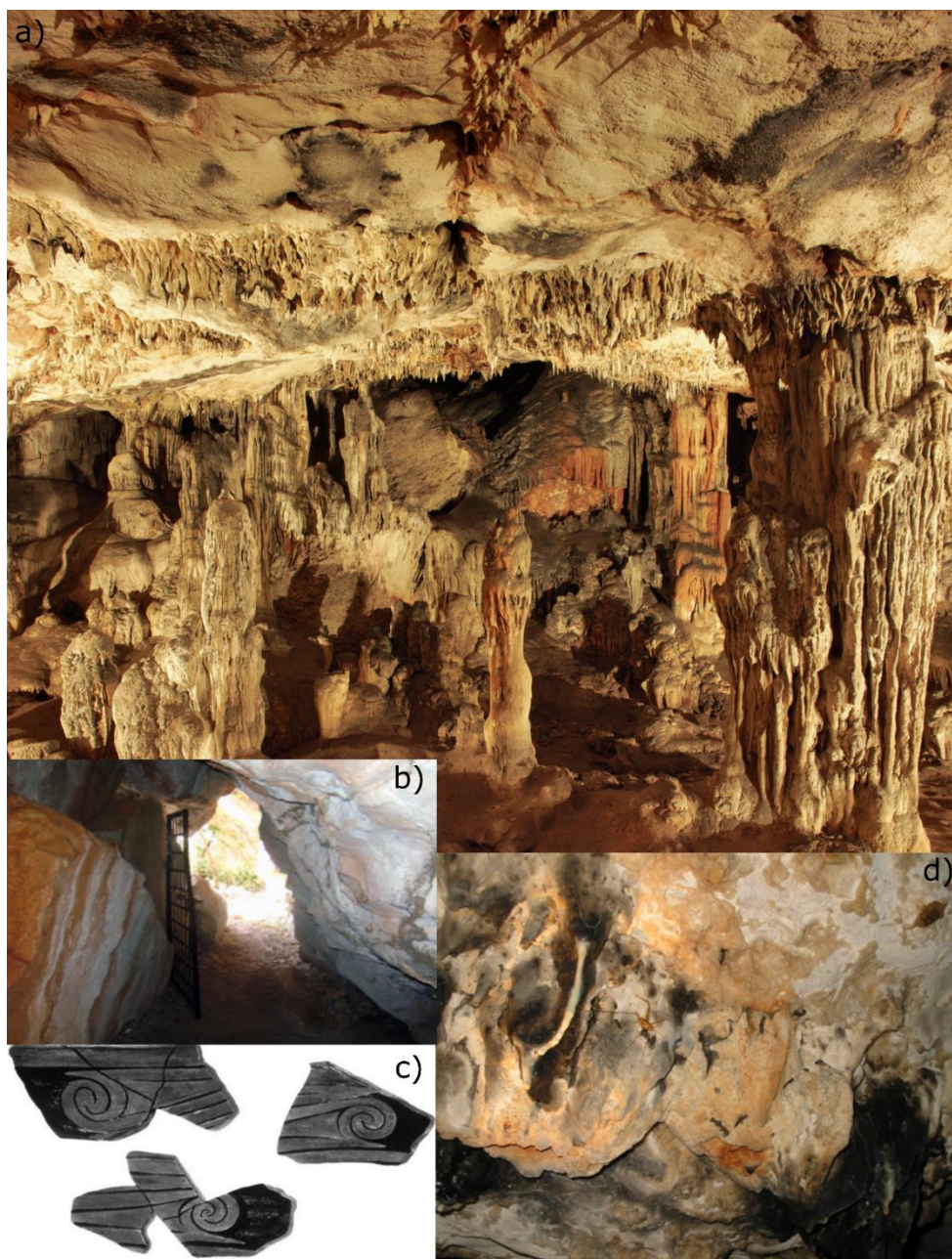
upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije. Špilja je osvijetljena i otvorena za turističke posjete.

Špilja se nalazi u središnjem dijelu otoka Hvara, istočno od sela Gromin Dolac. Nalazi se na 239 metara nadmorske visine, duga je 21 m i široka 32 m. Sadrži ostatke hvarske kulture i civilizacije. Ukrašena je masivnim stalaktitima i stalagmitima. Tipični je lokalitet dviju vrsta podzeme faune, a značajna je i zbog pojave endemičnih vrsta.

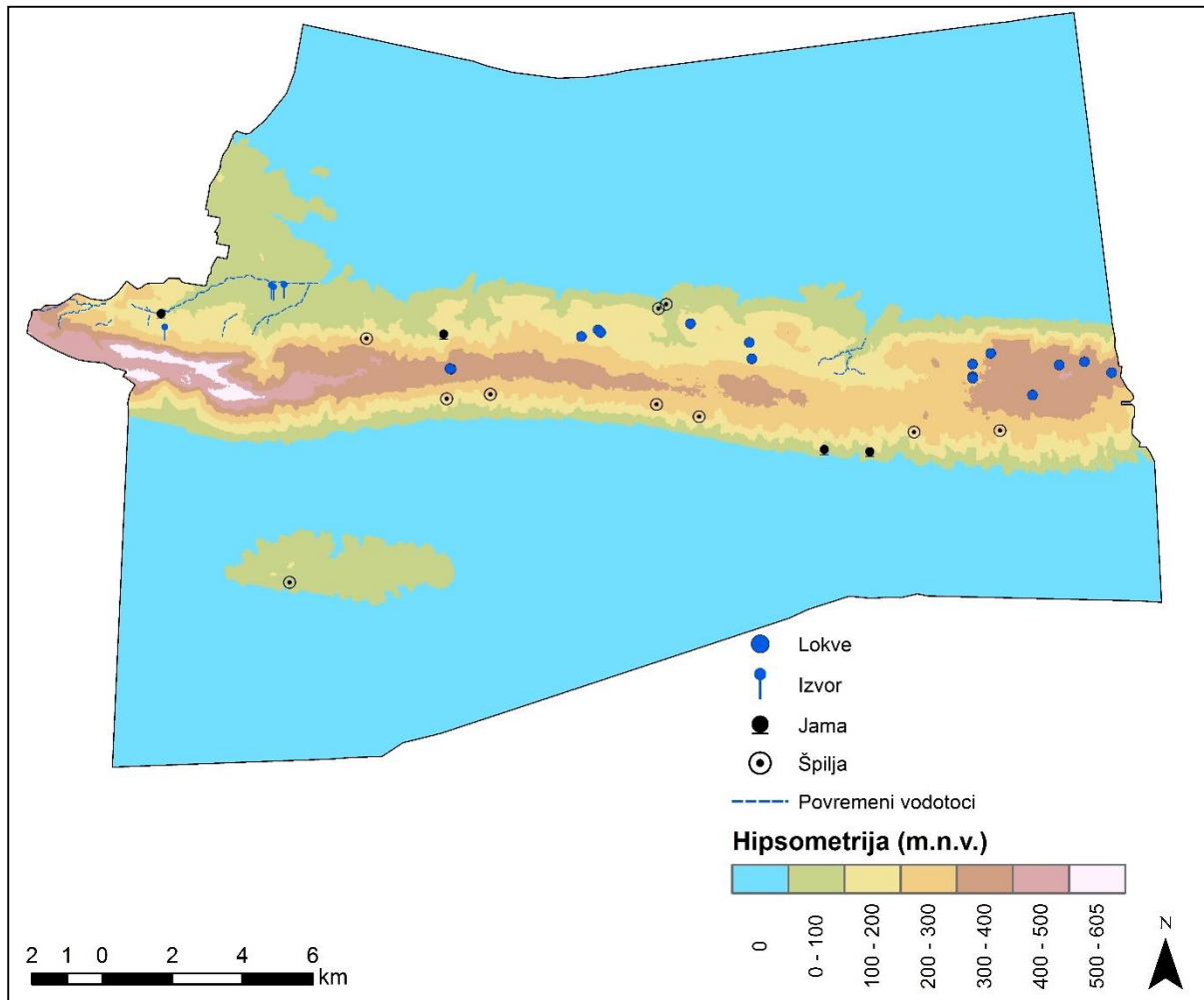
Arheološka iskopavanja iz razdoblja između 1912. i 1952. godine predvođena Grgom Novakom otkrila su jednu nepoznatu, impreso kulturu s jedinstvenom tehnikom urezivanja ukrasa. Arheolozi su ovoj vrsti neolitske umjetnosti dali naziv "hvarska kultura". Keramika nađena u špilji je crveno obojena i ukrašena crtežima brodica, a datira iz razdoblja od 4000. do 1000. godine prije nove ere. Špilja je u prvom redu vrijedan arheološki lokalitet, stoga je predviđeno ukidanje zaštite sa stanovišta zaštite prirode.

Špilju su 2007. godine istražili članovi Hrvatskog biospeleološkog društva u svrhu izrade Biospeleološkog katastra tipskih lokaliteta.

Osim navedenog speleološkog objekta, na području Općine inventarizirano je još devet špilja i četiri jame (Slika 3.20).

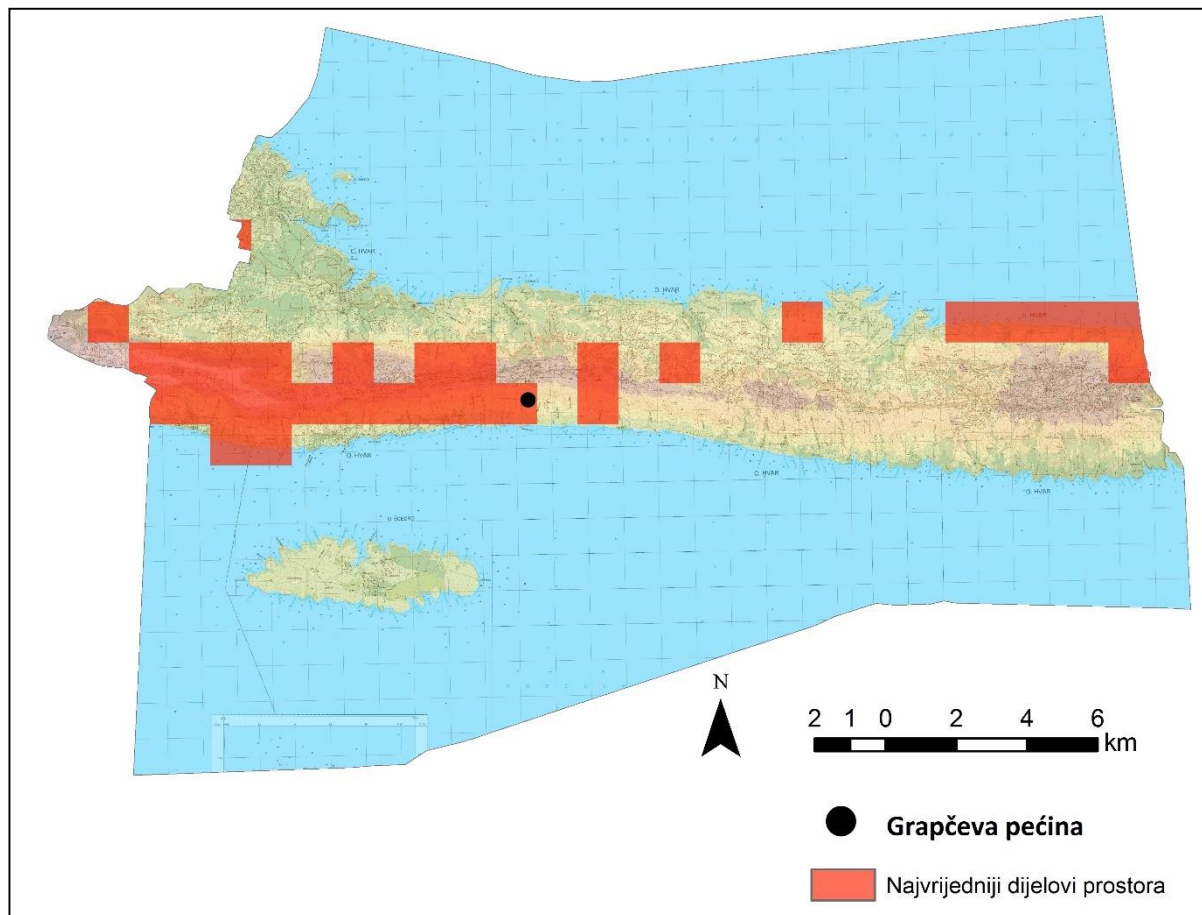
Slika 3.19 Slika 3.1 Grapčeva špilja kod Humca, a) stalaktiti, stalagmiti i stalagmati Grapčeve špilje, b) ulaz u Grapčevu špilju, c) detalji Hvarske kulture, d) detalj špiljske faune (<http://www.dalmatian-nature.hr/>)

Slika 3.20 Hipsometrijska karta Općine Jelsa s pregledom speleoloških objekata i hidroloških pojava

Na slici ispod (Slika 3.21) prikazana su kopnena područja Općine s najvećom intrinzičnom vrijednošću georaznolikosti. S obzirom na dinamičnost procesa na obali koje su prostor susreta marinskih i kopnenih procesa te njihovu ranjivost nisu uzete u obzir u geokološkoj analizi te se smatraju izuzetno vrijednim dijelovima prostora s geokološkog aspekta.

Dijelovi prostora s najvećom intrinzičnom vrijednošću georaznolikosti nalaze se na JZ dijelu Općine. To je prostor zapadnog dijela južne padine hrbta koji je najustrmljeniji, a obuhvaća najviše hipsometrijske razrede te je sukladno tome i vertikalno najrašćanjeniji. Osim dinamične morfometrije koja je odraz aktivnih geomorfoloških procesa te bogatstva geomorfoloških oblika koji su uvjetovani strukturom i litologijom, valorizirane su i pedološke značajke. Najvrijedniji tereni s pedološkog aspekta su oni koji su pokriveni crvenicom te smeđim tlima koja su ujedno i najplodnija od zastupljenih tala na prostoru Općine.

Slika 3.21 Intrinzična vrijednost područja Općine Jelsa

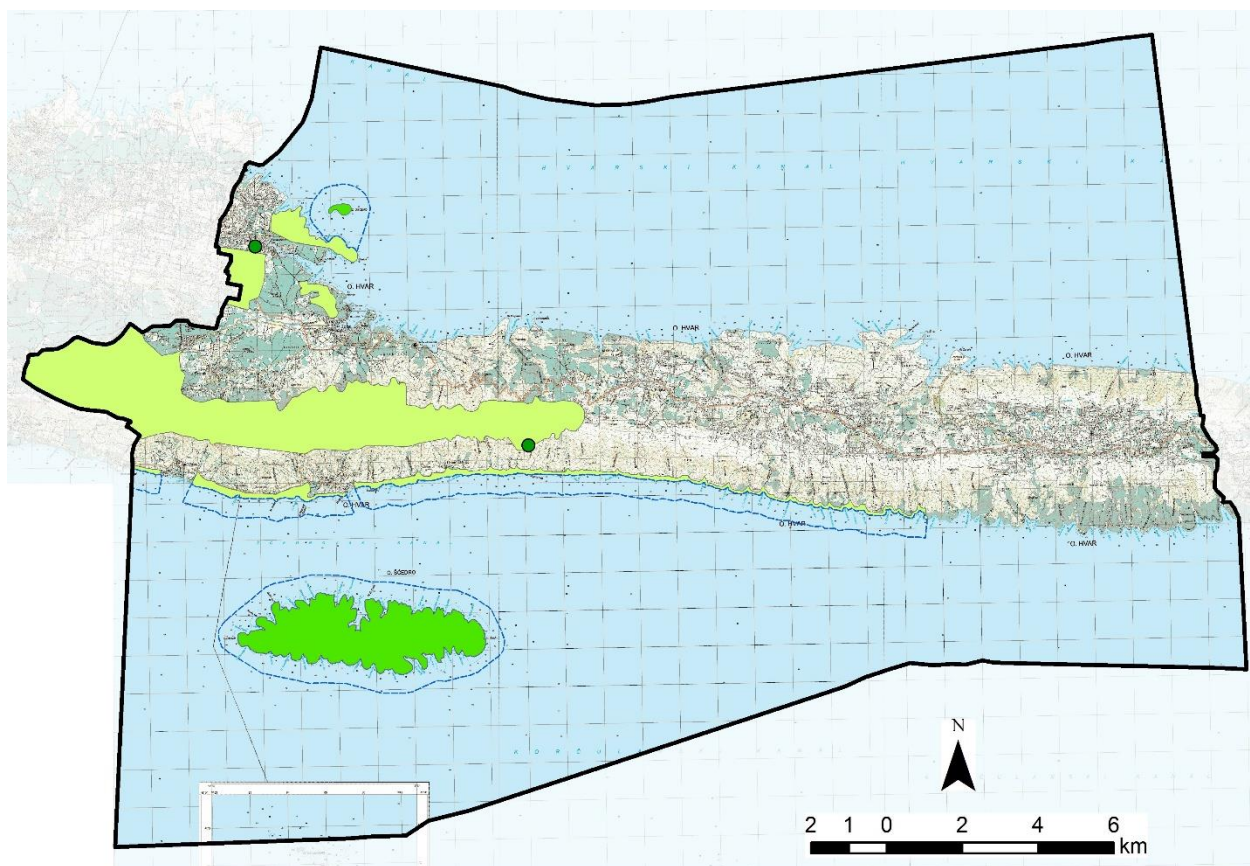
3.5 Zaštićena područja

Zakon o zaštiti prirode predviđa osam kategorija zaštite, od kojih na području Općine nalazimo dvije: značajni krajobraz (VI. kategorija zaštite) i spomenik (VII. kategorija zaštite). Značajni krajobraz je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje. U značajnom krajobrazu dopušteni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen. U ovoj su kategoriji zaštite otok Šćedro, otok Zečevo i Pakleni otoci, a svi su zaštićeni 1972. godine. Na području otoka Hvara dva su spomenika parkovne arhitekture, od čega jedan botanički, a drugi paleontološki. Spomenik parkovne arhitekture je umjetno oblikovani prostor (perivoj, botanički vrt, arboretum, gradski park) koji ima estetsku, stilsku, umjetničku, kulturno-povijesnu i odgojno-obrazovnu vrijednost. Čempres u Franjevačkom samostanu u gradu Hvaru predstavlja jedinstven i raritetan botanički spomenik prirode zbog uvjeta u kojima raste i eliptične forme svojih grana. Smatra se da je star oko 400 godina, a zaštićen je 1961. godine.

Grapčeva pećina je zaštićena 1964. godine kao paleontološki spomenik prirode i značajni je arheološki lokalitet. Prostornim planom otoka Hvara (1992.) evidentirano je 40-ak prirodnih objekata i predjela predviđenih za zaštitu zbog prirodnih i ambijentalnih vrijednosti lokalnog značaja.

Tablica 3.14 Zaštićene prirodne vrijednosti – zaštita na temelju Zakona o zaštiti prirode

naziv lokaliteta	vrsta	zaštita
Otok Šćedro	značajni krajobraz	zakonska zaštita
Otočić Zečevo	značajni krajobraz	zakonska zaštita
Grapčeva pećina	spomenik prirode	zakonska zaštita

Prirodna baština

- Planirana zaštita podmorja
- Planirana zaštita
- Zaštićeni krajolik
- Spomenik prirode

Slika 3.22 Zaštićene prirodne vrijednosti Općine Jelsa (postojeća i planirana zaštita)

Tablica 3.15 Zaštićene prirodne vrijednosti – planirana zaštita

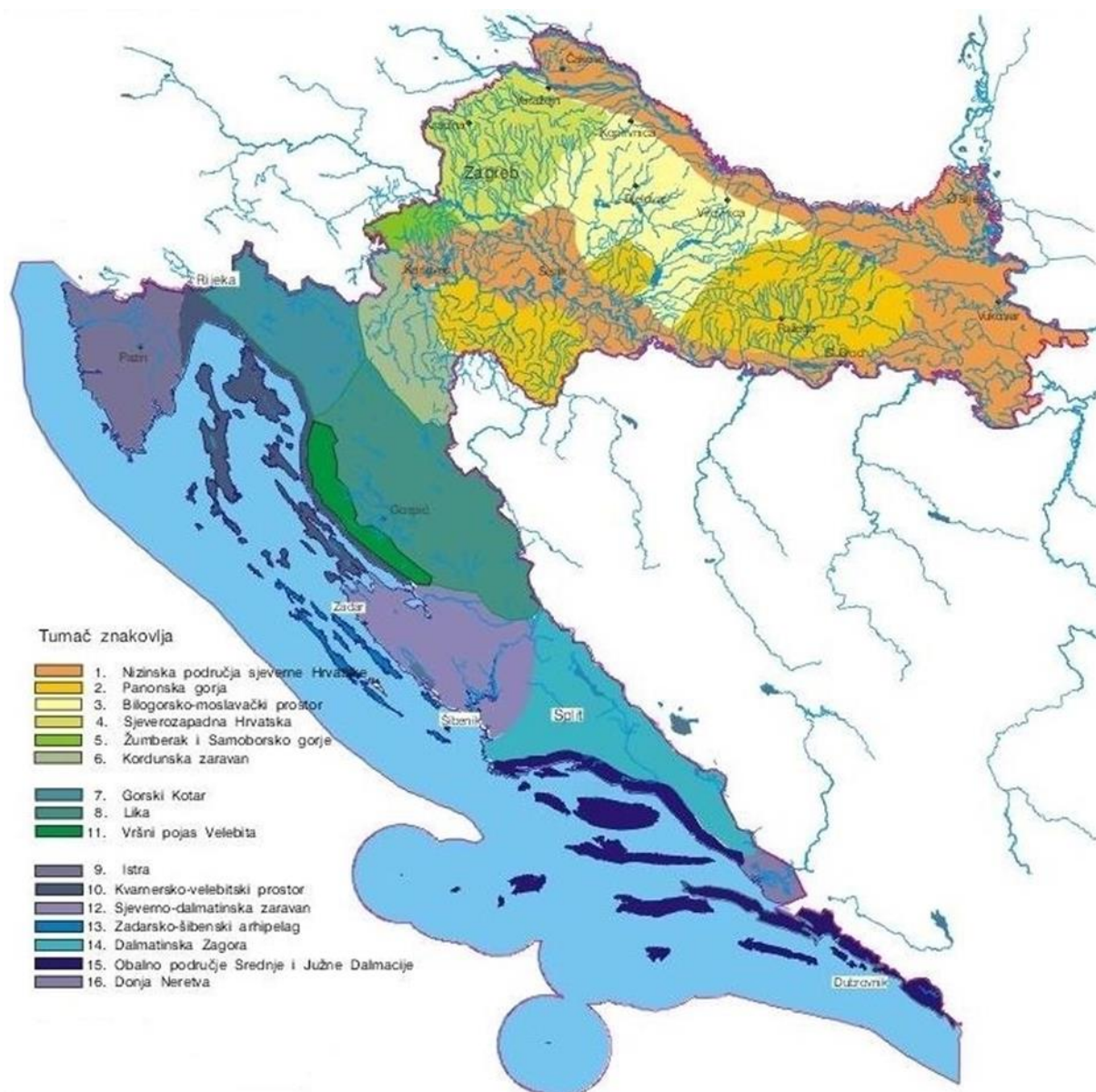
naziv lokaliteta	vrsta	površina (ha)	zaštita
Sv. Nikola	značajni krajobraz	2143,82	planirana
Brukovo Jelsa		47	planirana
Uvala Golubinka		56,7	planirana
Uvala Mala Stiniva		75	planirana
Uvala Prapatna		95,1	planirana
Glavice istočno od restoranta Soline		107,2	planirana
Starigradsko polje			planirana
Lokve na Planini		0,2	planirana
Sv. Nedjelja-Zavala 1		planirana zaštita podmorja	788,1
Sv. Nedjelja - Zavala 2	221		planirana - podmorje
Sv. Nedjelja - Zavala 3	422		planirana - podmorje
Otok Šćedro	902,9		planirana - podmorje
Začevo i poluotok Glavice	217,8		planirana - podmorje
Gradski park u Jelsi	spomenik krajobrazne arhitekture	0,5	planirana
Bor (u Vrbovskoj)	spomenik prirode (botanički)		planirana PP (2015.)

Ukupno:		2552,5	
---------	--	--------	--

3.6 Krajobraz

Krajobraz i potrebu njegove zaštite kroz procjenu utjecaja na okoliš određuju kako međunarodni (Europska konvencija o krajobrazu) tako i nacionalni dokumenti prostornog uređenja (Strategija i Program prostornog uređenja RH) te legislativa zaštite okoliša. Krajobraz se ne može razmatrati na osnovi pojedinačnih sastavnica već samo kao prostorno-ekološka, gospodarska i kulturna cjelina.

Krajobraznom regionalizacijom u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske, s obzirom na prirodna obilježja izdvojeno je šesnaest osnovnih krajobraznih jedinica. Lokacija zahvata pripada krajobraznoj jedinici Obalno područje srednje i južne Dalmacije (Slika 3.23).

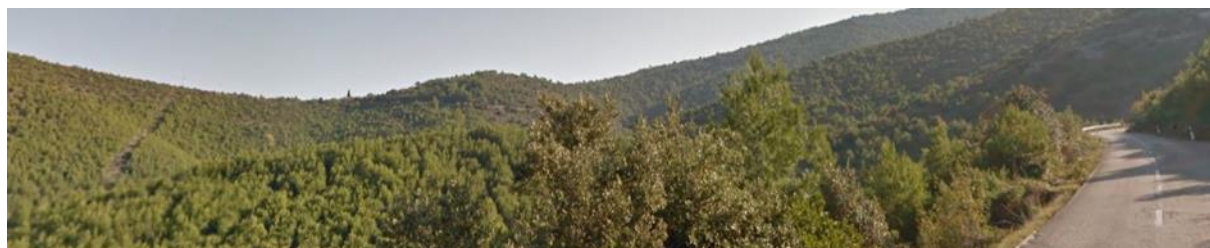
Slika 3.23 Krajobrazna regionalizacija Hrvatske s obzirom na prirodna obilježja, Bralić, 1995.

Veći dio ovog prostora karakterizira priobalni planinski lanac i niz velikih otoka. Krajobraz u podnožju priobalnih planina često sadrži usku, zelenu, flišnu zonu, a za većinu otoka karakteristična je velika šumovitost.

Lokacija zahvata nalazi se na otoku Hvaru kojeg karakterizira reljef srednje dinamike. U reljefnoj strukturi otoka jasno se izdvajaju tri dijela: hrbat, polje i podbrđe. Reljefno najistaknutiji je hrbat koji je izdužen pravcem istok - zapad u dužini 68 km. Južna strana grebena strmo pada do mora a sa sjeverne strane se blago spuštaju prema obali. U njegovu reljefu ističu se dva usporedna gorska vapnenačka grebena, između kojih se oblikovao sustav žljebastih dolina, uvala i ravnjaka. Najveće visine hrbat dostiže u centralnom dijelu zapadne polovice otoka (preko 400 i 500 m.n.v.). Prema zapadu i istoku hrbat se postepeno snizuje. Prepoznatljiv mrežasti uzorak u krajobrazu predstavljaju poljoprivredne površine. Mjestimično su smještene po otoku a najveća ploha se nalazi između Starog Grada, Vrboske, Dola, Vrbanja i Jelse, između sjevernog i južnog grebena otoka. To je veliko, ravno područje plodne zemlje (Starigradsko polje) koje se intenzivno obrađuje, a čini središnji dio zapadne polovice otoka. To je ujedno i jedini veći ravničarski dio na otoku. Kameni zidovi, odnosno suhozidi, kojima su ograđeni maslinici, vinogradi, travnjaci te mjestimično poljoprivredne površine, također predstavljaju karakteristične uzorke u krajobrazu. Specifičan tip reljefa predstavljaju obale koje se dijele na visoke (klifovi i klifaste obale) koje su najzastupljenije na južnoj strani te niske obale. Obala Otoka Hvara je veoma razvedena, naročito sjeverna, gdje zaljevi Starog Grada i Vrboske duboko zadiru u kopno. Južna obala je slabo razvedena i gotovo nepristupačna, nešto blaža je od naselja Zavala do naselja Sv. Nedjelja. Od naselja Sućuraj, južnom stranom, do grada Hvara nije se razvilo veće naselje. Obala je većinom strma i stjenovita, posebno južne padine, gdje se izmjenjuju kamenjar i makija s borovom šumom. Na obali ima mnogo malih plaža, pješčanih ili šljunčanih, skrivenih u uvalama.

Od ukupne površine Otoka Hvara, 12219 ha odnosno 39 % otpada na poljoprivredne površine. Od toga pašnjaci zauzimaju 8198 ha, što čini 67 % od ukupne površine poljoprivrednih površina ili 26 % od ukupne površine otoka. Na obradive površine otpada svega 4021 ha ili 12,8 %. Na oranice i vrtove otpada svega 6 % površine, na voćnjake (maslinici i južno voće) 3 %, a na vinograde 3,6 % površina. Šumska vegetacija je najrasprostranjenija i zauzima 19 081 ha ili 61 % površine otoka.

Karakteristične i najčešće vizure u krajobraznoj slici Otoka Hvara i Općine Jelsa su volumeni šuma, i makija te maslinici i plohe travnjačke vegetacije ograđeni suhozidima (Slika 3.24, Slika 3.25 i Slika 3.26).

Slika 3.24 Volumen šuma unutar Općine Jelsa

Slika 3.25 Volumen makije unutar Općine Jelsa

Slika 3.26 Volumeni maslinika i plohe travnjačke vegetacije ograđeni suhozidima unutar Općine Jelsa

Osnovni koncept prostora Općine Jelsa čini valovit krajobraz u kojem je vidljiv kontrast između izgrađenih i prirodnih strukturnih elemenata. Strukturni elementi krajobraza šireg područja su volumeni šumske vegetacije, maslinika, makija te naselja, plohe poljoprivrednih površina i morska površina te linijski elementi prometnica i suhozida.

Kontrast u krajobraznoj slici prostora izražen je u izmjeni svjetlijih tonova linijskih elemenata prometnica, volumena naselja i suhozida sa tamnijim tonovima šumske vegetacije i makije kao i svjetlijih tonova i poljoprivrednih parcela sa tamnijim volumenima šuma i morske površine. Izmjena ploha i volumena te svijetlih i tamnih tonova pridonose stvaranju dinamike prostora. Na slici u Prilogu 4 prikazani su osnovni strukturni elementi Općine Jelsa.

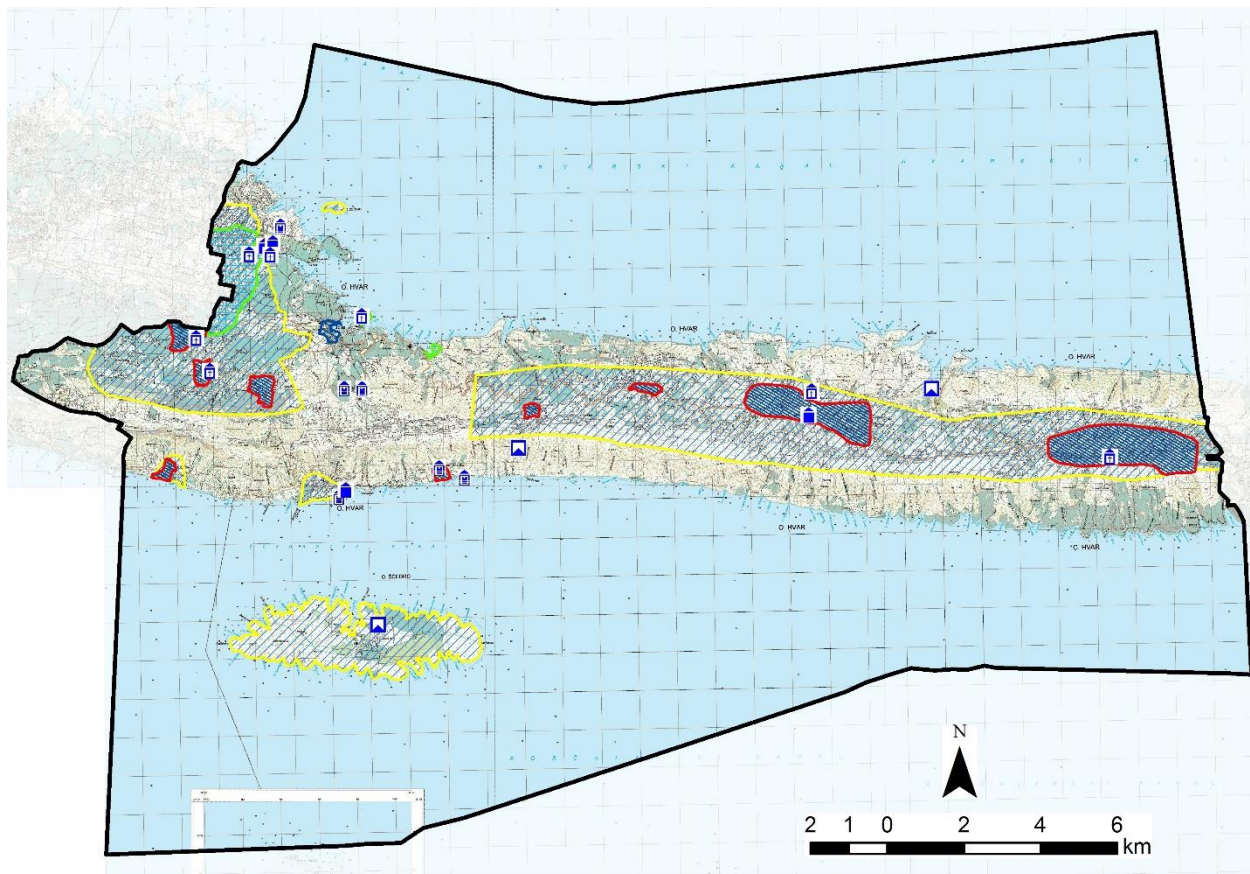
3.7 Kulturno-povijesna baština

Otok Hvar je naseljen još od starijeg kamenog doba, o čemu nam svjedoče iznimno važni neolitički nalazi u Grabčevoj i Markovoj špilji. Srednji dio mlađeg kamenog doba naziva se „Hvarska kultura“ po bogatim nalazima keramike u spomenutim spiljama. U neolitiku se na otoku javlja visoka civilizacija tzv. „mediteranskog“ stanovništva koje komunicira s grčkom i talijanskom obalom. Nekoliko velikih ilirskih gradina na otoku govori o razvijenoj protourbanog civilizaciji prije dolaska Grka.

Grčki kolonisti 385-4. g. pr. Kr., nekoliko godina nakon Isse na Visu i na Otoku Hvaru, osnivaju svoj polis. Hvarski kolonisti dolaze iz cikladske otoka *Pharosa* čije ime donose i u novu postojbinu gdje na lokalitetu današnjeg Starog Grada osnivaju novo naselje. Oko novog *Pharosa* grčki kolonisti vrše limitaciju Starogradske polja. Stari Grad se tako uz *Issu* ubraja među naše najstarije gradove. Vjeruje se da je i na mjestu grada Hvara postojalo grčko trgovačko uporište (emporij). Najpoznatiji Hvaranin u povijesti je svakako Demetrije Hvarski, tiranin koji je na južnom Jadranu u 3. st. pr. Kr. stvorio jaku državu s središtem u *Pharosu*. Najvjerojatnije je Demetrije u sklopu priprema obrane od Rima podigao poviše Jelse kulu Tor. Od 167. g. pr. Kr. Hvar dolazi pod stalnu upravu Rima. U 7. st. otok naseljavaju Neretvani.

Srednjovjekovna povijest otoka nije dovoljno poznata. Smatra se da je 870. – 876. godine otokom vladao Bizant, zatim Neretljani, u 11. st. hrvatski kraljevi, 1145. – 1164. godine Venecija, 1164. – 1180. godine Bizant, 1180. – 1278. godine hrvatsko-ugarski kralj, dok Hvarsku komunu kao temeljnu vlast srećemo prvi put 1205. g. Prema nekim novijim istraživanjima na Otoku je tijekom ranog srednjeg vijeka postojala etnička i pravna podjela između zapadnog ruba i ostalog dijela otoka koja je prevladana stvaranjem komune na području cijelog otoka krajem 13. st. Kasnija razdoblja hvarske povijesti su nam znatno bolje poznata. Kronologija je sljedeća: 1420. – 1796. Venecija, 1796. – 1805. Austrija, 1805. – 1812. Francuzi, 1812. – 1813. Englezi, 1813. – 1918. Austrijanci.

Prema Prostornom planu uređenja Općine Jelsa (Službeni glasnik Općine Jelsa, br. 5/08) u Općini su (preventivno) zaštićena sljedeća kulturna dobra (Tablica 3.16, Tablica 3.16, Tablica 3.17 i Slika 3.27):

Graditeljska baština

- Arheološki pojedinačni lokalitet
- Civilna građevina
- Fortifikacija
- Sakralna građevina
- Etno zona
- Zaštićene cjeline kulturnog dobra -Gradsko naselje
- Zaštićene cjeline kulturnog dobra -Seosko naselje
- Zaštićene cjeline kulturnog dobra-Arheološko područje

Slika 3.27 Zaštićena i preventivno zaštićena kulturna dobra Općine Jelsa

Tablica 3.16 Kulturna dobra – zaštićene cjeline

naselje	naziv lokaliteta	vrsta	oznaka zaštite	površina (ha)
Gdinj	Zaseok Visoka	kulturno-povijesna cjelina	RST-0072-1963	4,12
Humac	Ruralna cjelina Humac	kulturno-povijesna cjelina	Z-4459	12,36
Jelsa	Kulturno-povijesna urbanistička cjelina Jelsa	kulturno-povijesna cjelina	Z-5705	17,79
Jelsa – Stari Grad	Kulturni krajolik Starogradsko polje	arheološka baština	Z-3827	1357,50
Pitve	Kulturno-povijesna cjelina Pitve	kulturno-povijesna cjelina	Z-6762	37,91
Vrboska	Kulturno-povijesna cjelina Vrboska	kulturno-povijesna cjelina	RST-0804-1974. (revizija u tijeku)	9,51
Vrisnik	Ruralna cjelina Vrisnik	kulturno-povijesna cjelina	u pripremi	26,56

naselje	naziv lokaliteta	vrsta	oznaka zaštite	površina (ha)
Gdinj	Ruralna cjelina Gdinj – zaseok Visoka	kulturno-povijesna cjelina	RST-072-1963	373,93
Gromin Dolac	Ruralna cjelina Gromin Dolac	kulturno-povijesna cjelina	navedena ruralna naselja neće se štiti temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, već se štite kroz važeću prostorno-plansku dokumentaciju	13,02
Ivan Dolac	Ruralna cjelina Ivan Dolac	kulturno-povijesna cjelina		17,54
Jelsa, Šćedro ^{o.}	Ruralno naselje	kulturno-povijesna cjelina		
Jelsa	Arheološka zona Carkvica	arheološka baština		5,37
Poljica	Ruralna cjelina Poljica	kulturno-povijesna cjelina		16,06
Svirče	Ruralna cjelina Svirče	kulturno-povijesna cjelina		22,06
Vrboska	Arheološka zona-Ager Jelsa	arheološka baština		1357,50
Zastražišće	Ruralna cjelina Zastražišće	kulturno-povijesna cjelina		255,36

Tablica 3.17 Kulturna dobra – zaštićeni pojedinačni spomenici i građevinski sklopovi

naselje	naziv lokaliteta	vrsta baštine	oznaka zaštite
Gdinj	Crkva Sv. Jurja	sakralna	Z-4785
Gromin Dolac	Kula Obradić-Machiedo	profana	Z-4945
Jelsa	Utvrda Tor	arheološka	RST-0028-1962.
Jelsa	Ostaci utvrde Grad	profana	Z-6412
Jelsa	Dvorište kuće Bevilaqua-Machiedo	profana	RST-0029-1962.
Jelsa	Crkva na Gradini	sakralna	RST-0027-1962.
Jelsa	Kuća Huljić	profana	RST-33
Jelsa	Kuća Salamunić	profana	Z-4993
Jelsa	Sklop kuća Grčina	profana	Z-5141
Jelsa	Kuća Dobrović	profana	Z-6179
Jelsa	Zgrada Općine	profana	Z-5828
Jelsa	Crkva Sv. Mihovila	sakralna	RST-327,24/87-74
Jelsa	Crkva Sv. Roka	sakralna	Z-4871
Jelsa	Crkva Sv. Ivana	sakralna	Z-4872
Jelsa	Crkva uznesenja Marijina (ex. Sv. Fabijana i Sebastijana)	sakralna	Z-5600
Jelsa	Sklop bunja trima na predjelu Rake		u pripremi
Jelsa	Arheološko nalazište Grapčeva špilja	arheološka	Z-5610
Pitve	Zgrada i namjena zgrade Vinogradarske zbirke	profana	P-4366
Svirče	Crkva Bezgrešnog začeća BDM	sakralna	Z-4786
Svirče	Crkva S. Nikole od Planine	sakralna	Z-4947
Svirče	Crkva Sv. Josipa	sakralna	Z-5611
Svirče	Crkva Sv. Magdalene	sakralna	Z-5742
Šćedro	Ruševine crkve i dominikanskog samostana	sakralna	Z-5097
Vrboska	Crkva-tvrđava Sv. Marije	sakralno-profana	Z-4787
Vrboska	Crkva Sv. Petra	sakralna	Z-4788
Vrboska	Crkva Sv. Lovrinca	sakralna	Z-4942
Vrboska	Crkva Sv. Roka	sakralna	Z-6281
Vrboska	Kuća Petrić	profana	Z-4994
Vrboska	Kuća Matije Ivanića	profana	Z-5649

naselje	naziv lokaliteta	vrsta baštine	oznaka zaštite
Vrboska	Kula Kaštilac s arheološkim nalazištem	arheološka	Z-5750
Vrboska	Antički brodolom	arheološka	Z-231
Vrboska	Zgrada tvornice sardina i škvera	profana	u izmijenjenoj zoni zaštite naselja Vrboska*
Vrisnik	Kompleks crkva Sv. Antuna Opata i Sv .Roka	sakralna	Z-4944
Vrisnik	Crkva Sv. Apolonije	sakralna	Z-6414
Zastražišće	Crkva Sv .Barbare	sakralna	Z-5666
Zastražišće	Špilja u uvali Pokrivenik	arheološka	Z-4634
<i>Gromin Dolac</i>	<i>Budić kula</i>	<i>profana</i>	<i>planirana zaštita</i>
<i>Jelsa</i>	<i>Arheološki lokalitet i crkvice Sv. Luke</i>	<i>arheološka</i>	<i>planirana zaštita</i>
<i>Jelsa</i>	<i>Kuća i zbirka Duboković</i>	<i>profana</i>	<i>planirana zaštita</i>
<i>Vrboska</i>	<i>Kuća Damjanić</i>	<i>profana</i>	*
<i>Vrboska</i>	<i>Kuća Kupareo</i>	<i>profana</i>	*
<i>Zastražišće</i>	<i>Ljetnikovac Angelini</i>	<i>profana</i>	<i>planirana zaštita</i>
<i>Zavala</i>	<i>Ljetnikovac Dubković</i>	<i>profana</i>	<i>planirana zaštita</i>
<i>Zavala</i>	<i>Kula Tadije Kačića</i>	<i>profana</i>	<i>planirana zaštita</i>
Jelsa	Uvala Rake na otoku Šćedro	arheološki lokalitet	P-5268
Jelsa	Arheološko nalazište Gradina	arheološki lokalitet	Z-6746
Jelsa	Crkva Gospe od Zdravlja	sakralna	Z-6631
Jelsa	arheološko nalazište Grapčeva špilja	arheološki lokalitet	Z-5610
Vrboska	Ribarska zbirka	pokretno**	P-5151
Vrisnik	radna soba i biblioteka marina Franičeviće	pokretno**	P-5150
Gromin Dolac	Kula Obradić-Machiedo	fortifikacija	Z-4945

* navedene građevine nemaju elemente za pojedinačnu zaštitu, već se nalaze u obuhvatu kulturno-povijesne cjeline naselja Vrboska, pa se štite temeljem zone zaštite

** u slučaju dvije pokretne zbirke štite se i građevine u kojima se one nalaze

Tablica 3.18 Kulturna dobra – arheološka nalazišta – evidentirani lokaliteti

ev. br.	naselje	naziv lokaliteta	opis lokaliteta
7493	Gdinj	Grčka gomila	pretpovijesna gradina
7494	Gdinj	Klačina	pretpovijesna gomila
7495	Gdinj	Vela gomila	
7496	Gdinj	Sv. Roko	
7497	Gdinj		
7498	Gdinj		
7499	Gdinj	Trap	
7500	Gdinj	Mušina Buža	
7501	Gdinj	Mušina Buža	
7502	Gdinj	Mušina Buža	
7503	Gdinj	Crne Bočice	
7504	Gdinj	Turnić	pretpovijesna gradina
7505	Gdinj	Paklina	pretpovijesna gomila
7506	Gdinj	Vrtline	
7507	Gdinj	Pod Splačine	
7508	Gdinj	Pod Splačine	
7509	Gdinj	Lečeva Gomila	
7510	Gdinj		
7511	Gdinj		
7512	Gdinj	Marinovo	

ev. br.	naselje	naziv lokaliteta	opis lokaliteta
7513	Gdinj	Marinovo	
7514	Gdinj	Marinovo	
7515	Gdinj	Račevinja	
7516	Gdinj	Račevinja	
7517	Gdinj	Terunac	
7518	Gdinj	Kozja	koncentracija nalaza-rimsko doba
7519	Gdinj	Kozja	spilja-pretpovijesni nalazi
7520	Gdinj	Iza Zaburnje Lokve	pretpovijesna gomila
7521	Gdinj	Iza Zaburnje Lokve	
7522	Gdinj	Liković	pretpovijesna gradina
7523	Gdinj	Liković	pretpovijesna gomila
7524	Gdinj	Terunac	
7525	Gdinj	Likova Glava	pretpovijesna gradina
7526	Gdinj		pretpovijesna gomila
7527	Gdinj	Cvitna Gomila	
7528	Gdinj	Gnjoj	skeletno groblje
7529	Gdinj	Grahova Gomila	pretpovijesna gomila
7530	Vrboska	Hum	
7531	Vrboska	Docci	koncentracija nalaza-rimsko doba
7532	Vrboska	Dolčić	pretpovijesni nalazi
7533	Vrboska	Dolčić	
7534	Vrboska		
7535	Vrboska		
7536	Vrboska	Čarkovnjak	koncentracija nalaza-rimsko doba
7537	Vrboska	Mala Blaca	
7538	Vrboska	Blata	
7539	Vrboska	Blata	
7540	Vrboska	Lokva	rimski cisterna
7541	Vrboska		koncentracija nalaza-rimsko doba
7542	Vrboska	Mirje	naselje s ostacima arhitekture - rimsko doba
7543	Vrboska	Mala Blaca	
7544	Vrboska	Dragičin Laz	skeletno groblje
7545	Zastražišće	Vela Glava	pretpovijesna gradina
7546	Zastražišće	Vela Glava	pretpovijesna gomila
7547	Zastražišće	Matin dolac	koncentracija nalaza-rimsko doba
7548	Zastražišće	Pri Vorh	
7549	Zastražišće	Pri Vorh	
7550	Zastražišće	Banjičevica	pretpovijesna gomila
7551	Zastražišće	Banjičevica	
7552	Zastražišće	Vela gomila	
7553	Zastražišće	Gravanjuša	
7554	Zastražišće	Pokrivenik - Badanj	spilja-pretpovijesni nalazi
7555	Zastražišće	Grahovišće	naselje s ostacima arhitekture
7556	Zastražišće	Grahovišće	rimsko doba
7557	Zastražišće	Maslinje	pretpovijesna gomila
7558	Zastražišće	Futretova gomila	pretpovijesna gradina
7559	Zastražišće	Košnjak	pretpovijesna gomila
7560	Zastražišće	Vela gomila	
7561	Zastražišće	Križišće	pretpovijesna gomila
7562	Zastražišće	Vela gomila	
7563	Zastražišće	Sveta Barbara	koncentracija nalaza-rimsko doba
7564	Zastražišće	Zahum	skeletno groblje
7565	Zastražišće	Tamna rupa	spilja-pretpovijesni nalazi
7566	Zastražišće	Donje poje	
7567	Zastražišće	Jerkov dvor	
7568	Zastražišće	Kuzmičića dvor	
7569	Zastražišće	Pod Orišje	pretpovijesna gomila
7570	Zastražišće	Mocira	
7571	Zastražišće	Igralište	
7572	Zastražišće	Moča	

ev. br.	naselje	naziv lokaliteta	opis lokaliteta
7573	Zastražišće	Moča	
7574	Zastražišće	Remetinec	
7575	Zastražišće	Remetin dolac	
7576	Zastražišće	Glavačica	
7577	Zastražišće	Polje	
7578	Zastražišće	Grališće	
7579	Zastražišće	Mali dolac	
7580	Zastražišće	Mali dolac	
7581	Zastražišće	Moča	
7582	Zastražišće	Kopila	
7583	Zastražišće	Gospina njiva	koncentracija nalaza-rimsko doba
7584	Zastražišće	Ježa	
7585	Zastražišće	Duž	pretpovijesna gomila
7586	Zastražišće	Gradac	koncentracija nalaza-rimsko doba
7587	Zastražišće	Bačva	spilja- pretpovijesni nalazi
7588	Zastražišće	Žejna Glava	koncentracija nalaza-rimsko doba
7589	Zastražišće	Vela gomila	pretpovijesna gomila
7590	Zastražišće	Bilice	koncentracija nalaza-rimsko doba
7591	Zastražišće	Vela gomila	
7592	Zastražišće		
7593	Zastražišće	Gumno	
7594	Zastražišće	Vlaško poje	
7595	Zastražišće	Kurčevo poje	
7596	Zastražišće	Poje	
7597	Zastražišće	Zagomile	
7598	Zastražišće	Zagomile	pretpovijesna gomila
7599	Zastražišće	Pravin Dolac	
7600	Zastražišće	Perinovo Poje	
7601	Zastražišće		
7602	Zastražišće		
7603	Zastražišće	Bludinje	
7604	Zastražišće	Bludinje	
7605	Zastražišće	Bošića	
7606	Gr.Dolac	Žuminski dolac	
7607	Humac	Grapčeva špilja	spilja- pretpovijesni nalazi
7608	Jelsa	Prapatna	koncentracija nalaza-rimsko doba
7609	Jelsa	Ormanica	spilja- pretpovijesni nalazi
7610	Jelsa		koncentracija nalaza-rimsko doba
7611	Jelsa	Tor	utvrda-grčko doba
7612	Jelsa	Tor	pretpovijesna gradina
7613	Jelsa	Selca	koncentracija nalaza-rimsko doba
7614	Jelsa	Sveti Luka	naselje s ostacima arhitekture - rimsko doba
7615	Jelsa	Sveti Luka	koncentracija nalaza-rimsko doba
7616	Jelsa	Sveti Luka	srednjevjekovni nalazi
7617	Jelsa	Svete Muke Sv.Kuke	
7618	Jelsa	Grebišće	pretpovijesna gomila
7619	Vrisnik	Planik	
7620	Pitve	Jabučine	villa rustica
7621	Jelsa	Strone	skeletno groblje
7622	Jelsa	Kutac	naselje s ostacima arhitekture - rimsko doba
7623	Jelsa	Kutac	koncentracija nalaza-rimsko doba
7624	Jelsa	Machiedo-dr Obrad	villa rustica
7625	Jelsa	Banski Dvori	skeletno groblje
7626	Pitve	Zadak	naselje s ostacima arhitekture - rimsko doba
7627	Vrisnik	Tatinja Glavica	pretpovijesna gomila
7628	Vrisnik	Mirje	koncentracija nalaza-rimsko doba
7629	Svirče	Gračišće	pretpovijesna gradina
7630	Svirče	Njiva	skeletno groblje

ev. br.	naselje	naziv lokaliteta	opis lokaliteta
7631	Svirče	Ježe	naselje s ostacima arhitekture - rimsko doba
7632	Svirče	Japnenica	koncentracija nalaza-rimsko doba
7633	Vrisnik	Humić	pretpovijesna gomila
7634	Vrisnik	Rake	
7635	Vrisnik	Rake	
7636	Vrisnik	Rake	
7637	Vrisnik	Rake	
7638	Vrisnik	Rake	
7639	Vrisnik	Na Polandu	
7640	Vrisnik	Rake	
7641	Vrisnik	Rake	
7642	Vrisnik	Planik	
7643	Vrisnik	Planik	
7644	Vrisnik	Rake	
7645	Vrisnik	Rake	
7646	Vrisnik	Vela Gomila	
7647	Vrisnik	Planik	
7648	Vrboska	Kaštilac	
7649	Vrboska	Dučin Dvor-Baba	naselje s ostacima arhitekture rimsko doba
7650	Vrboska	Sveti Rokoko	pretpovijesni suhozid
7651	Vrboska	Dolac	koncentracija nalaza-rimsko doba
7652	Vrboska	Ježe	naselje s ostacima arhitekture - rimsko doba
7653	Vrboska	Padva	koncentracija nalaza-rimsko doba
7654	Šćedro	Mostir	ranokršćanska crkva - srednjovjekovni samostan
7655	Šćedro	Rake	naselje s ostacima arhitekture rimsko doba
7656 - 7667	Šćedro	Rake	koncentracija nalaza-rimsko doba
7668 - 7673	Šćedro	Kadunje Gomile	pretpovijesna gomila
7674	Šćedro	Mostir	
7675 - 7681	Šćedro		
7682	Šćedro	Ratina Spila	spilja- pretpovijesni nalazi
7683 - 7691	Šćedro	Vela Glava	pretpovijesna gomila
7692 - 7708	Šćedro		

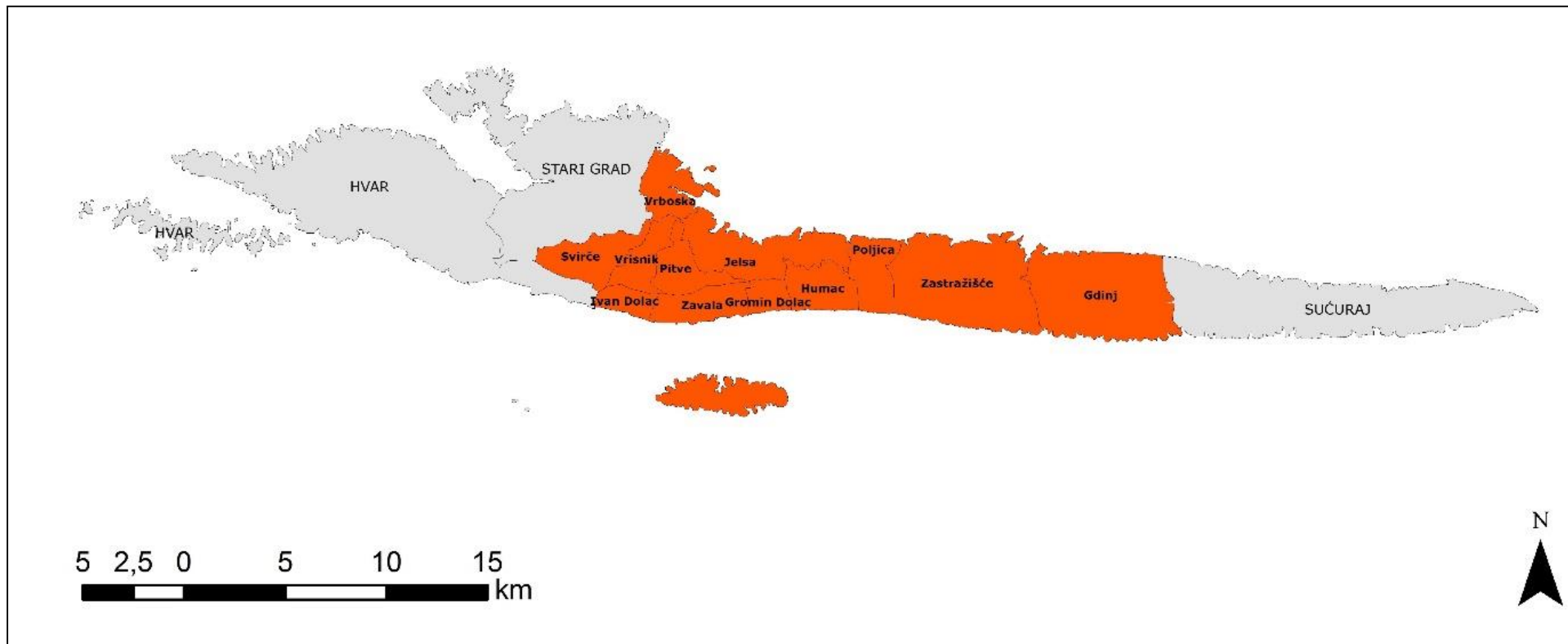
Prema Programu Ministarstva kulture, u razdoblju od budućih 5 godina na području Općine planiraju se sljedeći projekti:

1. Dovršetak rekonstrukcije zadržne zgrade u Pitvama koja se prenamjenjuje za Muzej vinogradarstva, u sklopu kojeg će se organizirati i degustacije vina vinara s područja Jelse i Starogradskog polja.
2. Dovršetak sanacije obrambenog zida i dvorišta oko crkve Marijina Uznesenja u Jelsi, prezentacija izložbe "Za Križem" u prostoru glavne kule, iznad svetišta crkve.
3. Trajni smještaj Ribarske zbirke u Vrboskoj.
4. Sanacija zgrade Jelšanskog muzeja – kuća Dobrović u Jelsi.
5. Dovršetak sanacije crkve-tvrđave u Vrboskoj.

Svi navedeni projekti znatno doprinose razvoju turizma, kao i kvaliteti života samih mještana.

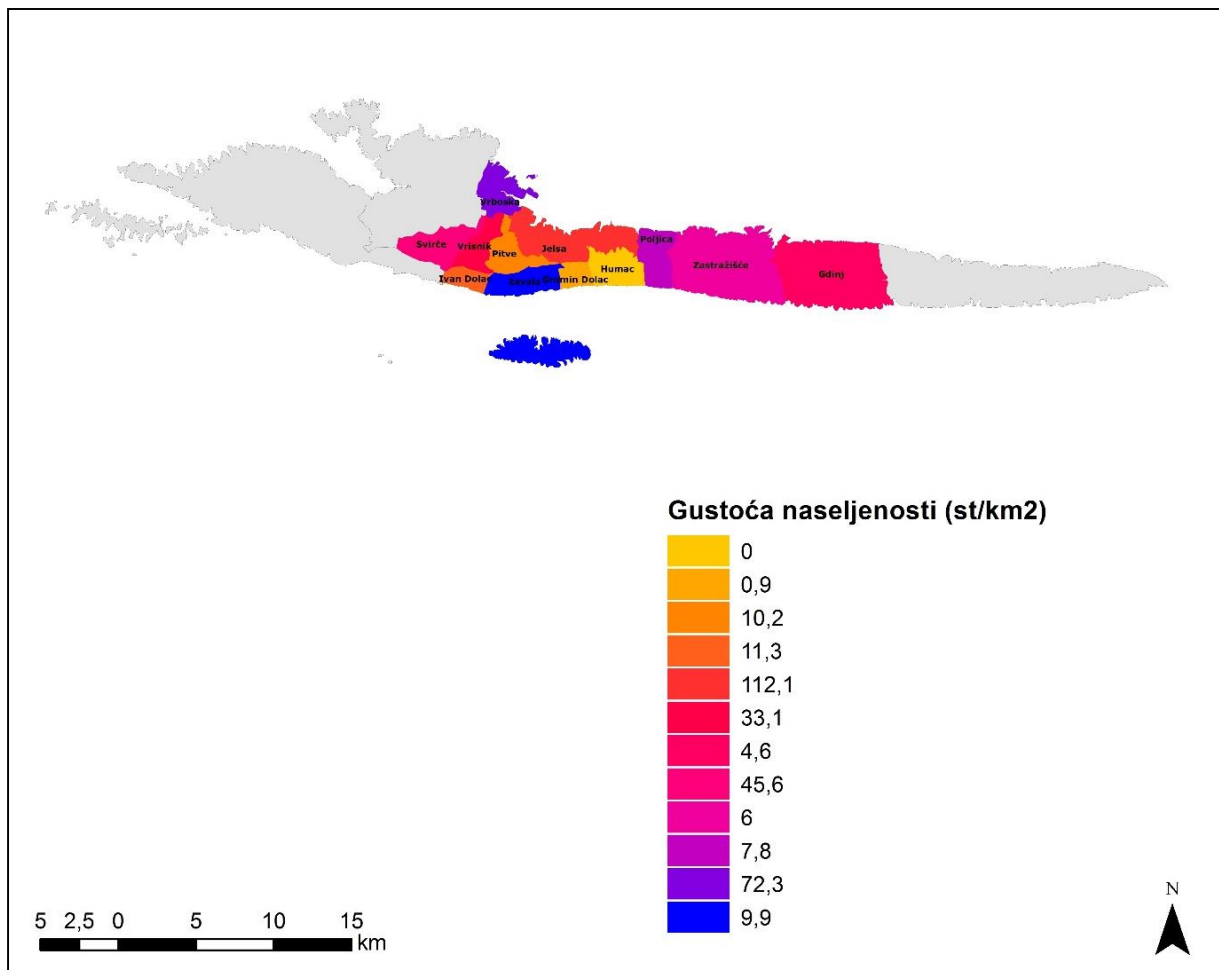
3.8 Stanovništvo, zdravlje ljudi i kvaliteta života

Prema administrativnoj podjeli teritorija na prostoru Općine Jelsa nalazi se 12 naselja - Svirče, Vrboska, Vrisnik, Pitve, Jelsa, Ivan Dolac, Zavala, Gromin Dolac, Humac, Poljica, Zastrazišće i Gdinj (Slika 3.28).

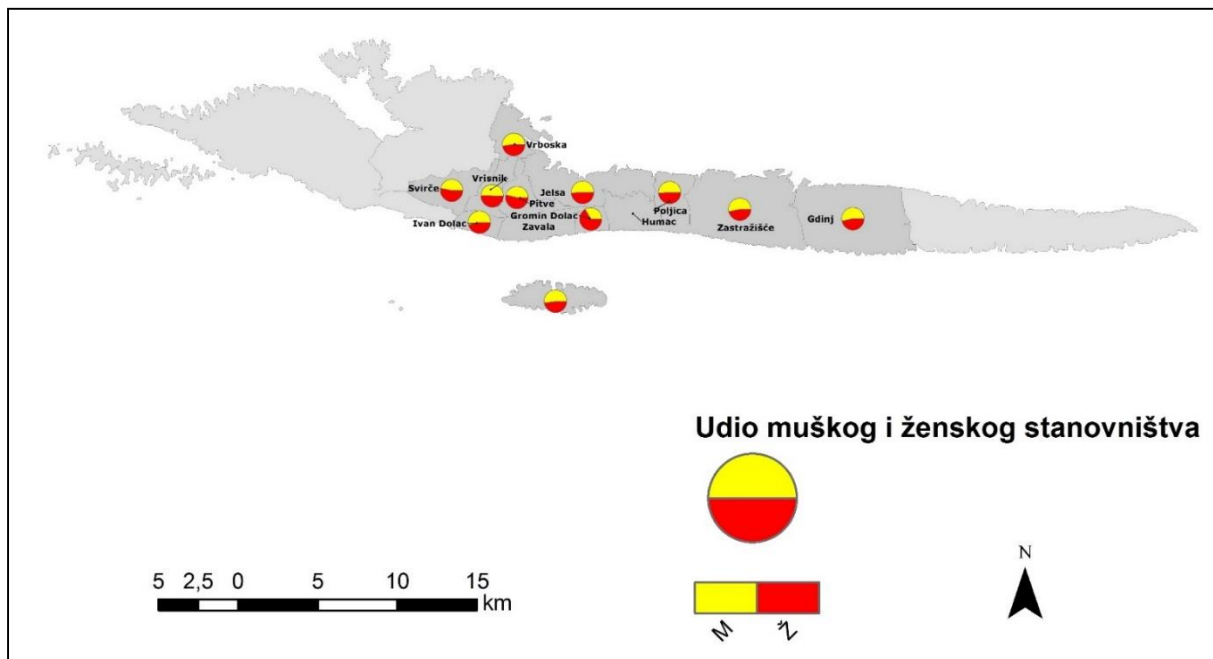
Slika 3.28 Administrativno-teritorijalni ustroj Općine

Prema popisu stanovništva iz 2011. na području Općine živi 3582 stanovnika, a gustoća naseljenosti kreće se od 0 u naselju Humac do 112,1 stanovnika na km² u naselju Jelsa (Slika 3.29). Kao centralno naselje Općine izdvaja se naselje Jelsa u kojem živi i najveći broj stanovnika (1801 stanovnika). Uz Jelsu, izdvaja se i naselje Vrboska s 548 stanovnika. U naseljima Jelsa i Vrboska živi 65 % stanovništva cijele Općine.

Slika 3.29 Gustoća naseljenosti Općine (Popis stanovništva, 2011.)

U spolnoj strukturi stanovništva na razini Općine 50,7 % stanovništva čine muškarci. Vidljive su razlike na razini naselja gdje, npr. u naseljima Gromin Dolac, Pitve i Svirče, prevladava žensko stanovništvo (Slika 3.30).

Slika 3.30 Spolna struktura stanovništva Općine (Popis stanovništva, 2011.)

Najbrojnija dobna skupina u Općini Jelsa je kontingent stanovništva u dobi od 60 do 64 godina. Najbrojnija dobno-spolna skupina su žene u dobi 55 – 59 godina. Prosječna starost stanovništva je 45,9 godina. Indeks starenja na razini cijele Općine je 185,8. Indeks veći od 40 % kazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja. Koeficijent starosti osnovni je pokazatelj razine starenja, a kad prijeđe vrijednost 12 % ukazuje na to da je stanovništvo u procesu starenja. U Općini Jelsa koeficijent starosti je 32,8 %.

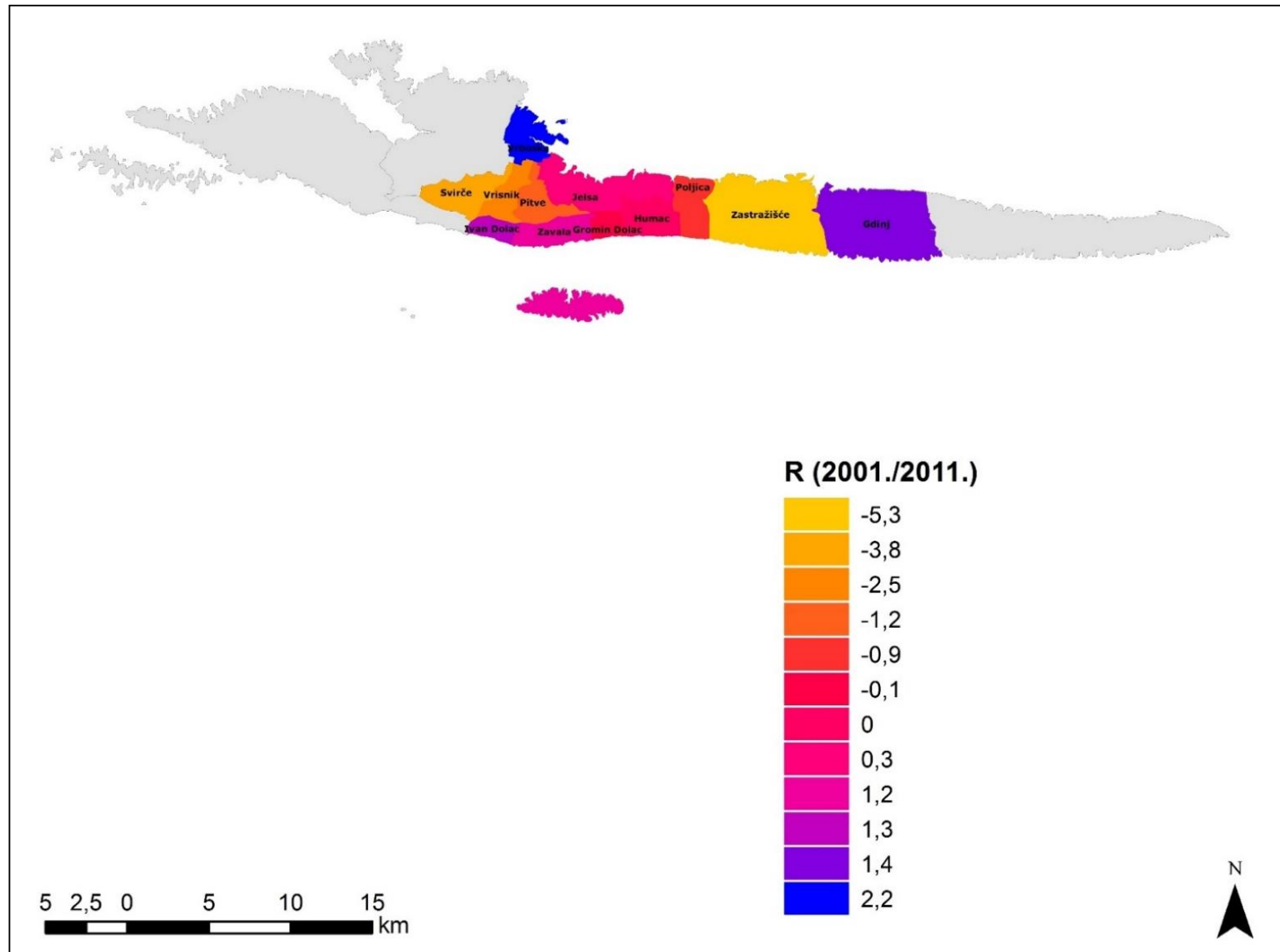
Suvremeni demografski trendovi koji su karakteristični za ruralna, a posebice otočna područja prisutni su i u ovoj Općini. Pokazatelji prirodnog kretanja stanovništva kao što je prirodna promjena na području Općine u negativnom je predznaku unazad pet godina (ne uključujući 2016. godinu) (Tablica 3.19).

Tablica 3.19 Prirodno kretanje stanovništva Općine (www.dzs.hr)

Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodna promjena
2015.	41	42	-1
2014.	29	55	-26
2013.	21	64	-43
2012.	30	63	-33

Prosječna godišnja promjena broja stanovnika u međupopisnom razdoblju 2001. – 2011. po naseljima Općine Jelsa prikazana je na slici niže (Slika 3.31). Prosječna godišnja promjena stanovnika razlikuje se po naseljima, od izuzetno negativne (-5,3) u naselju Zastražišće do naselja Vrboska u kojem je $R = 2,2$.

Općina Jelsa i cijeli otok Hvar pripadaju skupini Srednjodalmatinskih otoka koji dijele slične demografske značajke. Najznačajniji proces koji zahvaća Općinu Jelsa je depopulacija te posljedično starenje stanovništva. Uzroci depopulacije su dugogodišnje iseljavanje s otoka potaknuto gospodarskim (agrarna prenapučenost, industrijalizacija kopna, deagrarijacija, krize pojedinih poljoprivrednih djelatnosti, monokultura na pojedinim otocima itd.) i političkim uzrocima (političko iseljništvo, talijanski optanti). Za formiranje ukupne depopulacije sve do šezdesetih godina presudna je emigracijska depopulacija, dok se nakon tog razdoblja njoj pridružuje i prirodna depopulacija, koja mnoge otočne zajednice dovodi do ekstremnoga depopulacijskog stanja – izumiranja (Lajić, Mišetić, 2013). Demografska slika Općine kao i samog otoka Hvara i drugih Srednjodalmatinskih otoka prividno se popravljiva „fiktivnim stanovništvom“ koje uključuje osobe prijavljene kao stalno stanovništvo (vlasnici kuća za odmor).

Slika 3.31 Prosječna godišnja promjena broja stanovnika u međupopisnom razdoblju 2001. – 2011. po naseljima Općine (www.dzs.hr)

Obrazovna struktura stanovništva Općine Jelsa prikazana je u tablici ispod (Tablica 3.20). Najveći postotak stanovništva ima završenu srednju školu (45,7 %) dok je 14,3 % stanovnika visoko obrazovano. 0,33 % stanovništva je bez završene škole s time da je udio žena u navedenoj skupini iznimno velik (83,3 %).

Tablica 3.20 Obrazovna struktura stanovništva Općine (Popis stanovništva 2011.)

Spol	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje
sv.	12	14	316	643	1.637	513
M	2	2	128	295	909	252
Ž	10	12	188	348	728	261

Radno sposobno stanovništvo čini 63,7 % ukupnog stanovništva Općine, dok je radno aktivno 53,2 % radno sposobnog stanovništva. Muškarci čine većinu radno aktivnih (60,4 %), a najzastupljeniji sektor prema NKD je I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u kojem je zaposleno 18,17 % radno aktivnih stanovnika (Tablica 3.21).

Tablica 3.21 Struktura zaposlenosti prema NKD 2007. na području Općine Jelsa

Područje djelatnosti	Spol	Ukupno
Ukupno	sv.	1.205
	M	729
	Ž	476
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	sv.	240
	M	190
	Ž	50
B Rudarstvo i vađenje	sv.	2
	M	2
	Ž	0
C Prerađivačka industrija	sv.	82
	M	56
	Ž	26
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	sv.	11
	M	11
	Ž	0
E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša	sv.	50
	M	45
	Ž	5
F Građevinarstvo	sv.	66
	M	63
	Ž	3
G Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala	sv.	170
	M	64
	Ž	106
H Prijevoz i skladištenje	sv.	49
	M	38
	Ž	11
I Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	sv.	219
	M	136
	Ž	83
J Informacije i komunikacije	sv.	4
	M	2
	Ž	2
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	sv.	25
	M	8
	Ž	17
L Poslovanje nekretninama	sv.	1
	M	0
	Ž	1
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	sv.	36

Područje djelatnosti	Spol	Ukupno
	M	17
	Ž	19
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	sv.	31
	M	17
	Ž	14
	O Javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje	sv.
M		32
	Ž	31
	P Obrazovanje	sv.
M		11
	Ž	72
	Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	sv.
M		12
	Ž	15
	R Umjetnost, zabava i rekreacija	sv.
M		14
	Ž	8
	S Ostale uslužne djelatnosti	sv.
M		11
	Ž	11
	T Djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	sv.
M		0
	Ž	0
	U Djelatnost izvanteritorijalnih organizacija i tijela	sv.
M		0
	Ž	0
	Nepoznato	sv.
M		0
	Ž	2

3.8.1 Odgoj i školstvo

Na području Općine Jelsa djeluje dječji vrtić „Jelsa“ čije upisno područje obuhvaća mjesta: Jelsa, Vrboska, Svirče, Vrisnik, Pitve, Zavala, Sveta Nedjelja, Poljica, Zastrazišće, Gdinj, Ivan Dolac i Gromin Dolac. Ustanova je podijeljena na matični objekt koji je smješten u naselju Jelsa i dva područna odjeljenja, u Vrboskoj i u Svirčima.

Osnovna škola „Jelsa“ obuhvaća mjesta: Jelsa, Svirče, Pitve, Vrisnik, Zavala, Bojanića Bad, Sv. Nedjelja, Poljica, Zastrazišće, Vrboska. Osim matične ustanove u Jelsi djeluju i područni razredni odjeli u Svirčama, Sv. Nedjelji, Vrboskoj i Zastrazišću.

Matična ustanova srednjoškolskog obrazovanja nalazi se u gradu Hvaru, a područno odjeljenje smješteno je u naselju Jelsa u prostorijama Osnovne škole Jelsa. Područno odjeljenje Jelsa pruža četverogodišnji program naobrazbe opće gimnazije te program naobrazbe za zvanje hotelsko-turističkog tehničara. Organiziran je i trogodišnji strukovni program za zanimanje konobar i kuhar.

3.8.2 Zdravlje ljudi i socijalna skrb

Dom Zdravlja Jelsa 2009. godine otvoren je na novoj lokaciji i u novom objektu. U ambulanti radi pet timova hitne pomoći, tri ordinacije obiteljske medicine, dvije stomatološke ordinacije i Ispostava Zavoda za javno zdravstvo sa specijalističkim ordinacijama. Na lokaciji Libora u naselju Jelsa smještene su ljekarna i protetika.

Centar za socijalnu skrb lociran je u gradu Hvaru te obavlja djelatnost za cijeli otok pa tako i područje Općine Jelsa.

3.9 Gospodarske značajke

Prema Strategiji ukupan broj registriranih gospodarskih i negospodarskih entiteta u Općini iznosi 1106. Od toga je aktivno 464, uključujući i pogone entiteta registriranih na drugim

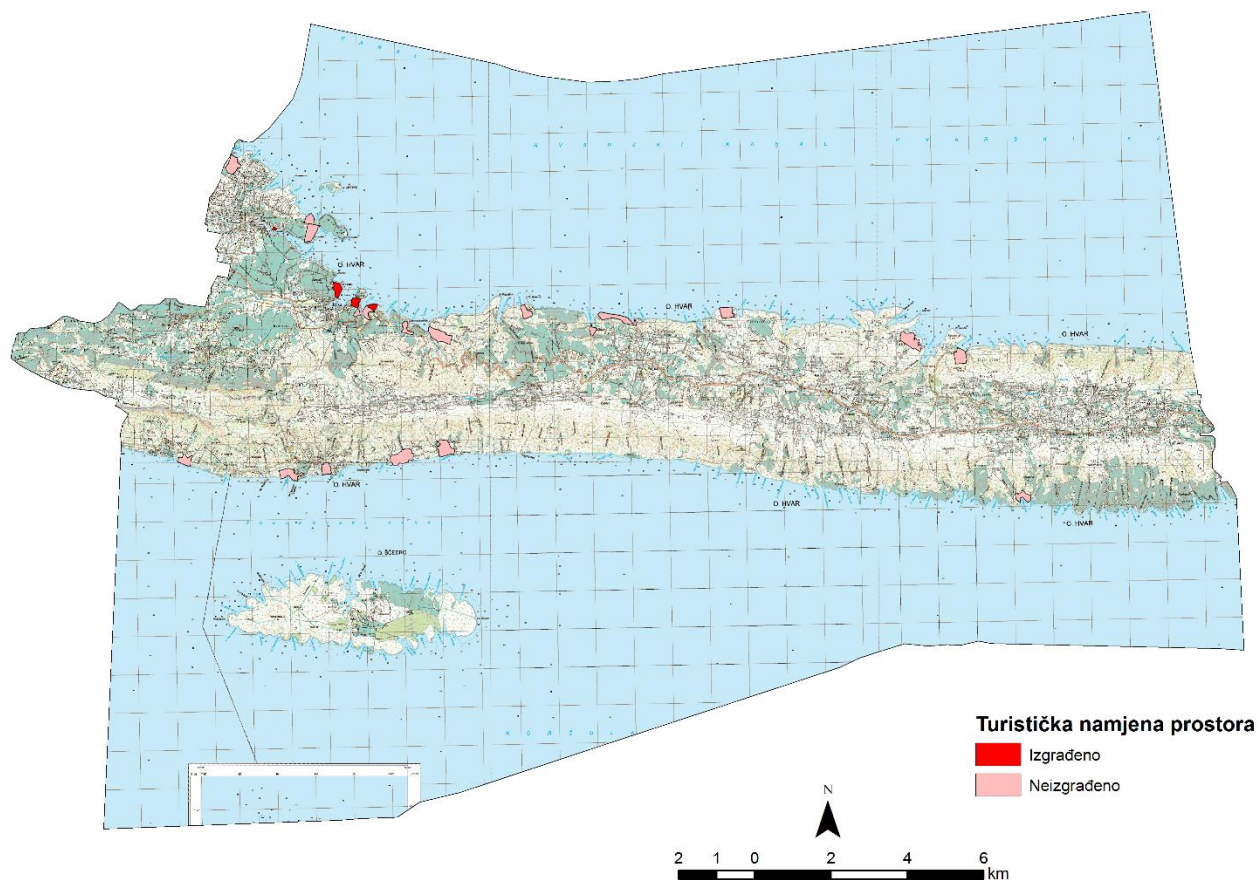
lokacijama. Bez njih je stvarno registrirano 436 aktivnih entiteta, a od njih samo 61 ima zaposlenike.

3.9.1 Turizam i ugostiteljstvo

Paralelno s razvojem turizma u Hrvatskoj (prva polovica 19. stoljeća) razvijao se i turizam na području Općine Jelsa koja se razvijala u kontekstu otoka Hvara. U suvremenim kretanjima u turizmu na području Općine izražen je sezonski karakter turističkih kretanja. Takva kretanja rezultat su nepostojanja diverzificirane turističke ponude te specifičnih oblika turizma. Na području Općine ponuda u turizmu temelji se na prirodnoj osnovi (razvedenost obale, raščlanjeni geomorfološki oblici, vrhovi/vidikovci, povoljne klimatske značajke, posebice ljeti), tj. razvijen je klasični oblik turizma „sunce i more“. Prema Glavnom planu razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije, područje Općine najveći potencijal može ostvariti u daljnjem razvoju sadašnjeg oblika turizma „sunce i more“ s uvođenjem novih sadržaja, nautičkom turizmu, specifičnim oblicima turizma kao što su planinarske ture, speleološke avanture, kulturno-povijesne ture itd. Navodi se i potencijal razvoja *wellness* i *spa* oblika turizma koji je prvenstveno vezan uz smještajne kapacitete. Na području Općine Jelsa djeluju dvije turističke zajednice (Jelsa i Vrboska). Prema njihovim podacima, od smještajnih kapaciteta raspolaže sa:

- 3 hotela
- 205 objekata privatnog smještaja
- 5 kampova.

Prema PPU Općine Jelsa evidentirano je 19 zona turističke namjene (neizgrađeno). Postojeće tri zone turističke namjene locirane su u naselju Jelsa ili u neposrednoj blizini.

Slika 3.32 Zone turističke namjene Općine Jelsa (postojeće i planirane)

U skladu s načelima održivog razvoja koji pretpostavlja gospodarski rast usklađen s ekosustavima u kojima djeluje te potražnjom i ponudom koncepta suvremenog turizma

poseban naglasak stavlja se na razvoj specifičnih oblika turizma koji se temelje na bogatstvu bioraznolikosti, georaznolikosti, krajobrazne raznolikosti te klimatskim značajkama. Navedeni elementi prostora oblikuju se u specifičan oblik turizma kroz određenu zaštitu.

Prema evidenciji TZ Jelsa i TZ Vrboska, broj postelja u objektima privatnog smještaja (trgovačka društva, obrtnici, privatni iznajmljivači do 4 kreveta i *paušalci*) u 2015. godini je ukupno 5.683 (5.214 postelja i 649 pomoćnih postelja) (Strategija, 2015.).

Hotel Hvar u Jelsi ima 200 dvokrevetnih soba (400 postelja). **Hotel Fontana** ima 221 sobu i 112 apartmana (890 postelja). To znači da u hotelskom smještaju može biti smješteno 1.290 turista.

Kamp Grebišće ima 150 parcela, Kamp Holiday 250 parcela za šatore i 50 mjesta za auto-prikolice, a kamp Mina ima kapacitet od 200 osoba. Kamp Nudist u Vrboskoj ima kapacitet od 450 gostiju. To znači da u kampsom smještaju može biti smješteno 1.850 turista.

ACI Marina u Vrboskoj ima kapacitet od 84 veza, pa uz pretpostavku boravka prosječno 4 nautička turista po brodu dolazi se do 336 turista.

Ukupan kapacitet smještaja Općine Jelsa po tome bi bio 9159 turista, što 2,6 puta premašuje broj stanovnika. Ako uzmemo u obzir godišnji dolazak turista u 2014. godini (58 483 turista sa 475 366 noćenja), dobivamo da je godišnja ispunjenost kapaciteta svega 14,2 %, odnosno 100 % ispunjenost se dešava samo 52 dana u godini. Ta sezonalnost gora je i od prosječne hrvatske sezonalnosti od 70 dana.

Hotel Hvar u Jelsi ima 3 zvjezdice i prosječnu ocjenu Trip-Advisora 3,5. Ima 200 soba u jednoj zgradi gdje se nalazi restoran, bar, bazen i ostali sadržaji.

Resort hotel Fontana u Jelsi ima smještajne kapacitete u rangu od 2 i 4 zvjezdice i prosječnu ocjenu Trip-Advisora 3,0. Posjeduje 333 sobe (221 sobu i 112 apartmana) smještenih u 24 paviljona, s glavnom zgradom koja ima sve prateće sadržaje kao što su restoran, bazen, bar, fitness, itd.).

Hotel Adriatic u Vrboskoj ima 2 zvjezdice i prosječnu ocjenu Trip-Advisora 2,5. Sastoji se od tri paviljona unutar kojih je smještena 181 soba. Centralni paviljon sadrži recepciju, dva TV salona i Internet kutak. Sadrži i restoran s terasom i bar na plaži.

Hoteli Hvar i Fontana u vlasništvu su mađarske grupacije 'Adriatic Islands Group', koja još posjeduje hotele u Primoštenu, Gracu i Trpnju, zatim kamp u Primoštenu i marine u Primoštenu i Tribunj. Strateški cilj ove grupacije je u preuređenju hotela i apartmana u stambene jedinice koje predstavljaju posebne vlasničke jedinice, te se mogu neposredno prodavati. To je tzv., „Condominium“ ili „Resource Pooling“ strategija. U svojoj daljnjoj strategiji spominju razne lokacije na hrvatskoj obali, bez posebnog spominjanja Općine Jelsa.

Općina ima zastarjele smještajne objekte u kojima prevladava privatni smještaj apartmanskog tipa i stoga ne postiže ni približne poslovne učinke u odnosu na jadranske destinacije koje su modernizirale i inovirale svoju smještajnu i drugu ponudu. Razlog za to svakako valja tražiti u činjenici da proces privatizacije nije adekvatno proveden, da nije bilo značajnijih novih ulaganja iz zemlje i inozemstva te da još uvijek nema modernih oblika ponude, počevši od tematskih hotela, tematskih parkova, wellness sadržaja/centara, ruralnih sadržaja, nove infrastrukture za tržište specijalnih interesa i sl.

Aktivnosti planirane strateškim projektima u području turističke industrije povezane su s poboljšanjima u sektoru turizma. Bez unapređenja u sektoru turizma, ne bi došlo do ulaganja u poboljšanje turističke infrastrukture koja dijelom predstavlja kontinuirani pritisak na okoliš, u prvom redu na vode i morski okoliš te obalni prostor. Izgradnjom dodatnih turističkih kapaciteta mogući su daljnji pritisci na priobalno područje te ugroza okoliša (more, biološka i krajobrazna raznolikost).

3.9.2 Lovstvo

Na području otoka Hvara postoje dva lovišta, lovište XVII/144 Hvar i lovište XVII/13 Pelegrin. Općina Jelsa nalazi se u cijelosti unutar granica lovišta *Hvar* koje je zajedničko je, otvoreno županijsko lovište. Prema reljefu pripada lovištima primorsko-kraškog tipa, a najviši vrh mu je visine 628 m.n.v. (Sv. Nikola). Ukupna površina lovišta prema odluci o

ustanovljenju iznosi 30 732 ha. Prema odluci o produljenju ugovoru o zakupu prava lova, ovlaštenik prava lova na lovištu *Hvar* je lovačko društvo Hvar, Stari Grad. Odluka o produljenju ugovora stupila je na snagu 1. travnja 2007., a na snazi je do 31. ožujka 2017. godine. Ovlaštenik prava lova, odnosno pravna i fizička osoba, mora imati Lovno-gospodarsku osnovu (LGO), kojom se gospodari pojedinim lovištem. Lovno-gospodarska osnova mora biti usklađena sa Šumsko-gospodarskom osnovom područja.

Na lovištu obitavaju slijedeće glavne vrste divljači:

- zec obični,
- divlja svinja,
- kamenjarka grivna,
- divlji golub,
- kuna,
- trčka,
- puh,
- fazan.

3.9.3 Poljoprivreda

Hvar, kao rijetko koji naš otok ima sve uvjete za razvoj poljoprivrede, od proizvodnje ratarskih kultura, povrća i voća, uzgoja ljekovitog i aromatskog bilja, maslina i vinove loze pa sve do uzgoja stoke, ribarstva i marikulture (Ekonomski fakultet, 2016.). Stoga je od antičkog vremena otok Hvar bio autarkična ekonomija proizvedeći hranu za svoje unutarnje tržište, a viškove ulja i vina prodavao je na vanjsko tržište. Danas bi trebalo što bolje iskoristi ove prirodne resurse i tradiciju za ekološku proizvodnju hrane, ljekovitog bilja i eteričnih ulja koji se mogu dobro plasirati kroz ukupnu ponudu elitnog, zdravstvenog turizma grada Hvara. Prema posljednjem službenom pregledu poljoprivrednih površina otoka Hvara iz 2003. godine općine Jelsa i Sućuraj imale su je 697 ha ili 41 % otočnih oranica i vrtova, 167 ha ili 43 % otočkih voćnjaka, 550 ha ili 59 % otočkih maslinika te 270 ha ili 37 % otočkih vinograda. Najvažnije kulture otoka Hvara su vinova loza, masline, smokve i lavanda.

Vinogradarstvo je kroz zadnjih 150 godina bilo dominantna komercijalna poljoprivredna kultura. Smatra se da su uzgoj vinove loze i organizirana proizvodnja vina na otoku Hvaru započeli u 4. stoljeću pr. Kr. kad su Grci proveli kolonizaciju otoka. O nekadašnjem značenju uzgoja grožđa i proizvodnje vina svjedoče amfore, ornamenti i skulpture s rimskim likovima koji drže grožđe i vinske pehare.

Dolaskom filokse, peronospore i pepelnice, otočni vinogradi su propali, a otočani ostali bez izvora prihoda. Otok Hvar imao je najveći vinogradarski uzlet krajem 19. stojeća pri čemu su značajnu ulogu imale vinogradarske zadruge. Na otoku Hvaru 1890. godine bilo je 5741 ha pod vinovom lozom i proizvodilo se 820 vagona vina. Danas, iako vinogradi zauzimaju manje od 10 % nekadašnjih površina, hvarska vina sve su bolja i osvajaju nova tržišta.

Maslinarstvo je druga najznačajnija poljoprivredna kultura na Hvaru iako povijesno nije imalo jaku tradiciju. Kao i u cijelom jadranskom dijelu Hrvatske, zadnjih 10 – 15 godina primjetan je trend obnove starih maslina i podizanja novih maslinika. Zbog starenja poljoprivrednih domaćinstava i nedostatka radne snage, radno intenzivne vinograde zamjenjuju maslinici koji ne traže puno rada. Trend zdravog života i povratak zdravoj mediteranskoj kuhinji učinili su maslinarstvo popularnim hobiem i dopunskim izvorom zarade gradskog stanovništva. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku godine 2003. Jelsa je imala 65 858 stabala maslina od kojih je 60 061 bilo rodno.

Voćarstvo je nekad predstavljao uzgoj bajama i smokava te berba samoniklih rogača. Dok su se bajami i rogači uglavnom trošili kod kuće, uzgoj (i sušenje) smokava na otoku Hvaru imao je veće gospodarsko značenje. Hvarske suhe smokve izvozile su se u malim 25 cm visokim bačvicama pomiješane s listovima lovora i ružmarina. Iako je bilo više pokušaja da se poveća proizvodnja suhih smokava, nažalost to se nije ostvarilo. U uzgoju smokava 2003. godine na otoku Hvaru prednjačila je općina Jelsa (2535 rodni stabala), potom Stari Grad, zatim Hvar pa Općina Sućuraj.

Bez unapređenja poljoprivredne djelatnosti (stvaranje povoljnih uvjeta za daljnji razvoj – P32 Projekt irigacije (navodnjavanja) zemljišta) ne bi došlo do daljnjeg razvoja sektora poljoprivrede.

3.9.4 Ribarstvo

Ribarstvo ima stoljetnu tradiciju na otoku Hvaru. Upravo su hvarski i viški ribari bili pioniri i promotori lova i prerade srdela na Mediteranu. Danas je na ta dva otoka registrirano devedesetak ribarskih obrta što, uz ribarstvo kao dopunsku djelatnost, predstavlja značajan potencijal. Jedan dio ulova plasira se kroz ugostiteljstvo samih otoka u turističkoj sezoni, dok se drugi dio plasira izvan otoka. Iako je razvojem turizma kao monokulture, ribarstvo gubilo na značaju, ono nikada nije napušteno.

Glavni ribarski centri su Sućuraj na istoku i grad Hvar na zapadu otoka Hvara. Hvarski ribari većinu svog ulova plasiraju izvan otoka, a najviše u Italiju. Godine 2013. otok Hvar imao je 81 obrta registriranih u kategoriji „Ribarstvo, marikultura i poljoprivreda“. Na Hvaru djeluje Ribarska zadruga Hvar s 30 članova i Ribarska zadruga Friška riba u koju su uključeni profesionalnih ribari iz Splita i okolice, s otoka Hvara, iz Dubrovnika i Gradaca. Zadruga danas okuplja preko 30 profesionalnih ribara koji svojim brodovima i ribolovnim alatima osiguravaju ulov cjelokupnog asortimana proizvoda – od male plave ribe, školjaka do svih vrsta bijele ribe. Postoje određene poteškoće s kojima se susreću hvarski ribari, a odnose se na upravljanje gospodarskom lukom, korištenje hladnjače, te pitanja otkupa i zakonodavstva EU.

3.9.5 Šume i šumarstvo

Šume Hvara imaju isključivo ekološku, estetsku i turističko rekreacijsku vrijednost. Vrlo specifična struktura reljefa kao i sastava tla razdijelila je ukupni prostor na područja obuhvaćena različitim vrstama šumske vegetacije. Tako je na priobalnom pojasu naročito u nizinskom dijelu prisutan kultivirani krajolik na kojem su prirodne biljne zajednice mahom nestale. Zbog čestih požara koji obično u razdobljima od desetak godina, haraju Otokom Hvarom napuštena su teže pristupačna poljoprivredna područja na kojima se razvijaju šume alepskog bora. Alepski bor je nakon požara potisnuo i visinske šume crnog bora. Glavni fitosociološki obrisi su sačuvani, ali je fizionomska komponenta bila izložena dugotrajnom utjecaju čovjeka, posebno intenzivnom stočarenju i drvarenju.

3.9.6 Poduzetništvo

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te se na temelju odstupanja vrijednosti pokazatelja od državnog prosjeka jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razvrstavaju u skupine razvijenosti. Jedinice lokalne samouprave svrstavaju se u pet skupina (Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na lokalnoj razini 2013, www.razvoj.gov.hr). Općina Jelsa nalazi se u III. skupini u kojoj se nalaze jedinice lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75 % i 100 % prosjeka RH.

U tablici u nastavku (Tablica 3.22) navedeno je 10 poduzeća s područja Općine Jelsa po broju zaposlenih te njihove djelatnosti prema NKD 2007. U osnovnoj strukturi poduzeća u Općini Jelsa 54,9 % od svih aktivnih poduzeća čine obrtnici i samostalni djelatnici, 29 % trgovačka društva, 15,6 % udruge, sindikati, stranke, vjerske zajednice te 0,5 % državna uprava i administracija.

Tablica 3.22 Poduzeća po broju zaposlenih na području Općine
 (<http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/extlogon>)

Redni broj	Naziv poduzeća	NKD
1.	FONTANA HOTEL APARTMANI d.o.o.	Hoteli i sličan smještaj
2.	HOTEL HVAR d.o.o.	Hoteli i sličan smještaj
3.	HVARSKI VODOVOD d.o.o.	Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom

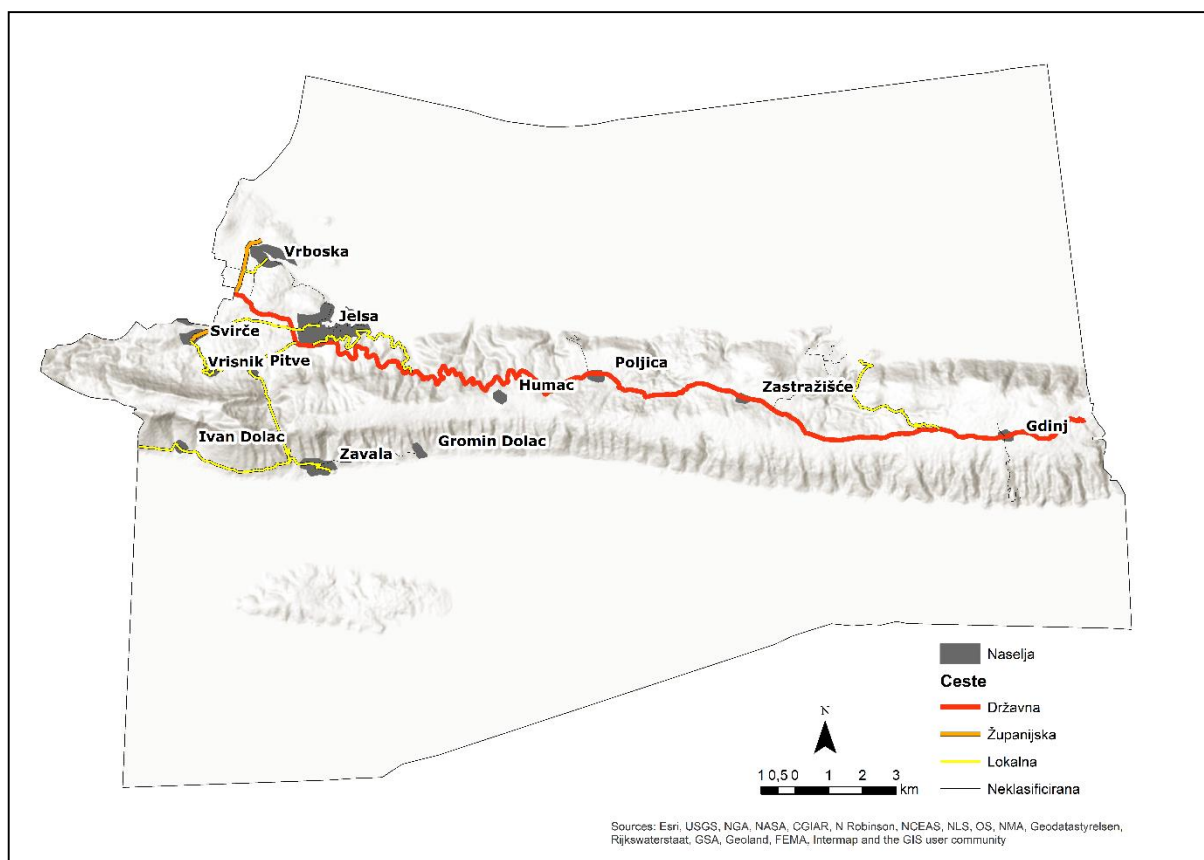
4.	JELKOM d.o.o.	Kampovi i prostori za kampiranje
5.	VRBOSKA d.d.	Hoteli i sličan smještaj
6.	MIKEŠ d.o.o.	Gradnja stambenih i nestambenih zgrada
7.	JELSA PLUS d.o.o.	Djelatnosti restorana i ostalih objekata za pripremu i usluživanje hrane
8.	BASTIJANA d.o.o.	Proizvodnja vina od grožđa
9.	JELSA d.d.	Hoteli i sličan smještaj
10.	PLAVA LINIJA d.o.o.	Računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti; porezno savjetovanje

Prema PPU Općine Jelsa planirana je izgradnja poslovnih zona u naseljima Jelsa i Vrboska, a u naselju Zavala planirana je zona mješovite, pretežito poslovne namjene. Poslovne zone mogu imati uslužnu, komunalno-servisnu i gospodarsku namjenu.

3.10 Infrastruktura

3.10.1 Promet

Cestovna mreža Općine Jelsa sačinjena je od razvrstanih i nerazvrstanih (neklasificiranih) cesta (Slika 3.33). Glavna prometnica DC 116 longitudinalno položena u prostoru, povezuje prostor cijeli Otok Hvar. Cesta DC 116 završava u trajektnoj luci čime se prostor otoka, a tako i Općine Jelsa povezuje s ostatkom teritorija RH. Ostale ceste, uključujući županijske, lokalne i nerazvrstane, transversalno su položene u odnosu na glavnu prometnicu DC 116 te povezuju obalna naselja i naselja unutrašnjosti s glavnom otočkom prometnicom. U tablici u nastavku (Tablica 3.23) navedene su sve razvrstane ceste područja općine Jelsa.

Slika 3.33 Cestovna mreža Općine Jelsa

Tablica 3.23 Razvrstane ceste Općine Jelsa

Broj ceste	Opis ceste	Duljina (km)	Širina (m)
DRŽAVNA CESTA			
116	Vira (trajekt) – Hvar – Stari Grad (trajekt) – Sućuraj	83,91	7,00
ŽUPANIJSKE CESTE			
6202	T.L. "Arkada" – Stari Grad - D116	3,14	6,00
6203	Uvala M. Garška – D116	1,69	6,00
6204	Dol – Vrbanj (Ž6206)	3,12	6,00
6205	Vrboska – D116	3,69	6,00
6206	D116 – Vrbanj – Svirče	2,74	6,00
6252	Hvar (D116) – Brusje – Stari Grad (D116)	18,3	6,00
LOKALNE CESTE			
67187	D116 – Stari Grad (Ž 6202)	1,90	5,50
67188	V.Rudine – Stari Grad (Ž 6202)	3,01	5,50
67189	Uvala Ključna – Stari Grad (Ž 6202)	3,68	5,50
67190	Sv. Nedjeja – Pitve – Vrisnik – Svirče (Ž 6206)	15,21	5,50
67191	Basina – D116	3,43	5,50
67192	Ž 6205 – Vrboska	0,93	5,50
67193	Svirče (Ž 6206) – Jelsa	3,37	5,50
67194	Pitve (L 67190) – D116	1,79	5,50
67195	L 67190 – Zavala	1,21	5,50
67196	Pokrivenik – D116	5,80	5,50

Na području Općine organiziran je javni prijevoz putnika te prijevoz učenika školskim autobusima. Navedene usluge prijevoza obavlja tvrtka Čazmatrans Dalmacija d.o.o. U tablici ispod (Tablica 3.24) navedene su linije javnog autobusnog prijevoza na području Općine.

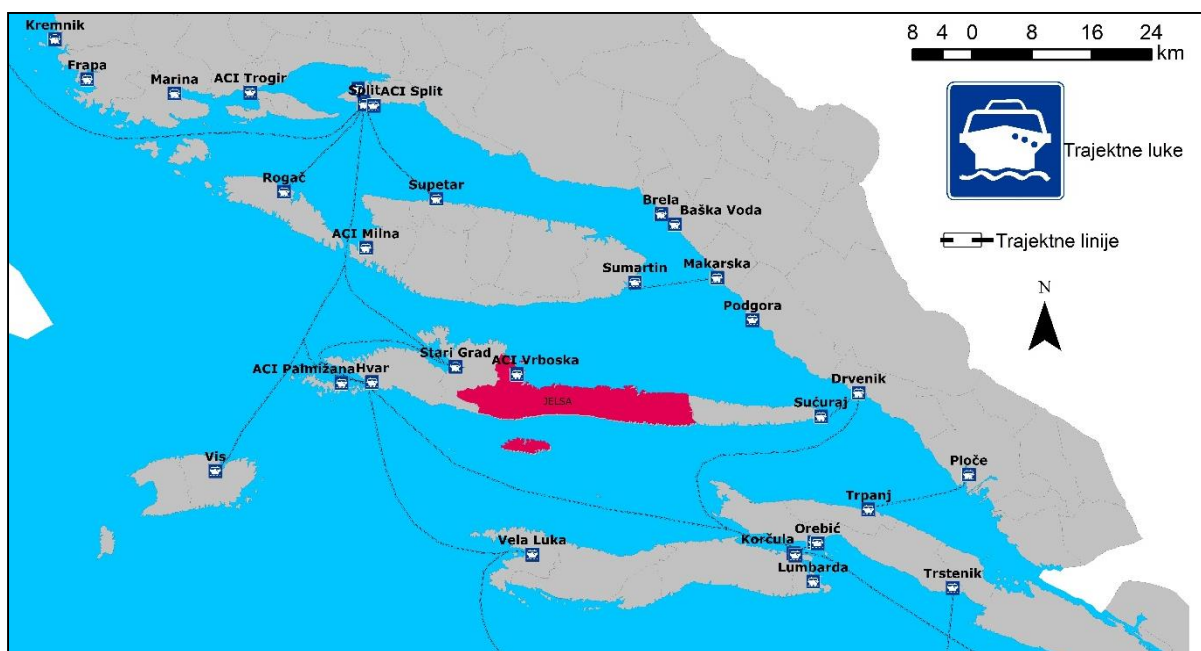
Tablica 3.24 Linije javnog autobusnog prijevoza na području Općine (Čazmatrans Dalmacija)

Jelsa – Hvar
Jelsa – Stari Grad
Jelsa - Vrboska
Jelsa – Sućuraj - Split
Jelsa – Trajekt

Uz autobusni prijevoz, u javnom prijevozu Općine prisutan je i brodski putnički prijevoz. Prostor Općine brodskim je linijama povezan s kopnenim dijelom Republike Hrvatske, ostalim otocima te s Italijom. Osim luke u naselju Jelsa ostale luke nalaze se izvan Općine Jelsa, u naseljima Stari Grad, Hvar i Sućuraj. U tablici u nastavku (Tablica 3.25) navedene su brodske linije, a na slici ispod tablice (Slika 3.34) prikazan je lokalni brodski-putnički promet. U broskom-putničkom prijevozu angažirane su tri kompanije: Jadrolinija, SNAV i Blue Line International.

Tablica 3.25 Brodske linije koje povezuju Općinu s kopnom i okolnim otocima te međunarodne linije

MEĐUOTOČNI-LOKALNI TRAJEKTI
Split – Stari Grad
Drvenik – Sućuraj
Ubli – Vela Luka – Grad Hvar – Split
Vis – Grad Hvar – Milna (Brač) – Split
Jelsa – Bol – Split
Split – Grad Hvar – Korčula
Split – Milna – Grad Hvar – Korčula – Mljet – Dubrovnik
MEĐUNARODNI BRODOVI
Split – Stari Grad – Ancona

Slika 3.34 Lokalne pomorske-putničke linije (www.hvarinfo.com)

Bez unapređenja prometne mreže ne bi došlo do poboljšanja infrastrukture (izgradnja i rekonstrukcija prometnica, rekonstrukcije i uređenja pomorskih luka, uređenje pristaništa i terminala za hidroavione) i organizacije svih oblika prometa (cestovni, zračni, pomorski) te time i do povoljnih učinaka na okoliš i kvalitetu života stanovništva. Provođenjem ovih aktivnosti, odnosno izgradnjom dionica prometnica, novih nautičkih luka i sidrišta te proširenjem postojećih doći će do povećane potrebe za zauzećem prostora, te s time povezanih mogućih utjecaja na okoliš (tlo, biološka i krajobrazna raznolikost).

3.10.2 Telekomunikacije

Poštansku mrežu Općine Jelsa čine četiri poštanska ureda – Jelsa, Gdinj, Vrboska i Zastrazišće. Telekomunikacijski sustav otoka Hvara organiziran je s dva nivoa telefonskih centrala, od krajnjih i čvornih centrala. Jedna od dvije čvorne centrale nalazi se u naselju Jelsa. Na području Općine Jelsa nalaze se krajnje centrale u Gdinju, Zavali, Vrboskoj i Zastrazišću. Postojeći telekomunikacijski sustav prijenosa su digitalni radio sustavi i linijski digitalni sustavi koji rade po simetričnim paricama kabela. Područje Općine Jelsa u potpunosti je pokriveno s nepokretnom i pokretnom telefonskom mrežom.

3.10.3 Energetski sustavi

Sustav elektroopskrbe Općine Jelsa sastoji se od:

- Prijenosni objekti
  - DV 110 kV Stari Grad-Blato
- Distribucijski objekti
  - DV 35(10) kV Stari Grad-Jelsa
  - TS Stari Grad 110/35 kV

Prema PPU Općine Jelsa planirana je izgradnja dalekovoda 110 kV, 10820) kV, podmorskog voda KB 110 kV i kabela 10(20) kV te kabelske stanice i trafostanice TS 10-20/0,4 kV.

3.10.4 Vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje

Vodoopskrbni sustav Općine Jelsa dio je vodoopskrbnog sustava otoka Hvara, a zasnovan je na tri izvora opskrbe vodom:

- vlastiti izvori (bunar u Jelsi)
- regionalni vodoopskrbni sustav Omiš-Brač-Hvar-Vis-Šolta
- regionalni vodoopskrbni sustav Makarsko primorje.

S obzirom na podijeljenost vodoopskrbne mreže otoka Hvara na istočnu i zapadnu te geografski smještaj Općine, ona se nalazi u oba vodoopskrbna sustava.

Vlastiti izvori Hvarskog vodovoda su vodocrpilište „Libora“ i vodocrpilište „Vir“ u Jelsi. Vodocrpilište „Libora“ u Jelsi sastoji se od drenažnog bunara kapaciteta 30 – 55 l/s, odakle se voda tlači u centralnu vodospremu „Tatinja“ kapaciteta 2250 m³ na 90,00 m.n.v. Vodocrpilište „Vir“ u Jelsi je bunar kapaciteta 5 – 9 l/s.

Regionalni vodoopskrbni sustav Omiš-Brač-Hvar-Vis-Šolta opskrbljuje se vodom iz vodozahvata u zasunskoj komori HE Zakučac. Spoj na navedeni sustav omogućen je podmorskim cjevovodom. Planira se postavljanje još jednog podmorskog cjevovoda.

Naselja Gdinj, Zastrazišće i Poljica bit će spojena na vodoopskrbnu mrežu regionalnog vodoopskrbnog sustava Makarsko primorje nakon izgradnje vodovodne mreže do naselja Bogomolje u Općini Sućuraj.

Na temelju navedenog, vodoopskrbni sustav Općine Jelsa opskrbljuje se iz dva izvora (regionalni vodoopskrbni sustav Omiš-Brač-Hvar-Vis-Šolta i vlastiti izvori), a planira se i spajanje na regionalni vodoopskrbni sustav Makarsko primorje. Unutar Općine mogu se izdvojiti sustavi:

- Pitve, Vrisnik, Svirče, te Vrbanj i Dol (u gradu Stari Grad)
- sustav Zavala, Ivan Dolac i Gromin Dolac

- sustav Gdinj, Zastrazišće, Poljica.

Sustav odvodnje u Općini Jelsa djelomično je izveden te je sastavljen od djelomično izgrađene kanalizacijske mreže koja je sastavljena od zasebnih manjih podsustava s direktnim ispuštanjem u more i, s druge strane, velikog broja septičkih jama. Otpadne vode koje se sakupljaju u septičkim jamama ispuštaju se direktno u podzemlje ili u more. Prema PPU Općine Jelsa planirana je izgradnja jedinstvenog kanalizacijskog sustava koji bi imao centralni uređaj za pročišćavanje.

3.10.5 Gospodarenje otpadom

U Općini Jelsa sakupljanje i odvoz komunalnog otpada obavlja komunalno poduzeće „Jelkom d.o.o.“. Otpad se odlaže na odlagalištu „Prapatna“ koje se nalazi 8 km od naselja Jelsa. Na odlagalištu se odlaže komunalni i neopasni otpad koji nastaje u kućanstvu i gospodarskim djelatnostima. Odlagalište se nalazi iznad istoimene uvale Prapatna te je od obalne linije udaljeno cca 500 m.

Otpad se sakuplja u kontejnerima od 1100 l, PVC vrećama i PVC kantama za smeće zapremnine 120 l. Glomazni otpad odvozi se kamionom kiperom te se odlaže na odlagalištu „Prapatna“.

Prema Planu gospodarenja otpadom Općine Jelsa 2011. – 2019. na području Općine evidentirano je 165 kontejnera zapremnine 1100 l i 240 kanti za smeće zapremnine 120 l. Prema zadnjim dostupnim podacima o količini odloženog otpada na odlagalištu „Prapatna“ odloženo je 2474 t otpada u 2010. godini. Primjetna je sezonalnost u količinama odloženim tijekom ljetnih mjeseci kada se količina, primjerice u mjesecu kolovozu, poveća pet puta.

Na području Općine postoje kontejneri za dio korisnog otpada za reciklažu i to za baterije, te jestiva i motorna ulja. Postoji i sustav prikupljanja ambalažnog otpada u trgovinama Anzulović d.o.o., Konzum i Kerum d.o.o. u Jelsi i Konzum u Vrboskoj. Zbrinjavanje motornog i jestivog ulja provodi tvrtka Cian d.o.o.

U planu je izgradnja županijskog centra za gospodarenje otpadom te usporedno s time zatvaranje i sanacija postojećeg odlagališta. Na području Općine Jelsa nema evidentiranih divljih ili neuređenih odlagališta.

Bez unapređenja infrastrukture sustava vodoopskrbe i odvodnje i infrastrukture sustava gospodarenja otpadom, nastavili bi se daljnji oblici pritisaka na okolišne sastavnice (tlo, voda, biološka raznolikost i dr.) koje uzrokuju ispusti nepročišćenih voda u recipijente, procjedne vode nesaniranih odlagališta te lokacija onečišćenih otpadom.

4 Okolišne značajke područja na koje provedba Strategije može značajno utjecati

Iako je područje obuhvata Strategije cijeli prostor Općine, većina predviđenih strateških projekata imat će samo lokalni utjecaj.

U poglavlju 5. Postojeći okolišni problemi koji su važni za Strategiju prikazani su postojeći okolišni problemi vezani uz strateške opcije i projekte koji se predviđaju provoditi Strategijom te su naznačene važnija područja vezana uz navedene okolišne probleme. U poglavlju 6. Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, opisana su područja ekološke mreže na koja se očekuje mogući utjecaj provedbe aktivnosti predviđenih Strategijom.

5 Postojeći okolišni problemi koji su važni za Strategiju

U poglavlju 3. Podaci o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije, navedeni su i opisani postojeći problemi vezani uz pojedine sastavnice okoliša. U tekstu u nastavku prikazani su postojeći okolišni problemi vezani uz strateške projekte predviđene Strategijom. Strateška analiza iz Knjige 1 Strategije prikazuje najvažnije prilike i prijetnje koje stoje pred Općinom Jelsa u narednom planskom periodu, kao i njene vlastite snage i slabosti koje joj stoje na raspolaganju ili na putu za korištenje prilika i izbjegavanje prijetnji. U ovom poglavlju analizirane su prijetnje i slabosti koje su prepoznane u Općini. Ključne slabosti ekstrapolirane iz strateške analize su slijedeće:

1. Prekratka turistička sezona i slaba izvansezonska ponuda (kao jedinstveni faktor koji nije samo problem općine Jelsa već generalno hrvatskog turizma)
2. Slaba izvansmještajna ponuda i niska turistička potrošnja (također kao jedinstveni faktor koji nije samo problem općine Jelsa već generalno hrvatskog turizma)
3. Slaba prometna povezanost (nepostojanje aerodroma, slaba pomorska povezanost sa kopnom, nedovoljna kvaliteta lokalnog javnog prijevoza, nepovezanost sa drugim otocima, dodatno vansezonsko slabljenje povezanosti)
4. Zastarjela hotelska ponuda niske kvalitete (nema hotela visoke kategorije, a postojeći se nisu daleko makli od *image*-a predratne socijalističke ponude)
5. Dominacija apartmanske nad hotelskom ponudom (koja dodatne smanjuje kvalitetu strukture gostiju općine Jelsa, kao i mogućnost produljenja sezone)
6. Neprofitabilnost, zaduženost i loše poslovanje postojećih hotela (koje dodatno opterećuje cijeli sustav i postavlja pitanje kako se postaviti prema njihovim vlasnicima kako bi se stanje promijenilo)
7. Loša percepcija stranih i domaćih velikih investitora u nove projekte (koja karakterizira cijelu hrvatsku ulagačku klimu, ponajviše zbog komplicirane i često promjenjive regulative, neriješenosti instituta pomorskog dobra, čestih administrativnih promjena koje onemogućuju kontinuitet razvojnih projekata, generalnog nepovjerenja fondovskih ulagača u netradicionalne ulagačke lokacije, slučajeva korupcije, itd.)
8. Loše upravljanje javnim investicijskim potencijalom koje bi moglo otvoriti nove projekte (nepoduzetnički pristup razvojnim resursima od strane svih nivoa vlasti – državne, županijske i lokalne, koja bi mogla i sama inicirati i pripremiti neke projekte u koje bi kasnije uključivala i druge investitore)
9. Loše brendiranje i označavanje kvalitete (koje se često u prethodnim analizama spominje kao nedostatak jer ne daje jasnu i upečatljivu sliku o samoj lokaciji te nivoima kvalitete koji se tu mogu doživjeti)
10. Slaba vidljivost lokacije na međunarodnom turističkom tržištu (faktor koji je donekle povezan s prethodnim, no odnosi se samo na njegov informacijsko komunikacijski aspekt na najznačajnijim emitivnim tržištima, gdje bi se suvisao zaokružen brand trebao učiniti vidljivijim)
11. Nedostatak obrazovanog kadra za moderno turističko i drugo gospodarstvo (što je problem svih hrvatskih otoka, odnosno njihove slabe demografske situacije, lokalnih edukacijskih mogućnosti te prometne nepovezanosti kojom bi se teoretski mogao u nekoj mjeri i rješavati)
12. Starost lokalne populacije i smanjen natalitet pučanstva (koja se nadovezuje na prethodni problem, a također i umanjuje prethodno definirane snage u dugoročnom smislu)

Ključne prijetnje ekstrapolirane iz strateške analize su slijedeće:

1. Aspekti globalnih političkih kriza (Bliski Istok, Sjeverna Afrika, Ukrajina, itd.), za koje se ne može s posebnom sigurnošću tvrditi kako će se razvijati u slijedećem planskom razdoblju, a koji imaju poseban značaj u turističkoj industriji, toliko značajnoj za općinu Jelsa i njene konkurente
2. Politički aspekti vezani uz neposredno regionalno okruženje (BiH, Srbija), za koje također postoje neizvjesnosti, a pogotovo u kontekstu širih globalnih zbivanja i njihovih reperkusija na lokalne prilike

3. Migrantska kriza koja potresa Balkan i EU, čiji se dosezi još ne mogu dovoljno sagledati, a koja bi mogla s jedne strane djelovati na političko-sigurnosni aspekt lokacije, a s druge na gospodarsko-socijalni aspekt
4. Jačanje globalnog terorizma i kriminala (pogotovo kao negativan aspekt globalizacije, prethodno opisanih političkih aspekata, te ICT revolucije koja je i u tom segmentu nažalost omogućila ubrzani razvoj), koji predstavlja značajan sigurnosni problem
5. Klimatske promjene zbog nekontroliranog zagađenja okoliša i prekomjerne potrošnje globalnih resursa (koje u najnepovoljnijim okolnostima mogu uzrokovati dugotrajne suše, prekomjerne oborine, deforestaciju, nedostatak vode, podizanje razine mora, itd.), a koje negativno djeluju na navedene snage
6. Ekonomska kriza u mediteranskom dijelu EU koja zahvaća i Hrvatsku, barem u njenom perceptivno mediteranskom dijelu i koja može odbijati daljnja ulaganja ili turističku posjetu u najmanju ruku
7. Skup i neefikasan hrvatski administrativni i legislativni sustav, koji prijete ne samo novim kapitalnim ulaganjima, već i cijelom domaćem gospodarstvu koje ga jednostavno više ne može nositi (pogotovo ne u kombinaciji sa ubrzanim starenjem stanovništva, velikim brojem umirovljenika i nezaposlenih sa stalno smanjujućim brojem zaposlenika koji bi to sve trebali financirati)
8. Visoka vanjska zaduženost Hrvatske, koja prijete daljnjim padom kreditnog rejtinga zemlje i nemogućnošću daljnjeg financiranja zdravstva, prosvjete, mirovina i drugih aspekata već skupe države, odnosno nemogućnošću dobivanja kvalitetnog dužničkog kapitala za razvoj projekata
9. Loše stanje na tržištu rada Hrvatske (visoka stopa nezaposlenosti, uz smanjenje zaposlenosti), koja uz prethodne dvije prijetnje posebno razara tkivo mlade države
10. Izvozna nekonkurentnost hrvatskog robnog gospodarstva (ne samo radi kvalitete i opće konkurentnosti baze robnog gospodarstva, već i zbog nekvalitetnih distribucijskih kanala, te slabe interne organizacije – nepostojanja klastera, nedostatka komorske i diplomatske podrške, itd.)
11. Nedovoljna pripremljenost Hrvatske za korištenje EU fondova (ne samo zbog sporosti u prijenosu svih mogućnosti programa na EU nivou na nacionalni nivo, već i zbog slabe prijemne moći, nedostatka znanja na svim nivoima, i općenito podkapacitiranosti u domeni upravljanja projektima)
12. Starenje populacije i demografska kriza u Hrvatskoj, kao i u ostalim članicama EU (koja dodatno ugrožava gospodarsku situaciju Hrvatske u konjunktivi s ostalim prethodno spomenutim faktorima, no možda pruža i priliku kod razvoja zdravstvenog turizma u slučaju bogatih zemalja EU)

6 Glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu

Ekološka mreža proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15), a Pravilnikom o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (NN 15/14) propisani su ciljevi očuvanja i osnovne mjere za očuvanje ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže te način provedbe mjera očuvanja.

Područja ekološke mreže podijeljena su na:

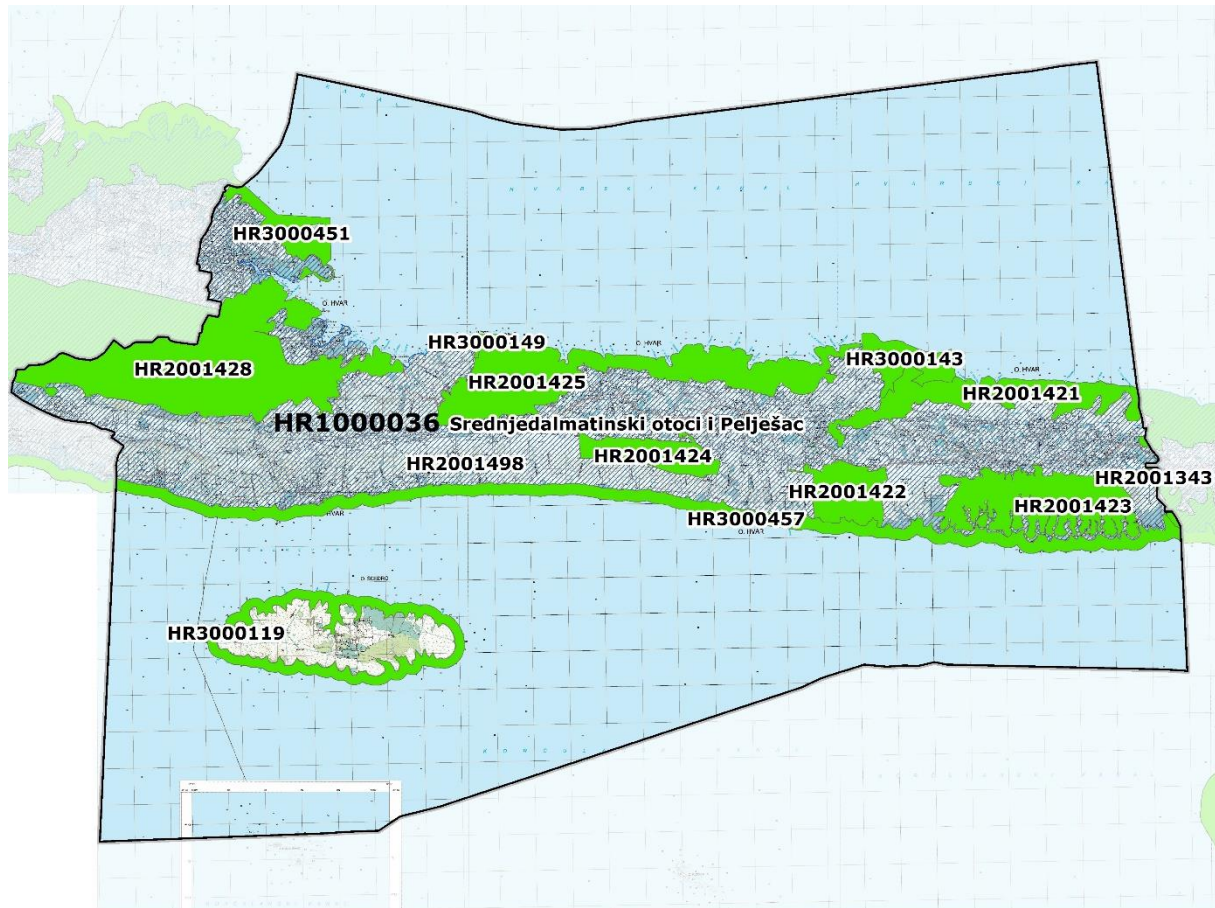
- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti (Područja očuvanja značajna za ptice - **POP**)
- područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju (Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - **POVS**).

Način provedbe postupka ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu propisan je Pravilnikom o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14).

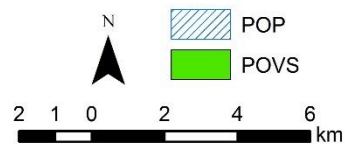
Glavna ocjena za Strategiju provodi se temeljem Rješenja Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Uprave za zaštitu prirode (Klasa: UP/I-612-07/17-71/29; Ur. broj: 517-07-2-2-17-5 od dana 20. ožujka 2017. godine) – Prilog 2. Slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, uvažavajući i mišljenje HAOP-a, ocijenjeno je da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje provedbe predmetne Strategije.

6.1 Obilježja područja ekološke mreže

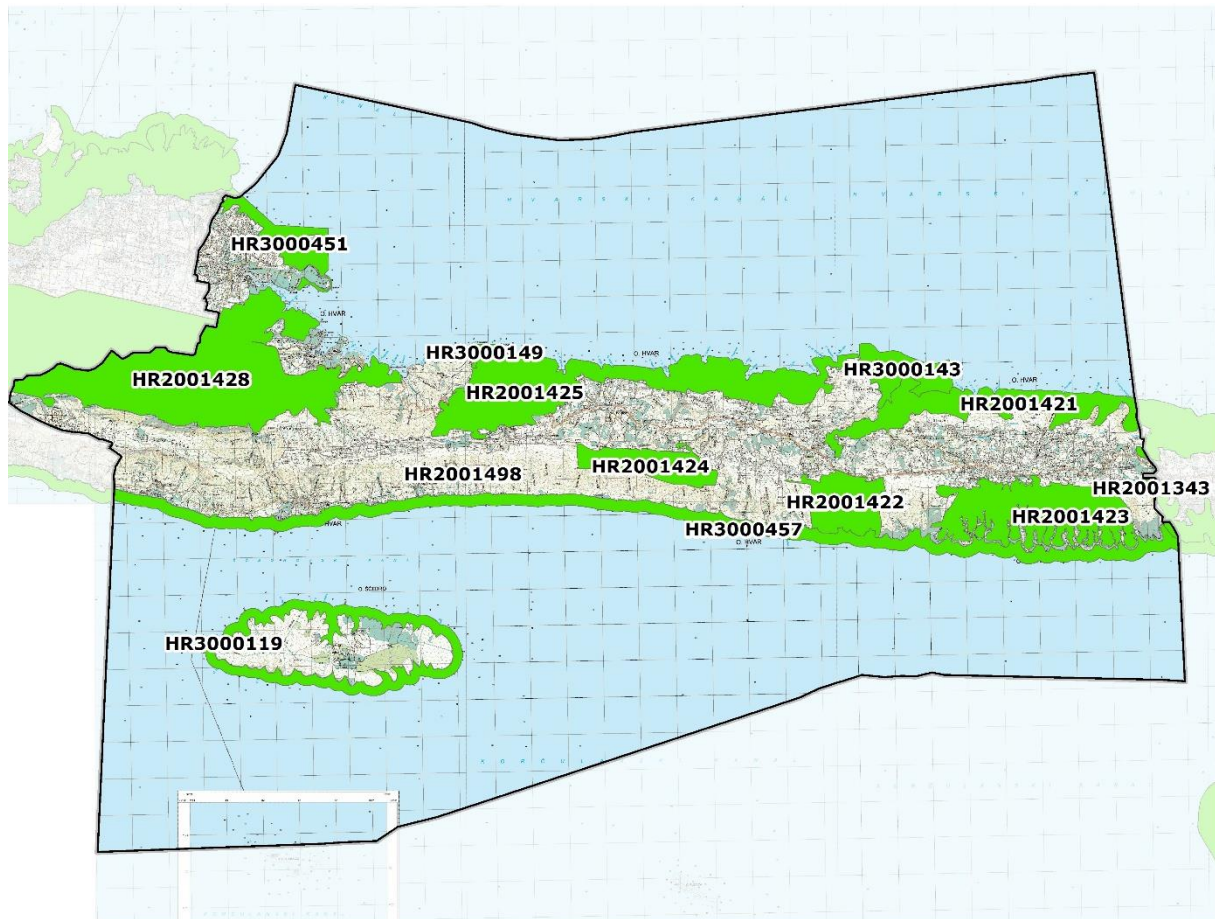
Na području Općine Jelsa, odnosno području obuhvata Strategije, prema *Uredbi o ekološkoj mreži*, nalazi se ukupno 14 područja ekološke mreže - od toga 13 Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) i 1 Područje očuvanja značajno za ptice (POP) (Slika 6.1, Slika 6.2, Slika 6.3 i Tablica 6.1).

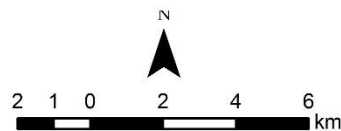
- HR3000119 - Šćedro - podmorje
- HR3000451 - Hvar - otok Zečevo
- HR2001422 - Hvar Golubiničin rat - Rat Velog Strvnja
- HR2001423 - Hvar - od Plane do Veprinove glavice
- HR2001428 - Hvar - od Maslinice do Grebišća
- HR3000143 - Uvale Kruševa; Pokrvenik i Zaraće - Hvar
- HR3000149 - Uvale Prapatna i Makarac - Hvar
- HR2001343 - Područje oko špilje Duboška pazuha
- HR2001421 - Hvar od Pokrvenika do uvale Bristova
- HR2001425 - Hvar - od Prapatna do Karnjakuše
- HR3000457 - Južna obala Hvara - od rta Nedjelja do uvale Česminica

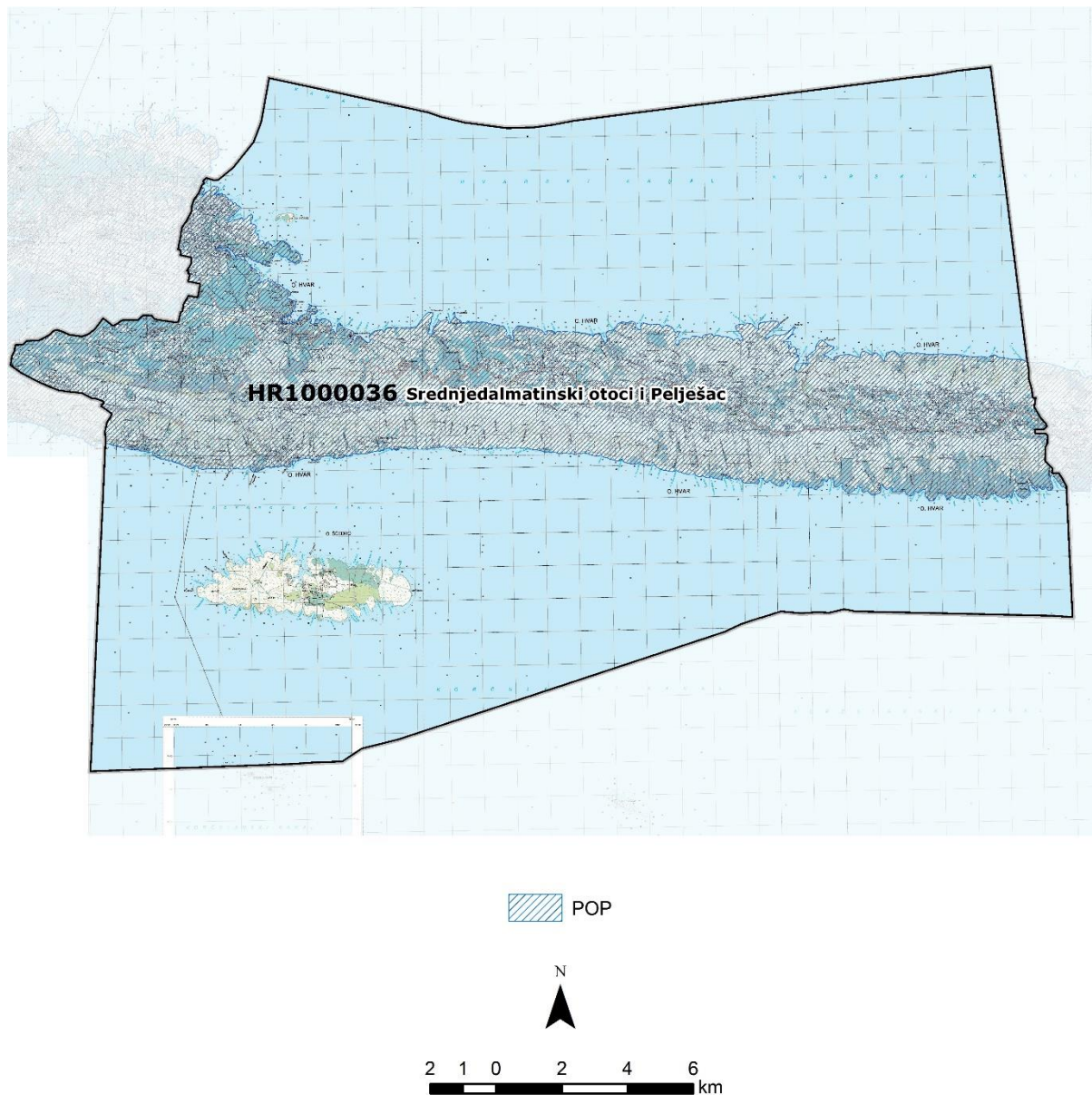
Slika 6.1 Područja ekološke mreže Općine Jelsa

- HR3000119 - Šćedro - podmorje
- HR3000451 - Hvar - otok Zečevo
- HR2001422 - Hvar Golubiničin rat - Rat Velog Strvnja
- HR2001423 - Hvar - od Plane do Veprinove glavice
- HR2001428 - Hvar - od Maslinice do Grebišća
- HR3000143 - Uvale Kruševa; Pokrvenik i Zračće - Hvar
- HR3000149 - Uvale Prapatna i Makarac - Hvar
- HR2001343 - Područje oko špilje Duboška pazuha
- HR2001421 - Hvar od Pokrvenika do uvale Bristova
- HR2001425 - Hvar - od Prapatna do Karnjakuše
- HR3000457 - Južna obala Hvara - od rta Nedjelja do uvale Česminica

Slika 6.2 Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) Općine Jelsa

Slika 6.3 Područja očuvanja značajna za ptice (POP) Općine Jelsa

Područjima ekološke mreže upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije (Dalmatian Nature).

Tablica 6.1 Ekološka mreža – zaštita na temelju Uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/13)

HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac			
kategorija	hrvatski naziv vrste	znanstveni naziv vrste	status
1	jarebica kamenjarka	<i>Alectoris graeca</i>	G
1	primorska trepteljka	<i>Anthus campestris</i>	G
1	suri orao	<i>Aquila chrysaetos</i>	G
1	primorska trepteljka	<i>Anthus campestris</i>	G
1	suri orao	<i>Aquila chrysaetos</i>	G
1	ušara	<i>Bubo bubo</i>	G
1	leganj	<i>Caprimulgus europaeus</i>	G
1	zmijar	<i>Circaetus gallicus</i>	G
1	eja strnjarica	<i>Circus cyaneus</i>	Z
1	mali sokol	<i>Falco columbarius</i>	Z
1	sivi sokol	<i>Falco peregrinus</i>	G
1	crnogri plijenor	<i>Gavia arctica</i>	Z
1	crvenogri plijenor	<i>Gavia stellata</i>	Z
1	ždral	<i>Grus grus</i>	P

1	voljić maslinar	<i>Hippolais olivetorum</i>	G
1	rusi svračak	<i>Lanius collurio</i>	G
1	sredozemni galeb	<i>Larus audouinii</i>	G
1	ševa krunica	<i>Lullula arborea</i>	G
1	škanjac osaš	<i>Pernis apivorus</i>	P
1	morski vranac	<i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>	G
1	crvenokljuna čigra	<i>Sterna hirundo</i>	G
1	dugokljuna čigra	<i>Sterna sandvicensis</i>	Z
HR2001343 Područje oko špilje Duboška pazuha			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	riđi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>	
1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	
1	Eumediteranski travnjaci Thero-Brachypodietea	6220*	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
1	Meditersanske šume endemičnih borova	9540	
HR2001421 Hvar od Pokrvenika do uvale Bristova			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
1	Meditersanske šume endemičnih borova	9540	
HR2001422 Hvar Golubiničin rat – Rat Velog Strvnja			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
1	Meditersanske šume endemičnih borova	9540	
HR2001423 Hvar – od Plane do Veprinove glavice			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
1	Meditersanske šume endemičnih borova	9540	
HR2001424 Hvar – od Križišća do Tavna špilje			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
HR2001425 Hvar – od Prapatna do Karnjakuše			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	
1	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
1	Meditersanske šume endemičnih borova	9540	
HR2001428 Hvar – od Maslinice do Grebišća			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330	
1	Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>)	9340	
1	Meditersanske šume endemičnih borova	9540	
HR2001498 Kraljevska jama			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	
HR3000119 Šćedro - podmorje			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330	
1	Grebeni	1170	
1	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*	
1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	
1	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	
HR3000143 Uvale Kruševa, Pokrvenik i Zračće – Hvar			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140	
1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	
1	Grebeni	1170	
HR3000149 Uvale Prapatna i Makarac – Hvar			
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv	
1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140	
1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	

HR3000451 Hvar - Otok Zečevo		
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv
1	Grebeni	1170
1	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000457 Južna obala – od rta Nedjelja do uvale Česminica		
kategorija	hrvatski naziv	latinski naziv
1	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
1	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
1	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke	1140
1	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330

* prioritetne divlje vrste/stanišni tipovi

6.2 Opis mogućih značajnih utjecaja provedbe Strategije na ekološku mrežu

Nakon provedbe inicijalne procjene mogućih utjecaja Strategije na područja ekološke mreže, ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji provođenjem najvećeg dijela mjera i aktivnosti u okviru Ostalih investicijskih strateških projekata te Marketinških projekata. U tim strateškim projektima radi se o aktivnostima koje se uglavnom odnose na stvaranje preduvjeta za povećanje konkurentnosti Općine, jačanja socijalnog i gospodarskog sektora, razvoj odgojnih i smještajnih ustanova, ulaganja u opremu i infrastrukturu uglavnom postojećih objekata i sl., a eventualna izgradnja ograničena je na građevinska područja naselja. No, ustanovljeno je da se ne može isključiti utjecaj provedbom pojedinih aktivnosti planiranih u okviru sljedećih strateških projekata:

- P43 Realizacija i gradnja tematskih staza na cijelom teritoriju Općine Jelsa
- P45 Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja

U okviru Ostalih projekata infrastrukture provođenjem projekta

- P34 Izgradnja groblja i mrtvačnica (groblje u Vrboskoj i mrtvačnica u Zastrazišću, Svirču, Gdinju i Jelsi)

može se isključiti negativan utjecaj na ekološku mrežu jer je izgradnja ograničena na područja naselja.

Također je ustanovljeno da se ne očekuju značajni utjecaji na ekološku mrežu provođenjem sljedećih strateških projekata unutar grupa Turistička industrija te Nautička i Prometna infrastruktura:

- P03 Rekonstrukcija hotela Jadran (uređenje šetnice i privezišta ispod ceste, povezati s izgradnjom lukobrana Sv. Antonija ili kroz luku nautičkog turizma)
- P15 Uređenje luke Jelsa (Produženje lukobrana Kanun, Uređenje plaže iza zgrade Veslačkog kluba, Šetnica do Bilih stina, Kompletno popločenje na prostoru zahvata, Sadnja novih palmi, Postavljanje nove LED rasvjete, Sanacija sadašnjeg katamaranskog pristaništa, Uređenje sanitarnog čvora u zgradi Depandanse)

jer se lokacije planiranih projekata nalaze udaljene od područja ekološke mreže, te

- P16 Vanjski lukobrani (Produženje lukobrana Iga, Gradnja novog lukobrana Sv. Antonij, izgradnja šetnice s privezištem ispod hotela Jadran ili kroz luku nautičkog turizma)
- P24 Popločenje trga Križonoše (popločenje ostatka trga i postavljanje spomenika)
- P25 Uređenje trga Tome Gamulina (uz oblikovanje prizemlja zgrade knjižnice, ljetno kino i poveznica s parkom)
- P26 Popločavanje cijele rive u Jelsi
- P27 Nova riva u Vrboskoj (Popločavanje nove rive i arhitektonsko oblikovanje mosta i trga u Vrboskoj, gradnja novog glavnog mosta u Vrboskoj i uređenje pripadajućeg trga)
- P28 Popločavanje trga u Pitvama i Vrisniku
- P29 Uređenje šetnice u Zavali

jer se radio o ulaganju u infrastrukturu uglavnom postojećih objekata, a eventualna izgradnja ograničena je na građevinska područja naselja te na područja u kojima je antropogeni utjecaj prisutan.

U tablici u nastavku (Tablica 6.2) dan je pregled planiranih strateških projekata čijom provedbom je moguć utjecaj na područja EM uz obrazloženje:

Tablica 6.2 Pregled mogućih utjecaja na područja ekološke mreže Općine Jelsa

pregled mogućih utjecaja		područje pod mogućim utjecajem	ciljne vrste/staništa pod mogućim utjecajem
P01	Turistički kompleks Mala Poštica		
P02	Renoviranje i repozicioniranje TN Adriatic u Vrboskoj		
P04	Rješavanje i pokretanje projekta Zenčišća		
P05	Novi hotel na lokaciji Mina - Grebišće		
P06	Novi hotel na lokaciji Soline		
P07	Centar za aktivni odmor Vela Stiniva		
	Ukoliko izgradnjom turističkih sadržaja i infrastrukture dolazi do proširenja postojećih ili otvaranja novih područja za tu namjenu, moguć je utjecaj na područja ekološke mreže, ukoliko se izgradnja izvodi unutar ili u blizini tih područja.	<ul style="list-style-type: none"> • HR2001428 Hvar – od Maslinice do Grebišća • HR3000451 Hvar – otok Zečevo • HR2001425 Hvar – od Prapatna do Karnjakuše 	<ul style="list-style-type: none"> • Vazdazelene šume česmine (<i>Quercus ilex</i>) 9340 • Grebeni 1170 • Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120* • veliki potkovnjak (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>) • Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 • Mediteranske šume endemičnih borova 9540
P08	Tradicijski, obiteljski vođeni mini hoteli		
P09	Obnova ruralnih kuća za odmor na centralnoj hvarskoj visoravni		
P10	Etno-eko selo Gromin Dolac		
P11	Etno-eko selo Humac		
	Razvoj pojedinih oblika turizma (tradicijski, etno-eko, ciklo, ronilački, avanturistički, speleološki, nautički) može imati utjecaj na ekološku mrežu ukoliko se aktivnosti i/ili infrastruktura izvode unutar ili u blizini područja ekološke mreže.	<ul style="list-style-type: none"> • HR2001428 Hvar – od Maslinice do Grebišća • HR3000457 Južna obala – od rta Nedjelja do uvale Česminica • HR2001424 Hvar – od Križišća do Tavna špilje 	<ul style="list-style-type: none"> • Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 • Vazdazelene šume česmine (<i>Quercus ilex</i>) 9340 • Pješćana dna trajno prekrivena morem 1110 • Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120 • Muljevita i pješćana dna izložena zraku za vrijeme oseke 1140
P12	Projekt razvoja otoka Šćedro		
P13	Projekt razvoja otoka Zečevo		
	Ukoliko planiranim projektima razvoja otoka Šćedro i Zečevo dolazi do proširenja postojećih ili otvaranja novih područja (luke, privezišta, sidrišta,	HR3000119 Šćedro – podmorje HR3000451 Hvar – otok Zečevo	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 Grebeni 1170 Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120

pregled mogućih utjecaja	područje pod mogućim utjecajem	ciljne vrste/staništa pod mogućim utjecajem
pristaništa i terminali za hidroavione i sl.), moguć je utjecaj na ekološku mrežu, ukoliko se izgradnja izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže.		Pješčana dna trajno prekrivena morem 1110 Velike plitke uvale i zaljevi 1160
P14 Uređenje pristaništa i terminala za hidroavione		
Ukoliko planiranim projektom dolazi do proširenja postojećih ili otvaranja novih pristaništa i terminala za hidroavione, moguć je utjecaj na ekološku mrežu, ukoliko se izgradnja izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže.	HR3000119 Šćedro - podmorje HR3000143 Uvale Kruševa, Pokrvenik i Zaraće – Hvar HR3000149 Uvale Prapatna i Makarac – Hvar HR3000451 Hvar - Otok Zečevo HR3000457 Južna obala – od rta Nedjelja do uvale Česminica	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 Grebeni 1170 Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120 Pješčana dna trajno prekrivena morem 1110 Velike plitke uvale i zaljevi 1160 Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke 1140
P17 Izgradnja luke u Zavali		
Ukoliko izgradnjom sadržaja i infrastrukture dolazi do proširenja postojećih ili otvaranja novih područja za tu namjenu, moguć je utjecaj na područja ekološke mreže, ukoliko se izgradnja izvodi unutar ili u blizini tih područja.	HR3000457 Južna obala – od rta Nedjelja do uvale Česminica	Pješčana dna trajno prekrivena morem 1110 Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120 Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke 1140 Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330
P18 Određivanje i realizacija sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro		
Ukoliko realizacijom sidrišta, tj. izgradnjom sadržaja i infrastrukture dolazi do proširenja postojećih ili otvaranja novih područja za tu namjenu, moguć je utjecaj na područja ekološke mreže, ukoliko se izgradnja izvodi unutar ili u blizini tih područja.	<ul style="list-style-type: none"> HR3000119 Šćedro – podmorje HR3000451 Hvar – otok Zečevo 	<ul style="list-style-type: none"> Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 Grebeni 1170 Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120 Pješčana dna trajno prekrivena morem 1110 Velike plitke uvale i zaljevi 1160
P19 Dodatni radovi na obilaznici Jelse		
P20 Asfaltiranje stare ceste Svirče-Tunel Pitve-Zavala		
P21 Rekonstrukcija tunela Pitve-Zavala		
P22 Uređenje makadamskih puteva		
P23 Izgradnja nove ceste		
P30 Izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka		
P43 Realizacija i gradnja tematskih staza na cijelom teritoriju Općine Jelsa		
Izgradnja dionica prometnica može imati utjecaj na ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže. Izgradnja vodoopskrbnog sustava može imati utjecaj na	<ul style="list-style-type: none"> HR2001343 Područje oko špilje Duboška pazuha HR2001421 Hvar od Pokrvenika do uvale Bristova 	<ul style="list-style-type: none"> riđi šišmiš (<i>Myotis emarginatus</i>) Špilje i jame zatvorene za javnost 8310 Eumediteranski travnjaci Th ero-Brachypodietea 6220

pregled mogućih utjecaja	područje pod mogućim utjecajem	ciljne vrste/staništa pod mogućim utjecajem
ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže.	<ul style="list-style-type: none"> • HR2001422 Hvar Golubiničin rat – Rat Velog Strvnja • HR2001423 Hvar – od Plane do Veprinove glavice • HR2001424 Hvar – od Križišća do Tavna špilje • HR2001425 Hvar – od Prapatna do Karnjakuše • HR2001428 Hvar – od Maslinice do Grebišća • HR2001498 Kraljevska jama 	<ul style="list-style-type: none"> • Vazdazelene šume česmине (Quercus ilex) 9340 • Mediteranske šume endemičnih borova 9540 • veliki potkovnjak (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>)
P31 Projekt odvodnje i kanalizacije		
Realizacijom projekta odvodnje i kanalizacije može se utjecati na ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže. S druge strane, ukoliko se izgradi pročistač otpadnih voda, moguć je pozitivan utjecaj na područje ekološke mreže u neposrednoj blizini.	HR3000119 Šćedro - podmorje HR3000143 Uvale Kruševa, Pokrvenik i Zračće – Hvar HR3000149 Uvale Prapatna i Makarac – Hvar HR3000451 Hvar - Otok Zečevo HR3000457 Južna obala – od rta Nedjelja do uvale Česminica	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 Grebeni 1170 Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>) 1120 Pješčana dna trajno prekrivena morem 1110 Velike plitke uvale i zaljevi 1160 Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke 1140
P32 Projekt irigacije zemljišta		
Irigacija poljoprivrednog zemljišta obuhvaćenog planiranim projektom može imati utjecaj na ciljne vrste i staništa ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže.	Lokacija planiranog projekta nije definirana.	
P33 Zatvaranje i sanacija deponije u Prapatnoj		
Realizacijom projekta zatvaranja i sanacije deponije može se utjecati na ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže.	HR3000149 Uvale Prapatna i Makarac – Hvar HR2001425 Hvar – od Prapatna do Karnjakuše	Muljevita i pješčana dna izložena zraku za vrijeme oseke 1140 Pješčana dna trajno prekrivena morem 1110 veliki potkovnjak (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>) Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje 8330 Vazdazelene šume česmине (Quercus ilex) 9340 Mediteranske šume endemičnih borova 9540
P45 Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja		
Realizacijom projekta gradnje reciklažnog dvorišta i instaliranja bioplinskog postrojenja može se utjecati	Lokacija planiranog projekta nije definirana	

pregled mogućih utjecaja	područje pod mogućim utjecajem	ciljne vrste/staništa pod mogućim utjecajem
na ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže.		

Strategija je temeljni strateški dokument Općine Jelsa u kojem se određuju ciljevi i prioritete razvoja u programskom razdoblju 2015. – 2020. godine. Provedba tih ciljeva i projekata obuhvaća cijelo područje Općine. S obzirom da dokumentom kao što je strategija razvoja nisu uvijek poznate lokacije za neke od planiranih aktivnosti, nije bilo moguće utvrditi stvaran značaj utjecaja na konkretna područja ekološke mreže, već samo na način da se istaknu ključni rizici za ciljne vrste i cjelovitost područja ekološke mreže.

Tablica 6.3 Pregled utjecaja na područja ekološke mreže

Strateški projekti vezani uz turističku infrastrukturu	
Opis utjecaja	Značaj utjecaja
Utjecaj je moguć izgradnjom turističke infrastrukture, te odvijanjem intenzivnih turističkih aktivnosti. Proširenjem postojećih područja turističke namjene ili otvaranjem novih područja, može doći do zauzimanja područja stanišnih tipova. Kao posljedica povećanog broja turista i odvijanjem aktivnosti moguće je uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih životinjskih ciljnih vrsta, smanjenje brojnosti biljnih ciljnih vrsta, kao i narušavanja stabilnosti stanišnih tipova.	Utjecaj može biti značajan ukoliko se radi o otvaranju novih područja turističke namjene i izgradnji većih turističkih cjelina koje podrazumijevaju prenamjenu zemljišta koje može biti ciljno stanište te pojavom pojačanog intenziteta turističkih aktivnosti. Intenziviranjem specifičnih oblika turizma (nautički, ciklo, speleološki, ronilački, avanturistički, eko) mogući su negativni utjecaji na osjetljive stanišne tipove te ciljne vrste pojedinih područja ekološke mreže.
Utjecaj je moguć uređenjem plaža, jer može doći do zauzimanja stanišnih tipova odnosno do narušavanja stabilnosti staništa. Povećanjem broja turista i njihovim aktivnostima moguće je uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih životinjskih ciljnih vrsta te smanjenje brojnosti biljnih ciljnih vrsta.	Utjecaj može biti značajan ukoliko se u svrhu uređenja plaža provode tehnike kao što je nasipavanje i sl., koje dovode do fizičkog uništavanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova.
<p>Zaključak: Izgradnja turističke infrastrukture se planira u skladu s prostornim planovima te postupkom integralnog upravljanja obalnim područjem, kojima se planira osigurati dugoročno održivo upravljanje obalnim područjem, a istovremeno i očuvanje morskog okoliša te biološke raznolikosti. U svrhu sprečavanja odnosno ublažavanja eventualno mogućeg utjecaja, potrebno je provesti postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu prostorno planskih dokumenata.</p> <p>Značajnijim intenziviranjem nekih aktivnosti (nautički, ronilački, speleološki, avanturistički) moguć je negativan utjecaj na pojedina područja ekološke mreže, posebno ona koja uključuju osjetljiva staništa kao što su to Špilje i jame zatvorene za javnost (8310) i Grebeni (1170). Provođenjem mjera za očuvanje ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže prema Pravilniku o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (NN 15/14), doprinijet će se ublažavanju ili sprečavanju navedenih utjecaja.</p>	
Strateški projekti vezani uz nautičku infrastrukturu	
Opis utjecaja	Značaj utjecaja
Utjecaj je moguć izgradnjom infrastrukture kao što su luke nautičkog turizma, pristaništa i terminali za hidroavione, sidrišta i sl. Kao posljedica odvijanja aktivnosti moguće je uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih životinjskih ciljnih	Utjecaj može biti značajan ukoliko se radi o otvaranju novih lokacija luka nautičkog turizma te intenziviranjem aktivnosti sidrenja brodica i olakšanog pristupa prethodno nedostupnim područjima ekološke mreže. Povećanjem kapaciteta

<p>vrsta, smanjenje brojnosti biljnih ciljnih vrsta, kao i narušavanja stabilnosti stanišnih tipova.</p>	<p>odnosno formiranjem novih nautičkih luka postoji mogućnost kumulativnog utjecaja s postojećim sadržajem što može predstavljati značajan negativan utjecaj na morski okoliš. Povećanjem prometa hidroaviona i uslijed toga intenziviranjem buke moguć je značajan utjecaj na ciljne vrste područja očuvanja značajnog za ptice.</p>
<p>Zaključak: Izgradnja luka nautičkog turizma na novim lokacijama planira se u skladu s prostornim planovima i prema potrebi uključujući prostorne planove posebnih obilježja i planove upravljanja zaštićenim područjima te postupkom integralnog upravljanja obalnim područjem, kojima se mora osigurati dugoročno održivo upravljanje obalnim područjem a istovremeno i očuvanje morskog okoliša te biološke raznolikosti. U svrhu sprečavanja odnosno ublažavanja eventualno mogućeg utjecaja, potrebno je provesti postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu prostorno planskih dokumenata. Kako se radi o infrastrukturi i aktivnostima koje su identificirane kao prijetnja za vrste i staništa, a ne postoji dovoljno podataka o stvarnim utjecajima, nije moguće sa sigurnošću predvidjeti daljnje trendove i utjecaje.</p>	
<p>Strateški projekti vezani uz prometnu infrastrukturu</p>	
<p>Opis utjecaja</p>	<p>Značaj utjecaja</p>
<p>Izgradnjom cestovne infrastrukture mogući su utjecaji u smislu fragmentacije staništa ili kroz zauzimanje stanišnih tipova. Izgradnja ovakvih linijskih infrastrukturnih objekata podrazumijeva i izgradnju privremene infrastrukture (pristupne ceste, lokacije za odlaganje materijala i sl.) što također predstavlja rizik zauzimanjem staništa. Osim direktnih oštećenja koja nastaju izvođenjem radova izgradnje, poseban rizik predstavlja olakšano raznošenje sjemenja korovnih i invazivnih vrsta, koje uzrokuje izravnu prijetnju biološkoj raznolikosti.</p>	<p>Moguć je značajan utjecaj u slučaju izgradnje infrastrukture prometnica na područjima stanišnih tipova unutar područja ekološke mreže posebno onih male površine.</p>
<p>Zaključak: Izgradnja dionica prometnica podliježe provedbi postupka prethodne ili glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, što smanjuje ili sprječava moguće utjecaje na okoliš i područja ekološke mreže. Također, predlaganjem mjera ublažavanja u okviru strateških procjena i pripadajućih ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu moguće je navedene utjecaje ublažiti ili spriječiti.</p>	
<p>Strateški projekti vezani uz ostalu infrastrukturu i investicijski projekti</p>	
<p>Opis utjecaja</p>	<p>Značaj utjecaja</p>
<p>Izgradnja vodoopskrbnog sustava može imati utjecaj na ekološku mrežu u smislu fragmentacije staništa ili kroz zauzimanje stanišnih tipova. Izgradnja ovakvih linijskih infrastrukturnih objekata podrazumijeva i izgradnju privremene infrastrukture (pristupne ceste, lokacije za odlaganje materijala i sl.) što također predstavlja rizik zauzimanjem staništa.</p> <p>Realizacijom projekta odvodnje i kanalizacije može se utjecati na ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže. S druge strane, ukoliko se izgradi pročistač otpadnih voda,</p>	<p>Moguć je značajan utjecaj u slučaju izgradnje ostale infrastrukture na područjima stanišnih tipova unutar područja ekološke mreže, posebno onih male površine.</p>

moguć je pozitivan utjecaj na područje ekološke mreže u neposrednoj blizini.	
--	--

<p>Zaključak: Izgradnja ostale infrastrukture podliježe provedbi postupka prethodne ili glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, što smanjuje ili sprječava moguće utjecaje na okoliš i područja ekološke mreže. Također, predlaganjem mjera ublažavanja u okviru strateških procjena i pripadajućih ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu moguće je navedene utjecaje ublažiti ili spriječiti.</p>

6.3 Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije

Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije zamišljene su na način da predstavljaju uvjete koje trebaju zadovoljiti aktivnosti i projekti koji su planirani putem Strategije, kako bi se osigurala zaštita ciljnih vrsta i cjelovitost područja ekološke mreže. Obzirom da na ovoj razini strateške procjene nije bilo moguće utvrditi stvarni značaj mogućih utjecaja na konkretna područja ekološke mreže, za aktivnosti kod kojih je prepoznata mogućnost pojave utjecaja, tijekom pripreme projektne dokumentacije provest će se prethodna ili glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) i Pravilniku o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14).

Osim mjera predloženih ovom glavnom ocjenom, u obzir treba uzeti i mjere zaštite bioraznolikosti, zaštićenih područja i voda predložene ovom Studijom, kao i mjere predložene glavnim ocjenama u okviru postupaka strateških procjena utjecaja na okoliš za relevantne sektorske dokumente na državnoj ili županijskoj razini, a vezano uz obavezu usklađivanja i preuzimanja mjera iz dokumenata više (državne) razine odnosno usklađivanja na županijskoj razini.

U nastavku je dan pregled mjera ublažavanja štetnih posljedica na ciljne vrste/staništa i cjelovitost područja ekološke mreže koje mogu nastati provedbom Strategije.

1. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije potrebno je osigurati izbjegavanje izgradnje turističke infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na obalne i morske stanišne tipove i ciljne vrste.
2. Razvoj posebnih oblika turizma (nautički, speleološki, ronilački, avanturistički i sl.) planirati u skladu s dokumentima upravljanja područjima ekološke mreže za ona područja za koja su doneseni, a za ostala područja uspostaviti direktnu suradnju sa sektorom zaštite prirode (nadležnom institucijom) u cilju pronalaženja najprihvatljivijeg rješenja.
3. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije vezano uz razvoj infrastrukture potrebno je osigurati da se izbjegne izgradnja infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na staništa Vazdazelenih šuma česmine (*Quercus ilex*) i Mediteranskih šuma endemičnih borova.
4. U okviru razvoja projekata irigacije zemljišta, voditi brigu da se irigacija uskladi s karakteristikama područja ekološke mreže, ukoliko se irigacija provodi unutar područja ekološke mreže.
5. U daljnjim fazama razvoja aktivnosti planiranja prometnih infrastrukturnih zahvata, prednost dati ulaganjima u prometne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora ili građevinskog područja kako bi se izbjegao prolazak područjem ekološke mreže.
6. Prilikom daljnjih razvojnih aktivnosti za infrastrukturu nautičkog turizma, dati prednost onima koje uključuju primjenu tehnika izgradnje i rekonstrukcije na način da u najvećoj mogućoj mjeri štite obalni i morski okoliš.

6.4 Zaključak o utjecaju Strategije na ekološku mrežu

Slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, ocjenjeno je da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje provedbe Strategije, te je temeljem Rješenja Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Uprave za zaštitu prirode (KLASA: UP/I-612-07/17-71/29; URBROJ: 517-07-2-2-17-5 od dana 20. ožujka 2017.godine) potrebno provesti Glavnu ocjenu.

Provedbom strateških projekata i aktivnosti predviđenih Strategijom, ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na ekološku mrežu provođenjem najvećeg dijela planiranih aktivnosti u okviru Strateških projekata vezanih uz ostale investicijske projekte i svih planiranih projekata i aktivnosti vezanih uz Marketinške projekte.

Utvrđeno je da se ne može isključiti negativan utjecaj uglavnom lokalnog karaktera, provedbom pojedinih projekata i aktivnosti planiranih u okviru strateških projekata vezanih uz razvoj turističke industrije, nautičke infrastrukture te prometne i ostale infrastrukture.

Negativan utjecaj na područja ekološke mreže moguć je razvojem turističke industrije jer može doći do zauzimanja područja ciljnih stanišnih tipova ili staništa ciljnih vrsta, što može dovesti do smanjenja brojnosti ciljnih vrsta, te gubitka odnosno narušavanja stabilnosti stanišnih tipova. Negativan utjecaj na područja ekološke mreže moguć je razvojem turističkih sadržaja te razvojem kapaciteta nautičkih luka, koje obuhvaćaju izgradnju infrastrukture, formiranje novih luka te posljedično intenziviranje turističkih aktivnosti. Navedenim aktivnostima može doći do zauzimanja područja ciljnih stanišnih tipova te do uznemiravanja jedinki ciljnih vrsta, što može dovesti do smanjenja brojnosti ciljnih vrsta, te gubitka odnosno narušavanja stabilnosti ciljnih stanišnih tipova. Moguć je negativni utjecaj na područja ekološke mreže pojavom kumulativnog efekta s postojećim sadržajem. Intenziviranjem specifičnih oblika turizma (ciklo, speleološki, ronilački, avanturistički) mogući su negativni utjecaji na osjetljive ciljne stanišne tipove te ciljne vrste pojedinih područja ekološke mreže.

Predloženim mjerama ublažavanja iz Glavne ocjene i Studije svi prepoznati utjecaji mogu se ublažiti, čime provedba Strategije može biti prihvatljiva za ekološku mrežu.

7 Ciljevi zaštite okoliša uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma koji se odnose na Strategiju

U nastavku su dani ciljevi uspostavljeni po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma. Ciljevi zaštite okoliša preuzeti su iz sljedećih međunarodnih ugovora i sporazuma:

Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992)

- Postići stabilizaciju koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi na razinu koja će spriječiti opasno antropogeno djelovanje na klimatski sustav. Ta razina treba se ostvariti u vremenskom okviru dovoljno dugom da omogući ekosustavu da se prilagodi na klimatske promjene da se ne ugrozi proizvodnja hrane te da se omogući nastavak ekonomskog razvoja na održiv način.
- Smanjenje emisije stakleničkih plinova u industrijaliziranim zemljama za oko 5,2 posto u odnosu na razine iz 1990-ih godina u razdoblju od 2008. do 2012. godine.

Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača (Beč, 1985)

- Smanjiti proizvodnju i primjenu tvari koje uništavaju ozonski sloj kako bi se smanjila njihova zastupljenost u atmosferi i tako zaštitio osjetljivi ozonski sloj Zemlje

Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (Okvirna direktiva o vodama) (SL L 327, 22. 12. 2000)

- Osiguravanje dostatnih količina površinskih i podzemnih voda dobre kakvoće potrebnih za održivu, uravnoteženu i pravičnu uporabu voda
- Znatno smanjenje onečišćenja podzemnih voda
- Zaštita kopnenih površinskih voda i morskih voda
- Postizanje ciljeva relevantnih međunarodnih ugovora, uključujući i one koji su usmjereni na eliminaciju onečišćenja morskog okoliša.

Okvirna direktiva o morskoj strategiji 2008/56/EZ

- Zaštita, očuvanje, omogućavanje oporavka i obnavljanje morskih i obalnih ekosustava te održivo korištenje ekosustavnih usluga
- Očuvanje zaštićenih područja u moru i ekološki značajnih područja EU NATURA 2000
- Smanjenje onečišćenja u morskom i obalnom okolišu u cilju očuvanja zdravlja ljudi, ekosustava i omogućavanja korištenja mora i obale
- Uspostavljanje i/ili održavanje ravnoteže između ljudskih aktivnosti i prirodnih resursa primjenom ekosustavnog pristupa.

Konvencija o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćavanja (Barcelona, 1976)

- Primjenjivati načelo »onečišćivač plaća«, prema kojemu troškove sprječavanja, nadzora i smanjivanja onečišćenja dužan je snositi onečišćivač, poštujući pritom javne interese
- Izraditi procjenu utjecaja na okoliš za predložene djelatnosti za koje se vjeruje da bi mogle imati značajan nepovoljan utjecaj na morski okoliš, a podliježu odobrenju od strane nadležnih državnih vlasti
- Unaprjeđivati suradnju između država u postupcima izrade procjene utjecaja na okoliš za djelatnosti unutar njihove nadležnosti, odnosno pod njihovim nadzorom za koje se vjeruje da bi mogle imati značajan nepovoljan utjecaj na morski okoliš drugih država, odnosno područja izvan granica državne nadležnosti, na temelju priopćenja, razmjene obavijesti i savjetovanja
- Preuzeti obvezu promicanja cjelovitoga upravljanja obalnim područjima, uzimajući u obzir zaštitu područja od ekološke i krajobrazne važnosti, kao i razborito korištenje prirodnih bogatstava.
- Primjenjivati, sukladno svojim mogućnostima, načelo sprječavanja, prema kojemu, tamo gdje postoji opasnost od nanošenja ozbiljne ili nenadoknadive štete, nedostatak pune znanstvene sigurnosti neće se uzeti kao razlog odlaganja isplativih mjera za sprječavanje narušavanja okoliša

Konvencija o europskim krajobrazima (Firenca 2000.)

- Promicanje zaštite krajobraza, upravljanje i planiranje te organiziranje europske suradnje o pitanjima krajobraza.

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (NN-MU 12/93).

- Potaknuti zemlje potpisnice na praćenje i izvještavanje o stanju očuvanja područja Svjetske baštine
- Pružanje stručne pomoći i profesionalnog usavršavanja za poslove očuvanja područja Svjetske baštine
- U slučaju potrebe, pružanje žurne pomoći područjima Svjetske baštine koja se nalaze u neposrednoj opasnosti.
- Jačanje javne svijesti
- Poticanje sudjelovanja lokalnih zajednica na očuvanje njihove kulturne i prirodne baštine
- Ostvarivanje međunarodne suradnje u očuvanju kulturne i prirodne baštine.

Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) (Bern, 1979, stupila na snagu 1982)

- Osigurati očuvanje i zaštitu divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih prirodnih staništa (navedenih u dodacima I i II Konvencije), povećanje suradnje između ugovornih stranaka, kao i regulirati eksploataciju tih vrsta (uključujući i migratorne vrste)

Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonnska konvencija) (Bonn, 1979, stupila na snagu 1985)

- Očuvanje migratornih vrsta divljih životinja i njihovih staništa u čitavom području njihove rasprostranjenosti.

Međunarodna konvencija o sprječavanju onečišćenja s brodova (MARPOL 73/78)

- Sprečavanje onečišćenja uljem, štetnim tekućim tvarima koje se prevoze u trupu, štetnim tvarima u pakiranom obliku, fekalijama, otpacima te sprečavanje onečišćenja zraka s brodova

8 Vjerojatno značajni utjecaji na okoliš

Prije utvrđivanja značajnih utjecaja na okoliš identificirane su aktivnosti u okviru strateških projekata koje mogu imati značajan utjecaj na okoliš te su utvrđene sastavnice okoliša odnosno opterećenja na okoliš, povezana s mogućim utjecajima. Identifikacijom aktivnosti unutar strateških projekata čijom provedbom se mogu očekivati značajni utjecaji na okoliš ustanovljeno je sljedeće:

- Aktivnosti mogu imati pozitivan ili negativan utjecaj na neku od sastavnica okoliša, većeg ili manjeg značaja ovisno o vrsti aktivnosti.
- Provedbom planiranih projekata unutar Strateških projekata vezanih uz turističku industriju, nautičku, prometnu i ostalu infrastrukturu, mogu se očekivati uglavnom pozitivni i negativni utjecaji na sastavnice okoliša,
- Provedbom planiranih projekata unutar Strateških projekata Ostala infrastruktura i Ostali investicijski projekti mogu se očekivati uglavnom pozitivni utjecaji, a manjim dijelom negativni utjecaji na sastavnice okoliša,
- Provedbom planiranih projekata unutar Marketinških strateških projekata, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na kvalitetu života stanovništva.

U nastavku su mogući utjecaji na okoliš identificiranih aktivnosti u okviru planiranih projekata Strategije, sagledani i opisani po sastavnicama okoliša.

8.1 Tlo

Na području Općine potencijali za razvoj poljoprivrede i uspostavu sustava navodnjavanja nisu dovoljno iskorišteni. Kroz planirani projekt irigacije zemljišta poticalo bi se rješavanje te problematike u razvoju i korištenja neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta. Predmetna mjera pozitivno utječe na razvoj poljoprivrede.

Zaštita tla od štetnog djelovanja otpadnih voda, koje se u mnogim slučajevima ispuštaju u tlo bez pročišćavanja, postići će se planiranim projektom odvodnje i kanalizacije. Provođenje predviđenih aktivnosti imat će pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište. Provedbom planiranog projekta Zatvaranje i sanacije deponije u Prapatnoj te gradnjom reciklažnog dvorišta i instaliranjem bioplinskog postrojenja smanjit će se štetno djelovanje neadekvatno zbrinutog otpada na tlo.

8.2 Vode

U sklopu projekta irigacije zemljišta planira se izgradnja i korištenje sustava navodnjavanja. Sustavi navodnjavanja predstavljaju opterećenje na vodni resurs zahvaćanjem vode. Ukoliko dolazi do zahvaćanja vode u razdoblju hidrološkog minimuma (ljetni mjeseci), može doći do negativnog utjecaja na bilancu voda na lokalnoj razini. Poljoprivredna proizvodnja predstavlja raspršen izvor onečišćenja za površinske i podzemne vode, procjenjuje se da navodnjavanjem u svrhu intenziviranja poljoprivredne proizvodnje može doći do degradacije ekološkog stanja površinskih vodnih tijela i kemijskog stanja podzemnih vodnih tijela u odnosu na postojeće stanje primjenom prihranjivanja, korištenjem pesticida, herbicida i drugih tvari. Također, navodnjavanje predstavlja doprinos ublažavanja posljedica koje izazivaju suše.

Planiranim projektom odvodnje i kanalizacije planira se uskladiti razvoj odvodnje s razvojem vodoopskrbe, rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dijelova mreže javne odvodnje. Sve navedeno predstavlja značajan pozitivan utjecaj na stanje voda, smanjenjem opterećenja onečišćujućih tvari u recipijentima otpadnih voda. Izgradnjom sustava odvodnje smanjit će se broj ilegalnih ispusta otpadnih i septičkih jami čime će se doprinijeti boljem stanju podzemnih voda.

Prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016. – 2023. lučka infrastruktura predstavlja jedan od generatora hidromorfoloških promjena. Ulaganja u lučku infrastrukturu u već postojećim lukama neće izazvati dodatna hidromorfološka opterećenja na priobalna vodna tijela. Dogradnja koja će se odvijati kao novi zahvat u prostoru može predstavljati izvor novog hidromorfološkog opterećenja na priobalna vodna tijela. Također, luke mogu predstavljati izvor onečišćenja mora putem emisija opasnih tvari s plovila, a što je posebno

izraženo pri pojavi akcidentnih situacija. Također, do negativnih utjecaja na stanje voda može doći ukoliko unutar lučkog prostora ne postoji odgovarajuća infrastruktura za prihvat otpadnih voda.

Razvojem turističke industrije predviđen je povećan broj različitih turističkih sadržaja i usluga (hoteli, kampovi i sl.) koje prati sve veći intenzitet turističkih aktivnosti. Posljedica intenziviranja turističkih aktivnosti je pojačan pritisak na obalno područje, a time i na morski okoliš. Značajan pritisak u tom smislu može se dogoditi aktivnostima uređenja i stabilizacije obalnog područja, odnosno izgradnjom različitih turističkih sadržaja koja uključuje radove kao što su nasipavanja, betoniranja i slično što može dovesti do narušavanja stanja morskog okoliša. Navedeni utjecaj moguće je ublažiti mjerama zaštite proizašlim iz postupka procjene utjecaja na okoliš za pojedinačne projekte turističkih zona. Razvojem nekih aktivnosti u okviru specifičnih oblika turizma (avanturistički, ronilački, speleološki te nautički) može doći do negativnih utjecaja na morski okoliš. Aktivnosti nautičkog turizma te ronilačkog turizma mogu predstavljati izravnu prijetnju morskim ekosustavima kroz direktno uništavanje osjetljivih morskih i obalnih staništa i vrsta, najčešće uzrokovano sidrenjem te mogućnošću pristupa u netaknuta područja, kao i raznim oblicima uznemiravanja. Također, neplanskim povećanjem kapaciteta formiranjem novih nautičkih luka postoji mogućnost kumulativnog utjecaja s postojećim sadržajem što može predstavljati negativan pritisak na morski okoliš. Pojačanim intenzitetom speleoturizma moguća su uznemiravanja životinja uslijed posjećivanja morskih špilja.

Planiranim projektom odvodnje i kanalizacije doći će do smanjenja pritiska na morski okoliš koji predstavlja neadekvatno ispuštanje nepročišćene otpadne vode, te će se pozitivno utjecati na stanje morskog okoliša, odnosno doprinijeti će se postizanju sveukupnog dobrog stanja morskog okoliša. Neplanskim smještajem morskih ispusta iz uređaja za pročišćavanje otpadne vode postoji mogućnost kumulativnog utjecaja s postojećim sadržajem što može predstavljati negativan utjecaj na morski okoliš.

8.3 Kvaliteta zraka

Unutar sustava odvodnje javljaju se emisije plinova koji su nosioci neugodnih mirisa. Takvi plinovi, iako nemaju direktan utjecaj na ljudsko zdravlje narušavaju kvalitetu života. Stoga aktivnosti unutar projekta odvodnje i kanalizacije koje pridonose poboljšanjima sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i kojima će se nekontrolirane emisije plinova neugodnih mirisa ograničiti (npr. rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dijelova mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, izgradnja/obnova/nadogradnja postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda), pozitivno pridonose poboljšanju i očuvanju kvalitete zraka.

Odlagališta otpada izvor su onečišćujućih tvari koje se emitiraju u zrak, ponajprije plinova neugodnih mirisa (npr. H₂S) i lebdećih čestica. Stoga planirani projekt Zatvaranje i sanacija deponije u Prapatnoj ima pozitivan doprinos ublažavanju utjecaja emisija s odlagališta na kvalitetu zraka. Planiranim projektom Gradnje reciklažnog dvorišta i instaliranja bioplinskog postrojenja smanjuju se količine otpada, što direktno smanjuje i produkciju onečišćujućih tvari, te se uvodi i kontrola emisije plinova iz tijela odlagališta te se, ovisno o primijenjenoj tehnologiji, mogu i korisno upotrijebiti (npr. za dobivanje toplinske energije).

8.4 Klimatske promjene

Razmatranje problema klimatskih promjena može se razdvojiti na dvije grane. Moguće je gledati utjecaj pojedinih aktivnosti na klimatske promjene. U tom se slučaju najčešće gleda koliko pojedini zahvat/aktivnost pridonosi proizvodnji stakleničkih plinova – plinova zaslužnih za povećano zagrijavanje atmosfere, što je, po svemu sudeći, glavni razlog ubrzanih klimatskih promjena. S druge strane moguće je gledati kakav utjecaj klimatske promjene imaju na pojedini zahvat/aktivnost. Pri tome se najveća pažnja pridaje utjecaju posljedica klimatskih promjena (npr. poplava, suša) na promatranu aktivnost.

Analizom aktivnosti unutar pojedinih projekata Strategije ocijenjeno je da provođenje određenih mjera ima utjecaj na klimatske promjene. Ukoliko provođenjem mjera dolazi do smanjenja/povećanja emisije stakleničkih plinova u zrak tada se govori u

pozitivnom/negativnom utjecaju mjere na ublažavanje klimatskih promjena. Ukoliko klimatske promjene imaju utjecaj na određene aktivnosti te se provedbom mjera umanjuju/povećavaju posljedice koje nastaju zbog klimatskih promjena, govori se o pozitivnom/negativnom doprinosu prilagodbi klimatskim promjenama.

Prilikom rada, unutar sustava odvodnje nastaju i staklenički plinovi. Planirani projekt odvodnje i kanalizacije pozitivno pridonosi unapređenju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda te će se njegovom provedbom nekontrolirane emisije plinova smanjiti i staviti pod kontrolirane uvjete.

Odlagališta otpada izvor su odlagališnih plinova, među kojima su ugljikov dioksid (CO₂) i metan (CH₄) najzastupljeniji. Navedeni plinovi su staklenički plinovi i utječu na klimatske promjene. Stoga planirani projekti Zatvaranja i sanacije deponije u Prapatnoj te Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja imaju pozitivan doprinos ublažavanju klimatskih promjena.

8.5 Priroda

U okviru planiranih projekata razvoja turističke industrije, predviđen je povećan broj različitih turističkih sadržaja i usluga (hoteli, kampovi i sl.) koje prati sve veći intenzitet turističkih aktivnosti. Posljedica intenziviranja turističkih aktivnosti je pojačan pritisak na obalno područje a time i na obalna staništa i vrste. Značajan pritisak u tom smislu događa se na područjima pješčanih i šljunčanih plaža gdje aktivnostima održavanja plaža koje mogu uključivati nasipavanja i sl., može doći do uništavanja fizičkih osobina i stabilnosti staništa, odnosno do gubitka staništa. Navedeni utjecaj na bioraznolikost moguće je ublažiti mjerama zaštite proizašlim iz postupka procjene utjecaja na okoliš za pojedinačne projekte turističkih zona.

Razvojem specifičnih oblika turizma (avanturistički, ciklo, speleološki) može doći do negativnih utjecaja na staništa i biološku raznolikost na način da formiranjem tematskih staza i drugih objekata (npr. za avanturistički turizam) dolazi do gubitka ili degradacije staništa te uznemiravanja životinjskih vrsta. Pojačanim intenzitetom speleoturizma moguća su uznemiravanja životinja uslijed posjećivanja špilja, primjerice šišmiša.

Planiranim projektom odvodnje i kanalizacije, kojim će se smanjiti pritisak na recipijente radi postojećeg neadekvatnog ispuštanja otpadne vode, pozitivno će se utjecati na morska staništa i vrste.

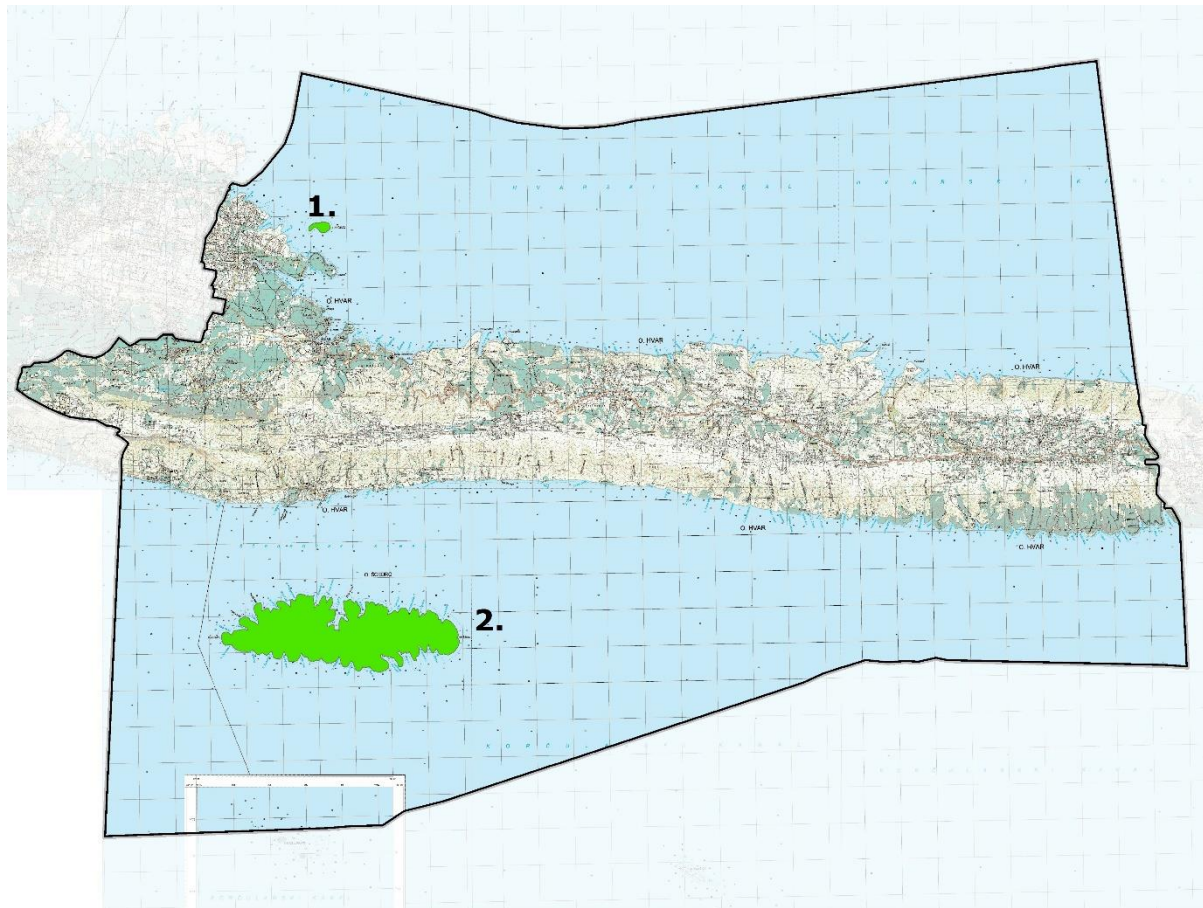
Razvoj prometne infrastrukture obuhvaća izgradnju i/ili obnovu infrastrukturnih objekata koji predstavljaju linijske infrastrukturne objekte čijom izgradnjom dolazi najvećim dijelom do trajne prenamjene površina te gubitka i fragmentacije staništa, posebno šumskih unutar radnog pojasa i pojasa potrebnog za održavanje. Zbog naravi radova neće doći do nastanka dugoročnih šteta po pitanju bioraznolikosti nekog područja i može se općenito reći da se primjenom tehničkih mjera ublažavanja te pridržavanjem pravila struke utjecaji na biljne i životinjske vrste tijekom izvođenja radova mogu ublažiti ili čak potpuno otkloniti. Također, uslijed izgradnje infrastrukturnih zahvata nenamjerni unos alohtonih invazivnih vrsta može predstavljati značajnu prijetnju za bioraznolikost određenog područja. Obnova postojećih i izgradnja novih dionica u urbanim područjima, nema značajan utjecaj na staništa i vrste jer se uglavnom radi o staništima pod antropogenim utjecajem.

Planiranim projektom zatvaranja i sanacije deponije u Prapatnoj te gradnjom reciklažnog dvorišta, doći će do značajnih pozitivnih utjecaja na biološku raznolikost. Predviđene aktivnosti na poboljšanju sustava gospodarenja otpadom koje obuhvaćaju izgradnju planiranih objekata (reciklažno dvorište i bioplinsko postrojenje) te sanaciju deponije u Prapatnoj, značajno će doprinijeti poboljšanju stanja postojećeg načina gospodarenja otpadom, koje predstavlja jedan od najvećih pritisaka na okoliš.

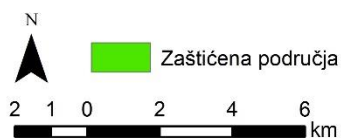
Razvoj lučke infrastrukture u već postojećim lukama neće izazvati dodatna opterećenja na biljne i životinjske vrste ali dogradnja koja će se odvijati kao novi zahvat u prostoru može predstavljati izvor novog opterećenja na obalna staništa i vrste koje ga nastanjuju. Također, luke mogu predstavljati izvor onečišćenja mora putem emisija opasnih tvari s plovila, a što je posebno izraženo pri pojavi akcidentnih situacija.

8.6 Zaštićena područja

Projektima razvoja otoka Šćedro i Zečevo može doći do negativnih utjecaja na zaštićena područja prirode (Značajni krajobraz – otok Zečevo, Značajni krajobraz – otok Šćedro) no zbog nedostatka podataka o planiranim aktivnostima nije moguće procijeniti značaj navedenog utjecaja.

1. Značajni krajobraz - otok Zečevo
2. Značajni krajobraz - otok Šćedro

Slika 8.1 Značajni krajobrazi Općine Jelsa

8.7 Krajobraz

Planiranim projektima razvoja turističke industrije mogu se dogoditi potencijalno negativni utjecaji ukoliko se pojedini zahvati planiraju na krajobrazno visoko vrijednim područjima. To su prvenstveno područja poput obalnog pojasa još nedevasiranog izgradnjom, ruralnih cjelina i krajobraza ili visoko vrijednih prirodnih područja. Potencijalni utjecaji se svode na narušavanje krajobraznog karaktera uslijed pojave kontekstualno neprilagođene izgradnje, ali i na degradaciju vizura sa šireg prostora.

Planirani projekti vodoopskrbnog sustava te odvodnje i kanalizacije predviđaju izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturnih objekata – kanalizacijske i vodovodne mreže. U okviru izgradnje novih infrastrukturnih objekata moguće su negativne posljedice po krajobraz i to kroz promjenu krajobraznih značajki i karakter krajobraza. U urbanim i *suburbanim*

područjima problematika nije izražena zbog već ranije degradiranih krajobraznih značajki i antropogenog karaktera krajobraza. Područja koja su osjetljivija na eventualne promjene su kulturni krajobrazi visoke vrijednosti ili obalno područje. Izgradnja nadzemnih zahvata te u manjoj mjeri izgradnja podzemnih elemenata zahvata, na takvim područjima utjecati će na promjenu karaktera krajobraza i vizualne kvalitete, ali će promjena biti uglavnom lokalnog karaktera.

Sanacijom odlagališta u Prapatnoj, uklonit će se odlagalište čime će se doći do pozitivnog utjecaja na krajobraz na lokalnoj razini. Razvoje prometne infrastrukture uzrokovat će određene promjene u krajobrazu, jer se u sklopu projekta predviđa izgradnja novih prometnica u svrhu povezivanja Općine. Izgradnja novih dionica može uzrokovati negativne utjecaje na promjenu karaktera krajobraza. To se prije svega odnosi na krajobraze u kojima je vrlo malen udio antropogenih elemenata.

8.8 Kulturno-povijesna baština

Aktivnostima planiranih projekata razvoja turističke industrije očekuju se općenito pozitivni utjecaji na kulturno-povijesnu baštinu. Turistička ponuda temeljena na kulturnoj baštini i kulturni turizam općenito potpomažu održivo korištenje kulturne baštine, a samim time pozitivno utječu kako na pojedine elemente kulturne baštine obuhvaćene mjerama tako i na kulturnu baštinu općenito. Potencijalno negativni utjecaji mogu se dogoditi u kulturološki ili arheološki aktivnim područjima uslijed izgradnje turističke infrastrukture. Moguća su fizička oštećenja kulturne baštine, pa ih je pažljivim planiranjem i projektiranjem potrebno minimalizirati. To su područja poput blizine starih gradskih jezgri, ruralnih cjelina ili arheoloških nalazišta.

Planirani projekti vodoopskrbnog sustava te odvodnje i kanalizacije predviđaju izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturnih objekata čime je moguć negativan utjecaj na kulturnu baštinu na način mogućeg fizičkog uništavanja pojedinačnog objekta kulturne baštine ili narušavanjem kulturološkog konteksta. Budući da su postojeći elementi kulturne baštine zaštićeni zakonskim i prostorno-planskim mjerama na državnoj i lokalnoj razini, značajnu ugrozu predstavlja moguća devastacija arheološke baštine, i to posebno one neotkrivene. Stoga su najrizičnija arheološki aktivna područja, a to su povijesna naselja, obalni pojas s podmorjem i sl. Narušavanje kulturološkog konteksta je u najvećoj mjeri moguće zbog preklapanja lokacija zahvata s blizinom kulturološki vrijednih područja poput ruralnih ili urbanih cjelina. Kvalitetnim projektiranjem i pravovremenim nadzorom prilikom izvođenja građevinskih radova, moguće je ovaj utjecaj spriječiti ili ublažiti.

8.9 Stanovništvo i zdravlje ljudi

Kao rezultat provedbe planiranih projekata vezanih uz turističku industriju, nautičku infrastrukturu, prometnu i ostalu infrastrukturu te investicijska ulaganja i marketinške i slične aktivnosti unaprijedit će se svi čimbenici koji čine kvalitetu turističke ponude. Također, moguće je očekivati produljenje turističke sezone kroz sinergijsko djelovanje svih dionika u turizmu, a time i na smanjenje sezonske nezaposlenosti. Planiranim projektima unapređenja prometne infrastrukture pozitivno će se utjecati na sigurnost u prometu te posljedično na kvalitetu života ljudi Općine Jelsa. Značajno pozitivan utjecaj imat će poboljšanje postojeće i izgradnja nove cestovne mreže što će osigurati prometnu protočnost (posebice u ljetnim mjesecima dok traje turistička sezona), poboljšati uvjete te povećati ukupnu sigurnost cestovnog prometa. Iako će provedba aktivnosti najvećim dijelom poboljšati kvalitetu života i zdravlje stanovništva, neke od aktivnosti imat će i negativan utjecaj u obliku povećanja razine buke i smanjenja kvalitete zraka, a što se posebno odnosi na veći broj novoizgrađenih prometnica i sezonski izraženog pojačanog intenziteta prometa.

Izgradnjom sustava vodoopskrbe i odvodnje doprinijet će se kvaliteti života ljudi kroz povećanu opskrbljenost pitkom vodom i smanjenje problema u vodoopskrbi tijekom ljetnih mjeseci (vrijeme turističke sezone). Također, provedbom aktivnosti na najmanju moguću razinu smanjit će se rizik za ljudsko zdravlje kroz smanjenje izloženosti stanovništva potencijalnim bolestima koje se prenose vodom, a koje se mogu pojaviti uslijed neadekvatnog stanja infrastrukture.

Provođenjem planiranih projekata zatvaranje i sanacija odlagališta u Prapatnoj te granja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja nastavit će se započete aktivnosti na poboljšanju postojećeg stanja gospodarenja otpadom te će se doprinijeti smanjenju direktnih i indirektnih utjecaja koje neodgovarajući način gospodarenja predstavlja za okoliš.

Provođenjem aktivnosti izgradnje i obnove prometnih i vodno-komunalnih infrastrukturnih objekata može se očekivati nastanak većih količina građevnog otpada i materijala od iskopa koji kao višak predstavlja mineralnu sirovinu kod građevinskih radova. Kako ovakav materijal, ukoliko ga se nepropisno odlaže, ne bi predstavljao potencijalnu ugrozu za okoliš, potrebno ga je u skladu s propisima odložiti na lokacije predviđene za odlaganje ovakvog materijala.

8.10 Kumulativni utjecaji

Pregledom svih projekata i aktivnosti koje se planiraju Strategijom, strateškom procjenom zaključeno je da se najveći kumulativni utjecaj može očekivati izgradnjom turističke industrije za koju je planirano 11 strateških projekata.

Lokacije turističkih kompleksa određene su Prostornim planom i kao takve predstavljaju rezervaciju prostora na temelju prethodno provedenih istraživanja. Također, kumulativni utjecaji na tlo, zrak i more mogući su zbog zajedničkog djelovanja postojećih i planiranih infrastrukturnih objekata koji se planiraju na različitim lokacijama u Općini.

S druge strane, infrastrukturni će projekti kumulativno pozitivno djelovati na stanovništvo i kvalitetu života ljudi.

8.11 Prekogranični utjecaj

Provedbom projekata predviđenih Strategijom ne očekuju se mogući utjecaji na okoliš preko državnih granica.

9 Mjere zaštite okoliša i mjere praćenja

Mjere zaštite okoliša zamišljene su na način da predstavljaju mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja utjecaja, u svrhu poboljšanja provedbe projekata koji proizlaze iz okvira Strategije, kako bi se osigurala zaštita pojedinih sastavnica okoliša na koje se očekuje utjecaj provedbom aktivnosti.

Detaljne mjere zaštite okoliša i praćenje stanja okoliša propisuju se u skladu s prepoznatim utjecajima za razinu svakog pojedinačnog projekta koji proizlazi iz Strategije, u okviru postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Osim predloženih mjera, u obzir treba uzeti i mjere za ublažavanje utjecaja na ekološku mrežu predložene Glavnom ocjenom u okviru ove Studije. Mjere za ublažavanje utjecaja na ekološku mrežu izdvojene su u zasebnom poglavlju.

U nastavku je dan pregled mjera zaštite okoliša prema planiranim aktivnostima i projektima Strategije za koje je procijenjeno da mogu imati značajan utjecaj na okoliš.

1. Turistička industrija	Sastavnica okoliša
<p>Prilikom razvoja aktivnosti, uzeti u obzir osjetljivost zahvata na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaj zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti.</p>	Prilagodbe klimatskim promjenama
<p>Razvojne aktivnosti vezane uz turističku infrastrukturu, uskladiti s planovima upravljanja zaštićenim područjima</p>	Zaštićena područja
<p>Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.</p>	Krajobraz
<p>Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.</p>	Kulturno-povijena baština
2. Nautička infrastruktura	
<p>Prilikom daljnjih razvojnih aktivnosti za nautičku infrastrukturu, dati prednost onima koje uključuju primjenu tehnika izgradnje i rekonstrukcije na način da u najvećoj mogućoj mjeri štite morski okoliš.</p>	Vode, Bioraznolikost, Georaznolikost
<p>U skladu s planiranim povećanjem pomorske infrastrukture i pomorskog prometa, unutar lučkog prostora planiranih luka nautičkog turizma te sidrišta osigurati prihvat svih vrsta otpadnih voda s brodova i njihovo adekvatno pročišćavanje.</p>	Vode
<p>Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.</p>	Kulturno-povijena baština
<p>Tijekom pripreme pojedinačnih projekata, postupanje s viškom materijala od iskopa uskladiti s Pravilnikom o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN broj 79/14).</p>	Tlo, Voda, Bioraznolikost, Georaznolikost, Krajobraz
<p>Razmotriti opravdanost sadnje palmi s obzirom da one nisu autohtono zelenilo i loše podnose klimu.</p>	Krajobraz
3. Prometna infrastruktura	
<p>Prilikom aktivnosti planiranja izgradnje nove prometne infrastrukture, dati prednost ulaganjima u infrastrukturne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora.</p>	Bioraznolikost Georaznolikost Zaštićena područja Krajobraz
<p>Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.</p>	Krajobraz
<p>Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.</p>	Kulturno-povijena baština

Tijekom pripreme pojedinačnih projekata, postupanje s viškom materijala od iskopa uskladiti s Pravilnikom o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN broj 79/14).

Tlo, Voda,
 Bioraznolikost,
 Georaznolikost,
 Krajobraz

4. Ostala infrastruktura i ostali investicijski projekti

Prilikom razvoja aktivnosti irigacije zemljišta uzeti u obzir osjetljivost zahvata na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaj zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti.

Prilagodbe
 klimatskim
 promjenama

Prilikom razvoja aktivnosti, predvidjeti korištenje i primjenu sredstava za prihranjivanje sukladno Načelima dobre poljoprivredne prakse.

Vode

Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.

Kulturno-povijena
 baština

Prilikom planiranja infrastrukture za navodnjavanje poljoprivrednih zemljišta njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.

Krajobraz

Prilikom razvoja sustava odvodnje i kanalizacije, uzeti u obzir osjetljivost zahvata na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaj zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti.

Prilagodbe
 klimatskim
 promjenama

Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja sustava vodoopskrbe i odvodnje, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz. U okviru razvojnih aktivnosti vezano uz planiranje sustava odvodnje otpadnih voda, voditi računa o zaštićenim područjima prirode.

Krajobraz
 Zaštićena područja

Tijekom pripreme pojedinačnih projekata, postupanje s viškom materijala od iskopa uskladiti s Pravilnikom o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN broj 79/14).

Tlo, Voda,
 Bioraznolikost,
 Georaznolikost,
 Krajobraz

Dodatne mjere i napomene vezane uz kulturno-povijenu baštinu i planirane strateške projekte:

P05 – Toponim Grebišće upozorava na potencijalni arheološki lokalitet.

P08 – Tradicijske mini hotele u zonama kulturno-povijesnih cjelina (Pitve, Svirče, Vrboska) projektirati u suradnji s nadležnim konzervatorskim odjelom.

P11 – Poštivati mjere zaštite iz Konzervatorskog elaborata u prilikom realizacije projekta Etno-eko selo Humac.

P12 – Voditi računa da ruralno naselje na otoku Šćedro postaje zaštićena cjelina.

P15 – Hortikulturno rješenje treba razmotriti opravdanost sadnje palmi, obzirom da one nisu autohtono zelenilo i loše podnose klimu.

P18 – Lokaciju sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro potrebno je koordinirati s nadležnim konzervatorom/arheologom s obzirom na postojeća hidroarheološka nalazišta.

P20 – Prilikom rekonstrukcije stare ceste do Pitava voditi računa o obilježjima austrijske ceste, tj. čuvanju kamenih kolobrana.

P27 – Novu rivu u Vrboskoj planirati u suradnji s nadležnom konzervatorskom službom.

P28 – Popločavanje trga u Pitvama i Vrisniku planirati u suradnji s nadležnom konzervatorskom službom.

P44 – Uređenje starih škola/zgrada na području Općine planirati u suradnji s nadležnim konzervatorskim odjelom.

P47 – Poveznica s Vinogradarskom zbirkom u Pitvama, koja je u rekonstrukciji, a u sustavu jelšanskih muzeja.

9.1 Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije za ekološku mrežu

1. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije potrebno je osigurati izbjegavanje izgradnje turističke infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na obalne i morske stanišne tipove i ciljne vrste.
2. Razvoj posebnih oblika turizma (nautički, speleološki, ronilački, avanturistički i sl.) planirati u skladu s dokumentima upravljanja područjima ekološke mreže za ona područja za koja su doneseni, a za ostala područja uspostaviti direktnu suradnju sa sektorom zaštite prirode (nadležnom institucijom) u cilju pronalaženja najprihvatljivijeg rješenja.
3. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije vezano uz razvoj infrastrukture potrebno je osigurati da se izbjegne izgradnja infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na staništa Vazdazelenih šuma česmине (*Quercus ilex*) i Mediteranskih šuma endemičnih borova.
4. U okviru razvoja projekata irigacije zemljišta, voditi brigu da se irigacija uskladi s karakteristikama područja ekološke mreže, ukoliko se irigacija provodi unutar područja EM.
5. U daljnjim fazama razvoja aktivnosti planiranja prometnih infrastrukturnih zahvata, prednost dati ulaganjima u prometne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora ili građevinskog područja kako bi se izbjegao prolazak područjem ekološke mreže.
6. Prilikom daljnjih razvojnih aktivnosti za infrastrukturu nautičkog turizma, dati prednost onima koje uključuju primjenu tehnika izgradnje i rekonstrukcije na način da u najvećoj mogućoj mjeri štite obalni i morski okoliš.

Strategija je temeljni strateški dokument Općine Jelsa za period 2015. – 2020. u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za navedeno razdoblje. Obzirom na karakter dokumenta, nije moguće razmatrati alternativna rješenja, te ona kao takva nisu obrađena u Studiji. Kao alternativno rješenje analizirana je alternativna opcija – bez provođenja Strategije, odnosno mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije (Poglavlje 3).

10 Sažetak

10.1 Uvod

Prema Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15) strateška procjena je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili programa. Strateškom procjenom stvara se osnova za promicanje održivog razvitka kroz objedinjavanje uvjeta za zaštitu okoliša u strategije, planove i programe pojedinog područja. Time se omogućava da se mjerodavne odluke o prihvaćanju strategija, plana i programa donose uz poznavanje mogućih značajnih utjecaja koje bi strategija, plan i program svojom provedbom mogao imati na okoliš, a nositeljima zahvata pružaju se okviri djelovanja i daje se mogućnost uključivanja bitnih elemenata zaštite okoliša u donošenju odluka.

Nositelj izrade Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine (u daljnjem tekstu: Strategija) je Jedinostveni upravni odjel Općine Jelsa (u daljnjem tekstu: Upravni odjel). Postupak strateške procjene utjecaja na okoliš za Strategiju provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša, Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 3/17) i Pravilnika o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08).

Za Strategiju je proveden postupak Ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu te je Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša i energetike (u daljnjem tekstu: MZOIE) (KLASA: UP/I-612-07/17-71/29, URBROJ: 517-07-2-2-17-5) zaključeno da je za Strategiju obavezna provedba Glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Iz tog razloga Strateška studija utjecaja na okoliš Strategije (u daljnjem tekstu: Studija) uključuje poglavlje koje utvrđuje utjecaje na ekološku mrežu, sukladno posebnim propisima kojima se uređuje zaštita prirode. Rješenje MZOIE-a nalazi se u poglavlju 14. Prilozi (Prilog 2).

Općinska strategija zasnovana je na širokoj strateškoj analizi, koja je nastojala obuhvatiti sve najvažnije aspekte eksternog okruženja, kao i internu sposobnost iskorištavanja svih prilika koje joj to okruženje pruža. Već tom analizom identificiraju se i moguće strateške opcije na kojima će Općina Jelsa temeljiti svoj razvoj.

U fokusu Strategije nalazi se turizam u svim svojim aspektima. On je tradicionalno baziran na proizvodu sunca i mora te nautičkom turizmu, no u svojoj budućoj strategiji nudi i kvalitetniji ulazak u aspekte poslovnog turizma (korporativni skupovi, *team building*, itd.), kulturnog turizma (baziranog na baštini i posebnim događanjima), zdravstvenog turizma (na *wellness* principu), kao i druge turističke industrije (cikloturizma, ruralnog, gastro/eno, pustolovnog, sportskog i eko turizma).

Među ciljevima turističkog razvoja svakako odskače produljenje turističke sezone i povećanje turističke potrošnje, a s tim je u uskoj vezi i unapređenje kapaciteta i kvalitete hotelskog smještaja, kao i uvođenje inovativnih modela financiranja turističkih kapaciteta. Turizam je u uskoj vezi i s drugim strateškim razvojnim aspektima Općine Jelsa, prije svega poljoprivredom, ribarstvom, vinarstvom, zanatstvom, prehrambenom i drugim zelenim prerađivačkim industrijama, kojima omogućuje direktan plasman velikog dijela njihovih proizvoda za potrebe turizma.

Turizam prati i uslužni sektor (ugostiteljske, agencijske, maloprodajne, prometne i druge usluge u turizmu), kao i povezani sektor graditeljstva i usluga u graditeljstvu (građevinski, instalaterski i obrtnički radovi, promet nekretninama, održavanje objekata, itd.), te infrastrukturni sustavi koji moraju omogućiti nesmetano poslovanje prethodno spomenutih sektora (zdravstvena skrb, opskrba vodom i energentima, informacijsko komunikacijska infrastruktura, prometna povezanost, komunalna djelatnost, itd.).

Strategija mora također dati prijedloge rješenja loše demografske situacije Općine, a mora podupirati i sve aspekte razvoja civilnog društva koji su nužni za njenu realizaciju.

10.2 Sadržaj Strategije

Iz strateških opcija ekstrapolirani su **strateški projekti** općine i **strateške tekuće aktivnosti** općine Jelsa u periodu do 2020. godine. Strateški projekti grupirani su u slijedećih šest skupina:

- Projekti vezani uz turističku industriju
- Projekti vezani uz nautičku infrastrukturu
- Projekti vezani uz prometnu infrastrukturu
- Projekti vezani uz ostalu infrastrukturu
- Projekti vezani uz ostala investicijska ulaganja
- Projekti vezani uz marketinške i slične aktivnosti

Projekti vezani uz **turističku industriju** sa svojim vezama prema gore navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 10.1 Projekti vezani uz turističku industriju

Šifra	Strateški projekt
P01	Turistički kompleks Mala Poštica (30 % hotel, 70 % vile P + 1 + bazen)
P02	Renoviranje i repozicioniranje TN Adriatic u Vrboskoj
P03	Rekonstrukcija hotela Jadran (uređenje šetnice i privezišta ispod ceste, povezati s izgradnjom lukobrana Sv. Antonija ili kroz luku nautičkog turizma)
P04	Rješavanje i pokretanje projekta Zenčišća (bivše dječje odmaralište, gradnja turističkog kompleksa)
P05	Novi hotel na lokaciji Mina-Grebišće
P06	Novi hotel na lokaciji Soline
P07	Centar za aktivni odmor Vela Stiniva
P08	Tradicijski, obiteljski vođeni mini hoteli (Vrisnik, Pitve, Svirče, Zavala, Ivan Dolac, Poljica-Zastražišće Gdinj, Vrboska (hotel Madeira))
P09	Obnova ruralnih kuća za odmor na centralnoj hvarskoj visoravni
P10	Etno-eko selo Gromin Dolac
P11	Etno-eko selo Humac

Projekti vezani uz **nautičku infrastrukturu** sa svojim vezama prema navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 10.2 Projekti vezani uz nautičku infrastrukturu

Šifra	Strateški projekt
P12	Projekt razvoja otoka Šćedro
P13	Projekt razvoja otoka Zečevo
P14	Uređenje pristaništa i terminala za hidroavione
P15	Uređenje luke Jelsa (Produženje lukobrana Kanun, Uređenje plaže iza zgrade Veslačkog kluba, Šetnica do Bilih stina, Kompletno popločenje na prostoru zahvata, Sadnja novih palmi, Postavljanje nove LED rasvjete, Sanacija sadašnjeg katamaranskog pristaništa, Uređenje sanitarnog čvora u zgradi Depandanse)
P16	Vanjski lukobrani (Produženje lukobrana Iga, Gradnja novog lukobrana Sv. Antonij, izgradnja šetnice s privezištem ispod hotela Jadran ili kroz luku nautičkog turizma)
P17	Izgradnja luke u Zavali (nastavak projekta prema postojećoj idejnoj dokumentaciji)
P18	Određivanje i realizacija sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro

Projekti vezani uz **prometnu infrastrukturu** sa svojim vezama prema navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 10.3 Projekti vezani uz prometnu infrastrukturu

Šifra	Strateški projekt
P19	Dodatni radovi na obilaznici Jelse (Asfaltiranje stare državne ceste uz more od spoja u Jelsi kroz uvale Milna, Grebišća i Zenčišća do spoja u uvali Crikvica-vala i oprema te ceste javnom rasvjetom)
P20	Asfaltiranje stare ceste Svirče-Tunel Pitve-Zavala (Asfaltiranje stare ceste od Svirča preko Vrisnika i Pitava do tunela Pitve-Zavala, Proširenje ceste od Pitava do tunela)
P21	Rekonstrukcija tunela Pitve-Zavala (Uređenje odvodnje, Asfaltiranje, Poravnanje unutarnje mase, Bojenje bočne mase)
P22	Uređenje makadamskih puteva (nastavak od Gdinja do Vrboske i Jelse)
P23	Izgradnja nove ceste (Povezivanje Gdinjskih južnih vala do Gromin doca i Zavale)
P24	Popločenje trga Križonoše (popločenje ostatka trga i postavljanje spomenika)
P25	Uređenje trga Tome Gamulina (uz oblikovanje prizemlja zgrade knjižnice, ljetno kino i poveznica s parkom)
P26	Popločavanje cijele rive u Jelsi
P27	Nova riva u Vrboskoj (Popločavanje nove rive i arhitektonsko oblikovanje mosta i trga u Vrboskoj, gradnja novog glavnog mosta u Vrboskoj i uređenje pripadajućeg trga)
P28	Popločavanje trga u Pitvama i Vrisniku
P29	Uređenje šetnice u Zavali

Projekti vezani uz **ostalu infrastrukturu, investicijska ulaganja te marketinške i slične aktivnosti** sa svojim vezama prema navedenim strateškim opcijama prikazani su u slijedećoj tablici:

Tablica 10.4 Projekti vezani uz ostalu infrastrukturu, investicijska ulaganja te marketinške i slične aktivnosti

Šifra	Strateški projekt
P30	Izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka (Novi cjevovod Jelsa-Poljica, koji opskrbljuje Prapatnu i Malu Stinivu, Šumski makadamski put do Male Stinive, Cjevovod Poljica-Gdinj-Bogomolje, Cjevovod do Grominog doca)
P31	Projekt odvodnje i kanalizacije (Dovršetak spajanja odvodnje prvog prstena u Jelsi i nastavak popločavanja kaleta)
P32	Projekt irigacije zemljišta
P33	Zatvaranje i sanacije deponije u Prapatnoj
P34	Izgradnja groblja i mrtvačnica (groblje u Vrboskoj i mrtvačnica u Zastrazišću, Svirču i Gdinju i Jelsi)
P35	Intergeneracijski kampus (Arhitektonski fakultet u Zagrebu projektira novi vrtić, starački dom sa 120 soba i srednju školu te idejno uređenje prometa zapadnog dijela Jelse)
P36	Dječji vrtić
P37	Starački dom
P38	Srednja škola
P39	Rekonstrukcija i izgradnja multifunkcionalne/svečane dvorane u zgradi općine Jelsa (300 mjesta - završiti sanaciju zidova i podova)
P40	Izgradnja vatrogasnog doma
P41	Novi sadržaji na sportskom kompleksu Pelinje (Asfaltiranje novog košarkaškog igrališta ispred ulaza u dvoranu, Otvaranje malog ugostiteljskog

	objekta u sklopu sportskog centra, Prekrivanje solarnim pločama, gradnja dvorane za balote, igralište umjetnom travom)
P42	Preuređenje i aktivacija Gradske kavane (u skladu s napucima konzervatora)
P43	Realizacija i gradnja tematskih staza na cijelom teritoriju Općine Jelsa
P44	Uređenje starih škola-zgrada na području općine i to: zgrada tkz. Mašinoprojekt, dvije javne zgrade (stare škole) u Gdinju, zgrada u Poljicima, Vrisniku i Svirčima
P45	Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja
P46	Širenje muzeja na dio posvećen procesiji „Za križen“
P47	Program vinskih manifestacija (ljetne i cjelogodišnje manifestacije u suradnji s Udrugom hvarskih vinara uz promociju i degustaciju)
P48	Marketinško profiliranje i rebranding Jelse (pod vodstvom TZ Jelsa)
P49	Izrada kataloga vizualnog identiteta

10.3 Postojeći okolišni problemi

U tekstu u nastavku prikazani su postojeći okolišni problemi vezani uz strateške projekte predviđene Strategijom. Strateška analiza iz Knjige 1 Strategije prikazuje najvažnije prilike i prijetnje koje stoje pred Općinom Jelsa u narednom planskom periodu, kao i njene vlastite snage i slabosti koje joj stoje na raspolaganju ili na putu za korištenje prilika i izbjegavanje prijetnji. U ovom poglavlju analizirane su prijetnje i slabosti koje su prepoznane u Općini.

Ključne slabosti ekstrapolirane iz strateške analize su slijedeće:

1. Prekratka turistička sezona i slaba izvansezonska ponuda (kao jedinstveni faktor koji nije samo problem općine Jelsa već generalno hrvatskog turizma)
2. Slaba izvansmještajna ponuda i niska turistička potrošnja (također kao jedinstveni faktor koji nije samo problem općine Jelsa već generalno hrvatskog turizma)
3. Slaba prometna povezanost (nepostojanje aerodroma, slaba pomorska povezanost sa kopnom, nedovoljna kvaliteta lokalnog javnog prijevoza, nepovezanost sa drugim otocima, dodatno vansezonsko slabljenje povezanosti)
4. Zastarjela hotelska ponuda niske kvalitete (nema hotela visoke kategorije, a postojeći se nisu daleko makli od *image*-a predratne socijalističke ponude)
5. Dominacija apartmanske nad hotelskom ponudom (koja dodatno smanjuje kvalitetu strukture gostiju općine Jelsa, kao i mogućnost produljenja sezone)
6. Nefitabilnost, zaduženost i loše poslovanje postojećih hotela (koje dodatno opterećuje cijeli sustav i postavlja pitanje kako se postaviti prema njihovim vlasnicima kako bi se stanje promijenilo)
7. Loša percepcija stranih i domaćih velikih investitora u nove projekte (koja karakterizira cijelu hrvatsku ulagačku klimu, ponajviše zbog komplicirane i često promjenjive regulative, neriješenosti instituta pomorskog dobra, čestih administrativnih promjena koje onemogućuju kontinuitet razvojnih projekata, generalnog nepovjerenja fondovskih ulagača u netradicionalne ulagačke lokacije, slučajeva korupcije, itd.)
8. Loše upravljanje javnim investicijskim potencijalom koje bi moglo otvoriti nove projekte (nepoduzetnički pristup razvojnim resursima od strane svih nivoa vlasti – državne, županijske i lokalne, koja bi mogla i sama inicirati i pripremiti neke projekte u koje bi kasnije uključivala i druge investitore)
9. Loše brendiranje i označavanje kvalitete (koje se često u prethodnim analizama spominje kao nedostatak jer ne daje jasnu i upečatljivu sliku o samoj lokaciji te nivoima kvalitete koji se tu mogu doživjeti)
10. Slaba vidljivost lokacije na međunarodnom turističkom tržištu (faktor koji je donekle povezan s prethodnim, no odnosi se samo na njegov informacijsko komunikacijski aspekt na najznačajnijim emitivnim tržištima, gdje bi se suvisao zaokružen brand trebao učiniti vidljivijim)
11. Nedostatak obrazovanog kadra za moderno turističko i drugo gospodarstvo (što je problem svih hrvatskih otoka, odnosno njihove slabe demografske situacije,

lokalnih edukacijskih mogućnosti te prometne nepovezanosti kojom bi se teoretski mogao u nekoj mjeri i rješavati)

12. Starost lokalne populacije i smanjen natalitet pučanstva (koja se nadovezuje na prethodni problem, a također i umanjuje prethodno definirane snage u dugoročnom smislu)

Ključne prijetnje ekstrapolirane iz strateške analize su slijedeće:

1. Aspekti globalnih političkih kriza (Bliski Istok, Sjeverna Afrika, Ukrajina, itd.), za koje se ne može s posebnom sigurnošću tvrditi kako će se razvijati u slijedećem planskom razdoblju, a koji imaju poseban značaj u turističkoj industriji, toliko značajnoj za općinu Jelsa i njene konkurente
2. Politički aspekti vezani uz neposredno regionalno okruženje (BiH, Srbija), za koje također postoje neizvjesnosti, a pogotovo u kontekstu širih globalnih zbivanja i njihovih reperkusija na lokalne prilike
3. Migrantska kriza koja potresa Balkan i EU, čiji se dosezi još ne mogu dovoljno sagledati, a koja bi mogla s jedne strane djelovati na političko-sigurnosni aspekt lokacije, a s druge na gospodarsko-socijalni aspekt
4. Jačanje globalnog terorizma i kriminala (pogotovo kao negativan aspekt globalizacije, prethodno opisanih političkih aspekata, te ICT revolucije koja je i u tom segmentu nažalost omogućila ubrzani razvoj), koji predstavlja značajan sigurnosni problem
5. Klimatske promjene zbog nekontroliranog zagađenja okoliša i prekomjerne potrošnje globalnih resursa (koje u najnepovoljnijim okolnostima mogu uzrokovati dugotrajne suše, prekomjerne oborine, deforestaciju, nedostatak vode, podizanje razine mora, itd.), a koje negativno djeluju na navedene snage
6. Ekonomska kriza u mediteranskom dijelu EU koja zahvaća i Hrvatsku, barem u njenom perceptivno mediteranskom dijelu i koja može odbijati daljnja ulaganja ili turističku posjetu u najmanju ruku
7. Skup i neefikasan hrvatski administrativni i legislativni sustav, koji prijeti ne samo novim kapitalnim ulaganjima, već i cijelom domaćem gospodarstvu koje ga jednostavno više ne može nositi (pogotovo ne u kombinaciji sa ubrzanim starenjem stanovništva, velikim brojem umirovljenika i nezaposlenih sa stalno smanjujućim brojem zaposlenika koji bi to sve trebali financirati)
8. Visoka vanjska zaduženost Hrvatske, koja prijeti daljnjim padom kreditnog rejtinga zemlje i nemogućnošću daljnjeg financiranja zdravstva, prosvjete, mirovina i drugih aspekata već skupe države, odnosno nemogućnošću dobivanja kvalitetnog dužničkog kapitala za razvoj projekata
9. Loše stanje na tržištu rada Hrvatske (visoka stopa nezaposlenosti, uz smanjenje zaposlenosti), koja uz prethodne dvije prijetnje posebno razara tkivo mlade države
10. Izvozna nekonkurentnost hrvatskog robnog gospodarstva (ne samo radi kvalitete i opće konkurentnosti baze robnog gospodarstva, već i zbog nekvalitetnih distribucijskih kanala, te slabe interne organizacije – nepostojanja klastera, nedostatka komorske i diplomatske podrške, itd.)
11. Nedovoljna pripremljenost Hrvatske za korištenje EU fondova (ne samo zbog sporosti u prijenosu svih mogućnosti programa na EU nivou na nacionalni nivo, već i zbog slabe prijemne moći, nedostatka znanja na svim nivoima, i općenito podkapacitiranosti u domeni upravljanja projektima)
12. Starenje populacije i demografska kriza u Hrvatskoj, kao i u ostalim članicama EU (koja dodatno ugrožava gospodarsku situaciju Hrvatske u konjunktivi s ostalim prethodno spomenutim faktorima, no možda pruža i priliku kod razvoja zdravstvenog turizma u slučaju bogatih zemalja EU)

10.4 Glavna ocjena

Na području Općine Jelsa, odnosno području obuhvata Strategije, prema *Uredbi o ekološkoj mreži*, nalazi se ukupno 14 područja ekološke mreže - od toga 13 Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) i 1 Područje očuvanja značajno za ptice (POP). Područjima ekološke mreže upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije (Dalmatian Nature).

10.4.1 Opis mogućih značajnih utjecaja provedbe Strategije na ekološku mrežu

Nakon provedbe inicijalne procjene mogućih utjecaja Strategije na područja ekološke mreže, ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji provođenjem najvećeg dijela mjera i aktivnosti u okviru Ostalih investicijskih strateških projekata te Marketinških projekata. U tim strateškim projektima radi se o aktivnostima koje se uglavnom odnose na stvaranje preduvjeta za povećanje konkurentnosti Općine, jačanja socijalnog i gospodarskog sektora, razvoj odgojnih i smještajnih ustanova, ulaganja u opremu i infrastrukturu uglavnom postojećih objekata i sl., a eventualna izgradnja ograničena je na građevinska područja naselja. No, ustanovljeno je da se ne može isključiti utjecaj provedbom pojedinih aktivnosti planiranih u okviru sljedećih strateških projekata:

- P43 Realizacija i gradnja tematskih staza na cijelom teritoriju Općine Jelsa
- P45 Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja

U okviru Ostalih projekata infrastrukture provođenjem projekta

- P34 Izgradnja groblja i mrtvačnica (groblje u Vrboskoj i mrtvačnica u Zastrazišću, Svirču, Gdinju i Jelsi)

može se isključiti negativan utjecaj na ekološku mrežu jer je izgradnja ograničena na područja naselja.

Također je ustanovljeno da se ne očekuju značajni utjecaji na ekološku mrežu provođenjem sljedećih strateških projekata unutar grupa Turistička industrija te Nautička i Prometna infrastruktura:

- P03 Rekonstrukcija hotela Jadran (uređenje šetnice i privezišta ispod ceste, povezati s izgradnjom lukobrana Sv. Antonija ili kroz luku nautičkog turizma)
- P15 Uređenje luke Jelsa (Produženje lukobrana Kanun, Uređenje plaže iza zgrade Veslačkog kluba, Šetnica do Bilih stina, Kompletno popločenje na prostoru zahvata, Sadnja novih palmi, Postavljanje nove LED rasvjete, Sanacija sadašnjeg katamaranskog pristaništa, Uređenje sanitarnog čvora u zgradi Depandanse)

jer se lokacije planiranih projekata nalaze udaljene od područja ekološke mreže, te

- P16 Vanjski lukobrani (Produženje lukobrana Iga, Gradnja novog lukobrana Sv. Antonij, izgradnja šetnice s privezištem ispod hotela Jadran ili kroz luku nautičkog turizma)
- P24 Popločenje trga Križonoše (popločenje ostatka trga i postavljanje spomenika)
- P25 Uređenje trga Tome Gamulina (uz oblikovanje prizemlja zgrade knjižnice, ljetno kino i poveznica s parkom)
- P26 Popločavanje cijele rive u Jelsi
- P27 Nova riva u Vrboskoj (Popločavanje nove rive i arhitektonsko oblikovanje mosta i trga u Vrboskoj, gradnja novog glavnog mosta u Vrboskoj i uređenje pripadajućeg trga)
- P28 Popločavanje trga u Pitvama i Vrisniku
- P29 Uređenje šetnice u Zavali

jer se radio o ulaganju u infrastrukturu uglavnom postojećih objekata, a eventualna izgradnja ograničena je na građevinska područja naselja te na područja u kojima je antropogeni utjecaj prisutan.

Strategija je temeljni strateški dokument Općine Jelsa u kojem se određuju ciljevi i prioritete razvoja u programskom razdoblju 2015. – 2020. godine. Provedba tih ciljeva i projekata obuhvaća cijelo područje Općine. S obzirom da dokumentom kao što je strategija razvoja nisu uvijek poznate lokacije za neke od planiranih aktivnosti, nije bilo moguće utvrditi stvaran značaj utjecaja na konkretna područja ekološke mreže, već samo na način da se istaknu ključni rizici za ciljne vrste i cjelovitost područja ekološke mreže.

Tablica 10.5 Pregled utjecaja na područja ekološke mreže

Strateški projekti vezani uz turističku infrastrukturu	
Opis utjecaja	Značaj utjecaja
Utjecaj je moguć izgradnjom turističke infrastrukture, te odvijanjem intenzivnih turističkih aktivnosti. Proširenjem	Utjecaj može biti značajan ukoliko se radi o otvaranju novih područja turističke namjene i izgradnji većih turističkih cjelina

<p>postojećih područja turističke namjene ili otvaranjem novih područja, može doći do zauzimanja područja stanišnih tipova. Kao posljedica povećanog broja turista i odvijanjem aktivnosti moguće je uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih životinjskih ciljnih vrsta, smanjenje brojnosti biljnih ciljnih vrsta, kao i narušavanja stabilnosti stanišnih tipova.</p>	<p>koje podrazumijevaju prenamjenu zemljišta koje može biti ciljno stanište te pojavom pojačanog intenziteta turističkih aktivnosti. Intenziviranjem specifičnih oblika turizma (nautički, ciklo, speleološki, ronilački, avanturistički, eko) mogući su negativni utjecaji na osjetljive stanišne tipove te ciljne vrste pojedinih područja ekološke mreže.</p>
<p>Utjecaj je moguć uređenjem plaža, jer može doći do zauzimanja stanišnih tipova odnosno do narušavanja stabilnosti staništa. Povećanjem broja turista i njihovim aktivnostima moguće je uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih životinjskih ciljnih vrsta te smanjenje brojnosti biljnih ciljnih vrsta.</p>	<p>Utjecaj može biti značajan ukoliko se u svrhu uređenja plaža provode tehnike kao što je nasipavanje i sl., koje dovode do fizičkog uništavanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova.</p>
<p>Zaključak: Izgradnja turističke infrastrukture se planira u skladu s prostornim planovima te postupkom integralnog upravljanja obalnim područjem, kojima se planira osigurati dugoročno održivo upravljanje obalnim područjem, a istovremeno i očuvanje morskog okoliša te biološke raznolikosti. U svrhu sprečavanja odnosno ublažavanja eventualno mogućeg utjecaja, potrebno je provesti postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu prostorno planskih dokumenata.</p> <p>Značajnijim intenziviranjem nekih aktivnosti (nautički, ronilački, speleološki, avanturistički) moguć je negativan utjecaj na pojedina područja ekološke mreže, posebno ona koja uključuju osjetljiva staništa kao što su to Špilje i jame zatvorene za javnost (8310) i Grebeni (1170). Provođenjem mjera za očuvanje ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže prema Pravilniku o ciljevima očuvanja i osnovnim mjerama za očuvanje ptica u području ekološke mreže (NN 15/14), doprinijet će se ublažavanju ili sprečavanju navedenih utjecaja.</p>	
<p>Strateški projekti vezani uz nautičku infrastrukturu</p>	
<p>Opis utjecaja</p>	<p>Značaj utjecaja</p>
<p>Utjecaj je moguć izgradnjom infrastrukture kao što su luke nautičkog turizma, pristaništa i terminali za hidroavione, sidrišta i sl. Kao posljedica odvijanja aktivnosti moguće je uznemiravanje jedinki lokalno prisutnih životinjskih ciljnih vrsta, smanjenje brojnosti biljnih ciljnih vrsta, kao i narušavanja stabilnosti stanišnih tipova.</p>	<p>Utjecaj može biti značajan ukoliko se radi o otvaranju novih lokacija luka nautičkog turizma te intenziviranjem aktivnosti sidrenja brodica i olakšanog pristupa prethodno nedostupnim područjima ekološke mreže. Povećanjem kapaciteta odnosno formiranjem novih nautičkih luka postoji mogućnost kumulativnog utjecaja s postojećim sadržajem što može predstavljati značajan negativan utjecaj na morski okoliš. Povećanjem prometa hidroaviona i uslijed toga intenziviranjem buke moguć je značajan utjecaj na ciljne vrste područja očuvanja značajnog za ptice.</p>
<p>Zaključak: Izgradnja luka nautičkog turizma na novim lokacijama planira se u skladu s prostornim planovima i prema potrebi uključujući prostorne planove posebnih obilježja i planove upravljanja zaštićenim područjima te postupkom integralnog upravljanja obalnim područjem, kojima se mora osigurati dugoročno održivo upravljanje obalnim područjem a istovremeno i očuvanje morskog okoliša te biološke raznolikosti. U svrhu sprečavanja odnosno ublažavanja eventualno mogućeg utjecaja, potrebno je provesti postupak ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu prostorno planskih dokumenata. Kako se radi o infrastrukturi i aktivnostima koje su identificirane kao prijetnja za vrste i staništa, a ne postoji dovoljno podataka o stvarnim utjecajima, nije moguće sa sigurnošću predvidjeti daljnje trendove i utjecaje.</p>	

Strateški projekti vezani uz prometnu infrastrukturu	
Opis utjecaja	Značaj utjecaja
<p>Izgradnjom cestovne infrastrukture mogući su utjecaji u smislu fragmentacije staništa ili kroz zauzimanje stanišnih tipova. Izgradnja ovakvih linijskih infrastrukturnih objekata podrazumijeva i izgradnju privremene infrastrukture (pristupne ceste, lokacije za odlaganje materijala i sl.) što također predstavlja rizik zauzimanjem staništa. Osim direktnih oštećenja koja nastaju izvođenjem radova izgradnje, poseban rizik predstavlja olakšano raznošenje sjemenja korovnih i invazivnih vrsta, koje uzrokuje izravnu prijetnju biološkoj raznolikosti.</p>	<p>Moguć je značajan utjecaj u slučaju izgradnje infrastrukture prometnica na područjima stanišnih tipova unutar područja ekološke mreže posebno onih male površine.</p>
<p>Zaključak: Izgradnja dionica prometnica podliježe provedbi postupka prethodne ili glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, što smanjuje ili sprječava moguće utjecaje na okoliš i područja ekološke mreže. Također, predlaganjem mjera ublažavanja u okviru strateških procjena i pripadajućih ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu moguće je navedene utjecaje ublažiti ili spriječiti.</p>	
Strateški projekti vezani uz ostalu infrastrukturu i investicijski projekti	
Opis utjecaja	Značaj utjecaja
<p>Izgradnja vodoopskrbnog sustava može imati utjecaj na ekološku mrežu u smislu fragmentacije staništa ili kroz zauzimanje stanišnih tipova. Izgradnja ovakvih linijskih infrastrukturnih objekata podrazumijeva i izgradnju privremene infrastrukture (pristupne ceste, lokacije za odlaganje materijala i sl.) što također predstavlja rizik zauzimanjem staništa.</p> <p>Realizacijom projekta odvodnje i kanalizacije može se utjecati na ekološku mrežu ukoliko se izvodi unutar ili u blizini područja ekološke mreže. S druge strane, ukoliko se izgradi pročistač otpadnih voda, moguć je pozitivan utjecaj na područje ekološke mreže u neposrednoj blizini.</p>	<p>Moguć je značajan utjecaj u slučaju izgradnje ostale infrastrukture na područjima stanišnih tipova unutar područja ekološke mreže, posebno onih male površine.</p>
<p>Zaključak: Izgradnja ostale infrastrukture podliježe provedbi postupka prethodne ili glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, što smanjuje ili sprječava moguće utjecaje na okoliš i područja ekološke mreže. Također, predlaganjem mjera ublažavanja u okviru strateških procjena i pripadajućih ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu moguće je navedene utjecaje ublažiti ili spriječiti.</p>	

10.4.2 Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije

Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije zamišljene su na način da predstavljaju uvjete koje trebaju zadovoljiti aktivnosti i projekti koji su planirani putem Strategije, kako bi se osigurala zaštita ciljnih vrsta i cjelovitost područja ekološke mreže. Obzirom da na ovoj razini strateške procjene nije bilo moguće utvrditi stvarni značaj mogućih utjecaja na konkretna područja ekološke mreže, za aktivnosti kod kojih je prepoznata mogućnost pojave utjecaja, tijekom pripreme projektne dokumentacije provest će se prethodna ili glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13) i Pravilniku o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14).

Osim mjera predloženih ovom glavnom ocjenom, u obzir treba uzeti i mjere zaštite bioraznolikosti, zaštićenih područja i voda predložene ovom Studijom, kao i mjere

predložene glavnim ocjenama u okviru postupaka strateških procjena utjecaja na okoliš za relevantne sektorske dokumente na državnoj ili županijskoj razini, a vezano uz obavezu usklađivanja i preuzimanja mjera iz dokumenata više (državne) razine odnosno usklađivanja na županijskoj razini.

U nastavku je dan pregled mjera ublažavanja štetnih posljedica na ciljne vrste/staništa i cjelovitost područja ekološke mreže koje mogu nastati provedbom Strategije.

1. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije potrebno je osigurati izbjegavanje izgradnje turističke infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na obalne i morske stanišne tipove i ciljne vrste.
2. Razvoj posebnih oblika turizma (nautički, speleološki, ronilački, avanturistički i sl.) planirati u skladu s dokumentima upravljanja područjima ekološke mreže za ona područja za koja su doneseni, a za ostala područja uspostaviti direktnu suradnju sa sektorom zaštite prirode (nadležnom institucijom) u cilju pronalaženja najprihvatljivijeg rješenja.
3. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije vezano uz razvoj infrastrukture potrebno je osigurati da se izbjegne izgradnja infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na staništa Vazdazelenih šuma česmne (*Quercus ilex*) i Mediteranskih šuma endemičnih borova.
4. U okviru razvoja projekata irigacije zemljišta, voditi brigu da se irigacija uskladi s karakteristikama područja ekološke mreže, ukoliko se irigacija provodi unutar područja ekološke mreže.
5. U daljnjim fazama razvoja aktivnosti planiranja prometnih infrastrukturnih zahvata, prednost dati ulaganjima u prometne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora ili građevinskog područja kako bi se izbjegao prolazak područjem ekološke mreže.
6. Prilikom daljnjih razvojnih aktivnosti za infrastrukturu nautičkog turizma, dati prednost onima koje uključuju primjenu tehnika izgradnje i rekonstrukcije na način da u najvećoj mogućoj mjeri štite obalni i morski okoliš.

10.4.3 Zaključak o utjecaju Strategije na ekološku mrežu

Slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, ocjenjeno je da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje provedbe Strategije, te je temeljem Rješenja Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Uprave za zaštitu prirode (KLASA: UP/I-612-07/17-71/29; URBROJ: 517-07-2-2-17-5 od dana 20. ožujka 2017.godine) potrebno provesti Glavnu ocjenu.

Provedbom strateških projekata i aktivnosti predviđenih Strategijom, ustanovljeno je da se ne očekuju utjecaji na ekološku mrežu provođenjem najvećeg dijela planiranih aktivnosti u okviru Strateških projekata vezanih uz ostale investicijske projekte i svih planiranih projekata i aktivnosti vezanih uz Marketinške projekte.

Utvrđeno je da se ne može isključiti negativan utjecaj uglavnom lokalnog karaktera, provedbom pojedinih projekata i aktivnosti planiranih u okviru strateških projekata vezanih uz razvoj turističke industrije, nautičke infrastrukture te prometne i ostale infrastrukture.

Negativan utjecaj na područja ekološke mreže moguć je razvojem turističke industrije jer može doći do zauzimanja područja ciljnih stanišnih tipova ili staništa ciljnih vrsta, što može dovesti do smanjenja brojnosti ciljnih vrsta, te gubitka odnosno narušavanja stabilnosti stanišnih tipova. Negativan utjecaj na područja ekološke mreže moguć je razvojem turističkih sadržaja te razvojem kapaciteta nautičkih luka, koje obuhvaćaju izgradnju infrastrukture, formiranje novih luka te posljedično intenziviranje turističkih aktivnosti. Navedenim aktivnostima može doći do zauzimanja područja ciljnih stanišnih tipova te do uznemiravanja jedinki ciljnih vrsta, što može dovesti do smanjenja brojnosti ciljnih vrsta, te gubitka odnosno narušavanja stabilnosti ciljnih stanišnih tipova. Moguć je negativni utjecaj na područja ekološke mreže pojavom kumulativnog efekta s postojećim sadržajem. Intenziviranjem specifičnih oblika turizma (ciklo, speleološki, ronilački, avanturistički)

moćući su negativni utjecaji na osjetljive ciljne stanišne tipove te ciljne vrste pojedinih područja ekološke mreže.

Predloženim mjerama ublažavanja iz Glavne ocjene i Studije svi prepoznati utjecaji mogu se ublažiti, čime provedba Strategije može biti prihvatljiva za ekološku mrežu.

10.5 Vjerojatno značajni utjecaji na okoliš

Prije utvrđivanja značajnih utjecaja na okoliš identificirane su aktivnosti u okviru strateških projekata koje mogu imati značajan utjecaj na okoliš te su utvrđene sastavnice okoliša odnosno opterećenja na okoliš, povezana s mogućim utjecajima. Identifikacijom aktivnosti unutar strateških projekata čijom provedbom se mogu očekivati značajni utjecaji na okoliš ustanovljeno je sljedeće:

- Aktivnosti mogu imati pozitivan ili negativan utjecaj na neku od sastavnica okoliša, većeg ili manjeg značaja ovisno o vrsti aktivnosti.
- Provedbom planiranih projekata unutar Strateških projekata vezanih uz turističku industriju, nautičku, prometnu i ostalu infrastrukturu, mogu se očekivati uglavnom pozitivni i negativni utjecaji na sastavnice okoliša,
- Provedbom planiranih projekata unutar Strateških projekata Ostala infrastruktura i Ostali investicijski projekti mogu se očekivati uglavnom pozitivni utjecaji, a manjim dijelom negativni utjecaji na sastavnice okoliša,
- Provedbom planiranih projekata unutar Marketinških strateških projekata, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na kvalitetu života stanovništva.

U nastavku su mogućući utjecaji na okoliš identificiranih aktivnosti u okviru planiranih projekata Strategije, sagledani i opisani po sastavnicama okoliša.

10.5.1 Tlo

Na području Općine potencijali za razvoj poljoprivrede i uspostavu sustava navodnjavanja nisu dovoljno iskorišteni. Kroz planirani projekt irigacije zemljišta poticalo bi se rješavanje te problematike u razvoju i korištenju neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta. Predmetna mjera pozitivno utječe na razvoj poljoprivrede.

Zaštita tla od štetnog djelovanja otpadnih voda, koje se u mnogim slučajevima ispuštaju u tlo bez pročišćavanja, postići će se planiranim projektom odvodnje i kanalizacije. Provođenje predviđenih aktivnosti imat će pozitivan utjecaj na tlo i poljoprivredno zemljište. Provedbom planiranog projekta Zatvaranje i sanacije deponije u Prapatnoj te gradnjom reciklažnog dvorišta i instaliranjem bioplinskog postrojenja smanjit će se štetno djelovanje neadekvatno zbrinutog otpada na tlo.

10.5.2 Vode

U sklopu projekta irigacije zemljišta planira se izgradnja i korištenje sustava navodnjavanja. Sustavi navodnjavanja predstavljaju opterećenje na vodni resurs zahvaćanjem vode. Ukoliko dolazi do zahvaćanja vode u razdoblju hidrološkog minimuma (ljetni mjeseci), može doći do negativnog utjecaja na bilancu voda na lokalnoj razini. Poljoprivredna proizvodnja predstavlja raspršen izvor onečišćenja za površinske i podzemne vode, procjenjuje se da navodnjavanjem u svrhu intenziviranja poljoprivredne proizvodnje može doći do degradacije ekološkog stanja površinskih vodnih tijela i kemijskog stanja podzemnih vodnih tijela u odnosu na postojeće stanje primjenom prihranjivanja, korištenjem pesticida, herbicida i drugih tvari. Također, navodnjavanje predstavlja doprinos ublažavanja posljedica koje izazivaju suše.

Planiranim projektom odvodnje i kanalizacije planira se uskladiti razvoj odvodnje s razvojem vodoopskrbe, rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dijelova mreže javne odvodnje. Sve navedeno predstavlja značajan pozitivan utjecaj na stanje voda, smanjenjem opterećenja onečišćujućih tvari u recipijentima otpadnih voda. Izgradnjom sustava odvodnje smanjit će se broj ilegalnih ispusta otpadnih i septičkih jami čime će se doprinijeti boljem stanju podzemnih voda.

Prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016. – 2023. lučka infrastruktura predstavlja jedan od generatora hidromorfoloških promjena. Ulaganja u lučku infrastrukturu u već postojećim lukama neće izazvati dodatna hidromorfološka opterećenja na priobalna vodna

tijela. Dogradnja koja će se odvijati kao novi zahvat u prostoru može predstavljati izvor novog hidromorfološkog opterećenja na priobalna vodna tijela. Također, luke mogu predstavljati izvor onečišćenja mora putem emisija opasnih tvari s plovila, a što je posebno izraženo pri pojavi akcidentnih situacija. Također, do negativnih utjecaja na stanje voda može doći ukoliko unutar lučkog prostora ne postoji odgovarajuća infrastruktura za prihvatanje otpadnih voda.

Razvojem turističke industrije predviđen je povećan broj različitih turističkih sadržaja i usluga (hoteli, kampovi i sl.) koje prati sve veći intenzitet turističkih aktivnosti. Posljedica intenziviranja turističkih aktivnosti je pojačan pritisak na obalno područje, a time i na morski okoliš. Značajan pritisak u tom smislu može se dogoditi aktivnostima uređenja i stabilizacije obalnog područja, odnosno izgradnjom različitih turističkih sadržaja koja uključuje radove kao što su nasipavanja, betoniranja i slično što može dovesti do narušavanja stanja morskog okoliša. Navedeni utjecaj moguće je ublažiti mjerama zaštite proizašlim iz postupka procjene utjecaja na okoliš za pojedinačne projekte turističkih zona. Razvojem nekih aktivnosti u okviru specifičnih oblika turizma (avanturistički, ronilački, speleološki te nautički) može doći do negativnih utjecaja na morski okoliš. Aktivnosti nautičkog turizma te ronilačkog turizma mogu predstavljati izravnu prijetnju morskim ekosustavima kroz direktno uništavanje osjetljivih morskih i obalnih staništa i vrsta, najčešće uzrokovano sidrenjem te mogućnošću pristupa u netaknuta područja, kao i raznim oblicima uznemiravanja. Također, neplanskim povećanjem kapaciteta formiranjem novih nautičkih luka postoji mogućnost kumulativnog utjecaja s postojećim sadržajem što može predstavljati negativan pritisak na morski okoliš. Pojačanim intenzitetom speleoturizma moguća su uznemiravanja životinja uslijed posjećivanja morskih špilja.

Planiranim projektom odvodnje i kanalizacije doći će do smanjenja pritiska na morski okoliš koji predstavlja neadekvatno ispuštanje nepročišćene otpadne vode, te će se pozitivno utjecati na stanje morskog okoliša, odnosno doprinijeti će se postizanju sveukupnog dobrog stanja morskog okoliša. Neplanskim smještajem morskih ispusta iz uređaja za pročišćavanje otpadne vode postoji mogućnost kumulativnog utjecaja s postojećim sadržajem što može predstavljati negativan utjecaj na morski okoliš.

10.5.3 Kvaliteta zraka

Unutar sustava odvodnje javljaju se emisije plinova koji su nosioci neugodnih mirisa. Takvi plinovi, iako nemaju direktan utjecaj na ljudsko zdravlje narušavaju kvalitetu života. Stoga aktivnosti unutar projekta odvodnje i kanalizacije koje pridonose poboljšanjima sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i kojima će se nekontrolirane emisije plinova neugodnih mirisa ograničiti (npr. rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dijelova mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda, izgradnja/obnova/nadogradnja postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda), pozitivno pridonose poboljšanju i očuvanju kvalitete zraka. Odlagališta otpada izvor su onečišćujućih tvari koje se emitiraju u zrak, ponajprije plinova neugodnih mirisa (npr. H₂S) i lebdećih čestica. Stoga planirani projekt Zatvaranje i sanacija deponije u Prapatnoj ima pozitivan doprinos ublažavanju utjecaja emisija s odlagališta na kvalitetu zraka. Planiranim projektom Gradnje reciklažnog dvorišta i instaliranja bioplinskog postrojenja smanjuju se količine otpada, što direktno smanjuje i produkciju onečišćujućih tvari, te se uvodi i kontrola emisije plinova iz tijela odlagališta te se, ovisno o primijenjenoj tehnologiji, mogu i korisno upotrijebiti (npr. za dobivanje toplinske energije).

10.5.4 Klimatske promjene

Razmatranje problema klimatskih promjena može se razdvojiti na dvije grane. Moguće je gledati utjecaj pojedinih aktivnosti na klimatske promjene. U tom se slučaju najčešće gleda koliko pojedini zahvat/aktivnost pridonosi proizvodnji stakleničkih plinova – plinova zaslužnih za povećano zagrijavanje atmosfere, što je, po svemu sudeći, glavni razlog ubrzanih klimatskih promjena. S druge strane moguće je gledati kakav utjecaj klimatske promjene imaju na pojedini zahvat/aktivnost. Pri tome se najveća pažnja pridaje utjecaju posljedica klimatskih promjena (npr. poplava, suša) na promatranu aktivnost.

Analizom aktivnosti unutar pojedinih projekata Strategije ocijenjeno je da provođenje određenih mjera ima utjecaj na klimatske promjene. Ukoliko provođenjem mjera dolazi do

smanjenja/povećanja emisije stakleničkih plinova u zrak tada se govori u pozitivnom/negativnom utjecaju mjere na ublažavanje klimatskih promjena. Ukoliko klimatske promjene imaju utjecaj na određene aktivnosti te se provedbom mjera umanjuju/povećavaju posljedice koje nastaju zbog klimatskih promjena, govori se o pozitivnom/negativnom doprinosu prilagodbi klimatskim promjenama.

Prilikom rada, unutar sustava odvodnje nastaju i staklenički plinovi. Planirani projekt odvodnje i kanalizacije pozitivno pridonosi unapređenju sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda te će se njegovom provedbom nekontrolirane emisije plinova smanjiti i staviti pod kontrolirane uvjete.

Odlagališta otpada izvor su odlagališnih plinova, među kojima su ugljikov dioksid (CO₂) i metan (CH₄) najzastupljeniji. Navedeni plinovi su staklenički plinovi i utječu na klimatske promjene. Stoga planirani projekti Zatvaranja i sanacije deponije u Prapatnoj te Gradnja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja imaju pozitivan doprinos ublažavanju klimatskih promjena.

10.5.5 Priroda

U okviru planiranih projekata razvoja turističke industrije, predviđen je povećan broj različitih turističkih sadržaja i usluga (hoteli, kampovi i sl.) koje prati sve veći intenzitet turističkih aktivnosti. Posljedica intenziviranja turističkih aktivnosti je pojačan pritisak na obalno područje a time i na obalna staništa i vrste. Značajan pritisak u tom smislu događa se na područjima pješćanih i šljunčanih plaža gdje aktivnostima održavanja plaža koje mogu uključivati nasipavanja i sl., može doći do uništavanja fizičkih osobina i stabilnosti staništa, odnosno do gubitka staništa. Navedeni utjecaj na bioraznolikost moguće je ublažiti mjerama zaštite proizašlim iz postupka procjene utjecaja na okoliš za pojedinačne projekte turističkih zona.

Razvojem specifičnih oblika turizma (avanturistički, ciklo, speleološki) može doći do negativnih utjecaja na staništa i biološku raznolikost na način da formiranjem tematskih staza i drugih objekata (npr. za avanturistički turizam) dolazi do gubitka ili degradacije staništa te uznemiravanja životinjskih vrsta. Pojačanim intenzitetom speleoturizma moguća su uznemiravanja životinja uslijed posjećivanja špilja, primjerice šišmiša.

Planiranim projektom odvodnje i kanalizacije, kojim će se smanjiti pritisak na recipijente radi postojećeg neadekvatnog ispuštanja otpadne vode, pozitivno će se utjecati na morska staništa i vrste.

Razvoj prometne infrastrukture obuhvaća izgradnju i/ili obnovu infrastrukturnih objekata koji predstavljaju linijske infrastrukturne objekte čijom izgradnjom dolazi najvećim dijelom do trajne prenamjene površina te gubitka i fragmentacije staništa, posebno šumskih unutar radnog pojasa i pojasa potrebnog za održavanje. Zbog naravi radova neće doći do nastanka dugoročnih šteta po pitanju bioraznolikosti nekog područja i može se općenito reći da se primjenom tehničkih mjera ublažavanja te pridržavanjem pravila struke utjecaji na biljne i životinjske vrste tijekom izvođenja radova mogu ublažiti ili čak potpuno otkloniti. Također, uslijed izgradnje infrastrukturnih zahvata nenamjerni unos alohtonih invazivnih vrsta može predstavljati značajnu prijetnju za bioraznolikost određenog područja. Obnova postojećih i izgradnja novih dionica u urbanim područjima, nema značajan utjecaj na staništa i vrste jer se uglavnom radi o staništima pod antropogenim utjecajem.

Planiranim projektom zatvaranja i sanacije deponije u Prapatnoj te gradnjom reciklažnog dvorišta, doći će do značajnih pozitivnih utjecaja na biološku raznolikost. Predviđene aktivnosti na poboljšanju sustava gospodarenja otpadom koje obuhvaćaju izgradnju planiranih objekata (reciklažno dvorište i bioplinsko postrojenje) te sanaciju deponije u Prapatnoj, značajno će doprinijeti poboljšanju stanja postojećeg načina gospodarenja otpadom, koje predstavlja jedan od najvećih pritisaka na okoliš.

Razvoj lučke infrastrukture u već postojećim lukama neće izazvati dodatna opterećenja na biljne i životinjske vrste ali dogradnja koja će se odvijati kao novi zahvat u prostoru može predstavljati izvor novog opterećenja na obalna staništa i vrste koje ga nastanjuju. Također, luke mogu predstavljati izvor onečišćenja mora putem emisija opasnih tvari s plovliva, a što je posebno izraženo pri pojavi akcidentnih situacija.

10.5.6 Zaštićena područja

Projektima razvoja otoka Šćedro i Zečevo može doći do negativnih utjecaja na zaštićena područja prirode (Značajni krajobraz – otok Zečevo, Značajni krajobraz – otok Šćedro) no zbog nedostatka podataka o planiranim aktivnostima nije moguće procijeniti značaj navedenog utjecaja.

10.5.7 Krajobraz

Planiranim projektima razvoja turističke industrije mogu se dogoditi potencijalno negativni utjecaji ukoliko se pojedini zahvati planiraju na krajobrazno visoko vrijednim područjima. To su prvenstveno područja poput obalnog pojasa još nedevastiranog izgradnjom, ruralnih cjelina i krajobraza ili visoko vrijednih prirodnih područja. Potencijalni utjecaji se svode na narušavanje krajobraznog karaktera uslijed pojave kontekstualno neprilagođene izgradnje, ali i na degradaciju vizura sa šireg prostora.

Planirani projekti vodoopskrbnog sustava te odvodnje i kanalizacije predviđaju izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturnih objekata – kanalizacijske i vodovodne mreže. U okviru izgradnje novih infrastrukturnih objekata moguće su negativne posljedice po krajobraz i to kroz promjenu krajobraznih značajki i karakter krajobraza. U urbanim i *suburbanim* područjima problematika nije izražena zbog već ranije degradiranih krajobraznih značajki i antropogenog karaktera krajobraza. Područja koja su osjetljivija na eventualne promjene su kulturni krajobrazi visoke vrijednosti ili obalno područje. Izgradnja nadzemnih zahvata te u manjoj mjeri izgradnja podzemnih elemenata zahvata, na takvim područjima utjecati će na promjenu karaktera krajobraza i vizualne kvalitete, ali će promjena biti uglavnom lokalnog karaktera.

Sanacijom odlagališta u Prapatnoj, uklonit će se odlagalište čime će se doći do pozitivnog utjecaja na krajobraz na lokalnoj razini. Razvoje prometne infrastrukture uzrokovat će određene promjene u krajobrazu, jer se u sklopu projekta predviđa izgradnja novih prometnica u svrhu povezivanja Općine. Izgradnja novih dionica može uzrokovati negativne utjecaje na promjenu karaktera krajobraza. To se prije svega odnosi na krajobraze u kojima je vrlo malen udio antropogenih elemenata.

10.5.8 Kulturno-povijesna baština

Aktivnostima planiranih projekata razvoja turističke industrije očekuju se općenito pozitivni utjecaji na kulturno-povijesnu baštinu. Turistička ponuda temeljena na kulturnoj baštini i kulturni turizam općenito potpomažu održivo korištenje kulturne baštine, a samim time pozitivno utječu kako na pojedine elemente kulturne baštine obuhvaćene mjerama tako i na kulturnu baštinu općenito. Potencijalno negativni utjecaji mogu se dogoditi u kulturološki ili arheološki aktivnim područjima uslijed izgradnje turističke infrastrukture. Moguća su fizička oštećenja kulturne baštine, pa ih je pažljivim planiranjem i projektiranjem potrebno minimalizirati. To su područja poput blizine starih gradskih jezgri, ruralnih cjelina ili arheoloških nalazišta.

Planirani projekti vodoopskrbnog sustava te odvodnje i kanalizacije predviđaju izgradnju i rekonstrukciju infrastrukturnih objekata čime je moguć negativan utjecaj na kulturnu baštinu na način mogućeg fizičkog uništavanja pojedinačnog objekta kulturne baštine ili narušavanjem kulturološkog konteksta. Budući da su postojeći elementi kulturne baštine zaštićeni zakonskim i prostorno-planskim mjerama na državnoj i lokalnoj razini, značajnu ugrozu predstavlja moguća devastacija arheološke baštine, i to posebno one neotkrivene. Stoga su najrizičnija arheološki aktivna područja, a to su povijesna naselja, obalni pojas s podmorjem i sl. Narušavanje kulturološkog konteksta je u najvećoj mjeri moguće zbog preklapanja lokacija zahvata s blizinom kulturološki vrijednih područja poput ruralnih ili urbanih cjelina. Kvalitetnim projektiranjem i pravovremenim nadzorom prilikom izvođenja građevinskih radova, moguće je ovaj utjecaj spriječiti ili ublažiti.

10.5.9 Stanovništvo i zdravlje ljudi

Kao rezultat provedbe planiranih projekata vezanih uz turističku industriju, nautičku infrastrukturu, prometnu i ostalu infrastrukturu te investicijska ulaganja i marketinške i slične aktivnosti unaprijedit će se svi čimbenici koji čine kvalitetu turističke ponude.

Također, moguće je očekivati produljenje turističke sezone kroz sinergijsko djelovanje svih dionika u turizmu, a time i na smanjenje sezonske nezaposlenosti. Planiranim projektima unapređenja prometne infrastrukture pozitivno će se utjecati na sigurnost u prometu te posljedično na kvalitetu života ljudi Općine Jelsa. Značajno pozitivan utjecaj imat će poboljšanje postojeće i izgradnja nove cestovne mreže što će osigurati prometnu protočnost (posebice u ljetnim mjesecima dok traje turistička sezona), poboljšati uvjete te povećati ukupnu sigurnost cestovnog prometa. Iako će provedba aktivnosti najvećim dijelom poboljšati kvalitetu života i zdravlje stanovništva, neke od aktivnosti imat će i negativan utjecaj u obliku povećanja razine buke i smanjenja kvalitete zraka, a što se posebno odnosi na veći broj novoizgrađenih prometnica i sezonski izraženog pojačanog intenziteta prometa.

Izgradnjom sustava vodoopskrbe i odvodnje doprinijet će se kvaliteti života ljudi kroz povećanu opskrbljenost pitkom vodom i smanjenje problema u vodoopskrbi tijekom ljetnih mjeseci (vrijeme turističke sezone). Također, provedbom aktivnosti na najmanju moguću razinu smanjit će se rizik za ljudsko zdravlje kroz smanjenje izloženosti stanovništva potencijalnim bolestima koje se prenose vodom, a koje se mogu pojaviti uslijed neadekvatnog stanja infrastrukture.

Provođenjem planiranih projekata zatvaranje i sanacija odlagališta u Prapatnoj te granja reciklažnog dvorišta i instaliranje bioplinskog postrojenja nastavit će se započete aktivnosti na poboljšanju postojećeg stanja gospodarenja otpadom te će se doprinijeti smanjenju direktnih i indirektnih utjecaja koje neodgovarajući način gospodarenja predstavlja za okoliš.

Provođenjem aktivnosti izgradnje i obnove prometnih i vodno-komunalnih infrastrukturnih objekata može se očekivati nastanak većih količina građevnog otpada i materijala od iskopa koji kao višak predstavlja mineralnu sirovinu kod građevinskih radova. Kako ovakav materijal, ukoliko ga se nepropisno odlaže, ne bi predstavljao potencijalnu ugrozu za okoliš, potrebno ga je u skladu s propisima odložiti na lokacije predviđene za odlaganje ovakvog materijala.

10.5.10 Kumulativni utjecaji

Pregledom svih projekata i aktivnosti koje se planiraju Strategijom, strateškom procjenom zaključeno je da se najveći kumulativni utjecaj može očekivati izgradnjom turističke industrije za koju je planirano 11 strateških projekata.

Lokacije turističkih kompleksa određene su Prostornim planom i kao takve predstavljaju rezervaciju prostora na temelju prethodno provedenih istraživanja. Također, kumulativni utjecaji na tlo, zrak i more mogući su zbog zajedničkog djelovanja postojećih i planiranih infrastrukturnih objekata koji se planiraju na različitim lokacijama u Općini.

S druge strane, infrastrukturni će projekti kumulativno pozitivno djelovati na stanovništvo i kvalitetu života ljudi.

10.5.11 Prekogranični utjecaj

Provedbom projekata predviđenih Strategijom ne očekuju se mogući utjecaji na okoliš preko državnih granica.

10.6 Mjere zaštite okoliša i mjere praćenja

Mjere zaštite okoliša zamišljene su na način da predstavljaju mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja utjecaja, u svrhu poboljšanja provedbe projekata koji proizlaze iz okvira Strategije, kako bi se osigurala zaštita pojedinih sastavnica okoliša na koje se očekuje utjecaj provedbom aktivnosti.

Detaljne mjere zaštite okoliša i praćenje stanja okoliša propisuju se u skladu s prepoznatim utjecajima za razinu svakog pojedinačnog projekta koji proizlazi iz Strategije, u okviru postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Osim predloženih mjera, u obzir treba uzeti i mjere za ublažavanje utjecaja na ekološku mrežu predložene Glavnom ocjenom u okviru ove Studije. Mjere za ublažavanje utjecaja na ekološku mrežu izdvojene su u zasebnom poglavlju.

U nastavku je dan pregled mjera zaštite okoliša prema planiranim aktivnostima i projektima Strategije za koje je procijenjeno da mogu imati značajan utjecaj na okoliš.

1. Turistička industrija	Sastavnica okoliša
<p>Prilikom razvoja aktivnosti, uzeti u obzir osjetljivost zahvata na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaj zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti.</p>	Prilagodbe klimatskim promjenama
<p>Razvojne aktivnosti vezane uz turističku infrastrukturu, uskladiti s planovima upravljanja zaštićenim područjima</p>	Zaštićena područja
<p>Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.</p>	Krajobraz
<p>Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.</p>	Kulturno-povijena baština
2. Nautička infrastruktura	
<p>Prilikom daljnjih razvojnih aktivnosti za nautičku infrastrukturu, dati prednost onima koje uključuju primjenu tehnika izgradnje i rekonstrukcije na način da u najvećoj mogućoj mjeri štite morski okoliš.</p>	Vode, Bioraznolikost, Georaznolikost
<p>U skladu s planiranim povećanjem pomorske infrastrukture i pomorskog prometa, unutar lučkog prostora planiranih luka nautičkog turizma te sidrišta osigurati prihvat svih vrsta otpadnih voda s brodova i njihovo adekvatno pročišćavanje.</p>	Vode
<p>Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.</p>	Kulturno-povijena baština
<p>Tijekom pripreme pojedinačnih projekata, postupanje s viškom materijala od iskopa uskladiti s Pravilnikom o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN broj 79/14).</p>	Tlo, Voda, Bioraznolikost, Georaznolikost, Krajobraz
<p>Razmotriti opravdanost sadnje palmi s obzirom da one nisu autohtono zelenilo i loše podnose klimu.</p>	Krajobraz
3. Prometna infrastruktura	
<p>Prilikom aktivnosti planiranja izgradnje nove prometne infrastrukture, dati prednost ulaganjima u infrastrukturne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora.</p>	Bioraznolikost Georaznolikost Zaštićena područja Krajobraz
<p>Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.</p>	Krajobraz
<p>Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.</p>	Kulturno-povijena baština
<p>Tijekom pripreme pojedinačnih projekata, postupanje s viškom materijala od iskopa uskladiti s Pravilnikom o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN broj 79/14).</p>	Tlo, Voda, Bioraznolikost, Georaznolikost, Krajobraz
4. Ostala infrastruktura i ostali investicijski projekti	
<p>Prilikom razvoja aktivnosti irigacije zemljišta uzeti u obzir osjetljivost zahvata na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaj zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti.</p>	Prilagodbe klimatskim promjenama
<p>Prilikom razvoja aktivnosti, predvidjeti korištenje i primjenu sredstava za prihranjivanje sukladno Načelima dobre poljoprivredne prakse.</p>	Vode

Prije razvoja aktivnosti i realizacije projekata nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Splitu.	Kulturno-povijena baština
Prilikom planiranja infrastrukture za navodnjavanje poljoprivrednih zemljišta njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz.	Krajobraz
Prilikom razvoja sustava odvodnje i kanalizacije, uzeti u obzir osjetljivost zahvata na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaj zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti.	Prilagodbe klimatskim promjenama
Prilikom planiranja infrastrukture i sadržaja sustava vodoopskrbe i odvodnje, njihov smještaj u prostor omogućiti na način da se vizualno uklope u okolni krajobraz. U okviru razvojnih aktivnosti vezano uz planiranje sustava odvodnje otpadnih voda, voditi računa o zaštićenim područjima prirode.	Krajobraz Zaštićena područja
Tijekom pripreme pojedinačnih projekata, postupanje s viškom materijala od iskopa uskladiti s Pravilnikom o postupanju s viškom iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova (NN broj 79/14).	Tlo, Voda, Bioraznolikost, Georaznolikost, Krajobraz

Dodatne mjere i napomene vezane uz kulturno-povijenu baštinu i planirane strateške projekte:

- P05 – Toponim Grebišće upozorava na potencijalni arheološki lokalitet.
- P08 – Tradicijske mini hotele u zonama kulturno-povijesnih cjelina (Pitve, Svirče, Vrboska) projektirati u suradnji s nadležnim konzervatorskim odjelom.
- P11 – Poštivati mjere zaštite iz Konzervatorskog elaborata u prilikom realizacije projekta Etno-eko selo Humac.
- P12 – Voditi računa da ruralno naselje na otoku Šćedro postaje zaštićena cjelina.
- P15 – Hortikulturno rješenje treba razmotriti opravdanost sadnje palmi, obzirom da one nisu autohtono zelenilo i loše podnose klimu.
- P18 – Lokaciju sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro potrebno je koordinirati s nadležnim konzervatorom/arheologom s obzirom na postojeća hidroarheološka nalazišta.
- P20 – Prilikom rekonstrukcije stare ceste do Pitava voditi računa o obilježjima austrijske ceste, tj. čuvanju kamenih kolobrana.
- P27 – Novu rivu u Vrboskoj planirati u suradnji s nadležnom konzervatorskom službom.
- P28 – Popločavanje trga u Pitvama i Vrisniku planirati u suradnji s nadležnom konzervatorskom službom.
- P44 – Uređenje starih škola/zgrada na području Općine planirati u suradnji s nadležnim konzervatorskim odjelom.
- P47 – Poveznica s Vinogradarskom zbirkom u Pitvama, koja je u rekonstrukciji, a u sustavu jelšanskih muzeja.

10.6.1 Mjere ublažavanja štetnih posljedica provedbe Strategije za ekološku mrežu

1. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije potrebno je osigurati izbjegavanje izgradnje turističke infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na obalne i morske stanišne tipove i ciljne vrste.
2. Razvoj posebnih oblika turizma (nautički, speleološki, ronilački, avanturistički i sl.) planirati u skladu s dokumentima upravljanja područjima ekološke mreže za ona područja za koja su doneseni, a za ostala područja uspostaviti direktnu suradnju sa sektorom zaštite prirode (nadležnom institucijom) u cilju pronalaženja najprihvatljivijeg rješenja.
3. Tijekom daljnjih faza pripreme razvojne dokumentacije vezano uz razvoj infrastrukture potrebno je osigurati da se izbjegne izgradnja infrastrukture na područjima gdje je moguće ugrožavanje ciljnih stanišnih tipova i staništa ciljnih

vrsta područja ekološke mreže, a posebno se to odnosi na staništa Vazdazelenih šuma česmine (*Quercus ilex*) i Mediteranskih šuma endemičnih borova.

4. U okviru razvoja projekata irigacije zemljišta, voditi brigu da se irigacija uskladi s karakteristikama područja ekološke mreže, ukoliko se irigacija provodi unutar područja EM.
5. U daljnjim fazama razvoja aktivnosti planiranja prometnih infrastrukturnih zahvata, prednost dati ulaganjima u prometne mreže koje će se postavljati unutar postojećih infrastrukturnih koridora ili građevinskog područja kako bi se izbjegao prolazak područjem ekološke mreže.
6. Prilikom daljnjih razvojnih aktivnosti za infrastrukturu nautičkog turizma, dati prednost onima koje uključuju primjenu tehnika izgradnje i rekonstrukcije na način da u najvećoj mogućoj mjeri štite obalni i morski okoliš.

Strategija je temeljni strateški dokument Općine Jelsa za period 2015. – 2020. u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za navedeno razdoblje. Obzirom na karakter dokumenta, nije moguće razmatrati alternativna rješenja, te ona kao takva nisu obrađena u Studiji. Kao alternativno rješenje analizirana je alternativna opcija – bez provođenja Strategije, odnosno mogući razvoj okoliša bez provedbe Strategije (Poglavlje 3).

11 Izvori podataka

Vode

- Nacionalno izvješće o godišnjoj i konačnoj ocjeni kakvoće mora na plažama hrvatskog Jadrana u 2014. godini.
- <http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoća>
- <http://korp.voda.hr>
- Ocjena stanja i rizika cjelina podzemnih voda na krškom području u Republici Hrvatskoj-završno izvješće, Geotehnički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, 2009.

Geologija

- Marinčić, S., Majcen, Ž., 1975: *Osnovna geološka karta 1:100 000 list Jelsa, SGZ*, Zagreb – IGI, Beograd.
- Marinčić, S., Majcen, Ž., 1977: *Tumač osnovne geološke karte 1:100 000 za list Jelsa, SGZ*, Zagreb – IGI, Beograd.
- Herak, M., 1986: A new concept of geotectonics of the Dinarides, *Acta Geologica* 16/1, 1 – 42.
- Herak, M., 1991: Dinaridi, mobilistički osvrt na genezu i strukturu, *Acta Geologica* 21/2, 35 – 117.

Georaznolikost, Geomorfologija, Pedologija

- Bognar, A., 1990: Geomorfološke i inženjersko-geomorfološke osobine otoka Hvara i ekološko vrednovanje reljefa, *Hrvatski geografski glasnik*, 52, 49 – 65.
- Bogunović, M. i sur., 1996: *Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske*, Agronomski fakultet, Zagreb
- González-Trueba, J.J., (2007): *El matizo central de los Picos de Europa. Geomorfología y sus implicaciones geoecológicas en la alta montana cantábrica*, doktorski rad, Departamento de Geografía, Universidad de Cantabria, Santander.
- Gray, M., 2004: *Geodiversity, valuing and conserving abiotic nature*, John Wiley & Sons Ltd, West Sussex, 1-434.
- <http://www.dalmatian-nature.hr/>
- Jalžić, B., 2008: *Biospeleološki katastar tipskih lokaliteta*, Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb.
- Serrano E., Ruiz-Flaño P., Arroyo P., 2009: Geodiversity assessment in a rural landscape: Tiermes-Caracena area (Soria, Spain), *Memorie descrittive della Carta Geologica d'Italia*, LXXXVII, 173 – 180.
- Zwicker, G., Žeger Pleše, I., Zupan, I., 2008: *Zaštićena geobaština Republike Hrvatske*, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.

Bioraznolikost, zaštićena područja

- J. Topić, Lj. Ilijanić, N. Tvrtković i T. Nikolić: *Staništa - priručnik za inventarizaciju, kartiranje i praćenje stanja*, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb 2006
- www.natura-jadera.com
- www.bioportal.hr
- www.ramsar.org
- Analiza stanja prirode u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2008 – 2012. (DZZP, 2014.)
- Izvješće o stanju okoliša RH za razdoblje 2011. – 2014., 2015.

Zrak

- Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske za 2015. godinu.
- www.klima.hr
- Šesto nacionalno izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime, 2014.
- Filipčić, A., 2009: Razgraničenje Köppenovih klimatskih tipova Cf i Cs u Hrvatskoj, *Acta Geographica Croatiaica*, 35, 7 – 18.

Gospodarstvo, Infrastruktura

- Glavni plan razvoja turizma Splitsko-dalmatinske županije, Horwath Consulting, 2007., Zagreb.
- Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti na lokalnoj razini 2013, www.razvoj.gov.hr
- Registar poslovnih subjekata, <http://www1.biznet.hr/HgkWeb/do/extlogon>
- Javni prijevoz-autobusne linije, <https://cazmatrans.hr/hr/info/cazmatrans-dalmacija-d-o-o>
- Brodske linije, www.hvarinfo.com
- Plan gospodarenja otpadom Općine Jelsa 2011. – 2019.

Stanovništvo

- Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr
- Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine
- Lajić, I., Mišetić, R., 2013: Demografske promjene na hrvatskim otocima na početku 21. stoljeća, *Migracijske i etničke teme*, 29, 169 – 199.
- Izvješće o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2009. - 2012., 2014.

Kulturno-povijesna baština

- <http://www.min-kulture.hr/>, web tražilica kulturnih dobara RH
- Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2011., Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015.
- Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2012., Strateški plan Ministarstva kulture 2012.-2014.

Ostalo

- Strateška studija utjecaja na okoliš Operativnog programa iz područja konkurentnosti i kohezije za razdoblje 2014. – 2020. (DVOKUT ECRO d.o.o., 2014.)
- Strateška studija utjecaja na okoliš Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje 2014. – 2023. (Ires ekologija d.o.o., ZaVita svetovanje d.o.o., Hidroing d.o.o., Geologija d.o.o., 2015.)
- Strateška studija utjecaja na okoliš Operativnog programa Promet 2007. – 2013. (Oikon d.o.o., 2015.)
- Strateška studija utjecaja na okoliš Nacionalnog strateškog plana razvoja akvakulture za razdoblje 2014. – 2020. (Oikon d.o.o., 2014.)
- Nacionalna lista pokazatelja (Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Zagreb, 2015.)
- Strateška studija o utjecaju na okoliš Županijske razvojne strategije Zadarske županije (Dvokut ecro d.o.o., 2016.)

12 Popis propisa

Kvaliteta zraka

- Zakon o zaštiti zraka (NN 130/11 i 47/14)
- Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN 117/2012)
- Program mjerenja kakvoće zraka u državnoj mreži za trajno praćenje kakvoće zraka (NN 103/14)

Vode

- Plan upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016. - 2021. (NN 66/16)
- Zakon o vodama (NN 153/09, 130/11, 56/13 i 14/14)
- Uredba o standardu kakvoće voda (NN 73/13, 151/14, 78/15 i 61/16)
- Uredba o kakvoći voda za kupanje (NN 51/14)
- Pravilnik o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 80/13, 43/14, 27/15 i 3/16)
- Odluka o granicama vodnih područja (NN 79/10)

More

- Uredba o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)
- Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora (NN 92/08)

Bioraznolikost, zaštićena područja, ekološka mreža

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 78/15)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)
- Pravilnik o ocjeni prihvatljivosti za ekološku mrežu (NN 146/14)
- Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (NN 144/13)
- Pravilnik o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima (NN 88/14)
- Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15)

Krajobraz

- Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima (NN 144/02)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13)

Kulturna baština

- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03 ispravak, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 44/17)
- Pravilnik o arheološkim istraživanjima (NN 102/10)
- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske (NN 89/11 i 130/13)

Zdravlje i okoliš

- Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12, 35/12, 70/12, 144/12, 82/13, 159/13, 22/14, 154/14)
- Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti vode (NN 47/08)
- Uredba o kakvoći mora za kupanje (NN 73/08)

Promet

- Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine (NN 131/14)
- Zakon o cestama (NN 84/11, 18/13, 22/13, 54/13, 148/13 i 92/14)

- Zakon o sigurnosti prometa na cestama (NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15 i 89/15)
- Uredba o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta (NN 34/12)

Pomorstvo

- Pomorski zakonik (NN 181/04, 76/07, 146/08, 56/13)
- Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama (NN 158/03, 141/06)
- Uredba o uvjetima za dolazak i boravak stranih jahti i brodica namijenjenih sportu i razonodi u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske (NN 97/13)
- Pravilnik o sigurnosti pomorske plovidbe u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Republike Hrvatske te načinu i uvjetima obavljanja nadzora i upravljanja pomorskim prometom (NN 79/13, 140/14)
- Pravilnik o upravljanju i nadzoru vodenog balasta (NN 55/07, 128/12)
- Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na ostalim dijelovima unutrašnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske (NN 90/05, 10/08, 127/10, 80/12)
- Pravilnik o prijevozu opasnih tvari u unutarnjim vodama (NN 106/08)
- Pravilnik o zaštiti morskog okoliša u zaštićenom ekološko-ribolovnom pojasu Republike Hrvatske (NN 47/08)
- Pravilnik o rukovanju opasnim tvarima, uvjetima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja u lukama (NN 51/05, 127/10, 34/13, 88/13, 79/15)
- Pravilnik o načinu obavljanja prijevoza opasnih tvari u pomorskom prometu (NN 79/96, 76/02)

Akcidenti

- Plan intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora (NN 92/08)
- Zakon o prijevozu opasnih tvari (NN 79/07)
- Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima (NN 108/95 i 56/10)
- Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 154/14)
- Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10)
- Pravilnik o hidrantskoj mreži za gašenje požara (NN 8/06)
- Pravilnik o izradi procjene rizika (NN 112/14)
- Pravilnik o izradi procjene ugroženosti od požara i tehnološke eksplozije (NN 35/94, 110/05 i 28/10)
- Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima (NN 51/08)
- Pravilnik o zaštiti na radu za mjesta rada (NN 29/13)

Otpad

- Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13)
- Pravilnik o gospodarenju građevnim otpadom (NN 38/08)
- Pravilnik o gospodarenju otpadom (NN 23/14, 51/14 i 121/15)
- Pravilnik o katalogu otpada (NN 90/15)
- Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015. godine (NN 85/07, 126/10, 31/11 i 46/15)

13 Prilozi

13.1 Prilog 1 – Vrste zabilježene tijekom istraživanja flore otoka Hvara (BIUS, 2014).

Origanum heracleoticum L., *Securigera securidaca* (L.) Degen et Dörfl., *Trifolium* sp. (bijela), *Laserpitium latifolium* L., *Securigera cretica* (L.) Lassen, *Valantia muralis* L., *Trifolium* sp. (roza), *Hippocrepis ciliata* Willd., *Hieracium piloselloides* Vill., *Stachys cretica* L. ssp. *salviifolia* (Ten.) Rech. f.

Apiaceae 1

Medicago orbicularis (L.) Bartal., *Arabis verna* (L.) R. Br., *Orchis quadripunctata* Cirillo ex Ten., *Galium lucidum* All., *Foeniculum vulgare* Mill., *Bellis sylvestris* Cirillo, *Inula conyza* DC., *Bupleurum* sp.

Apiaceae 2

Cerastium glomeratum Thuill., *Crupina crupinastrum* (Moris) Vis., *Myosotis ramosissima* Rochel, *Veronica austriaca* L. ssp. *jacquinii* (Baumg.) Eb. Fisch., *Petrorhagia saxifraga* (L.) Link, *Vicia sativa* L. ssp. *cordata* (Hope) Batt., *Trigonella gladiata* M. Bieb., *Valeriana tuberosa* L., *Carex caryophylla* Latourr., *Bromus hordeaceus* L. ssp. *molliformis* (Lloyd) Maire et Weiller, *Desmazeria rigida* (L.) Tutin, *Trifolium stellatum* L., *Lagurus ovatus* L., *Anthyllis vulneraria* L. ssp. *praepropera* (A.Kern.) Bornm.

Apiaceae 3

Cerastium sp., *Onosma dalmatica* Schelle, *Centaureum erythraea* Rafn., *Scorzonera villosa* Scop., *Myosotis arvensis* (L.) Hill, *Centaurea spinosociliata* Seenus, *Dianthus sylvestris* Wulfen in Jacq., *Koeleria splendens* C. Presl, *Vincetoxicum hirundinaria* Medik. ssp. *adriaticum* (Beck) Markgr., *Cerastium pumilum* Curtis ssp. *glutinosum* (Fries) Jalas, *Vicia dalmatica* A. Kern.

Apiaceae 4

Orobanche sp., *Picris hieracioides* L., *Medicago lupulina* L., *Chaenorhinum minus* (L.) Lange, *Hieracium* sp.

Apiaceae 5

Satureja montana L., *Fumana scoparia* Pomel., *Teucrium montanum* L.

Apiaceae 6

Carex hallerana Asso, *Leontodon* sp., *Bromus* sp., *Fumana* sp., *Bromus* sp., *Seseli montanum* L. ssp. *tommasinii* (Rchb. f.) Arcang., *Seseli tomentosum* Vis., *Fumana procumbens* (Dunal) Gren. et Godr., *Cerastium* sp.

Apiaceae 7

Argyrobium zanonii (Turra) P. W. Ball, *Ornithogalum comosum* L., *Inula* sp., *Hieracium heterogynum* (Froel.) Gutermann, *Echinops ritro* L., *Helianthemum oelandicum* (L.) DC. ssp. *italicum* (L.) Font Quer et Rothm., *Sonchus asper* (L.) Hill ssp. *glaucescens* (Jord.) Ball, *Edraianthus tenuifolius* (Waldst. et Kit.) A.DC.

Lamiaceae 1

Mercurialis annua L., *Melilotus altissimus* Thuill., *Allium subhirsutum* L., *Pallenis spinosa* (L.) Cass., *Galium aparine* L., *Crepis nicaeensis* Balb.

Asteraceae 2

Lathyrus cicera L., *Cerastium* sp., *Briza maxima* L., *Odontites lutea* (L.) Clairv., *Vicia faba* L., *Melilotus sulcatus* Desf., *Carduus pycnocephalus* L., *Trifolium dubium* Sibth., *Tordylium apulum* L., *Blackstonia perfoliata* (L.) Huds., *Legousia falcata* (Ten.) Fritsch, *Euphorbia taurinensis* All., *Sonchus arvensis* L., *Vicia sativa* L., *Ophrys sphegodes* Mill. ssp. *atrata* (Lindl.) E.Mayer, *Lathyrus aphaca* L., *Fumana arabica* (L.) Spach, *Crepis* sp., *Bituminaria bituminosa* (L.) Stirton, *Aurinia sinuata* (L.) Griseb., *Asplenium ceterach* L., *Cheilanthes acrostica* (Balbis) Tod., *Genista sylvestris* Scop. ssp. *dalmatica* (Bartl.) H. Lindb., *Dorycnium hirsutum* (L.) Ser., *Lotus corniculatus* L. ssp. *hirsutus* Rothm., *Polygala nicaeensis* Risso ex Koch, *Helianthemum nummularium* (L.) Mill. ssp. *grandiflorum* (Scop.) Schinz et Thell., *Arabis hirsuta* (L.) Scop., *Sedum ochroleucum* Chaix, *Eryngium amethystinum* L., *Euphorbia spinosa* L., *Valerianella coronata* (L.) DC., *Hippocrepis comosa*

L., *Aethionema saxatile* (L.) R. Br., *Helictotrichon convolutum* (C.Presl) Henrard, *Leontodon crispus* Vill., *Teucrium polium* L., *Geranium columbinum* L., *Acinos arvensis* (Lam.) Dandy, *Salvia officinalis* L., *Astragalus monspessulanus* L. ssp. *illyricus* (Bernhardt) Chater, *Potentilla hirta* L., *Medicago minima* (L.) Bartal., *Sherardia arvensis* L., *Daucus carota* L., *Coronilla scorpioides* (L.) Koch, *Orchis provincialis* Balb. ssp. *pauciflora* (Ten.) Camus, *Orchis* sp., *Micromeria juliana* (L.) Benth. ex Rchb., *Reseda lutea* L., *Avena barbata* Pott ex Link, *Poa bulbosa* L., *Bromus madritensis* L., *Geranium purpureum* Vill., *Trifolium campestre* Schreber, *Galium corrudifolium* Vill., *Geranium robertianum* L., *Lactuca viminea* (L.) J. et C.Presl, *Tragopogon porrifolius* L., *Rubia peregrina* L., *Brachypodium retusum* (Pers.) P. Beauv., *Convolvulus althaeoides* L. ssp. *tenuissimus* (Sibth. et Sm.) Stace, *Cephalaria leucantha* (L.) Roem. et Schult., *Tanacetum cinerariifolium* (Trevir.) Sch. Bip., *Teucrium chamaedrys* L., *Scrophularia canina* L., *Hypericum perforatum* L., *Carlina corymbosa* L., *Chondrilla juncea* L., *Helichrysum italicum* (Roth) G. Don, *Muscari comosum* (L.) Mill., *Sanguisorba minor* Scop. ssp. *muricata* Briq., *Silene vulgaris* (Moench) Garcke ssp. *angustifolia* Hayek

Drveće i grmlje

Rosmarinus officinalis L., *Pinus nigra* Arnold ssp. *dalmatica* (Vis.) Franco, *Coronilla emerus* L. ssp. *emeroides* Boiss. et Spruner, *Pinus halepensis* Mill., *Erica multiflora* L., *Erica arborea* L., *Erica manipuliflora* Salisb., *Lonicera implexa* Aiton., *Asparagus acutifolius* L., *Vitis vinifera* L., *Pistacia terebinthus* L., *Colutea arborescens* L., *Sorbus domestica* L., *Rosa* sp., *Cistus salvifolius* L., *Cistus incanus* L. ssp. *creticus* (L.) Heywood, *Paliurus spina-christi* Mill., *Arbutus unedo* L., *Rubus ulmifolius* Schott, *Frangula rupestris* (Scop.) Schur., *Quercus ilex* L., *Clematis flammula* L.

13.2 Prilog 2 – Rješenje MZOIE-a

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I ENERGETIKE
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
tel: +385 1 3717 111, faks: +385 1 3717 149

KLASA: UP/I-612-07/17-71/29
URBROJ: 517-07-2-2-17-5
Zagreb, 20. ožujka 2017.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode temeljem članka 48. stavak 6. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine, broj 80/2013), povodom zahtjeva Općine Jelsa, Jelsa 404, 21465 Jelsa, za provedbu Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015 – 2020 godine, nakon provedenog postupka donosi

RJEŠENJE

da je za Strategiju razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015 – 2020 godine obavezna provedba Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Obrazloženje

Općina Jelsa, Jelsa 4040, 21465 Jelsa, podnijela je zahtjev za provedbu Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu za Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015 – 2020 godine (dalje u tekstu: Strategija). U zahtjevu su sukladno članku 48. stavku 2. dostavljeni podaci o Strategiji, nositelju izrade Strategije kao i o razlozima donošenja te Prijedlog Strategije (knjiga 1 – Strateška analiza i knjiga 2 – Strateški plan – draft iz prosinca 2015. godine).

Po zaprimljenom zahtjevu Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode, sukladno članku 48. stavak 3. Zakona o zaštiti prirode zatražilo je dopisom KLASA: UP/I 612-07/17-71/29, URBROJ: 517-07-2-2-17-2 od 10. veljače 2017. godine, mišljenje Hrvatske agencije za okoliš i prirodu o mogućnosti značajnih negativnih utjecaja Strategije na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu je mišljenje, KLASA: 612-07/17-42/25, URBROJ: 427-07-3-17-2 od 8. ožujka 2017. godine dostavila 17. ožujka 2017. godine.

Razmatranjem ranije navedenog zahtjeva Općine Jelsa, kojim je zatražena provedba postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, nakon uvida u dostavljene podatke i dostupnu dokumentaciju te uvida u Uredbu o ekološkoj mreži (Narodne novine, broj 124/2013, 105/2015) utvrđeno je sljedeće.

Nositelj izrade Strategije je Općina Jelsa, Jelsa 404, 21465 Jelsa.

Obuhvat Strategije odnosi se na cjelokupno administrativno područje Općine Jelsa.

Strateške opcije Općine Jelsa sukladno prijedlogu strategije su sljedeće: A01 – Poticanje aktivnosti udruga građana na dobrobit Općine Jelsa (u skladu sa zakonskom regulativom na tom području); A02- Promicanje hotelske izgradnje u skladu s usvojenim prostornim planovima, kako bi se dobili kvalitetni kapaciteti za produljenje sezone i

povećanje potrošnje gostiju; A03 – Daljnja izgradnja nautičke infrastrukture i povećanje broja vezova za nautički turizam, imajući u vidu njegove različite lokacije i pojavne oblike; A04 - Ulaganje općinskog zemljišta u hotelske ili druge ekonomski isplative investicije zajedno sa privatnim partnerima (općinski 'Co-development'); A05 – Poticanje ulaganja u obnovu ruralnih naselja prema autohtonom modelu dalmatinskog naselja; A06 – Nastavak ulaganja u infrastrukturne općinske projekte neophodne za implementaciju strategije (daljnja izgradnja, obnova i održavanje prometne infrastrukture, vodoopskrbe, odvodnje i kanalizacije, tretmana otpada, elektroenergetске, ICT i druge infrastrukture); A07 - Promicanje hidroavionskog prometa prema drugim otocima i drugim atraktivnim lokacijama (Jelsa kao sczonski 'feeder' hidroavionskog prometa); A08 - Promicanje međuotočkog i otočko-kopnenog pomorskog prometa; A09 - Promicanje razvoja zdravstvenog turizma u svim njegovim prihvatljivim oblicima; A10 - Promicanje razvoja novih oblika turizma u svim njihovim prihvatljivim oblicima; A11 - Uvođenje kombiniranih vjerskih tura (sa Međugorjem i drugim hodočasničkim mjestima); A12 – Poticanje uzgoja ljekovitog bilja, pripreme sirovine za farmaceutsku i kozmetičku industriju i pokretanje otočke kozmetičke industrije; A13 – Poticanje eko poljoprivrede, te prerađivačke industrije vezane uz takvu poljoprivredu; A14 – Poticanje malog ribarstva za potrebe turističke industrije općine i vlastite potrebe otočana; A15 – Poticanje vrhunskog vinarstva i proizvodnje žestica sa otočkim štihom; A16- Pokretanje zajedničkog projekta rebrandinga destinacije zajedno sa ostalim hvarskim općinama; A17 - Provođenje kategorizacije restorana i drugih ugostiteljskih objekata prema prethodno utvrđenim kriterijima u skladu sa destinacijskom strategijom općine i otoka Hvara; A18 – Pristupanje iseljenicima i poticanje njihovog ulaganja u općinu; A19 - Ciljana edukacija administrativnog općinskog kadra (municipalna strategija, korištenje EU fondova, itd, a eventualno i konkretno zapošljavanje općinskog eksperta za korištenje EU fondova i pripremu investicijskih projekata); A20 – Izrada i provođenje sigurnosne strategije kojom bi se anticipirali svi rizici koji ugrožavaju osnovne snage na kojima leži jelsanski turizam i gospodarstvo.

Iz strateških opcije proizlaze slijedeći projekti i strateške tekuće aktivnosti:

(1) projekti vezani uz turističku industriju (turistički kompleks Mala Poštica, renoviranje i repozicioniranje TN Adriatic u Vrboskoj, rekonstrukcija hotela Jadran (uređenje šetnice i privezišta ispod ceste, povezati sa izgradnjom lukobrana Sv. Antonija), rješavanje i pokretanje projekta Zenčišća (bivše dječje odmaralište), novi hotel na lokaciji Mina-Grebišće, novi hotel na lokaciji Soline, centar za aktivni odmor Vela Stiniva, tradicijski, obiteljski vođeni minihoteli (Vrisnik, Pitve, Svirče, Zavala, Ivan Dolac, Poljica-Zastražišće-Gdinj), obnova ruralnih kuća za odmor na centralnoj hvarskoj visoravni, etno-eko selo Gromin Dolac, etno-eko selo Humac,

(2) Projekti vezani uz nautičku infrastrukturu: projekt razvoja otoka Šćedro, projekt razvoja otoka Zečevo, uređenje pristaništa i terminala za hidroavione, uređenje luke Jelsa (produženje lukobrana Kanun, uređenje plaže iza zgrade Veslačkog kluba, šetnica do Bilih stina, kompletno popločenje na prostoru zahvata, sadnja novih palmi, postavljanje nove LED rasvjete, sanacija sadašnjeg katamaranskog pristaništa, uređenje sanitarnog čvora u zgradi Depandanse), vanjski lukobrani (produženje lukobrana Iga, gradnja novog lukobrana Sv. Antonij, izgradnja šetnice s privezištem ispod hotela Jadran), izgradnja luke u Zavali (nastavak projekta prema postojećoj idejnoj dokumentaciji), određivanje i realizacija sidrišta Soline, Zečevo i Šćedro,

(3) Projekti vezani uz prometnu infrastrukturu: dodatni radovi na obilaznici Jelse (asfaltiranje stare državne ceste uz more od spoja u Jelsi kroz uvalc Milna, Grebišća i Zenčišća do spoja u uvali Crikvica-vala i oprema javnom rasvjetom), asfaltiranje stare ceste Svirče-Tunel Pitve-Zavala (asfaltiranje stare ceste od Svirča preko Vrisnika i Pitava do tunela Pitve-Zavala, proširenje ceste od Pitava do tunela), rekonstrukcija tunela Pitve-Zavala

(uređenje odvodnje, asfaltiranje, poravnanje unutarnje mase, bojenje bočne mase), uređenje makadamskih puteva (nastavak od Gdinja do Vrboske i Jelse), izgradnja nove ceste (povezivanje Gdinjskih južnih vala do Gromin doca i Zavale), popločenje trga Križonoše (popločenje ostatka trga i postavljanje spomenika), uređenje trga Tome Gamulina (uz oblikovanje prizemlja zgrade knjižnice, ljetno kino i poveznica sa parkom), popločavanje cijele rive u Jelsi, nova riva u Vrboskoj (popločavanje nove rive i arhitektonsko oblikovanje mosta i trga u Vrboskoj), popločavanje trga u Pitvama, uređenje šetnice u Zavali,

(4) Projekti vezani uz ostalu infrastrukturu: izgradnja vodoopskrbnog sustava istočnog dijela otoka (novi cjevovod Jelsa-Poljica, koji opskrbljuje Prapatnu i Malu Stinivu, Šumski makadamski put do Male Stinive, cjevovod Poljica-Gdinj-Bogomolje, Cjevovod do Grominog doca), projekt odvodnje i kanalizacije (dovršetak spajanja odvodnje prvog prstena u Jelsi i nastavak popločavanja kaleta), projekt irigacije zemljišta, zatvaranje i sanacije deponije u Prapatnoj, izgradnja groblja i mrtvačnica (groblje u Vrboskoj i mrtvačnica u Zastražišću, Svirču i Gdinju),

(5) Projekti vezani uz ostala investicijska ulaganja: intergeneracijski kampus (Arhitektonski fakultet u Zagrebu projektira novi vrtić, starački dom sa 120 soba i srednju školu te idejno uređenje prometa zapadnog dijela Jelse), rekonstrukcija i izgradnja multifunkcionalne/svečane dvorane u zgradi općine Jelsa (300 mjesta - završiti sanaciju zidova i podova), izgradnja vatrogasnog doma, novi sadržaji na sportskom kompleksu Pelinje (Asfaltiranje novog košarkaškog igrališta ispred ulaza u dvoranu, Otvaranje malog ugostiteljskog objekta u sklopu sportskog centra, prekrivanje solarnim pločama), preuređenje i aktivacija Gradske kavane (u skladu s napucima konzervatora),

(6) Projekti vezani uz marketinške i slične aktivnosti: širenje muzeja na dio posvećen procesiji „Za križen“, program vinskih manifestacija (ljetne i cjelogodišnje manifestacije u suradnji s Udrugom hvarskih vinara uz promociju i degustaciju), marketinško profiliranje i rebranding Jelse (pod vodstvom TZ Jelsa) i izrada kataloga vizualnog identiteta.

Obuhvat Strategije preklapa se sa obuhvatom ekološke mreže proglašene Uredbom o ekološkoj mreži i to područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS): HR2001424 Hvar – od Križišća do Tavna špilje, HR2001428 Hvar – od Maslinice do Grebišća, HR2001423 Hvar – od Plane do Veprinove glavice, HR2001425 Hvar – od Prapatna do Karnjakuše, HR3000451 Hvar – otok Zečevo, HR2001422 Hvar – Golubiničin rat – Rat Velog Strvnja, HR2001421 Hvar od Pokrevnika do uvale Bristova, HR3000457 Južna obala Hvara – od rta Nedjelja do uvale Česminica, HR2001498 Kraljevska jama, HR2001343 Područje oko špilje Duboška pazuha, HR3000119 Šćedro – podmorje, HR3000143 Uvale Krušev, Pokrevnik i Zaraće – Hvar, HR3000149 Uvale Prapatna i Makarac – Hvar i područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000036 Srednjedalmatinski otoci i Pelješac.

Analizom mogućih utjecaja provedbe Izmjena i dopuna Plana na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te razmatrajući gore navedeno mišljenje Hrvatske agencije za okoliš i prirodu ocijenjeno je da se ne može isključiti mogućnost značajnog negativnog utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže pojedinih strateških aktivnosti i strateških projekata te da postoji višestruka mogućnost značajnog negativnog utjecaja ovisno o lokaciji, tipu i obuhvatu pojedine strateške aktivnosti / projekta iz Strategije (trajno zauzimanje staništa, promjena stanišnih uvjeta, gubitak vrsta i stanišnih tipova ciljeva očuvanja pojedinog područja ekološke mreže i dr.) te kumulativnog utjecaja više strateških aktivnosti ili projekata (izvedenih, do sada planiranih te planiranih predmetnom Strategijom). Zbog činjenice da je velik broj strateških aktivnosti /projekata planiran unutar područja ekološke mreže u zonama rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova, te uzimajući u obzir karakteristike strateških projekata i potencijalne gubitke ciljnih stanišnih tipova odnosno potencijalne utjecaje na ciljne vrste, prethodnom ocjenom ne može

se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na cjelovitosti i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže te je potrebno provesti Glavnu ocjenu prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, ocijenjeno je da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje Strategije te je riješeno kao u izreci.

U skladu sa člankom 26. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode za strategije, planove i programe za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene, Prethodna ocjena obavlja se prije pokretanja postupka strateške procjene utjecaja strategije, plana ili programa na okoliš.

Člankom 46. Zakona o zaštiti prirode propisano je da za strategije, planove i programe za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza strateške procjene ili ocjene o potrebi strateške procjene, Ocjenu provodi Ministarstvo u skladu sa člankom 26. Zakona.

Nadalje člankom 48. stavkom 6. Zakona o zaštiti prirode propisano je da ukoliko Ministarstvo ne isključi mogućnost značajnih negativnih utjecaja strategije, plana ili programa na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je za strategiju plan ili program obavezna Glavna ocjena.

U skladu sa člankom 51. stavak 3. ovo Rješenje objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva.

Podnositelj zahtjeva oslobođen je plaćanja upravne pristojbe temeljem članka 8. stavka 1. točka 1 Zakona o upravnim pristojbama (Narodne novine, broj 115/2016).

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Ovo Rješenje je izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog Rješenja.

Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Dostaviti:

1. Splitsko-dalmatinska županija, Općina Jelsa,
Jelsa 404, 21465 Jelsa
2. U spis predmeta, ovdje

13.3 Prilog 3 – Odluka o sadržaju

Temeljem članka 68. stavak 3. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, br. 80/13, 153/13 i 78/15), čl. 11. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš („NN“ br: 3/17) te članka 48. Statuta Općine Jelsa („Službeni glasnik Općine Jelsa“, broj: 5/13, 8/13 – ispravak), u postupku strateške procjene Strategije razvoja Općine Jelsa u razdoblju od 2015 do 2020 godine, načelnik Općine Jelsa dana 10. travnja 2017. godine donio je

ODLUKU

o sadržaju Strateške studije procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje od 2015. do 2020. godine

I.

Ovom Odlukom utvrđuje se sadržaj Strateške studije utjecaja na okoliš Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020. (u daljnjem tekstu: Strateška studija).

Strateški ciljevi, prioriteti i mjere Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020.

II.

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 47/14), koji predstavlja pravni okvir za donošenje Strateškog razvojnog programa Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020., uređuju se ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem Republike Hrvatske, planski dokumenti politike regionalnog razvoja, tijela nadležna za upravljanje regionalnim razvojem, ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, način utvrđivanja urbanih i potpomognutih područja, poticanje razvoja potpomognutih područja, provedba, praćenje i izvještavanje o provedbi politike regionalnoga razvoja u svrhu što učinkovitijeg korištenja fondova Europske unije. Strateški razvojni program Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020. je temeljni strateški planski dokument Općine Jelsa u kojem će se odrediti strateški ciljevi i prioriteti razvoja.

Strateški ciljevi, prioriteti i mjere obuhvaćaju:

- utvrđivanje lokalnih potreba te povezivanje s regionalnim, državnim prioritetima te Europskom strategijom za pametan, održiv i uključiv rast, a što će pružiti osnovu za strateško planiranje i izradu razvojnih programa svih partnera u kojima su zastupljene interesne skupine,
- stvaranje uvjeta za osiguranje potpora u svim društveno-gospodarskim područjima, a u cilju povećanja i optimalnog korištenja njihovog razvojnog potencijala,
- stvaranje podloge za pripremu i apliciranje projekata prema EU i drugim fondovima,
- stvaranje podloge za razvoj koordinirane, sustavne i strateški usmjerene suradnje na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini, s partnerima iz drugih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave iz Hrvatske i inozemstva,
- stvaranje uvjeta za razvoj sustava energetske učinkovitosti i održivo gospodarenje prirodnim resursima te zaštitu okoliša.

Obvezni sadržaj Strateške studije

III.

Strateška studija sadrži osobito:

- kratki pregled sadržaja i glavnih ciljeva strategije, plana ili programa i odnosa s drugim odgovarajućim strategijama, planovima i programima

- podatke o postojećem stanju okoliša i mogući razvoj okoliša bez provedbe strategije, plana i programa
- okolišne značajke područja na koja provedba strategije, plana ili programa može značajno utjecati
- postojeće okolišne probleme koji su važni za strategiju, plan ili program, posebno uključujući one koji se odnose na područja posebnog ekološkog značaja, primjerice područja određena u skladu s posebnim propisima o zaštiti prirode
- ciljeve zaštite okoliša uspostavljene po zaključivanju međunarodnih ugovora i sporazuma, koji se odnose na strategiju, plan odnosno program, te način na koji su ti ciljevi i druga pitanja zaštite okoliša uzeti u obzir tijekom izrade strategije, plana ili programa
- vjerojatno značajne utjecaje (sekundarne, kumulativne, sinergijske, kratkoročne, srednjoročne i dugoročne, stalne i privremene, pozitivne i negativne) na okoliš, uključujući bioraznolikost, stanovništvo i zdravlje ljudi, tlo, vodu, more, zrak, klimu, materijalnu imovinu, kulturno-povijesnu baštinu, krajobraz, uzimajući u obzir njihove međudnose
- mjere zaštite okoliša uključujući mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja nepovoljnih utjecaja provedbe strategije, plana ili programa na okoliš
- kratki prikaz razloga za odabir razmotrenih razumnih alternativa, obrazloženje najprihvatljivije razumne alternative strategije, plana ili programa na okoliš uključujući i naznaku razmatranih razumnih alternativa i opis provedene procjene, uključujući i poteškoće (primjerice tehničke nedostatke ili nedostatke znanja i iskustva) pri prikupljanju potrebnih podataka
- opis predviđenih mjera praćenja
- ostale podatke i zahtjeve kako se utvrdi prilikom određivanja sadržaja strateške studije u posebnom postupku prema ovoj Uredbi, primjerice:

Poglavlje glavna ocjena prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu ukoliko se ista provodi u okviru postupka strateške procjene:

1. podaci o ekološkoj mreži:

- opis ekološke mreže na koje provedba strategije, plana ili programa može utjecati
- kartografski prikaz područja ekološke mreže u odgovarajućem mjerilu sukladno mjerilu kartografskog prikaza strategije, plana ili programa

2. opis mogućih značajnih utjecaja provedbe strategije, plana ili programa na ekološku mrežu:

- vjerojatnost, trajanje, učestalost, jačina i kumulativna priroda (procjena rizika) mogućih utjecaja provedbe strategije, plana ili programa na ekološku mrežu

3. prijedlog mjera ublažavanja negativnih utjecaja provedbe strategije, plana ili programa na ekološku mrežu

4. zaključak:

- konačna ocjena prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu uz primjenu predloženih mjera ublažavanja iz točke 3.

- ne-tehnički sažetak podataka iz podstavaka 1. do 10. ovoga Priloga uključujući sažetak glavne ocjene prihvatljivosti strategije, plana ili programa za ekološku mrežu ako je bila obvezna prema posebnom propisu iz područja zaštite prirode te naznaku razmatranih razumnih alternativa. Strateška studija dodatno sadrži analizu mjera definiranih u okviru ciljeva i prioriteta razvoja.

Popis tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima, od kojih je zatraženo mišljenje o sadržaju i razini obuhvata Strateške studije

IV.

Popis tijela od kojih je zatraženo mišljenje

1. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom, Radnička cesta 80, Zagreb
2. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Radnička cesta 80, Zagreb
3. Splitsko – dalmatinska županija, Upravni odjel za komunalne poslove, komunalnu infrastrukturu i zaštitu okoliša, Bihačka 1, 21 000 Split,
4. Splitsko – dalmatinska županija, Upravni odjel za turizam i pomorstvo, Domovinskog rata 2/IV, 21 000 Split,
5. Splitsko – dalmatinska županija, Upravni odjel za gospodarstvo i EU fondove, Domovinskog rata 2/IV, 21 000 Split,
6. Splitsko – dalmatinska županija, Upravni odjel za društvene djelatnosti, Domovinskog rata 2/IV, 21 000 Split,
7. Splitsko – dalmatinska županija, Upravni odjel za graditeljstvo i prostorno uređenje, Bihačka 1, 21 000 Split,
8. Splitsko – dalmatinska županija, Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Splitsko-dalmatinske županije, Domovinskog rata 2, 21 000 Split
9. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko –dalmatinske županije , Vukovarska 46, 21 000 Split,
10. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Porinova 2, 21000 Split
11. Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma Split, Kralja Zvonimira 35/3
12. Hrvatske vode, Vodnogospodarski odjel za vodno područje dalmatinskih slivova, Vukovarska 35, 21 000 Split,

Tijekom zakonom utvrđenog roka zaprimljena su mišljenja i/ili prijedlozi o sadržaju Strateške studije od:

- Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma Split, Kralja Zvonimira 35/3

Informiranje javnosti

V.

U svrhu informiranja javnosti, informacija o provedbi postupka određivanja sadržaja Strateške studije objavljena je na internetskoj stranici Općine Jelsa (www.jelsa.hr) 10. travnja 2017.

Osnovni podaci o izrađivaču Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020.

VI.

Nositelj izrade Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020. je Općina Jelsa, Jelsa 404, 21 465 Jelsa

Izrađivač Strategije razvoja Općine Jelsa za razdoblje 2015. – 2020. je tvrtka „Enodis“ d.o.o., Gundulićeva 20, Split .

Nadležnost za izradu Strateške studije

VII.

U skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša ("Narodne novine" br. 57/10.), stratešku studiju mora izraditi pravna osoba koja ima suglasnost Ministarstva zaštite okoliša i prirode za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša, i to poslova izrade studije o značajnom utjecaju plana, programa i strategije na okoliš.

Objava Odluke o sadržaju Strateške studije

VIII.

Sukladno odredbama članka 160. stavka 1. Zakona o zaštiti okoliša, članka 8. stavka 7. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš i članka 5. stavka 1. točke 2. Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Narodne novine, broj 64/08) Jedinствени upravni odjel Općine Jelsa, na propisan način objavit će ovu Odluku na internetskoj stranici Općine Jelsa (www.jelsa.hr) u svrhu informiranja javnosti.

IX.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Službenom glasniku Općine Jelsa i na web stranici Općine Jelsa, www.jelsa.hr.

REPUBLIKA HRVATSKA
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

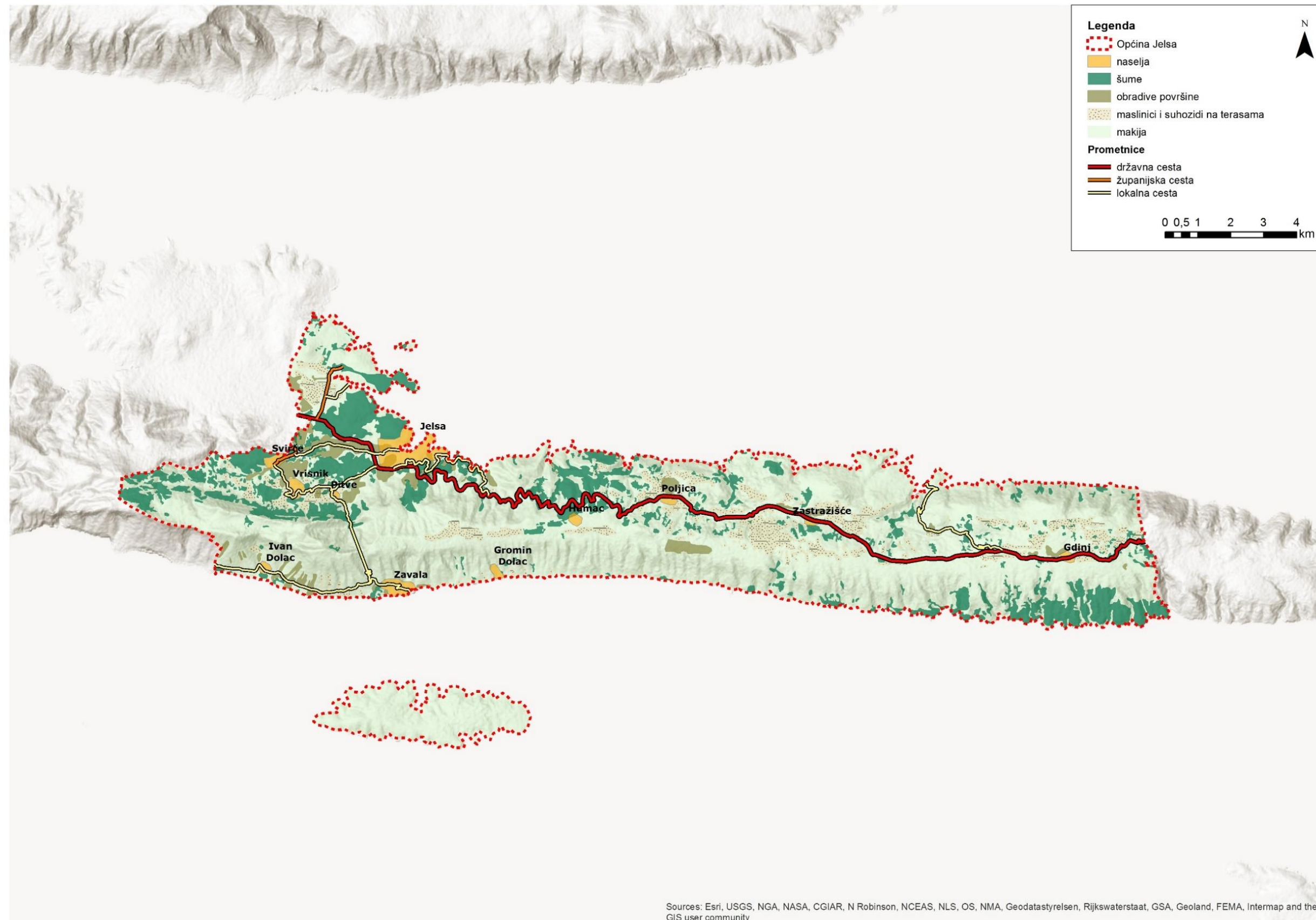
OPĆINA JELSA
Načelnik

KLASA: 300-02/14-01/1
URBROJ: 2128/02-17- 47
Jelsa, 10. travnja 2017.g.

NAČELNIK

Nikša Peronja dipl.iur.

13.4 Prilog 4 – Prikaz osnovnih strukturnih elemenata Općine Jelsa

13.5 Prilog 5 – Ovlaštenja za obavljanje stručnih poslova

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/15-08/20
URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2
Zagreb, 13. ožujka 2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju odredbe članka 40. stavka 5. i u svezi s odredbom članka 271. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, brojevi 80/13 i 153/13) te članka 22. stavka 1. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 57/10), povodom zahtjeva tvrtke VITA PROJEKT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ilica 191, zastupane po osobi ovlaštenoj za zastupanje sukladno zakonu, radi izdavanja suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša, donosi

RJEŠENJE

- I. Tvrtki VITA PROJEKT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ilica 191, daje se suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša:
  1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije;
  2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš;
  3. Izrada programa zaštite okoliša;
  4. Izrada izvješća o stanju okoliša;
  5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš;
  6. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša;
  7. Izrada podloga za ishođenje znaka zaštite okoliša »Prijatelj okoliša«.
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 12. Zakona o zaštiti okoliša.
- III. Ovo rješenje upisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.
- IV. Uz ovo rješenje prileži popis zaposlenika ovlaštenika: voditelja stručnih poslova u zaštiti okoliša i stručnjaka slijedom kojih su ispunjeni propisani uvjeti glede zaposlenih stručnjaka za izdavanje suglasnosti iz točke I. ove izreke.

O b r a z l o ž e n j e

VITA PROJEKT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ilica 191 (u daljnjem tekstu: ovlaštenik) podnio je 3. ožujka 2015. godine ovom Ministarstvu zahtjev za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša: Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije; Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš; Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temelnog izvješća; Izrada programa zaštite okoliša; Izrada izvješća o stanju okoliša; Izrada izvješća o sigurnosti; Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš; Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća; Procjena šteta nastalih u okolišu uključujući i prijeteće opasnosti; Određivanje vrsta otpada, opasnih svojstava otpada te uzorkovanje i ispitivanje fizikalnih i kemijskih svojstava otpada; Praćenje stanja okoliša; Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša; Izrada podloga za ishođenje znaka zaštite okoliša »Prijatelj okoliša«.

Ovlaštenik je uz zahtjev za izdavanje suglasnosti priložio odgovarajuće dokaze prema zahtjevima propisanim odredbama članka 5. i 20. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (u daljnjem tekstu: Pravilnik), koji je donesen temeljem Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 110/07), a odgovarajuće se primjenjuje u predmetnom postupku slijedom odredbe članka 271. stavka 2. točke 21. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13) kojom je ostavljen na snazi u dijelu u kojem nije suprotan tom Zakonu.

Ovlaštenik je naveo činjenice i podnio dokaze na podlozi kojih se moglo utvrditi pravo stanje stvari a također i iz razloga jer su sve činjenice bitne za donošenje odluke o zahtjevu ovlaštenika poznate ovom tijelu.

U postupku je obavljen uvid u zahtjev i priloženu dokumentaciju te je utvrđeno da su ispunjeni svi propisani uvjeti i da je zahtjev za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša iz točke I. izreke ovog rješenja osnovan.

U dijelu koji se odnosi na izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova: Izrada dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temelnog izvješća; Izrada izvješća o sigurnosti; Izrada sanacijskih elaborata, programa i sanacijskih izvješća; Procjena šteta nastalih u okolišu uključujući i prijeteće opasnosti; Određivanje vrsta otpada, opasnih svojstava otpada te uzorkovanje i ispitivanje fizikalnih i kemijskih svojstava otpada; Praćenje stanja okoliša; pravna osoba ne ispunjava uvjete jer nema zaposlene stručnjake odgovarajuće stručne osposobljenosti za obavljanje tih poslova. Ove činjenice utvrđene su uvidom u dostavljenu dokumentaciju vezano za stručnjake i vezano za stručne radove u kojima su sudjelovali ti stručnjaci: popis radova i naslovne stranice, a koje pravna osoba navodi kao relevantne i kojima potkrepljuje svoje navode da raspolaže stručnjacima odgovarajuće stručne osposobljenosti za obavljanje navedenih poslova. Ovlaštenik ni za jednog od predloženih stručnjaka nije dokazima dostavljenim uz zahtjev dokazao da su sudjelovali kao voditelji ili odgovorne osobe u području izrade dokumentacije vezano za postupak izdavanja okolišne dozvole uključujući izradu Temelnog izvješća, odnosno odgovarajuće stručno iskustvo u izradi izvješća o sigurnosti ili bilo kojeg drugog dokumenta s tim u svezi. Također, ni za jednog od predloženih stručnjaka nije dokazima dostavljenim uz zahtjev dokazao da imaju odgovarajuće stručno iskustvo u sudjelovanju u području utvrđivanja metoda prema kojima se procjenjuju štete u okolišu i prijeteće opasnosti od šteta, odnosno odgovarajuće stručno iskustvo u izradi bilo kojeg drugog dokumenta s tim u svezi.

Nadalje, uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da ovlaštenik nije dostavio potvrdu Hrvatske akreditacijske agencije o stručnoj i tehničkoj osposobljenosti u svrhu obavljanja stručnih poslova: Određivanje vrsta otpada, opasnih svojstava otpada te uzorkovanje i ispitivanje fizikalnih i kemijskih svojstava otpada i Praćenje stanja okoliša.

Slijedom naprijed navedenog, zbog odgovarajuće primjene Pravilnika, ovu suglasnost potrebno je uskladiti s odredbama propisa iz članka 40. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša, nakon njegova donošenja. Stoga se suglasnost izdaje s rokom važnosti kako stoji u točki II. izreke ovoga rješenja. Točka III. izreke ovoga rješenja utemeljena je na odredbi članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša. Točka IV. izreke ovoga rješenja temelji se na naprijed izloženim utvrđenom činjeničnom stanju.

Temeljem svega naprijed navedenoga valjalo je riješiti kao u izreci ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Županijska 5, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

Privitak: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

Dostaviti:

1. VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, **R! s povratnicom**
2. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
3. Očevidnik, ovdje
4. Spis predmeta, ovdje

P O P I S zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.		
<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecooing.	Ena Bičanić Marković, mag.ing.prosp.arch.; Boris Vranješ, dipl.ing.grad.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
3. Izrada programa zaštite okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
4. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
6. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
7. Izrada podloga za ishodjenje znaka zaštite okoliša »Priatelj okoliša«.	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/15-08/20
URBROJ: 517-06-2-1-1-16-5
Zagreb, 9. lipnja 2016.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, rješavajući povodom zahtjeva tvrtke VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, zastupane po osobi ovlaštenoj u skladu sa zakonom, radi utvrđivanja izmjene popisa zaposlenika ovlaštenika, u odnosu na podatke utvrđene u rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.) temeljem odredbe članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), donosi:

RJEŠENJE

- I. Utvrđuje se da je u tvrtci VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, nastupila promjena zaposlenih stručnjaka za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u odnosu na zaposlenike temeljem kojih je ovlaštenik ishodio suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.).
- II. Utvrđuje se da su u tvrtci VITA PROJEKT d.o.o. iz točke I. ove izreke uz postojećeg stručnjaka zaposleni Monika Škegro, mag.biol.exp. i Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.
- III. Utvrđuje se da u tvrtci VITA PROJEKT d.o.o. iz točke I. ove izreke, nije zaposlen stručnjak Boris Vranješ, dipl.ing.građ.
- IV. Popis zaposlenika ovlaštenika priložen rješenjima iz točke I. izreke zamjenjuje se novim popisom koji je sastavni dio ovog rješenja.
- V. Ovo rješenje sastavni je dio rješenja iz točke I. izreke ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Tvrtka VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: ovlaštenik), podnijela je zahtjev za izmjenom podataka u Rješenju (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.) izdanom po Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, a vezano za popis zaposlenika ovlaštenika koji prileži uz navedeno rješenje. Promjene se odnose na stručnjake stručnih poslova kako je navedeno u točkama II. i III.

U provedenom postupku Ministarstvo zaštite okoliša i prirode izvršilo je uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, a osobito u popis stručnih podloga, diplome i potvrde Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje navedenih stručnjaka, te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da su navodi iz zahtjeva utemeljeni.

Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do V. izreke ovoga rješenja.

Stranica 1 od 2

S obzirom da se pravomoćno i izvršno rješenje za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-13-2 od 13. ožujka 2015.) u svom sadržaju ne može mijenjati, ovo rješenje kojim su utvrđene gore navedene promjene priložit će se spisu predmeta navedene suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb (**R!**, s povratnicom!)
2. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
3. Evidencija, ovdje
4. Pismohrana u predmetu, ovdje

P O P I S		
zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015. i izmjeni rješenja URBROJ: 517-06-2-1-1-13-5 od 9. lipnja 2016.		
<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.	Ena Bičanić Marković, mag.ing.prosp.arch. Monika Škegro, mag.biol.exp. Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
3. Izrada programa zaštite okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
4. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
6. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
7. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishođenja znaka zaštite okoliša "Priatelj okoliša" i znaka EU Ecolabel	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
8. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša Priatelj okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I ENERGETIKE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80

tel: +385 1 3717 111, faks: +385 1 3717 149

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš i
održivo gospodarenje otpadom

Sektor za procjenu utjecaja na okoliš
i industrijsko onečišćenje

KLASA: UP/I 351-02/15-08/20

URBROJ: 517-06-2-1-1-17-8

Zagreb, 10. ožujka 2017.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, na temelju odredbe članka 43. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, brojevi 80/13, 153/13 i 78/15) rješavajući povodom zahtjeva ovlaštenika VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, radi utvrđivanja promjena u popisu zaposlenika ovlaštenika, temeljem odredbe članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), donosi:

RJEŠENJE

- I. Utvrđuje se da je u tvrtki VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, nastupila promjena zaposlenih stručnjaka za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u odnosu na zaposlenike temeljem kojih je ovlaštenik ishodio suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.).
- II. Utvrđuje se da je u tvrtki VITA PROJEKT d.o.o. zaposlena uz postojeće stručnjake Katarina Čović, mag.ing.prosp.arch., Ivana Tomašević, mag. ing.prosp.arch. i Petra Peleš, mag. oecol.et.prot.nat. i mag.ing.agr.
- III. Utvrđuje se da u tvrtki VITA PROJEKT d.o.o. iz točke I. ove izreke, nisu više zaposlene Ena Bićanić Marković, mag.ing.prosp.arch i Monika Škegro, mag.biol.exp.
- IV. Popis zaposlenika ovlaštenika priložen rješenjima iz točke I. izreke zamjenjuje se novim popisom koji je sastavni dio ovog rješenja.
- V. Ovo rješenje sastavni je dio rješenja iz točke I. izreke ovoga rješenja.

Obrazloženje

VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: ovlaštenik), podnijela je zahtjev za izmjenom podataka u Rješenju (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.) izdanom po Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, a vezano za popis

Stranica 1 od 2

zaposlenika ovlaštenika koji prileži uz navedeno rješenje. Promjene se odnose na stručnjake kako je navedeno u točkama II. i III.

U provedenom postupku Ministarstvo zaštite okoliša i energetike izvršilo je uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, a osobito u popis stručnih podloga, diplomu i potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje navedenog voditelja, te stručnjaka te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da su navodi iz zahtjeva utemeljeni. Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do IV. izreke ovoga rješenja.

S obzirom da se pravomoćno i izvršno rješenje za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015.) u svom sadržaju ne može mijenjati, ovo rješenje kojim su utvrđene gore navedene promjene priložit će se spisu predmeta navedene suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje naplaćena je državnim biljezima sukladno Zakonu o upravnim pristojbama („Narodne novine“, broj 115/16).

U prilogu: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

DOSTAVITI:

1. VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191c, Zagreb, **(R!, s povratnicom!)**
2. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
3. Evidencija, ovdje
4. Pismohrana u predmetu, ovdje

POPIS		
zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I 351-02/15-08/20; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-2 od 13. ožujka 2015. i izmjeni rješenja URBROJ: 517-06-2-1-1-13-5 od 9. lipnja 2016., mijenja se novim popisom priloženim uz rješenje Ministarstva KLASA:UP/I 351-02/15-08/20;URBROJ:517-06-2-1-1-17-8 od 10.ožujka 2017.		
<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
1. Izrada studija o značajnom utjecaju strategije, plana ili programa na okoliš (u daljnjem tekstu: strateška studija) uključujući i dokumentaciju potrebnu za ocjenu o potrebi strateške procjene te dokumentaciju za određivanje sadržaja strateške studije	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoling.	Petra Peleš, mag.oecol.et.prot.nat. Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr. Katarina Čović, mag.ing.prosp.arch. Ivana Tomašević, mag.ing.prosp.arch.
2. Izrada studija o utjecaju zahvata na okoliš, uključujući i dokumentaciju za provedbu postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš te dokumentacije za određivanje sadržaja studije o utjecaju na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
3. Izrada programa zaštite okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
4. Izrada izvješća o stanju okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci navedeni pod točkom 1.
5. Izrada elaborata o zaštiti okoliša koji se odnose na zahvate za koje nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
6. Obavljanje stručnih poslova za potrebe Registra onečišćavanja okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
7. Izrada elaborata o usklađenosti proizvoda s mjerilima u postupku ishođenja znaka zaštite okoliša "Prijatelj okoliša" i znaka EU Ecolabel	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.
8. Izrada elaborata o utvrđivanju mjerila za određenu skupinu proizvoda za dodjelu znaka zaštite okoliša Prijatelj okoliša	voditelj naveden pod točkom 1.	stručnjaci naveden pod točkom 1.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/15-08/29
URBROJ: 517-06-2-1-2-13-3
Zagreb, 29. travnja 2015.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode na temelju odredbe članka 40. stavka 5. i u svezi s odredbom članka 271. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13) te članka 22. stavaka 1. i 5. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 57/10), povodom zahtjeva tvrtke VITA PROJEKT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ilica 191, zastupane po osobi ovlaštenoj za zastupanje sukladno zakonu, radi izdavanja suglasnosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode, donosi

R J E Š E N J E

- I. Tvrtki VITA PROJEKT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ilica 191, izdaje se suglasnost za obavljanje poslova iz područja zaštite prirode koji se odnose na stručne poslove:
Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu.
- II. Suglasnost iz točke I. ove izreke prestaje važiti u roku od godine dana od dana stupanja na snagu propisa iz članka 40. stavka 12. Zakona o zaštiti okoliša.
- III. Ovo rješenje upisuje se u očevidnik izdanih suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša koji vodi Ministarstvo zaštite okoliša i prirode.
- IV. Uz ovo rješenje prileži popis zaposlenika ovlaštenika: voditelja stručnih poslova u zaštiti okoliša i stručnjaka slijedom kojih su ispunjeni propisani uvjeti glede zaposlenih stručnjaka za izdavanje suglasnosti iz točke I. ove izreke.

O b r a z l o ž e n j e

Tvrtka VITA PROJEKT d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ilica 191 (u daljnjem tekstu: ovlaštenik), podnijela je 3. ožujka 2015. ovom Ministarstvu zahtjev za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode: Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu; Priprema i izrada dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta.

S obzirom na to da se zahtjev odnosi na izdavanje suglasnosti za stručne poslove iz područja zaštite prirode, Uprava za procjenu okoliša i održivi razvoj zatražila je mišljenje Uprave za zaštitu prirode o predmetnom zahtjevu 24. ožujka 2015. godine. U zaprimljenom mišljenju Uprave za zaštitu prirode (KLASA: 612-07/15-69/05, URBROJ: 517-07-2-1-1-15-2 od 24. travnja 2015.) navodi se sljedeće: *Uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je da*

predloženi zaposlenici tvrtke VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, ispunjavaju uvjete propisane člancima 7. i 11. Pravilnika za obavljanje stručnih poslova izrade poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata na ekološku mrežu, kako slijedi:

- *Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.-voditelj stručnih poslova,*
- *Ena Bićanić Marković, mag.ing.prosp.arch. –stručnjak,*
- *Boris Vranješ, dipl.ing.građ.-stručnjak,*

te je Uprava za zaštitu prirode mišljenja da se tvrtci VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb može izdati suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode - izrade poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata na ekološku mrežu. Vezano za izdavanje suglasnosti za obavljanje poslova pripreme i izrade dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta Uprava za zaštitu prirode je mišljenja da se za iste ne izda suglasnost za obavljanje poslova pripreme i izrade dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta budući da se radi o usko specijaliziranim poslovima za koje je potrebno stručno znanje iz područja biologije, ekologije vrsta, staništa i s njima povezanih biljnih i životinjskih vrsta, a za koje predloženi zaposlenici nisu odgovarajuće struke, prirodoslovne-biolog za navedeno.

Ovlaštenik je uz zahtjev za izdavanje suglasnosti za poslove iz točke I. izreke ovog rješenja priložio odgovarajuće dokaze prema zahtjevima propisanim odredbama članaka 5. i 20. Pravilnika o uvjetima za izdavanje suglasnosti pravnim osobama za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (u daljnjem tekstu: Pravilnik), koji je donesen temeljem Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 110/07), a odgovarajuće se primjenjuje u predmetnom postupku slijedom odredbe članka 271. stavka 2. točke 21. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13) kojom je ostavljen na snazi u dijelu u kojem nije suprotan tom Zakonu.

Ovlaštenik je naveo činjenice i podnio dokaze na podlozi kojih se moglo utvrditi pravo stanje stvari a također i iz razloga jer su sve činjenice bitne za donošenje odluke o zahtjevu ovlaštenika poznate ovom tijelu.

U postupku je obavljen uvid u zahtjev i priloženu dokumentaciju te je utvrđeno da su ispunjeni svi propisani uvjeti i da je zahtjev za obavljanje stručnih poslova iz područja zaštite prirode: Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu osnovan, dok u dijelu koji se odnosi na izdavanje suglasnosti za obavljanje poslova pripreme i izrade dokumentacije za postupak utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa s prijedlogom kompenzacijskih uvjeta ovlaštenik ne zadovoljava uvjete za izdavanje suglasnosti.

Slijedom naprijed navedenog zbog odgovarajuće primjene Pravilnika ovu suglasnost potrebno je uskladiti s odredbama propisa iz članka 40. stavka 3. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13), nakon njegova donošenja. Stoga se suglasnost izdaje s rokom važnosti kako stoji u točki II. izreke ovoga rješenja. Točka III. izreke ovoga rješenja utemeljena je na odredbi članka 40. stavka 9. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine“, broj 80/13). Točka IV. izreke ovoga rješenja temelji se na naprijed izloženim utvrđenom činjeničnom stanju.

Temeljem svega naprijed navedenoga valjalo je riješiti kao u izreci ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6 i 8, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

Upravna pristojba za zahtjev i ovo Rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

Privitak: Popis zaposlenika kao u točki IV. izreke rješenja.

Dostaviti:

- ① VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, R s **povratnicom!**
2. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Uprava za zaštitu prirode, Radnička cesta 80, Zagreb
3. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
4. Očevidnik, ovdje
5. Spis predmeta, ovdje

P O P I S

zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti
za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva
KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-3 od 29. travnja 2015.

<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
1. Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.	Ena Bičanić Marković, mag.ing.prosp.arch.; Boris Vranješ, dipl.ing.grad.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I PRIRODE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01 / 3717 111 fax: 01 / 3717 149

KLASA: UP/I 351-02/15-08/29

URBROJ: 517-06-2-1-1-16-5

Zagreb, 9. lipnja 2016.

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, rješavajući povodom zahtjeva tvrtke VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, zastupane po osobi ovlaštenoj u skladu sa zakonom, radi utvrđivanja izmjene popisa zaposlenika ovlaštenika, u odnosu na podatke utvrđene u rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode (KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-3 od 29. travnja 2015.) temeljem odredbe članka 96. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), donosi:

R J E Š E N J E

- I. Utvrđuje se da je u tvrtci VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, nastupila promjena zaposlenih stručnjaka za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša u odnosu na zaposlenike temeljem kojih je ovlaštenik ishodio suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-3 od 29. travnja 2015.).
- II. Utvrđuje se da su u tvrtci VITA PROJEKT d.o.o. iz točke I. ove izreke uz postojećeg stručnjaka zaposleni Monika Škegro, mag.biol.exp. i Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.
- III. Utvrđuje se da u tvrtci VITA PROJEKT d.o.o. iz točke I. ove izreke, nije zaposlen stručnjak Boris Vranješ, dipl.ing.građ.
- IV. Popis zaposlenika ovlaštenika priložen rješenjima iz točke I. izreke zamjenjuje se novim popisom koji je sastavni dio ovog rješenja.
- V. Ovo rješenje sastavni je dio rješenja iz točke I. izreke ovoga rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Tvrtka VITA PROJEKT d.o.o. iz Zagreba (u daljnjem tekstu: ovlaštenik), podnijela je zahtjev za izmjenom podataka u Rješenju (KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-3 od 29. travnja 2015.) izdanom po Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, a vezano za popis zaposlenika ovlaštenika koji prileži uz navedeno rješenje. Promjene se odnose na stručnjake stručnih poslova kako je navedeno u točkama II. i III.

U provedenom postupku Ministarstvo zaštite okoliša i prirode izvršilo je uvid u zahtjev za promjenom podataka, podatke i dokumente dostavljene uz zahtjev, a osobito u popis stručnih podloga, diplome i potvrde Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje navedenih stručnjaka, te službenu evidenciju ovog Ministarstva i utvrdilo da su navodi iz zahtjeva utemeljeni.

Slijedom navedenoga, utvrđeno je kao u točkama od I. do V. izreke ovoga rješenja.

S obzirom da se pravomoćno i izvršno rješenje za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-3 od 29. travnja 2015.) u svom sadržaju ne može mijenjati, ovo rješenje kojim su utvrđene gore navedene promjene priložit će se spisu predmeta navedene suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša.

Upravna pristojba na zahtjev i ovo rješenje propisno je naplaćena državnim biljezima u ukupnom iznosu od 70,00 kuna prema Tar. br. 1. i 2. Tarife upravnih pristojbi, Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, brojevi 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14).

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo rješenje je izvršno u upravnom postupku i protiv njega se ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor. Upravni spor pokreće se tužbom Upravnom sudu u Zagrebu, Avenija Dubrovnik 6, u roku 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje navedenom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb (**R!, s povratnicom!**)
2. Uprava za inspekcijske poslove, ovdje
3. Evidencija, ovdje
4. Pismohrana u predmetu, ovdje

P O P I S

zaposlenika ovlaštenika: VITA PROJEKT d.o.o., Ilica 191, Zagreb, slijedom kojih je ovlaštenik ispunio propisane uvjete za izdavanje suglasnosti za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša sukladno rješenju Ministarstva KLASA: UP/I 351-02/15-08/29; URBROJ: 517-06-2-1-2-15-3 od 29. travnja 2015. i izmjeni rješenja URBROJ: 517-06-2-1-1-16-5 od 9. lipnja 2016.

<i>STRUČNI POSLOVI ZAŠTITE OKOLIŠA</i>	<i>VODITELJ STRUČNIH POSLOVA</i>	<i>ZAPOSLENI STRUČNJACI</i>
I. Izrada poglavlja i studija ocjene prihvatljivosti strategija, plana, programa ili zahvata za ekološku mrežu	Domagoj Vranješ, mag.ing.prosp.arch., univ.spec.oecoing.	Ena Bičanić Marković, mag.ing.prosp.arch. Monika Škegro, mag.biol.exp. Goran Lončar, mag.oecol., mag.geogr.